תלמוד בבלי · אחרונים · חק נתן

חק נתן על מנחות

רבי נתן בורגיל

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

חק נתן על מנחות

רבי נתן בורגיל

מקור הטקסט: פנינים · רישיון: GNU FDL 1.3

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/חק-נתן-על-מנחות/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב. 6
דף ב: 7
דף ג. 7
דף ג: 8
דף ד. 8
דף ד: 12
דף ה. 12
דף ה: 13
דף ו. 14
דף ו: 15
דף ח. 16
דף ח: 18
דף ט. 19
דף ט: 22
דף י. 25
דף י: 26
דף יא. 26
דף יא: 27
דף יב 27
דף יב: 27
דף יג. 28
דף יג: 28
דף יד. 29
דף יד: 29
דף טו. 30
דף טו: 30
דף טז. 31
דף יז. 35
דף יז: 36
דף יח. 37
דף יח: 38
דף יט. 39
דף יט: 40
דף כ. 40
דף כ: 41
דף כא. 41
דף כא: 41
דף כב. 42
דף כב: 44
דף כג 44
דף כג: 44
דף כד. 44
דף כד: 46
דף כה. 46
דף כו 47
דף כו: 47
דף כז 48
דף כז: 48
דף כח. 49
דף כח: 49
דף כט. 49
דף כט: 50
דף מד 50
דף מד: 50
דף מה. 51
דף מה: 51
דף מו. 52
דף מז. 53
דף מז: 54
דף מח. 56
דף מח: 61
דף מט. 61

דף מט: 63
דף נ: 63
דף נ: 64
דף נא: 68
דף נא: 69
דף נב: 71
דף נב: 71
דף נג: 72
דף נג: 73
דף נד: 73
דף נה: 75
דף נה: 76
דף נו: 77
דף נו: 77
דף נז: 77
דף נז: 78
דף נח: 79
דף נח: 80
דף נט: 81
דף ס: 81
דף ס: 81
דף סא: 81
דף סא: 81
דף סב: 82
דף סב: 82
דף סג: 82
דף סג: 83
דף סד 83
דף סד: 83
דף סו 84
דף סו: 84
דף סז 84
דף סז: 84
דף סח: 84
דף סח: 84
דף סט: 85
דף סט: 86
דף ע: 86
דף עב 86
דף עב: 86
דף עג 87
דף עג: 87
דף עד: 88
דף עד: 88
דף עה: 90
דף עה: 90
דף עו: 91
דף עח: 91
דף עח: 92
דף פ 92
דף פ: 92
דף פא: 93
דף פא: 94
דף פב: 95
דף פג 96
דף פג: 96
דף פד 96
דף פד: 96
דף פה: 96
דף פה: 97
דף פו: 97
דף פו: 98
דף פז: 98
דף פז: 98

דף פח. 99
דף פט. 99
דף פט: 100
דף צ 104
דף צ: 104
דף צא. 104
דף צא: 105
דף צב 106
דף צב: 106
דף צג. 107
דף צג: 107
דף צה 108
דף צה: 108
דף צו 109
דף צו: 109
דף צז. 109
דף צז: 110
דף צח. 113
דף צח: 116
דף צט. 118
דף צט: 118
דף ק 119
דף ק: 119
דף קא. 119
דף קא: 120
דף קב. 120
דף קב: 122
דף קג. 122
דף קד. 122
דף קד: 122
דף קה. 123
דף קו. 123
דף קו: 123
דף קז. 124
דף קז: 126

דף ב.

פרק כל המנחות

תוס' בד"ה כל המנחו' וכו' והא דאיצטריך לן כמשפ' וכו' אליבא דר"א וכו' איכא למידק כיון דר"א לית ליה היקישא א"כ מנ"ל דעופות בעו לשמן וכן שאר קרבנות בהמה מנ"ל דבעי לשמן דהא בריש זבחים לא ילפי אלא מהיקש' דשלמים וכיון דר"א לית ליה היקישא מנ"ל והנה התוספות ז"ל בפ"ק דחולין דף כ"א ע"ב ד"ה מה חטאת וכו' תירצו אקושייתם וז"ל ונראה דטעמייהו דרבנן דקסברי דלא מיתוקמי הקיש דזאת התורה לחולין משום דלא שייך בכל הקרבנות וכו' ע"ש ונ"ל דגם דבריהם דהכא מתפרשי הכי דהא דכתבו דר"א לית ליה היקישא דזאת התורה אינו ר"ל דלית ליה כלל אלא ר"ל לענין שאינו בא אלא מן החולין לית ליה האי היקשא משום דלא שייך בכל הקרבנו' כמ"ש בחולין אבל לענין דבעי לשמן ודאי אית ליה האי היקישא ולא פליג עלה כיון דשייך בכל הקרבנות ודו"ק נ"ל:

בא"ד וצ"ע דההיא דרשא וכו' אליבא דר"ע וכו' ור"ל דק"ל איך אפשר לומר דההיא דפ"ק דחולין היא אליבא דר"א דהא בההיא סוגיא קאמר דהא דחטאת אינה באה אלא מן החולין מדכתיב את פר החטאת אשר לו ולא משל מעשר ובפרק התודה דריש לה אליבא דר"ע ודלא כר' אליעזר דאלו ר"א יליף הזבחים מפסח כדתנן התם במתניתין ולא איצטריך את פר החטאת אשר לו וק"ל:

בא"ד ועוד היכי ילפינן עופות וכו'. עיין בספר קרבן אהרן פ' ויקרא פרשה יו"ד פרק י"ח:

בא"ד ונראה לפרש וכו' והשתא ניחא דלא הוי היקש וכו' לכאורה נראה דקושיתם קמייתא שכתבו וצ"ע דההיא דרשא וכו' אכתי לא מיתרצא ואחר העיון נ"ל דגם היא מיתרצא והוא דר"א נמי איצטריך ליה לקרא דפר החטאת אשר לו אע"ג דלגופיה לא איצטריך דהא יליף ליה מפסח מ"מ איצטריך ליה ללמד על חטאת העוף ועולת העוף משום דאי לאו האי קרא לא הוי ילפינן חטאת העוף מחטאת בהמה מדקרייה חטאת ועולת העוף מבמשפט חטאת בהמה משום דחטאת בהמה גופא לא ילפינן לה אלא מהיקישא דפסח דכתיב וזבחת פסח וגו' צאן ובקר מה פסח אינו בא אלא מן החולין אף כל דבר וכו' ולא ילפי' מהאי היקישא אלא צאן ובקר אבל עופות לא כתיבו בהא קרא וא"כ כיון דחטאת בהמה גופא לא ילפא אלא בהיקישא א"כ אינה יכולה ללמד על חטאת העוף בהיקש דבקדשים אין למדין למד מן הלמד לכך איצטריך את פר החטאת אשר לו ללמד על כל החטאות והדר יליף עולת העוף מהיקישא דבמשפט חטאת בהמה דהשתא כתיב בגופא ולא הוי למד מן הלמד ודו"ק נ"ל:

דף ב:

רש"י בד"ה אבל מחשבה וכו' הך מחשב' וכו' הוצאת דיבור בפה הוא וכו' עיין בס' משנה למלך פי"ג מהל' פסולי המוקדשין הלכה א':

תוס' בד"ה שחיטה א' וכו' אבל תימא קצת אמאי לא פליג בקבלה דמנחות וכו' כתב בס' צאן קדשים וז"ל ותימא זו אינו מובן לי בשלמא הילוך אפשר לבטלה לגמרי אבל קבלה אע"ג דאפשר לבטלה בכלי עכ"פ אי אפשר לבטל לגמרי דצריך לקבל ביד ובימין דוקא משום הכי לא פליג ר"ש נ"ל עכ"ל לא ידענא מאי קאמר דצריך לקבל ביד וכו' דהקבלה במנחה הוא הנתינ' ומה נתינה ביד איכא הכא שהרי באותה יד שקמץ נשאר בה הקומץ עד ההקטרה דהקמיצה היא בימין וא"כ שפיר קא מקשו התוס' ודו"ק:

דף ג.

גמ' פסח ששחטו לשם אשם וכו' הקשה בס' צ"ק וז"ל יש לדקדק מחטאת ה"ל למיפרך חטאת ששחטה לשם אשם לירצי דאיכא תרתי שינויי דחטאת נקבה ובת שנתה עכ"ל ול"ק דעדיפא מינה פריך לקמן עגל ופר וכו' ומשני לה וק"ל:

תוס' בד"ה חטאת העוף וכו' ממליקת חטאת וכו' כתב בס' צ"ק וז"ל אבל דבריהם אינם מובנים לי כיון דכבר היה משני דמליקה בכל מקום כשירה משום הכי לא מקשי תו ממליקה נ"ל עכ"ל ולא דק דהא דאמרן מליקה בכ"מ כשירה לחטאת דוקא אבל עולה שמלקה למטה פסולה ודו"ק ותשכח:

בד"ה אלמא קביעותא וכו' כלום הוא תימא דבפ"ב וכו' וא"נ כגון דאיכא חדא וכו' כצ"ל עיין בס' ברכת הזבח וס' צאן קדשים:

בד"ה לא שנא וכו' ועי"ל דניחא בלאו הכי למ"ד וכו' חסרון הניכר יש כאן ונ"ל שכצ"ל ועי"ל דחריבה לשם בלולה ניחא בלאו הכי בין למ"ד וכו' לקמן אבל בלולה לשם חריבה צ"ע ור"ל דחריבה לשם בלולה ניחא דלא אמרי מיעבר הוא דעבר ועביד לה חריבה דלמ"ד מנחה קדושה בלא שמן א"כ כיון דקדושה היא לא קעבר ולמ"ד אין מנחה קדושה בלא שמן כי קמיץ לשם בלולה הוי כאילו קמיץ לשם חולין ולא אמרינן מיעבר עבר כמ"ש התוס' לקמן ד"ה (א"מ) [אמר] לשם אשם גזילות וכו' אבל בלולה לשם חריבה לא מתיישב דחריב' שנתן בה שמן פסלה ואמרי חריבה היא ומיעבר הוא דעבר ועביד לה בלולה ודו"ק וכן פי' בס' צ"ק ע"ש אבל מ"ש דלמ"ד מנחה קדושה בלא שמן מתיישב נמי בלולה לשם חריבה לא נהירא:

דף ג:

גמ' לר"ש ה"נ לרבנן וכו' עיין ברה"ז מה שיישב והנכון דל"ג לרבנן וכו' כמ"ש בס' צ"ק ויש ספרים דגרסי' לר"ש ה"נ כי קאמינא לרבנן וכתב בס' ברה"ז וז"ל ויש לפרש כי קאמינא פי' אבל בזבחים אינו כן לרבנן דלר"ש ה"נ דדין זבחים ומנחות אחד הוא נ"ל עכ"ל ופי' זה רחוק ודחוק דאיך אפשר לומר רישא דברייתא ר"ש וסיפא דקתני אבל בזבחים וכו' רבנן ובברייתא לא קתני אלא ר"ש ועוד א"כ אמאי חילקה בין מנחות לזבחים אי רבנן אפי' מנחו' ס"ל דלא עלו דלא דרשי זאת תורת המנחה ואי ר"ש אפי' זבחים ס"ל דעלו דדריש זאת תורת המנחה ואם כן אמאי נקט סברת ר"ש במנחות וסברת רבנן בזבחים אלא ודאי ברייתא כולה ר"ש והא דקתני אבל בזבחים וכו' היינו רוב זבחים כדמשני גמ' לעיל אבל חטאת חלב לשם חטאת דם ס"ל דעלתה דדריש תורת החטאת לכן נ"ל לישב האי גירסא כי קאמינא לרבנן פי' מתני' בריש זבחים דתנן חוץ מן הפסח ומן החטאת דהמקשה סמיך עלה כפירש"י ההיא רבנן היא ולאו ר"ש וק"ל:

תוס' בד"ה כאן בקומץ וכו' ולקמן דקאמר וכו' טעם השוה וכו' ר"ל דהאי טעמא דקאמר גמ' דכולהו כרבה לא אמרי דאדרבה מחשבה דמנכרא פסל רחמנא שוה בין לרבא בין לרב אשי אבל האי טעמא דדייק לישנא דברייתא קמצה שלא לשמה משמע בשינוי קדש לא ידעי' דדייק האי לישנא אלא רבא מדלא משני כרבה כקושיית התוס' אבל רב אשי לא מצי משני כרבה כיון דס"ל דמחשבה דמנכרא כ"ש דפסל רחמנא ולא דריש זאת תורת המנחה וא"כ אפשר לומר דלא דייק וק"ל:

בד"ה אע"ג דמחשבה דלא וכו' ושמא וכו' כמו נתינת טעם דתיפסל וכו' ר"ל דלשון שלילה צודק טפי לטעמא דפסולה ולכך היכא דאפשר לומר לשון שלילה ואפשר לומר לשון חיובא לא אמרינן אלא לשון שלילה וק"ל:

דף ד.

גמ' אלא מנחת חוטא ומנחת קנאות וכו' מנלן וכו' הא דנקט מנחת חוטא לאו דוקא דהא שפיר ילפי' לה מדכתיב כי חטאת היא כדלעיל אלא משום דלפי המסקנא לא צריכין להוא טעמא נקט לה וק"ל:

שם ה"נ הכתיב בהו היא רש"י בחומש גבי חטאת היא דמנח' חוטא כתב וז"ל חטאת היא נקמצה ונקטר' לשמה כשירה שלא לשמה פסולה עכ"ל וכתב עליו הרא"ם ז"ל וז"ל אבל בת"כ אמרו חטאת וכו' פרט לשנקמצה שלא לשמה וכן בריש מנחות שנו כל המנחות שנקמצו שלא לשמן כשירות וכו' ולא הזכירו בה הקטרה שלא לשמה אלא קמיצה שלא

לשמה בלבד וכו' וא"כ לא היה לו לרש"י ז"ל לומר כאן שלא נקמצה וכו' ע"ש ומהתימא מחכמתו הגדולה איך נעלם ממנו סיומא דמתניתין דריש מכילתין דקתני נתן בכלי והלך והקטיר שלא לשמן וכו' הרי דקתני ד' עבודות קמיצה ונתינה בכלי והולכה והקטרה וכן מתני' דלקמן דף י"ב קתני נמי לכולהו ד' עבודות ומה שהקשה מרישא דמתני' דקתני כל המנחות שנקמצו וכו' ולא קתני שנקטרו עבודה קמייתא נקט כמ"ש התוס' שם והא דלא נקט רש"י ז"ל נתינה בכלי והולכה נמי משום דרש"י ז"ל קאי אקרא ובקרא לא כתיב אלא קמיצה והקטרה לכך לא נקט להו וק"ל:

תוס' בד"ה ליגמר עונו וכו' אע"ג דשמיעת הקול גופא ילפי' במה הצד וכו' כתב בס' צ"ק וז"ל דבריהם קשה להולמן דהא אכתי ס"ל דטעמא דמנחת חוטא דחטאת קרייה רחמנא ולפי טעם זה לא צריך ללמוד שמיעת הקול במה הצד דנמי חטאת קרייה רחמנא כמ"ש התוס' לעיל בד"ה חטאת וכו' ולפ"ז פריך השתא שפיר ליגמר עונו מעונו דשמיעת הקול נ"ל עכ"ל ולא ידעתי מאי מקשה דאדרבא כ"ש דתגדל קושייתם כיון דשמיעת הקול ילפי' מדקרייה חטאת א"כ ילפי' לה מהיקישא דהאי דקרייה חטאת היקש הוא כמ"ש התוס' לעיל בריש מכילתין ד"ה כל המנחות וכו' וא"כ מאי פריך ליגמר עונו עונו משמיעת הקול הא שמיעת הקול גופא בהיקש ילפי' וקי"ל בפ' איזהו מקומן דדבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בג"ש ולזה לא יכון תירוץ התוס' אלא נ"ל דכוונת המקשה כן דשמיעת הקול יש לה ב' מלמדין דאפשר ללמוד בהיקש מדקרייה חטאת ואפשר ללמוד במה הצד בשלמא אם לא היה לה מלמד אלא בהיקש לא הוה ק"ל וליגמר עונו וכו' אבל השתא דאפשר לה ללמוד במה הצד ק"ל ליגמר עונו וכו' וע"ז ק"ל להתוס' דאפי' ילפי' במה הצד אפי' הכי לא מצי למילף מינה בג"ש דבעיא היא ולא איפשיט' ועל זה תירצו מ"מ וכו' וק"ל:

בא"ד תימא דבהוריות וכו' ואדרבא נילף עונו וכו' לכאורה תמיהתם היא קושיית הגמ' שם ומשני לה ע"ש ועיין בס' ברה"ז וס' צ"ק מ"ש בזה ודבריהם אינם מבוררים כאשר יראה המעיין בהן היטיב ולע"ד נ"ל דקושית התוס' היא קושיא גדולה וחזקה ואינה מעין קושיית הש"ס שם ובתחילה אציע הסוגיא לפניך ואפרשה וזה תוארה דמתני' קתני אין חייבין על עשה ועל ל"ת שבמקדש ואין מביאין אשם תלוי על עשה ועל ל"ת שבמקדש ר"ל דאין ב"ד חייבין קרבן על הוראת טומאת מקדש וקדשיו הואיל ואין שגגתו חטאת קבועה אלא עולה ויורד וכן אין היחידים מביאין אשם תלוי דאין אשם תלוי בא אלא על ספק חטאת קבועה ובגמרא מנה"מ וכו' נאמר ואשם בחטאת קבועה דיחיד ונאמר (ואשמיו) [חק נתן: ואשמו] בציבור מה ואשם האמור ביחיד בחטאת קבועה אף ואשמו

הנאמר בציבור בחטאת קבועה ומה ציבור בחטאת קבועה אף אשם תלוי אינו בא אלא על ספק חטאת קבועה ר"ל דגמרינן ג"ש ואשמו האמור בצבור מואשם האמור בחטאת קבועה דיחיד והדר גמיר ואשם האמור באשם תלוי מואשמו האמור בצבור דדבר הלמד בג"ש חוזר ומלמד בג"ש כדאיתא בפרק איזהו מקומן דף נ"א ע"א ומהתימא מהרב בס' חידושי הלכות שם דאישתמיטתיה האי כללא ומה שיש לדקדק בזה ע"ש בספר באר שבע ובספר חידושי הלכות ופריך אי הכי קרבן עולה ויורד נמי הא כתיב והיה כי יאשם ר"ל כיון דג"ש זו לא נמסרו המקומות ר"ל פלוני ילמוד מפלוני אלא נמסרו התיבות אשם אשם אימא דילפינן נמי מאשם הנאמר בעולה ויורד ומשני דנין ואשם מן ואשמו ואין דנין ואשם מן יאשם ר"ל דג"ש שנמסרו התיבות סתומות ולא ידעינן מאיזה מקומות תיבות הדומות טפי מסתבר לומר הם שנמסרו וע"ז פריך ומאי נ"מ והא תני וכו' ועוד נילף מן ואשם דטומאת מקדש וכו' ר"ל דאפי' נאמר דבעי' תיבות הדומות טפי הא איכא תיבות הדומות לגמרי כתיב ואשם באשם תלוי וכתיב ואשם בטומא' מקדש מה התם עולה ויורד אף ה"נ עולה ויורד ומנא לך לומר דלא ילפי' ג"ש אלא מחטאת קבועה דוקא ומשני דנין ואשם ומצות ה' מן ואשם ומצות ה' ר"ל דאע"ג דהג"ש לא נמסרו אלא תיבות אלו אשם אשם מ"מ אם אנו מוצאים מקום שמלבד תיבות אלו ג"כ דומה בתיבות אחרות אנו אומרים דודאי לא נמסרה ג"ש אלא ללמוד ממקום זה כיון דשוה לו בתיבות אחרות אע"ג שהתיבות אלו לא נמסרו ולכך דנין ואשם דאשם תלוי (מאשמו) [חק נתן: מואשמו] דציבור כיון דדומות בתיבות אחרות דהיינו ומצות ה' ופריך דאכתי איכא למילף ואשם דאשם תלוי מואשם דעולה ויורד דג"כ שוין בתיבות אחרות דבאשם תלוי כתיב נשא עונו ובעולה ויורד כתיב ונשא עונו וכיון דשוין בתיבות אלו אמרינן דגזרה שוה דאשם אשם אתיא למילף מיניה ומשני דנין ואשם ומצות ה' אשר לא תיעשנה וכו' ר"ל כיון דאשם תלוי שוה בתיבות הרבה דחטאת ציבור אמרי' דג"ש דאשם אשם לא נמסרה אלא למילף מצבור דשוין בתיבות הרבה ולא למילף מעולה ויורד דאינן שוין בתיבות הרבה זהו פי' הסוגיא לדעתי דהג"ש לא נמסרו אלא תיבות אלו דאשם אשם אבל שאר תיבות שמביא הש"ס אינן אלא סניפים לגלויי מאיזה אשם ילפי' אי מעולה ויורד אי מחטאת צבור אבל לא באו בקבלה ותדע דאם באו בקבלה א"כ מעיקרא כי קאמר דנין ואשם ומצות ה' וכו' מאי פריך ונילף אשם ונשיאות עון וכו' הא ג"ש נמסרה ואשם ומצות ה' אלא ש"מ כדאמרי' ומעתה אבוא לביאור קושיית התוס' והוא דק"ל כיון דקאמר הכא הש"ס ליגמר עונו עונו משמיעת הקול אלמא דג"ש דעונו עונו מקובלת היא מסיני א"כ בהוריות אמאי לא יליף ג"ש דעונו עונו דשמיעת הקול דאשם תלוי נמי בא על ספק

חטאת עולה ויורד דהשתא ליכא למימר כדמשני התם הש"ס דנין ואשם ומצות ה' אשר לא תיעשנה וכו' דהאי שינוייא לא מהני אלא אי לא הוה לן אלא ג"ש דאשם אשם ואיכא למילף מהאי ואיכא למילף מהאי אהני לן הני תיבות לגלויי מאיזה אשם ילפי' אבל השתא כיון דאית לן ג"ש דעון עון מקובלת מה בכך דג"ש דאשם אשם שוה נמי בתיבות אחרות וכי מפני שיש לה דימוי בתיבות אחרות אנו מבטלים ג"ש דעון עון שמסורה היא מסיני וא"כ אמאי לא יליף נמי עון עון מעולה ויורד נמצא דקושיית התוס' אינה היא קושית הש"ס דהפרש גדול יש ביניהן עוד כתבו דהא דבעינן למימר וכו' ר"ל דליכא למימר דהא דגמרי עון עון לא גמרי אלא עון דמנחת קנאות מחטאת ולא עון דאשם תלוי משמיעת הקול דהא קאמר הש"ס כי גמרי ג"ש למותר נדבה וכו' וא"כ מוכרח דלא קאי אלא אעון דמנחת קנאות דאילו אשם לא צריך למילף מג"ש למותר נדבה דבגופי' כתיב הא ליתא דבפ"ק דשבועו' אשכחנא דיליף שעיר ר"ח עון עון מציץ ואם איתא דכי גמרי למותר נדבה הוא דגמרי היכי יליף ר"ח מציץ הא לא גמרי אלא למנחת קנאות אלא מוכרח לומר הא דקאמר כי גמרי וכו' לא קאי וא"כ הדרן קושיין לדוכתיה וא"ת לפ"ז דלא קאי כי גמרי וכו' א"כ הדרא קושית הש"ס ליגמר עונו דאשם מעונו דשמיעת הקול דפסול שלא לשמו י"ל כיון דאית לן מיעוטא בחטאת איכא למימר דג"ש דעון עון לא אתיא אלא למנחת קנאות למותר נדבה ולשעיר ר"ח למילף מציץ כדי לקיים המיעוט דכל כמה דאפשר לקיים המיעוט ולקיים הג"ש מקיימינן ודו"ק נ"ל:

בד"ה אשם שניתק וכו' ור"ת ל"ג וכו' וקרא אתא למימר דכשר לעולה וכו' ר"ל דק"ל כיון דילפי' מהילכתא דכל שהחטאת מתה באשם עולה א"כ קרא למה לי לזה כתבו דקר' אתא וכו' ר"ל דאי מהילכת' הוה אמינא דלא הוי אשם עולה אלא ע"י עקירה לכך אתא קרא לומר דכשר לעולה בלא עקירה דבהוייתו מה שבסופו להיות אחר עקירה כשר בלא עקירה וקרא אתא לגלויי אהילכתא ואין לחוש אי קאי קרא אהילכתא וק"ל ובפ' אלו דברים דף ע"ג כתבו בע"א וא"ת כיון דאית לן קרא הילכת' ל"ל י"ל דאי לאו הילכתא לא הוה ידעי' מקרא אלא מה שבסופו להיות אחר עקירה יהיה בלא עקירה אבל לא ידעי' מה הוייה יהיה בסופו לכך איצטריך הילכתא לפרושי דההוייה היא עולה כן כתבו התוס' בפ' אלו קדשים א"נ אי לאו הילכתא הוה אמינא הוא בהוייתו דמעיקרא ולא יקרב עולה לכך איצטריך הילכתא לפרושי דבהוייה דבסוף יהא כן כתבו התוס' בפ' אלו דברים וק"ל:

בא"ד וא"ת בשלמא וכו' דתנן בפ' ואלו קדשים ירעו ובעי' למימר בגמ' קודם כפרה אבל אחר כפרה הוא עצמו קרב עולה ואיתותב התם וכו' כצ"ל נ"ל ור"ל דק"ל דלפי מאי

דאיתותב הדתני ירעו הוא אף אחר כפרה ואמאי כיון דהא דאמרי' לאחר כפרה ירעה הוא משום גזרה דלפני כפרה והכא מאי גזירה איכא הלא אף לפני כפרה דינו הוא ליקרב עולה ולא אשם דמעטי' קרא כמ"ש התוס' לעיל וק"ל וכן פי' בס' ברכת הזבח אלא שלא הגיה כן ודברי ספר צאן קדשים בזה לא נהירין ע"ש:

דף ד:

גמ' ודנזיר הכשר שאינו קבוע וכו' ק"ל [תינח] נזיר טהור אבל נזיר טמא הכשר קבוע הוא שאינו יכול להתחיל מנין נזירותו עד שמביא אשמו ואין שם דבר אחר להכשירו אלא הוא וכן אשם מצורע נמי הכשר קבוע הוא אע"ג דמביא ג' קרבנות אשם וחטאת ועולה מ"מ כולהו מעכבי ולא מהני א' מהם להכשירו כדאיתא בפ' תמיד נשחט דף נ"ט ולא דמי לג' קרבנות דנזיר טהור דאם גילח על אחד משלשתן יצא והא דנקט רב אשם מצורע ולא נקט נמי עולתו דהכשר קבוע הוא כדאמרן משום דנקט אשם נזיר נקט נמי אשם מצורע וה"ה נמי עולתו וק"ל:

רש"י בד"ה לא יביא יורשים וכו' ומדחטאת להכשיר עולתה לכפר וכו' ואע"ג דכתב רש"י ז"ל בחומש (פי) [חק נתן: פ'] כי תזריע גבי והקריבו ללמדך וכו' מי שהוא בא לכפר וכו' ע"ש (דמשעע) [חק נתן: דמשמע] דחטאת היא ג"כ לכפר ולא העולה י"ל הא דנקט מי שהוא בא לכפר ר"ל בעלמא אבל כאן אין הכי נמי דעולה היא המכפרת וכן כתב הרא"ם ז"ל וק"ל:

דף ה.

תוס' בד"ה שהמנחות טעונות כלי וא"ת אדרבה זו היא קולא וכו' הקשה בס' צ"ק וז"ל אבל תמיה לי לפ"ז הא דעופות בעו מליקה בעצמו של כהן משום חומרא ובמסכת זבחים דף ס"ה קתני יכול ימלקנה בסכין ודין הוא מה שחיטה שלא קבע לו כהן קבע לו סכין מליקה שקבע וכו' הא אדרב' משום שקבע לו כהן מ"ה בעי מליקה בעצמו של כהן לחומרא וצ"ע עכ"ל ועוד ק"ל מאי ק"ל לתו' ממליק' דבעי בעצמו של כהן דהא ה"נ במנחה בקמיצה שהיא נגד מליקה ג"כ בעי בעצמו של כהן לכן נ"ל דט"ס נפל בתוס' וכצ"ל דבעו הזאה בעצמו של כהן וכו' ור"ל דק"ל מהזאה דגבי עופות בעו הזאה בעצמו של כהן ואילו גבי הקטרה דמנחה לא בעי בעצמו של כהן אלא נותן מהכלי על האש כדמשמע מהרמב"ם ז"ל פ' י"ג מהלכות מעה"ק דין י"ב וע"ז תירצו דקדושת כלי חמור אבל ממליקה ל"ק להו דאדרבא מליקה בסכין היא חמורה יותר ממליקה בעצמו של

כהן כדמשמע מסוגיא דזבחים משום דמליקה בעצמו של כהן היא נבילה ואפי' הכי כשירה אין לך קולא גדולה מזו וק"ל ועמיתי החכם השלם כמוהר"ר שמואל צוייד נרו תירץ דאין הכי נמי דקושיית התוס' היא ג"כ אסוגיא דזבחים ובמה שתירצו כאן יתורץ ג"כ התם ואין צורך להגיה בתירוצם מה שהגיה בס' צ"ק אלא הנוסחא שלפנינו היא עיקר ונכון היא:

בד"ה ואי אין מחוסר וכו' ותימא וכו' וי"ל דדוקא בהדי מצורע חשיב מחוסר זמן וכו' ותימא לפ"ז א"כ מאי מקשה רב פפא משחיטה דמצורע דיש מחוסר זמן לבו ביום אקמיצת העומר דקאמר רב אדא קסבר ר"ל אין מחוסר זמן לבו ביום ומפני זה נייד וקאמר טעמא אחרינא והא לפ"ז ל"ק כלל דדוקא גבי מצורע הוא דאמרי יש מחוסר זמן לבו ביום אבל בעלמא לא חשיב מחוסר זמן וע"ק ג"כ מאי מקשו התוס' לקמן ד"ה אלא אמר רב פפא וכו' דהקשו דרב פפא אדרב פפא דהכא סבר יש מחוסר זמן לבו ביום ובזבחים מסיק דאין מחוסר זמן לבו ביום ומאי קשיא הא כבר כתבו דדוקא בהדי מצורע הוא דחשיב מחוסר זמן וי"ל הא דכתבו התוס' דדוקא בהדי מצורע חשיב מחוסר זמן וכו' לאו דוקא מצורע אלא ה"ה נמי כל מאי דדמי למצורע חשיב מחוסר זמן דטעמ' דמצורע היא דעדיין לא הגיע זמן טהרתו דעיק' טהרתו הוא בהקרבת האשם דממנו מתן בהונות ולכך אם הקדים חטאתו לאשמו חשיב מחוסר זמן וה"ה נמי עומר שקמצו שלא לשמו חשיב מחוסר זמן כיון שעדיין לא הגיע זמן התר החדש עד שמקריב מנחת עומר אחרת ותתירנו וכן נמי בזבחים גבי פסח דאפרשיה שחרית חשיב מחוסר זמן דדמי למצורע דהא זמנו אינו אלא לאחר חצות ולכך מקשו התוס' שפיר מה שא"כ גבי סדר עבודת יוה"כ דכולהו לכפר' אתו לא חשיב מחוסר זמן אם הקדים זה לזה וכן נמי גבי יולדת אם הקדימה עולתה לחטאתה שכתבו התוס' לעיל דלא חשיב מחוסר זמן כיון דעולה באה לכפרה לא חשיב מחוסר זמן מה שהקדימה לחטאתה שבאה להכשירה מה שא"כ במצורע שכולן באין להכשיר ועיקר ההכשר תלוי באשם ודו"ק נ"ל:

בד"ה אלא אמר רב פפא וכו' ותימה וכו' עיין מ"ש לעיל ועיין בס' צ"ק שכתב דברים שאין להם שחר:

דף ה:

גמ' והא דר"ל לאו בפי' איתמר אלא מכללא וכו' הא דלא פריך הכא ואי מכללא מאי כדפריך בכוליה תלמודא עיין בס' הליכות עולם ש"ב פ"ב סי' פ"ב ובס' יבין שמועה:

שם אלמא קסבר האיר מזרח מתיר ותימא מנ"ל דטעמ' משום דקסב' האיר מזרח מתיר דילמא טעמא הוא משום דקסבר אין מחוסר זמן לבו ביום וכבר נתעורר בזה בס' צ"ק והניח בצ"ע וי"ל דדייק מדקאמר אבל בי"ו אם הביא כשר מדקאמר כשר סתמא משמע דכשר אף לענין שיריים מדלא קאמר ושיריה אין נאכלין כדקאמר לעיל גבי מנחת העומר ואי טעמא הוא משום דאין מחוסר זמן לבו ביום לא אהני האי טעמא אלא לגבוה אבל להדיוט לא אהני ואין להתיר עד שיקריב העומר אלא מוכרח לומר דטעמא הוא משום דסבר האיר מזרח מתיר ולכך לכתחילה לא יביא משום מצוה ואם הביא כשר אף לאכול שיריה דמשהאיר מזרח הותר ואע"ג דאמרן לעיל גבי עומר ושיריה אין נאכלין אלמא דאף משום מצוה אף בדיעבד לא (שאנו) [שאני] מנחת העומר דקרבן צבור היא ואף בדיעבד חייבין לקיים מצוה מן המובחר ודו"ק:

שם כלאים תוכיח וכו' הקשה בס' צ"ק וז"ל ובמסכת ביצה אמרי' דבגדי כהונה קשין הם לפ"ז מדאורי' להדיוט נמי שרי אלא דרבנן גזרו להדיוט ובמקדש אין שבות לפ"ז היאך פריך כלאים תוכיח שאסורין להדיוט וצ"ע עכ"ל ונ"ל דקושיית המקשה היא מכלאים דציצית אלא דהמשיב לא הבין דבריו וחשב דמכלאים דכהן קפריך ולכן השיב שכן הותר מכללו אצל הדיוט בציצית והשיב לו המקש' אטו ציצית וכו' ר"ל אתה לא הבנת דברי דעיקר קושייתי היא מציצית דציצית צורך גבוה הוא וע"ז השיב מה לכלאים וכו' ר"ל כלאים דציצית ובזה מתיישבין דברי התוס' ד"ה מה לכלאים וכו' ואין צורך להגהת ס' צ"ק ע"ש וק"ל. ואחרי כתבי שוב ראיתי שם בפ"ק דביצה דף ט"ו לתוס' שהכריחו דהא דאמרי' בגדי כהונה קשין הם ואין בהן איסור כלאים דוקא בהצעה אבל בלבישה אסור מן התורה וכן כתבו ג"כ ביומא בפ' בא לו דף ס"ט ע"ש ומעתה לק"מ:

תוס' בד"ה ובדבר הראוי וכו' כגון מנחת חטין לאפוקי וכו' אסור להקריב חדש קודם שתי הלחם ולפ"ה וכו' כצ"ל ולפי פי' זה גרסי' בגמ' דלא חזיא דחדש הוא וכו' וכ"ה גי' הראב"ד ז"ל בפ' י"ד מהל' פסולי המוקדשין וע"ש במרן כ"מ ז"ל שכתב דברים מתמיהין ועיין בס' ברה"ז בזבחים דף כ"ז ע"ב:

דף ו.

גמ' משום הכי איצטריך קרא וטרפה מהכא וכו' מכאן מוכח להדיא דדרשא דמן הבקר להוציא את הטריפה דרשא גמורה היא ולאו אסמכתא היא דאי אסמכת' היא אמאי איצטריך כל האי שקלא וטריא ל"ל קרא תיפוק ליה מק"ו והא קושטא הוא דלא נפקא לן מקרא דהאי קרא אסמכתא הוא ועוד מדמצריך קראי ש"מ דרשא גמורה היא ומהתימא

ממרן הכ"מ ז"ל בפ"ב מהל' איסורי מזבח דין י' שכתב לחד תירוצא דהאי קרא אינו אלא סמך בעלמא ואינה אסורה אלא מדרבנן ע"ש:

תוס' בד"ה בעל מום וכו' ונ"ל דהשתא מצי למילף וכו' דבריהם קשה להולמן ועין בס' ברה"ז וס' צ"ק ולדעתי הקלושה נ"ל דטעות נפל בדבריהם וכצ"ל ונ"ל דהשתא מצי למיפרך ממחוסר אבר ולבסוף כשאמר שכן מומן ניכר בלאו הכי פריך שפיר ור"ל דק"ל מאי מקשה רב אחא בעל מום נמי הותר מכללו בעוף דהא אכתי איכא למיפרך מה לבעל מום שכן לא הותר מכללו בעוף אלא מום שאין בו חסרון אבר אבל מום שיש בו חסרון אבר לא הותר תאמר בטריפה שהותרה מכל וכל שאין לך טריפה גדולה ממליקה וע"ז תירצו ונ"ל דאין ה"נ דהשתא מצי למיפרך הכי ממחוסר אבר אלא דבלאו הכי במסקנא פריך שפיר ודו"ק נ"ל ובזה ניחא מה שהקשה לי תלמיד אחד מאי מקשה רב אחא בעל מום נמי הותר וכו' דשאני ושאני דמה שהותר בבעל מום אינו למצוה אלא רשאי להקריב בעל מום בעוף תאמר במליקה שהותרה למצוה שצריך לעשות מליקה ואינה מותרת בשחיטה ובמה שפי' בדברי התוס' ניחא דה"ה דה"מ למיפרך הכי אלא דבלאו הכי פריך שפיר וק"ל:

בד"ה בן בתירא וכו' ולא תועיל בה חזרה איכא למידק דאדרבה איפכא אמרי' לקמן בגמ' גבי הא דאמר רב זר שקמץ יחזיר דאשמעי' רב דלא תימא דדוקא שמאל דאשכחן ליה הכשירה ביה"כ קאמר בן בתירא דמהני ביה חזר' אבל זר דלא אשכחן ליה הכשיר' ה"א דלא מהני חזרה אלמא דהכשירה דיוה"כ גורמת דמהני חזרה וא"כ איך כתבו בהפך וי"ל דזהו דאשמעי' רב דה"א דהכשירה דיוה"כ גורמת דמהני חזרה קמ"ל רב דאדרבא איפכא מסתברא וקמ"ל בן בתירא דאפי' הכי מהני חזרה וכ"ש הנך פסולי דלית להו הכשירה בעלמא דלא קבעה עבודה ומהניא בהו חזרה וק"ל הקשה בס' צ"ק וז"ל לפ"ז יש לדקדק מאי פריך לקמן ע"ב א"ה היינו ת"ק דילמא מ"ה לא עריב פסול שמאל בהדי פסול דלעיל דת"ק ס"ל דבכל הפסולים יחזור ויקמוץ חוץ משמאל דפסול לגמרי וכו' ע"ש ול"ק כיון דת"ק בכולהו נקט לישנא דפסל משמע דחד דינא אית לכולהו ואי מפרשי' פסל דרישא ר"ל עד שיחזור ויקמוץ גם פסל דסיפא יש לפרש כן ולכך פריך א"ה היינו ת"ק וק"ל:

דף ו:

גמ' ולאו כל דכן הוא קדשי ב"ה בעי כהונה קדשי מזבח לא בעי כהונה וכו' ותימא מאי קפריך הא דקדשי מזבח לא בעי כהונה הוא משום דגלי קרא והקריבו בני אהרן וגו' מקבלה ואילך מצות כהונה אבל שחיטה לא בעי כהונה ועוד מאי קמשני מידי דהוה

אמראות נגעים וכו' דאכתי איכא למיפרך מראות נגעים בעי כהונה קדשי מזבח לא בעי כהונה לכן נראה דה"ג קדשי ב"ה הוי עבודה קדשי מזבח לא הוי עבודה וכו' וכן נראה מפירש"י וכן גרסי' בפ"ק דזבחים דף י"ד ע"ב וכן הגיה בס' צ"ק אבל אכתי קשה מאי פריך כיון דכבר משני שאני פרה דקדשי ב"ה הוא ופרש"י דטעמא דשחיטה פסולה בזר לאו דעבודה היא וכו' אלא גזירת הכתוב הוא וכו' א"כ מאי פריך קדשי ב"ה הוי עבודה וכו' והא כבר משני ליה דלא הוי עבודה אלא הא דשחיטה פסולה בזר גזירת הכתוב היא וי"ל דקס"ד הא דמשני ליה גזירת הכתוב היא ר"ל דגזירת הכתוב היא אע"ג דלא הוייא עבודה אפי' הכי חשיבא כעבודה ולכך פריך ליה קדשי ב"ה חשיב כעבודה קדשי מזבח לכ"ש ומשני מידי דהוה אמראות נגעים וכו' ר"ל הא דאמרי' גזירת הכתוב אינו ר"ל דחשיב כעבודה אלא ר"ל דגזירת הכתוב דבעי כהונה אע"ג דלא הויא עבודה ולא חשיבא כעבודה מידי דהוה אמראות נגעים וכו' וק"ל:

רש"י בד"ה שאני פרה דטעמא וכו' בזר לאו דעבודה הוה דהא וכו' הבית לא שייכא וכו' כצ"ל והד"א:

בד"ה ולאו כל דכן וכו' חשיב כעבודה בקדשי מזבח וכו' כצ"ל:

תוס' בד"ה שלא יהא חוטא וכו' ולאו פירכא הוא עכ"ל חסרון הניכר יש בדבריהם וכצ"ל ולאו פירכא היא דהא דקאמר בסלע אינו אלא מדרבנן אבל מדאורייתא אין להם שיעור כצ"ל וכן כתבו בפ"ב דכריתות דף י' ע"ש ובס' ברה"ז כתב בזה ב' תירוצים ותירוץ הא' אינו מובן לי ע"ש ותירוץ הב' הוא כמו שהגהתי אבל מ"ש בסיום דבריו וז"ל אבל בנדבה אף מדאורייתא בעי כבש בסלע כדמשמע בכריתות דף י' ע"ב וע"ש בתוס' עכ"ל זה אינו כנראה מהתוס' שם דדוקא אשם בכסף שקלים הוי דאורייתא אבל נדבה וחטאת אין להם שיעור מן התורה ודו"ק:

בד"ה שהרי יוצא וכו' וי"ל דהאיברים ודאי מתעכלים לכך לא ירדו אבל הדם וכו' כצ"ל לפי פי' ס' ברה"ז ע"ש ועיין בס' צ"ק שפי' בענין אחר וצריך להגי' הרבה דברי התו' ליישב פירושו:

דף ח.

גמ' דתניא מלאים וכו' כלומר שאינו קדוש וכו' בס' בהר"ז מחק מתיבת כלומר שאינו קדוש וכו' עד תיבת שלם וכתב עליו בס' צ"ק שבחנם מחק גי' זו ולי נראה דהאמת אתו משום דלגי' זו הויא האי ברית' תיובתיה דר"א דאמר גבי חביתין קדושה לחצאין והאי ברייתא קתני שאינו קדוש עד שיהא עשרון שלם דהא ר"א יליף מנחה ממנחה כדאמרן

לעיל אבל אי ל"ג ניחא דהא דקתני אין מלאים אלא שלמים אינו לעיכובא אלא למצוה כדאוקי לעיל בגמ' וכן מצאתי בפ' המזבח מקדש דף פ"ח ע"א דל"ג כל זה ומ"ש בס' צ"ק דמשמע מפירש"י שם גי' זו לאו ראיה היא דהתם מפרש רש"י אליבא דמ"ד אינה קדושה לחצאין ודו"ק:

תוס' בד"ה מ"מ וכו' טעמא דמתוך הס"ד. ואח"כ ד"ה ראשון ראשון קדוש ורב לית ליה דר' יוסי כצ"ל נ"ל ור"ל דרב דסבר דאפי' דעתו להוסיף אינו קדוש לא סבר לה כר' יוסי אלא ס"ל כת"ק דלא מחלק בין דעתו להוסיף לאין דעתו להוסיף וק"ל ובס' צ"ק הגיה ור' יוחנן לית ליה דר' יוסי ופי' דאע"ג דר' יוחנן ס"ל כר"י דדעתו להוסיף שאני מ"מ בהא דראשון ראשון קדוש לא ס"ל כר"י אלא דוקא אם הפריש חצי עשרון אז מהני דעתו להוסיף ע"כ וליתא דהא דנקט ר' יוחנן חצי עשרון לאו דוקא אלא ה"ה אפי' פחות אית ליה ראשון ראשון קדוש וכן איתא בהדיא בפרק המזבח מקדש דף פ"ח ע"א אמר ר' יוחנן ל"ש וכו' אבל דעתו להוסיף ראשון ראשון קדוש הרי דקאמר בהדיא כדתני ר' יוסי ודו"ק:

בד"ה ולר' חנינא עשרון וכו' וצ"ל השתא לר' חנינא וכו' ר"ל בשלמא לר' יוחנן אין אנו צריכין לומר שמתחילה היו מקדשין המנחה בביסא עם השמן משום דאיכא למימר דר' יוחנן ס"ל כרב דמנחה קדושה בלא שמן ובלא לבונה וא"כ מתחילה נתקדשה בעשרון ולכך נמשח חצי עשרון משום דהיה גנאי בדבר להוציא מכלי קדש דהיינו העשרון לכלי חול ולעולם לא היתה ביסא כלל משמשת בין העשרון לחצי עשרון אלא אחר שמחלקין בחצי עשרון היו בוללין אותו אח"כ בביסא אבל לר' חנינא דס"ל דעשרון אינו מקדש דאין מנחה קדושה וכו' א"כ צריכין לומר שהיו מקדשין תחיל' בביסא עם השמן וא"כ היאך היו מחלקים בחצי עשרון והא אינו מיכיל חצי עשרון סולת עם לוג ומחצה שמן לכך כתבו דצריך לומר שלא היו מערבין אלא זה עומד לצד אחד וזה עומד לצד אחד ואח"כ כתבו ולכ"ע נמי צ"ל כן וכו' ותיבת לכ"ע אינה מתיישבת לי דהא אין אנו צריכין לומר שלא היו מערבין אלא לר' חנינא דסבר שהיו מקדשין אותה בביסא אבל לר' יוחנן וכן לרב אין אנו צריכין לזה משום דלדידהו לא היתה ביסא משמשת כלל בין העשרון לחצי עשרון כמ"ש לכן נ"ל דט"ס וצ"ל כן ובלאו הכי נמי צ"ל כן וכו' ור"ל בלאו האי טעמא שכתבו דאין חצי העשרון מיכיל הסלת עם השמן צ"ל שלא היו מערבין משום דלקמן מוכח שהיו מחלקין הסלת לבדו בחצי עשרון והשמן במדה המחזקת לוג ומחצה וק"ל:

בא"ד אבל אין לתרץ וכו' כתב בס' צ"ק וז"ל דבריהם אינן מובנים לי דהא ע"כ ר"ח ס"ל דמדת יבש נתקדשו מדקאמ' לא זו קדושה בלא זו משמע דשלשתן יחד הכלי מקדשן וכו' ע"ש וליתא דאפשר גם ר"ח ס"ל דמידת יבש לא נתקדשה כר"מ והא דקאמר לא

זו קדושה וכו' דמשמע דשלשתן יחד הכלי מקדשן היינו הביסא דשם בוללין המנחה דזו לכ"ע נתקדשה דאינה נק' מדת יבש אלא עשרון וחצי עשרון ובאילו הוא דאיכא למ"ד לא נתקדשו אבל הביסא לכ"ע נתקדשה דאם לא נתקדשה באיזה כלי היו מקדשים המנחה ודו"ק:

בא"ד ואפי' עשרון גדוש וכו' דהא דאמר לעיל וכו' כצ"ל ור"ל לא מיבעיא דסבר ר"מ דמידת יבש נתקדשו אלא דאיפשר דגם הגודש נמי ס"ל דמקדש ואע"ג דר"מ קאמר דבירוציהן חול היינו מה שנופל שאין הגודש מחזיקו אבל מה שהגודש מחזיק איפשר דס"ל דמקדש וק"ל:

בא"ד ההוא גודש לא צריך וכו' ר"ל דגודש דשלחן גודש שאינו צריך גם ביסא גדושה דלעיל כיון שכבר היתה גדושה כדרכה כדרך כל המדות הגדושות מה שמוסיף להגדיש עוד בדוחק הוי גודש דלא צריך דלא הוי מדתו אבל גודש דהוי מדתו של כלי כדרך כל הגודשים אין הכי נמי דמקדש וק"ל ועיין בס' ברכת הזבח ובס' צאן קדשים:

דף ח:

גמ' מחטאת מה לחטאת וכו' ותימא איך ס"ד למילף מנחה מחטאת דטעונה צפון הא גופא ילפא בהיקשא מעולה כדאיתא בזבחים פ' איזהו מקומן דף מ"ט ע"א וא"כ במה ילפא מנחה מחטאת אי בג"ש דקדש קדשים הא קי"ל דבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בג"ש כדאיתא בפ' איזהו מקומן דף ן' ע"ב ואי בבנין אב הא ג"כ בעיא ולא איפשיטא כדאיתא בפ' הנז' וכן קשה ג"כ הא דבעי למילף מאשם דאשם גופיה יליף בהיקש כדאיתא התם דף מ"ט ע"ב וי"ל דאין הכי נמי דה"מ למיפרך הכי אלא אגב דפריך הכי בעולה פריך נמי הכי בחטאת ואשם דהויא פירכא בחד גוונא א"נ דיליף מבנין אב ופריך ליה מה לחטאת שכן מכפרת אף אי איפשיטא דחוזר ומלמד בבנין אב וק"ל והנה מרן הכ"מ ז"ל בפ"ה מה' מעשה הקרבנות דין ג' גבי שלמי צבור כתב בתירוץ הב' הא דיליף חטאת מעולה מדכתי' במקום אשר תשחט העול' וגו' לא הוי היקישא אלא כאילו כתיב בגופא בהדיא ע"ש ולא ידעתי איך מיישב סוגיא דפ' איזהו מקומן דף נ' ע"ב גבי דבר הלמד בהיקש מהו שילמד בג"ש וגבי דבר הלמד בהיקש מהו שילמד בבנין אב ע"ש דמוכח בהדיא דהוי היקישא וצ"ע רב ליישב דבריו:

רש"י בד"ה שניהם מלאים סלת ובמנחת נסכים וכו' ק"ק אמאי קרייה מנחת נסכים הא אינה נקראת מנחת נסכים אלא מנחה הבאה עם היין ובמנחת נשיאים לא היה יין וק"ל שוב ראיתי בס' תי"ט לקמן בפרק שתי מדות משנה ד' ד"ה לא היו נסכיו כפולים

וכו' שהוכיח דשמן נמי איקרי נסכים עש"ב ובזה ניחא מאי דהוה ק"ל אהא דאיתא פ' אמר להם הממונה דף ל"ד ע"א ת"ר ונסכו רביעית ההין ילמד של שחרית משל ערבית וכו' ע"ש ודבר תימא הוא איך אפשר לומר הא דקאמ' קרא ונסכו רביעית ההין לכבש האחד דקאי אהא דסליק מניה ואת הכבש השני תעשה בין הערבים וילמד שחרית משל ערבית הא כתיב בהדיא בתמיד של ערבית ואת הכבש השני תעשה בין הערבים כמנחת הבקר וכנסכו אלמא תמיד של ערבית הוא דיליף לנסכים משל שחרית ובמ"ש ניחא דהא דקאמר קרא כמנחת הבקר וכנסכו איירי בנסכי שמן הוא דיליף ערבית משל שחרית ודו"ק:

בד"ה בעולה ומנחה נאמר קדשי קדשים אינו ר"ל נאמר בהדיא דהא בעולה לא כתיב קדשי קדשים אלא ר"ל כיון דכוליה לגבוה אין קדשי קדשים יותר מזה וק"ל ועיין בפ' איזהו מקומן דף נ"ג ע"ב:

תוס' בד"ה אבל מזרקות וכו' וזהו תימא דהכתיב בלולה בשמן וכו' דליכא לשנויי כדמשני גמ' לא נצרכה אלא ליבש שבה דהאי שינוייא לא אתי אלא לשמואל דאמר מזרקות מקדשות היבש שנאמר שניהם מלאים וגו' כדפרכינן והא לחה היא משני שפיר דא"א בלא קרטין יבש אבל למיפשט מהכא דשמואל ס"ל כרב דמנחה קדושה בלא שמן לא מוכח אע"ג דאיכא קרטין יבש סוף סוף הא איכא שמן בכלי דהא אפי' לר"א דס"ל לא זו קדושה וכו' מודה אי איכא שמן בכלי אף על פי שאינן מעורבין דקדושה היא כמ"ש התוספות לעיל וק"ל:

דף ט.

גמ' ור' יוחנן אמר פסולה כיון דעשייתו בכלי וכו' מכאן קשה אהרמב"ם ז"ל שמשמע מדבריו פ' י"ג מהל' מעה"ק דין ה' שבלילה א"צ כ"ש שכתב מנחת הסולת וכו' ובולל הסולת בו ואח"כ נותנה בכלי שרת וכו' נראה שהכלי שהיה בולל בו לא היה כ"ש ומהכא משמע דבלילה בכ"ש היא דקאמר דעשייתו בכלי היא דאי כלי חול מאי קאמר וכבר נתעורר בזה מרן הכ"מ ז"ל והניח בצ"ע ולכאורה נ"ל להביא ראיה לרבינו ז"ל מהא דגרסי' בפ' כל המנחות באות מצה דף נ"ז ע"ב דקאמר התם והאיכא ביסא (דלהא) [דלחה] היא א"ל כגון שלש ע"ג קטבלא א"ה וכו' הכי השתא בשלמא ביסא לא כתיב רחמנא דלעביד ביסא למילש ביה כי לש לה ע"ג קטבלא לית לן בה אלא עשרון וכו' ע"ש הא מוכח מכאן דיכול ללוש בכלי חול כיון שלא ציותה תורה למיעבד ביסא למילש בה וא"כ הא דאמר ר' יוחנן הכא דעשייתו בכלי וכו' אינו ר"ל דבעי כ"ש אלא ר"ל כיון דהרשות בידו

ללוש בכ"ש מצוה ללוש בכ"ש ולכך צריך פנים אבל ר"ל ס"ל כיון דאינו עיכובא לכך אם בללה בחוץ בכלי חול כשירה והשתא ליכא למידק מהכא דקדושת כלי אינה פוסלת ביוצא כמ"ש התוס' והשתא ניחא כל הני קושיי דקשו בתוס' אבל כד מעיינת שפיר ליכא ראיה מהאי סוגיא משום דהאי סוגיא אלחם הפנים מיהדר ובלחם הפנים ובשתי הלחם דוקא הוא דאמרי' דיכול ללוש בכלי חול משום דלישתן ועריכתן בחוץ כדתנן בפ' שתי הלחם דף צ"ה ע"ב ופסקו הרמב"ם ז"ל בפ"ה ובפ"ח מהל' תמידין ומוספין דין ז' אבל שאר מנחות דלישתן ועריכתן בפנים כמ"ש הרמב"ם ז"ל סוף פ' י"ב מהל' מעה"ק וכן פסק גבי בלילה בפ' י"א מהל' פסולי המוקדשין דין ו' אימא לך דבעי' כלי שרת ומוכרח הוא דהא תנן במתני' בפ' שתי הלחם דף צ"ו כל המנחות יש בהן מעשה כלי בפנים ואין בהן מעשה כלי בחוץ ופי' הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות וז"ל יש בהן מעשה כלי בפנים ואינן צריכין כלי שרת אלא בפנים כמו שזכרנו וזה המאמר מחובר למה שאמר שלחם הפנים מותר ללוש אותן בחוץ ונאפה בפנים עכ"ל אלמא כל דבר הנעשה בפנים טעון כלי שרת ועיין בפי' הרע"ב והתי"ט ז"ל אבל אין להכריח מהא דאמר התם שאלו את רבי זו מנין וכו' דומיא דחטאת ואשם מה אשם וחטאת טעונים כלי אף מנחה נמי טעונה כלי דרבינו ז"ל לא הוה גריס הכי וכמ"ש מרן הכ"מ ז"ל בפי"ב דין כ"ב ע"ש אבל ק' מ"ש דלחם הפנים ושתי הלחם לא בעי לישה ועריכה בפנים ומ"ש שאר מנחות דבעו לישה ועריכה פנים וי"ל דשאני לחם הפנים ושתי הלחם כיון דאין טעונין שמן לא בעי כלי שרת ולכך לישתן ועריכתן בחוץ אבל שאר מנחות דטעונין שמן צריכין כלי שרת ולכך לישתן ועריכתן בפנים וכן כתב רש"י ז"ל בזבחים פ' דם חטאת דף צ"ו ע"א גבי קדושתן בתנור ע"ש שוב ראיתי להתוס' פ' שתי הלחם דף צ"ה ע"ב ד"ה מאי קשיא דילמא עשרון שכתבו האי חילוק למ"ד מדת יבש לא נתקדשה ע"ש אבל קשה מהא דאמרי' פ' שתי הלחם דף צ"ה ע"ב גבי הא דתנן שתי הלחם ולחם הפני' לישתן ועריכתן בחוץ ואפייתן בפנים ופריך הש"ס הא גופא קשיא אמרת לישתן ועריכתן בחוץ אלמא מדת יבש לא נתקדשה וכו' מאי קשיא דילמא עשרון לא מקדש וכו' מוכח מהכא הא דקתני שתי הלחם ולחם הפנים לישתן ועריכתן בחוץ הוא משום דס"ל דעשרון לא נתקדש אבל אי אמרינן דעשרון נתקדש אין ה"נ דבעי לישתן ועריכה בפנים ואם כן קשה כיון דרבינו ז"ל פסק בסוף פרק א' מהלכות כלי המקדש דכלי היבש נתקדשו בפנים וא"כ איך פסק דלישתן ועריכתן בחוץ וי"ל דרבינו ז"ל לא הוה גריס הכי והיתה לו גירסא אחרת וכן נראה מדבריו בפי' המשניות ע"ש וכן כתב התי"ט ע"ש וא"כ הדרא קושיין לדוכתין דמהכא משמע דבלילה בעיא כלי שרת וי"ל הא דקאמר רבינו ואח"כ נותנה

בכלי שרת לאו למידק דכלי הבלילה היה חול אלא קמ"ל דיציקת שמן לא היתה בכלי הבלילה אלא שהיתה בכ"ש אחר וכאילו אמר ונותנה בכ"ש אחר וכן מוכרח לומר כן לקמן גבי מחבת שכת' כן ונותנה בכ"ש ויוצק וכו' דהתם ליכא למימר מדקאמר ונותנה בכ"ש מכלל דהאפייה היתה בכלי חול שהרי מחבת ומרחשת נתקדשו כמ"ש רבינו ז"ל לעיל ס"פ י"ב אלא מוכרח לומר כמ"ש ודו"ק:

שם ר' יוחנן וכו' קמיצה וכו' יש מקשים דר' יוחנן אדר' יוחנן כיון דאית ליה קמיצה היא דקבעה ואין קדושת כלי קובעת א"כ איך אמר לעיל בללה בחוץ פסולה כיון דעשייתו בכלי והא אין קדושת כלי קובעת וכן קשיא דר"ל אדר"ל כיון דאית ליה קדושת כלי קובעת א"כ איך אמר לעיל בללה בחוץ כשירה ולק"מ דלאו הא בהא תליא דאע"ג דר"י ס"ל דאין קדושת כלי קובעת היינו דלא מיקריא מנחה אבל מ"מ הסלת נתקדש בביסא ואע"ג דבלילה כשירה בזר מ"מ נפסלת בחוץ וכן לר"ל אע"ג דס"ל דקדושת כלי קובעת מ"מ כיון דגלי קרא דכשירה בזר ה"ה נמי דפנים לא בעיא ודו"ק:

תוס' בד"ה ומדכהונה לא בעיא וכו' וי"ל דשאני התם משום קבלה יש מקשים איך אפשר לומר כן דמשום קבלה הוא דפסלה שחיטה בחוץ ולא משום שחיטה לחודה דהא שוחט בחוץ חייב כרת ואלו מקבל בחוץ לא מיחייב ונ"ל דל"ק אף ע"ג דמיחייב בחוץ משום שחיטה לחודה מ"מ לא מיפסלא אלא משום קבלה א"נ קושיית התוס' היא איירי במקום שאין חייב עליו משום שחוטי חוץ ואפי' הכי השחיטה פסולה אע"ג דלא בעיא כהונה כגון שוחט בגגו של היכל שפטור משום שחוטי חוץ ואפי' הכי השחיטה שם פסולה כמ"ש הרמב"ם ז"ל שם בפ' י"ח מהל' מעה"ק דין ט"ו ולהכי מקשו שפיר כיון דלא בעיא כהונה לא בעיא פנים ותירצו משום קבלה בעיא פנים ודו"ק ובס' צ"ק כתב וז"ל ודבריהם אינם מובנים לי התינח שבן הבקר צריך שיהיה לפני ה' משום קבלה דבעיא כהונא בעיא נמי לפני ה' אבל אליבא דשמעון התימני דדריש התם ושחט את בן הבקר לפני ה' שוחט את הבקר יהיה ג"כ לפני ה' לפ"ז הדרא קושיית התוס' לדוכתא וצ"ע רב ליישב עכ"ל ולי נראה דהתוס' נמי לא כתבו תירוץ זה אלא אליבא דת"ק אבל אליבא דשמעון התימני הוצרכו לתרץ עוד א"נ שכן מיני דמים דהאי תירוצא אתיא לכולהו ודו"ק:

בד"ה עד שלא יצק ימלאנו משמע הא משיצק וכו' אין צורך למילף מדיוקא דבהאי מתני' תני בהדיא משיצק יביא אחר בתחילה ודו"ק:

בד"ה מאן דפסיל וכו' הכי פליגי במנחות לאו דוקא לרשב"ל וכו' ר"ל הא דאמר ר' יוסי דמסתברא כי היכי דפליגי ר"א ור"י בזבחים הכי פליגי במנחות לסברת רשב"ל דס"ל דר"י פוסל במנחה שחסרה בין קמיצה להקטרה אעפ"י שנשתייר בה לאו דוקא פלוגתייהו

במנחות הוי ממש כמו פלוגתייהו בזבחים דהא בזבחים לא פליג ר"י אלא אם לא נשתייר כלל אבל אם נשתייר ממנה מודה לר"א ואילו במנחות אפי' נשתייר פליג אלא ה"פ כי היכי דפליגי בזבחים בלא נשתייר פליגי במנחה בחסר שיריים מה שא"כ לר' יוחנן דהוי ממש פלוגתייהו במנחות כמו בזבחים וק"ל ודברי ס' צ"ק בזה אינן מובנים לי כלל ע"ש:

דף ט:

גמ' ואימא אין מיעוט אחר מיעוט וכו' כתב בס' הליכות עולם בש"ד פ"ג סי' קס"ח וז"ל דין ריבוי אחר ריבוי ומיעוט אחר מיעוט בכל דוכתא אמרי' אין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות ודין זה צ"ע דבכמה דוכתין אשכחן מיעוט אחר מיעוט ודרוש כולהו למעט כי הך דקאמרי' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן מן הבהמה להוציא את הנעבד מן הבקר להוציא את המוקצה ומן הצאן להוציא רובע ונרבע וכיוצא בו בכמה דוכתין וכן ריבוי אחר ריבוי דריש להו בברייתא דר' יוסי הגלילי כמ"ש למעלה לכך יש מי שאומר דכי אמרי' אין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות דוקא שאין לנו לדרוש ולקיים הריבויים או המיעוטים דאז אמרי' ודאי שהכתוב הפליג בריבויים לרמוז שיש בדבר מיעוט והפליג במיעוטי' לרמוז שיש בדבר ריבוי אבל היכא דאפשר לדרוש ולקיים הריבויי' או המיעוטי' דרשי' להו ומוקמיה להו אדינייהו ר"ל הריבויים לרבות והמיעוטים למעט כאותן שכתבתי עכ"ל וק' מהאי סוגיא דהא הכא אפשר לקיים המיעוטים ולדרוש אותן חד לגופיה שמאלית ולא ימנית ואידך שמאלית לבעלמא דלא ניליף מהכא אלא כאן שמאלית הא בעלמא ימנית ואפי' הכי פריך ואימא אין מיעוט וכו' וכבר נתעורר בזה בס' יבין שמועה ע"ש מה שיישב ונלע"ד דלא אמר הרב היכא דאפשר לדרוש ולקיים הריבויים או המיעוטים דרשי' להו ומוקמי להו אדינייהו אלא היכא דאפשר לדורשן ולקיימן בההוא עניינא דכתיבי ביה דומיא דהנהו דדריש בברייתא דר' יוסי הגלילי אבל היכא דלא אפשר לדורשן בעניינא דכתיבי כגון הכא דדרשי' חד לגופי' וחד לעלמא אז ודאי עדיף טפי למידרש להו למיעוט אחר מיעוט לרבות בההוא עניינא דכתיבי ביה מלמידרש חד לעלמא ובזה ניחא מה שהקשה בס' יבין שמועה כלל קמא דאמאי לא פריך המקשה כדמשני ליה שמאלית אחרינא כתיב תכף ומיד הו"ל להקשות אדרבה מה כאן שמאלית אף בעלמא נמי שמאלית כדפריך בסוף כיון דאית ליה למקשה הך סברא עדיפא בלשון אדרבה ואמאי נטר להאי פירכא עד לבסוף ופריך פירכת ואימא אין מיעוט וכו' ולפי מ"ש ניחא דפירכת אין מיעוט וכו' היא עדיפא טפי דמוקמי' כולהו מיעוטי לעניינא דכתיבי ביה מה שא"כ פירכת אדרבה

וכו' ולא פריך אדרבה אלא בתר דמשני שמאלית ג' כתיבא דאז לא אפשר למידרש להו למיעוט אחר מיעוט דאז האי דרשא מה כאן שמאלית אף בעלמא שמאלית היא עדיפא טפי מלמידרש כאן שמאלית ואין אחר שמאלית ודו"ק נ"ל אבל אכתי קשה מאי פריך ואימא אין מיעוט וכו' כיון דהשתא אכתי לא אסיק אדעתיה דכתיבי אלא תרי שמאלית וחד מינייהו אתי לגופיה א"כ ליכא אלא חד מיעוט כמו שפריך הש"ס לקמן בפ' שתי מדות דף פ"ט גבי בשמן בשמן ב"פ ע"ש וכה"ג הקשו התוס' שם מפ' הקומץ רבה ומהתימא מהם שלא הקשו מהאי סוגיא וכבר נתעורר בזה בס' יבין שמועה ולא יישב לפירש"י ז"ל אבל פי' שיטה אחרת ליישב לתוס' ע"ש ונלע"ד דלא קשה מידי דשם בפ' שתי מדות אי אמרי' דחד בשמן אתי לגופיה לא בציר לן אלא חד ריבוי משום דההוא בשמן דאתי לגופיה לא משמע מניה ריבוייא דההוא אתי למימר דבעו שמן דאי לא כתיב הוה אמינא דלא בעי שמן כלל לכך כתיב בשמן ללמד דבעי שמן כשאר מנחות אבל לא הייתי מרבה מניה דבעי ריבוי שמן וכי כתיב בשמן תניינא אתי לרבויי דבעי ריבוי שמן יותר משאר מנחות וליכא אלא חד ריבוייא וכן בההיא דהקומץ רבה גבי מזוזות מזוזות ההוא קמא נמי אתי לגופיה להורות מקום הכתיבה שיהיה במזוזות הפתח דאי לא כתיב לא הוה ידעינן באיזה מקום מניח הכתיבה וכי כתיב מזוזות תנינא אתי לרבויי דבעי ב' פצימים ולכך הקשו התוס' שפיר כיון דקמא אתי לגופיה להורות מקום הכתיבה א"כ ליכא אלא חד ריבוייא ומנ"ל לש"ס לומר דהוי ריבוי אחר ריבוי למעט אפי' פצים אחד אבל הכא אע"ג דקמא אתי לגופיה מ"מ משמע מניה מיעוט שמאלית ולא ימנית דאי לא אתי אלא לאכשורי שמאלית ולא למעוטי ימנית לישתוק מניה ואנא ידענא בין ימנית בין שמאלית כשרין ליציקה דמהיכא תיתי ליפסול חד מינייהו אלא ש"מ דאתי למעוטי דוקא שמאלית ולא ימנית ולכך כד משני ליה שמאלית אחרינא כתיב פריך שפיר ואימא אין מיעוט וכו' וחילוק זה אמיתי כנראה מפירש"י לקמן ד"ה במקום שנתרבתה שמאל וכו' ודו"ק היטב אבל אכתי קשה מאי מקשו התוס' בפ' שתי מדות מההיא דהקומץ רבה דהתם נמי אע"ג דמזוזות קמא איצטריך לגופיה מ"מ משמע מיניה ריבוייא דאי לא אתי אלא לגופיה להורות מקום הכתיבה הו"ל למיכתב מזוזה בלשון יחיד ומדכתיב מזוזות בלשון רבים ש"מ דאתו לרבויי דבעי ב' פצימים וכבר הקשה זה בס' יבין שמועה וכעת צ"ע ומה שיישב בס' ברה"ז שם הוא דחוי כמ"ש ודו"ק ועיין שם בס' צ"ק ובזה נמי ניחא מ"ש לעיל בשם ס' יבין שמועה שהקש' דאמאי לא פריך מעיקרא כד משני ליה שמאלית אחרינ' כתיב אדפרי' אין מיעוט וכו' ליפרוך אדרבה מה כאן שמאלית וכו' כיון דשמאלית קמייתא מיעוטא הוא כמ"ש א"כ כד משני ליה שמאלית וכו' פריך פירכא

חזקה כיון דהכלל מסור מסיני דאין מיעוט וכו' ולא מצי למיפרך ואימא אדרבה וכו' נגד הכלל אבל כד משני שמאלית ג' כתיב וביטל מדת אין מיעוט וכו' אז פריך אדרבה וכו' וק"ל:

רש"י בד"ה ואמר ר"א וכו' לא איצטריך אלא איידי וכו' כצ"ל עוד נ"ל לומר הא דמייתי האי דאיתמר עלה דלא תימא דהאי ברייתא משבשתא היא דלא מיתניא בי ר' חייא ובי ר' אושעיא ולא מותבינן מינה לכך מייתי מאי דאיתמר עלה אע"ג דלא צריך דלימא דלא משבשתא היא דהואיל ור"א איירי עלה ודאי מתקנתא היא כלל זה כתוב בס' הליכות עולם ש"ב פ"ב סי' פ"ט ע"ש:

בד"ה לשון אחר וכו' שלא תאמר וכו' ואין מיעוט אחר מיעוט נמי וכו' דהא מכולהו וכו' לא ירדתי לעומק דברי הרב ז"ל מאי קמשני דמה בכך מכולהו שמעי' ימנית לא כיון דעני ועשיר לא ילפי מהדדי להאי לישנא א"כ תימא דכולהו איצטריך לגופייהו תרי בעשיר' למיעוט אחר מיעוט לרבות ימנית וכן תרי בעני למיעוט אחר מיעוט וכו' כיון דלא הוי ילפי מהדדי איצטריך למיכתב בכל חד וחד מיעוט אחר מיעוט וכבר נתעורר בזה בס' יבין שמועה וצ"ע רב ליישב:

תוס' בד"ה אין מיעוט וכו' וא"ת ולישתוק וכו' עיין לתוס' בפ"ה דיומא דף ס' ד"ה תרי מיעוטי וכו' מה שתירצו לזה ובספר הליכות עולם כתב וז"ל ויש להוסיף בכאן די"ל דכשאמרי' אין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט או איפכא דאם הכונה היתה כשאומר הריבויים [למעט] הל"ל מיעוט א' וסגיא ליה או איפכא במיעוט אחר מיעוט ועוד איך נראה מריבויים דאתו למעוטי ובמיעוטים דאתו לרבויי יש לומר דכשאומר מיעוט הוא מרבה בזה האופן המיעוט הא' שאומר במשל ממעט ד' אנשים מפעולה חוזר המיעוט הב' וממעט הב' מהם א"כ הוא מרבה האחרים שיעשו הפעולה הנז' וכן בריבוי אחר ריבוי הא' משמע ריבוי כללי בא הריבוי הב' לומר דזה הריבוי אינו משמע כללי אלא פרטי במה שמרבה ולא בדבר זולתו כך נ"ל עכ"ל נראה מדבריו הא דאמרי' מיעוט אחר מיעוט לרבות אינו ר"ל לרבות בכל אלא דמרבה קצת וממעט קצת ולכך לא סגי ליכתוב חד ריבוייא משום דהוה מרבינן בכל וכן גבי ריבוי אחר ריבוי ובזה ניחא נמי קושיית התוס' דאי הוה שתיק מתרוייהו הוה מרבינן בכל ולא ממעטינן כלל לכך איצטריך למיכתב מיעוט אחר מיעוט כדי למעט נמי קצת וק' לפי סברא זו מהאי סוגיא דבעי למימר שמאלית ב' פעמים למיעוט אחר מיעוט לרבות ימנית מאי מיעוטא קצת איכא עד דאיכא למימר דמיעוט' קמא מיעט הכל ובא מיעוט הב' ומיעט קצת מהם א"כ הוא

מרבה האחרים דהא מיעוט הא' לא מיעט אצל ימין וא"כ מיעוט הב' מאי מיעט ומאי שייר וצ"ע:

דף י.

גמ' הרי קמיצה וכו' אמר רבא או אצבע וכו' ה"ה דה"מ לשנויי הא דבעיא בקמיצה ימין הוא משום דגמרי יד יד לקמיצה כדאמ' רבא גופיה לעיל ולעולם בעי אצבע וכהונה אלא דקושטא קמשני דלא בעיא תרתי דהא מוכרח לומר כן דאי לא תימא הכי א"כ מ"ט דרבנן דפסלי קבלת הדם בשמאל ודו"ק:

תוס' בד"ה אמר רבא וכו' וקשה וכו' כמו ימנית דשמן דעני ושמא לענין ימנית בדם לא הוו ילפי מהדדי אי לאו וכו' כצ"ל וכן הגיה בס' ברה"ז וס' צ"ק והא דיליף ימנית דשמן דעני מעשיר אע"ג דחלוקין בקרבנותיהם עיין בספרים הנז' מה שיישבו בזה ועוד נ"ל דדוקא ימנית דדם הוא דלא ילפי מהדדי כיון דחלוקין בקרבנותיהם ועיקר הקרבן הוא הדם דהכפרה תלויה בו אבל שמן שאינו קרבן ודאי דשוין הם בו וק"ל ועוד נ"ל להגיה בענין אחר וכצ"ל כמו ימנית דשמן דעני או שמן לענין ימנית לא הוו ילפי מהדדי וכו' ור"ל דמקשו ממ"נ אי ילפי מהדדי א"כ אפי' ימנית דדם דעני לא איצטריך ואי לא ילפי מהדדי כיון דחלוקין בקרבנותיהם א"כ אפי' שמן איצטריך דלא הוו ילפי מהדדי ואמאי קאמא דימנית דשמן דעני הוי לפרשה שנאמרה ונשנית וכו' וק"ל:

בא"ד ונראה לפרש וכו' א"כ בעל בהן ידו וכו' לפ"ז ל"ג לעיל דכתיב בשמן דמצורע ל"ל דהא גם ימנית דכתיב בדם נמי קשיא ל"ל דהא כ"מ שנאמר כף אינו אלא ימין ובוהן הוי דומיא דכף וכן כתב בס' ברה"ז והא דמשני חד להכשיר צדדין וחד ליפסל צידי צדדין בין אדם בין אשמן קמשני דתרי ימני' דכתיבי בדם חד דעשיר וחד דעני אתו לגופייהו לדם עצמו להכשיר צדדין ולפסול צידי צדדין וכן תרי דשמן אתו לגופייהו דלא הוה יליף שמן מדם והשתא קפריך רבא תרי ימנית דכתיבי בשמן ל"ל דאי להכשיר צדדין וליפסול צידי צדדין ליליף מדם דהא כתיב על דם האשם ועל מקום דם האשם משמע דדינו כדין הדם וא"כ ל"ל ימנית בשמן ומשני ימנית דעשיר לג"ש יד יד לקמיצה וימנית דעני לפרשה שנאמר' ונשנית וכו' והשתא כל הסוגיא מיושבת יפה ומ"ש בסוף דבריהם ואינו יכול ליישבו יפה וכו' נ"ל דדברי גיליון הוא שלא הבין דברי התוס' והמדפיסים טעו והכניסו אותו בפנים ובס' ברה"ז כתב דה"פ ר"ל דגם ימנית דעני דדם הוא מיותר לפ"ז דנילף מעשיר וכדלעיל ק"ל עכ"ל והוא דבר תמוה דהא ימנית דעני דדם איצטריך לגופיה לפסול צידי צדדין דאי לא כתיב אלא יתורא דימנית דעשיר הוה אמינא דהאי יתורא

אתא או להכשיר צדדין וצידי צדדין או ליפסול שניהם דלא הוה ידעי' לחלק אבל השתא דכתיבי תרי ימנית יתירי דעני ודעשיר מוכרח לומר דחד אתא להכשיר וחד ליפסול דאי לא תרתי ל"ל ודו"ק:

בד"ה שמאל למאי אתא וכו' ולמיעוט אחר מיעוט וכו' דא"כ לא ליכתב אלא חד וכו' ר"ל ונרבה ימין מק"ו ומה במקום שלא נתרבתה שמאל וכו' ודלא כפירש"י וק"ל:

דף י:

רש"י בד"ה לעובד' בכלי וכו' דכל עבודו' וכו' ימין בעי' וכו' ר"ל וא"כ כיון דקמיצה אינה נעשית אלא ביד צריכה ימין וק"ל:

תוס' בד"ה בשמאל אכשורי וכו' לעולם אימא לך דבעי נתינה וכו' ר"ל כיון דהנתינה ביד א"כ ע"כ בעי ימין מהקישא דחטאת כמו דילפי' קמיצה וא"כ היכי קאמר בשמאל אכשורי מכשר אבל מ"מ אכתי קשה יד יד דרבא ל"ל דהא דבעי נתינה בימין ילפי' מהיקשא דחטאת אלא דק"ל לפי' רש"י היכי קאמר בשמאל אכשורי מכשר ודו"ק וליתא מה שהקשה בס' צ"ק ע"ש:

דף יא.

גמ' ואי תנא מלח וכו' שאינו מולח אלא הקומץ וכו' כצ"ל:

שם אלא להשוות כלומר קומץ וכו' מתיבת כלומר וכו' עד תיבת מלמטה נמחק נ"ל ודו"ק:

רש"י בד"ה שתי לוגין וכו' אבל בלוג ומחצה קס"ד דלא מיפסלא משמע דלפי המסקנא אף בלוג ומחצה מיפסלא אבל הרמב"ם ז"ל בפי"א מה' פסולי המוקדשין דין ט' ס"ל דלא פסול אלא ב' לוגין דוקא אבל בציר מהכי לא מיפסלא וטעמו דהוי דומיא דריבה לבונתה דאמרן לקמן דלא מיפסיל בפחות משני קומצי' כפרש"י כמ"ש מרן הכ"מ אבל מ"ש ודלא כפרש"י שכת' אהא דאמרי' ולוקמ' כגון דעריב שמן דחולין וכו' ולוקמא כגון דעריב ביה פורתא שמן דחול וכו' עכ"ל לא ידענא מאי מייתי ראיה מהכא דרש"י לא מפרש כהרמב"ם הא הכא איירי דעריב בה שמן דחולין או דחברתה ובהא גם הרמב"ם יודה דפוסל בה כל שהוא כמ"ש שם דין ח' אבל אי הפריש לה לוג ומחצה מנ"ל דרש"י פליג אהרמב"ם אי לאו כדכתיבנא וא"ת לסבר' הרמב"ם אמאי לא קתני מתני' ריבה לבונתה כדקתני ריבה שמנה בשלמא לפירש"י ניחא משום דריבה שמנה אפי' כל שהוא פסולה וריבה לבונתה לא פסלה אלא בהפריש לה שני קומצים ולכך לא תני ריבה

לבונתה שלא תטעה לומר אפי' בכל שהוא דומיא דריבה שמנה אבל לסברת הרמב"ם ז"ל דשניהם שוים דלא פסלי בשמן אלא בשני לוגין ובלבונה בשני קומצים מ"ש דבשמן קתני ריבה ובלבונה לא קתני ריבה כבר תירץ בס' תי"ט משום דריבה לבונתה לא פסיל אלא כשריבה יותר עד שני קומצים דאז ריבה יותר מדאי דשני קומצים לגבי ב' קורטין הוה יותר מדאי הרבה מה שא"כ שני לוגין לגבי לוג אחד עכ"ל וא"כ לפ"ז מוכרח דסתמא דמתני' דלא קתני ריבה לבונתה או כר' יהודה דאמר ב' קורטין בסוף או כר"ש דאמר קורט א' בסוף אבל לא אתיא כר"מ דאמר קומץ בסוף דאי כר"מ תיקשי א"כ אמאי לא קתני ריבה לבונתה כדקתני ריבה שמנה דהשתא ריבוי דלבונה שוה לריבוי דשמן דריבוי דשמן מלוג לשני לוגין וריבוי דלבונה ג"כ מקומץ לב' קומצים אלא מוכרח לומר דמתני' לאו ר"מ וא"כ הא דאמר ר' יוחנן לקמן שלש מחלוקו' בדבר ר"מ סבר קומץ בתחילה וקומץ בסוף וכו' הכי שמיע ליה ולאו מסתמא דמתני' נפקא ליה כדפירש"י ז"ל דרש"י לשיטתיה אזיל דמחלק בין ריבוי דשמן לריבוי דלבונה אבל להרמב"ם ז"ל דלא מחלק ע"כ דמתני' לאו ר"מ הוא כמ"ש והשתא ניחא מה שפסק הרמב"ם ז"ל כר' יהודה ולא פסק כר"מ משום דסתם מתני' לשיטתו לא אתי כר"מ אלא או כר"י או כר"ש ור"י ור"ש הלכה כר"י ואין צורך למ"ש מרן הכ"מ ז"ל ע"ש ועוד יש להביא ראיה אחרת לפסק רבינו ז"ל מהא דתנן לקמן הקומץ את המנחה וכו' או להקטיר לבונתה בחוץ וכו' והקשה רש"י ז"ל אמאי לא תנא נמי כזית מלבונתה ותירץ הך סתמא כרבנן דאמרי דלבונה כשירה בקורט א' הילכך לא תנא כזית עכ"ל הרי דהאי סתמא לא אתיא כר"מ אלא כר"י או כר"ש וא"כ אפי' אם תמצי לומר דסתמא קמא כר"מ כפירש"י מ"מ סתמא בתרא עיקר ודו"ק:

דף יא:

תוס' בד"ה ר' יהודה סבר וכו' וכמו כן צריך לחלק וכו' להא דר"ש דאמר לא אמרי' מקצת בסוף וכו' כצ"ל ועיין לתוס' פ"ק דבכורות דף ג' ד"ה ור' יהודה סבר וכו' ע"ש:

דף יב

דף יב:

בד"ה שאם נפרסה וכו' נילף מהכא דכשירות וכו' כתב בס' צ"ק וז"ל דבריה' קשה להולמן בשלמא גבי מנחה דאם חסרה א' ע"כ קודם קמיצה חסרה דצריך לפתת אותן פתיתין ואח"כ נוטל מהם הקומץ מ"ה פסולה ובלחם הפנים דנפרסה בין קמיצה להקטרה

דבזיכין הוי קומץ דידהו מ"ה כשירה ועוד דהתם במנחה אפשר בתקנה להביא מתוך ביתו ולמלאות החסרון מ"ה פסולים עד דמביא מביתו וימלאנו כדאמרי' לעיל דף ט' ע"ב אבל בלחם הפנים שנפרסה אי אפשר בתקנה מ"ה כשירות עכ"ל ונ"ל הא דקאמרי תוס' כשחסרה האחת וכו' לאו דוקא אחת שלימה אלא ר"ל שחסרו מן הפתיתין שיעור חלה אחת ולעולם איירי אחר קמיצה וביאור דבריהם כך דלמאי דמסיק דלר"ע דאמר זריקה מועל' ליוצא אפי' חסרון נמי מהניא ליה הקטרה א"כ ס"ל כמו דזריקה מועלת ליוצא והנך דבגוואי כשירות באכילה וה"ה נמי חסרון מהניא ליה הקטרה להכשיר הנך שלא חסרו באכילה וא"כ יש לתמוה למאן דיליף מילתא ממילתא איך אמרינן לעיל גבי מנחה שחסרה בין קמיצה להקטרה דשיריה אסורים באכיל' ואמאי לא ילפי' מלחם הפנים דכשירה באכילה ודו"ק:

דף יג.

גמ' הא תו ל"ל אי לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול מרישא שמעת מינה אי לאכול וכו' קמ"ל דמצטרף מסיפא דרישא שמעת מינה וכו' אי לאכול ולהקטיר מדיוקא דרישא וכו' כצ"ל:

הדרן עלך פרק כל המנחות

דף יג:

הקומץ זוטא פרק שני

גמ' לאכול אחד מן הסדרים למחר וכו' כתב הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות וז"ל ולחם הפנים הזה אינו נאכל אלא ביום השבת בלבד ר"ל כל היום השבת כמו שביאר ביום השבת ביום השבת יערכנו עכ"ל וקשה דאם איתא דאינו נאכל אלא ביום השבת בלבד א"כ ל"ל למיתני לאכול א' מן הסדרים למחר ליתני לאכול א' מן הסדרים בלילה וי"ל דאין ה"נ דה"מ למיתני הכי אלא אגב דתני רישא גבי שתי הלחם למחר תנא נמי גבי לחם הפנים למחר אבל קשה דהא תנן לקמן בפ' שתי הלחם דף צ"ט ע"ב חל יוה"כ להיות בשבת החלות מתחלקות לערב ואי איתא דאינו נאכל אלא ביום השבת בלבד היכי היו מחלקות אותן לערב ונאכלין שלא בזמנן וכבר הקשה זה בס' תי"ט וליכא למימר משום דלא איפשר לאוכלן ביום מפני התענית לכך חשיב לילה זמנן דמנא לך הא עוד הקשה בס' תי"ט על ראיה שכתב רבינו ז"ל כמו שביאר ביום השבת ביום השבת יערכנו לא הבינותי ראיה זו שזה על הסידור הוא שנאמר וכתב עליו בס' ברה"ז וז"ל ונעלם ממנו

דדברי הר"מ ז"ל מבוארים ביומא דף ל"ד ע"א דמוספין קודמין להקטרת בזיכין שנא' ביום וכו' ובשעת העריכה היו מקטירין הבזיכין של ישנה וכו' עכ"ל ולא הבינותי מאי ראיה מייתי לדברי הרמב"ם ז"ל אע"ג דהתם ילפי הקטרת בזיכין מהעריכה מ"מ ליכא למילף מעריכה דאכילת לחם הפנים אינה אלא ביום השבת בלבד דהתם יליף מהעריכה שצריך לאחר עד אחר הקרבת המוספין מדכתיב ביום ביום לאחר ולא להקדי' קודם הקרבת המוספין ואי הוה ילפי' מהתם דלחם אינו נאכל קודם המוספין הוה ניחא אבל שאינו נאכל בלילה מנ"ל וי"ל דיליף כמו שהעריכה אינה אלא ביום השבת דוקא גם האכילה כן והנה הרב בעל תי"ט ז"ל סבר דגם לחם הפנים נאכל ליום ולילה כאכילת קדשי קדשים וכן היא סברת התו' לקמן פ' שתי הלחם דף צ"ה ע"א ד"ה ש"מ יש סילוק מסעות בלילה וכו' דמפרשי דקאי אפלוגתא דר"י וריב"ל דאיירי בלחם הפנים ע"ש והנה הרמב"ם ז"ל בחיבורו לא ביאר כלל מזמן אכילת לחם הפנים לא בהל' מעה"ק ולא בהל' תמידין ומוספין ולכאורה נראה דחזר בו ממ"ש בפי' המשניות וסבר כהתי"ט דאם איתא דלא חזר הו"ל לפרושי ולא לסתום כיון דזמן אכילת לחם הפנים חלוק מזמן אכילת שאר כל הקדשים וליכא למימר דסמך על מ"ש בפירוש המשניות דאין זה דרכו אבל אי ס"ל כהתי"ט איכא למימר דסמך על מ"ש בפ"י מהל' מעה"ק דין ז' שכתב וה"ה דחטאת וכו' ולשירי מנחות שהכל נאכל ליום ולילה וכו' דגם לחם הפנים נקרא שירי מנחה ודו"ק:

תוס' בד"ה לאכול אחד וכו' ושמא וכו' נטמא כל הסדר וכו' לפ"ז הא דאמרי לעיל הא נטמאת הנך כשירו' לאו דוקא דהשאר כולן כשירות אלא ר"ל דחלות של הסדר האחר שלא נטמא ממנו כלום כשירות ודו"ק:

דף יד.

רש"י בד"ה ולאפוקי מדר"מ וכו' מדקאמר הכא לעולם דמשמע אפי' פיגל בשניהן כצ"ל נ"ל:

תוס' בד"ה הקומץ וכו' מסקינן ליה לכתחילה וכו' עיין בכריתות דף י"ד ע"א לתוס' בד"ה פקע וכו':

דף יד:

גמ' ערבינהו וכו' פלגינהו מפלגין דהכתוב וכו' כצ"ל נ"ל וכן צ"ל ברש"י ז"ל:

דף טו.

תוס' בד"ה ופליגי משמע וכו' דציץ אין מרצה וכו' ולכאורה וכו' יעשו בטומאה וכו' קושייתם קשה להולמה דמהיכא משמע דר' יהודה סבר דציץ מרצה על העולין מדקאמר שניהם יעשו בטומאה דאדרבה מדקאמר הכי משמע דאינו מרצה דאי מרצה אמאי לא הוי טהור בטהרתו כיון דציץ מרצה על עולין הויא הקטרה מעלייתא ואסור לטמא את הטהור כפירש"י ואי משום דלא קאמר שניהם יצאו לבית השריפה כדקאמר במתני' גבי סדרים ש"מ דסבר ציץ מרצה על עולין הא ליתא דר' יהודה לטעמיה דאמר טומאה הותרה בציבור ולכך גבי בזיכין יעשו בטומאה אבל גבי סדרים לא יאכלו בטומאה דלא מהני האי טעמא דהותרה בציבור להתר אכילה כמ"ש התוס' לעיל גם מ"ש דרבנן דאמרי טמא בטומאתו וטהור בטהרתו קסברי אין הציץ מרצה על העולין אדרבא איפכא הוא מדאסרי רבנן לטמא הטהור ש"מ דקסברי דציץ מרצ' על עולין ולכך אסור לטמא את הטהור וי"ל בדוחק דהתוס' לא הוו מפרשו כפירש"י אלא דרך אחרת היתה להם וה"פ ר' יהודה אומר שניהם יעשו בטומאה ר"ל אע"ג דבזך א' מהם נטמא אפי' הכי שניהם מקטירים אותן שאין קרבן צבור חלוק שמקטירים א' ומניחי' א' ולא כפירש"י שפי' לענין הגעה זה בזה אלא לענין הקטרה וחכ"א הטמא בטומאתו וכו' ר"ל דהטמא לא יעלה על המזבח אלא ישאר בטומאתו ויצא לבית השריפה דומיא דהטמא בטומאתו דמתני' והטהור בטהרתו ר"ל כיון דטהור הוא יעלה למזבח ולפ"ז מקשו שפיר דר' יהודה אדר' יהודה דבמתני' סבר דאין ציץ מרצה על אכילות והכא סבר דציץ מרצה על העולין מדאמר דגם הטמא יעלה על המזבח ולא ס"ל כרבנן דאי משום דטומאה הותרה בציבור הני מילי היכא דלית לן טהור כלל אבל הכא דנשא' בזך טהור די בהעלאתו אלא ש"מ דטעמא הוא משום דציץ מרצה על עולין וכן קשה דרבנן אדרבנן מדקאמרי הטמא בטומאתו ר"ל שלא יעלה אלא ישרף ש"מ דס"ל דאין הציץ מרצה על עולין דאי מרצה הוה ליה לעלות ובמתני' קסברי דציץ מרצה על אכילות כן נ"ל לפרש דבריהם ואיפשר דהאי פירושא לא הוי מפרשי אלא לכאורה אבל לפי האמת מפרשי כפירש"י ז"ל ונפל חסרון בדבריהם ודו"ק:

דף טו:

בד"ה איפשר לשנותן וכו' ועוד דאין לב ב"ד וכו' אבל אם הוצרכו א"א לשנותן וכו' כתב בס' צ"ק וז"ל דבריהם אינם מובנים לי דהא הכא רבנן אמרו לר"מ אפשר לשנותן ור"מ איירי אם פיגל בזבח שיהא הנסכים מפוגלים ולפ"ז הוי נמי לא הוצרכו דהא הזבח פיגול

ושייך לב ב"ד וצ"ע עכ"ל ונ"ל דל"ק משום דרבנן פליג אר"מ בין פיגל בזבח בין פיגל בנסכי' דבנסכים ליכא פיגול כלל משום דאפשר לשנותן כדמשמע מהרמב"ם ז"ל פי"ח מהל' פסולי המוקדשין דין ח' דבנסכים ליכא פיגול לעולם וכן משמע בפי' להמשניות עיין עליהם וא"כ שפיר מקשו התוס' דאי טעמא דרבנן דאמרי הכא אפשר לשנותן הוא משום דלב ב"ד מתנה א"כ אמאי לית להו פיגול בנסכים כלל תינח אם פיגל בזבח דהוי לא הוצרכו יכול לשנותן משום דלב ב"ד וכו' אבל אם לא פיגל בזבח אלא בנסכים דאמר להקריב נסכיו למחר דאין הזבח מפוגל מ"ט דרבנן דאמרי אין הנסכים מתפגלים משום דאפשר לשנותן והא כיון דהזבח כשר הוי הוצרכו ואי אפשר לשנותן ודו"ק:

בא"ד ונר' לפרש דסוגיא דהתם כר"מ וק"ל כיון דר"מ אית ליה לב ב"ד מתנה א"כ איך אמר דהזבח מפגל את הנסכים והא כיון דלא הוצרכו אף ע"ג דהוקבעו בשחיט' אפשר לשנותן משום דלב ב"ד מתנה דליכא למימר דמתניתין איירי בקרבן יחיד דלא שייך ביה לב ב"ד מתנה דמתני' סתמא בכל ענין איירי וצ"ע:

דף טז.

גמ' אמר רב מחלוקת וכו' שכל העושה על דעת ראשונה עושה משמע מהכא דקומץ ולבונה אין מקטירין אותן יחד אלא מקטירין אותן זה אחר זה וכן משמע מכל האי סוגיא וכן משמע בשילהי פרקין מהא דאמר רב המנונא וכו' הקטיר קומץ להקטיר לבונה וכו' וכן משמע בהדיא לעיל ברישׁ פרקין דף י"ג ע"ב דקאמר אי בעי מקטיר האי ברישא ואי בעי האי מקטיר ברישא וכן משמע שם מפירש"י ז"ל גבי ליקוט לבונה בזר דמקטירין כל אחד בפני עצמו ותימא מהא דתנא ברישׁ פ"ב דסוטה דף י"ד ע"ב דתניא סדר מנחות כיצד אדם מביא וכו' ומסלק את הלבונה לצד אחד וקומץ ממקום וכו' ומקדשו בכלי שרת ומלקט את לבונתה ונותנה על גביו ומעלהו ומקטירו בכלי שרת ומולחו ונותנו ע"ג האישים וכו' ע"ש הרי משמע מהאי ברייתא דמקטיר שניהם יחד וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפ' י"ג מהל' מעה"ק דין י"ב ומהתימא מהרב בעל משנה למלך ז"ל שם שתמה אפירש"י גבי ליקוט לבונה בזר ולא השגיח בהני סוגיי שהזכרנו דס"ל כפירש"י וי"ל דהא דתניא בסוט' דהקטר' שניהם ביחד היינו לכתחילה אבל בדיעבד אי הקטר כל א' בפני עצמו כשירה והני סוגיי איירי בדיעבד וכן מצאתי בהדיא בתוספתא דמנחות פ"ה דקתני הקטיר את הקומץ בפני עצמו ואת הלבונה בפני עצמה או שהקטיר קומצה פעמים כשירה לפיכך וכו' ודו"ק:

שם איתיביה וכו' בד"א בקמיצה ובמתן כלי ובהילוך אבל בא לו להקטרה וכו' פי' רש"י ז"ל דבהנך ג' עבודות אין דומה להן בלבונה הילכך כולו מתיר הוא וכן פי' לקמן ע"ב גבי הילוך דמתן כלי דההיא עבודה שלימה דאין מתן כלי בעבוד' לבונה וכן משמע נמי בפירושו לעיל גבי ליקוט לבונה בזר דלבונה אין בה לא הילוך מתן כלי ולא מתן כלי אלא מלקט מעל הסולת ר"ל השיריים ומקטיר ותימא גדולה מהא דתניא בריש פ"ב דסוטה שכתבנוה לעיל דקתני בהדיא שמלקט את הלבונה ונותנה ע"ג הקומץ ומעלהו ומקטירו בכלי שרת הרי בהדיא דלבונ' בעי מתן כלי וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפ' י"ג מהל' מעה"ק דין י"ב ע"ש ועוד דגם קמיצה נמי שייכא בה דאותו ליקוט שמלקט לצורך מתן כלי הוא דומיא דקמיצה וצ"ע רב ליישב והנה הרמב"ם ז"ל פ' י"ו מהל' פסולי המוקדשין דין ז' כתב וז"ל חשב מחשבת זמן בשעת קמיצה אבל לא בשעת ליקוט הלבונה או שחשב מחשבת הזמן בשעת ליקוט הלבונה אבל לא בשעת קמיצה הרי זה פסולה ואינה פיגול עד שיחשב מחשבת הזמן בכל המתיר שהוא הקומץ עם הלבונה בשעת קמיצת הקומץ וליקוט הלבונה או בשעת נתינת שניהם בכלי או בשעת הולכתן וכו' עכ"ל ותימא דהא קתני בהאיברייתא דלא פליג רבנן אר"מ וסברי דאין מפגלין בחצי מתיר אלא בהקטרה אבל בקמיצה ומתן כלי והולכה מודים דמפגלין אע"ג דלא חישב בלבונה וא"כ איך פסק רבינו ז"ל דגם בהנך ג' עבודות אין מפגלין עד שיחשב בלבונה דלא כמאן ואי משום מתני' דקתני פיגל בקומץ ולא בלבונה בלבונה ולא בקומץ וכו' וחכ"א אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר הא כבר פרש"י ז"ל דאיירי בהקטרת קומץ ועוד דלקמן ע"ב מחלוקת ר' יוחנן ור"ל בהולכה דר' יוחנן סבר כקמיצה ור"ל סבר כהקטרה הרי דיש חילוק בין קמיצה להקטר' וא"כ איך השוה רבי' ז"ל דין ד' עבודו' בשוה דאין מפגלין עד שיחשב בכל המתי' שהוא הקומץ עם הלבונ' ועוד הא תנן בריש פרקין הקומץ את המנחה לאכול שיריה וכו' מודה ר' יוסי בזה שהוא פיגול וכו' וכתבו התוס' אע"ג דר' יוסי ליה ליה מפגלין בחצי מתיר הכא בקמיצה מודה דחשיב כעבודה שלימה כיון שאין כיוצא בה בלבונה וכן פירש"י ז"ל דף י"ד ד"ה ולאפוקי מדר"מ וכו' ע"ש וא"כ מאחר דמשנה שלימה קתני דבקמיצה כ"ע מודו א"כ קשה איך פסק רבינו ז"ל דלא כמתני' וראיתי להתי"ט ריש פרקין שכתב ליישב לרבינו ז"ל הא דקתני מתני' מודה ר' יוסי בזה וכו' היינו לר"מ הוא דמודה אבל חכמים דר' יוסי ודאי דס"ל דאין מפגלין דלא תיקשי חכמים אחכמים עש"ב ולא ידעתי מה מיישב בהאי ברייתא דקתני בד"א בקמיצה ובמתן כלי ובהילוך כלי וכו' דמשמע דחכמים מודים בג' עבודות הללו דמפגלים אע"ג דלא חישב בלבונה ועוד דאכתי תיקשי דר' יוסי אדר' יוסי דהכא קתני מתני' דמודה ר' יוסי לר"מ דמפגלים

בחצי מתיר ובגמ' קאמר ר' יוסי היא ולאפוקי מדר"מ אלמא ר' יוסי לית ליה מפגלים בחצי מתיר אלא מאי אית לך למימר שאני הכא דקמיצה עבודה שלימה היא כמ"ש התוס' א"כ חכמים אחכמים נמי ל"ק ונ"ל דרבינו ז"ל רוח אחרת אתו בפי' האי ברייתא דלא כפירש"י שמפרש דבהנך ג' עבודות אין דומה להן בלבונה הילכך כולו מתיר הוא דק"ל להאי פי' ברייתא דריש פ"ב דסוטה דמשמע מינה דהני עבודות שייכי נמי בלבונה כמ"ש לעיל הילכך מפרש הא דקתני בד"א בקמיצה וכו' קאי אר"מ דמודה לחכמים והכי (פריך) [פי'] במה דברים אמורים דמודה ר"מ לחכמים דבעיא כוליה מתיר ה"מ בקמיצה ובמתן כלי ובהילוך בהני ג' עבודות דמודה ר"מ דאין מפגלים עד שיחשב נמי בלבונה אבל בהקטרה פליג ר"מ וסבר דמפגלים בחצי מתיר וכן ראיתי בס' ברה"ז משם רבו מוהר"ר העשיל ז"ל שפי' כן אלא מה שהבין דליקוט שכתב רבינו ז"ל הוא ליקוט דקודם קמיצה וכיון דלצורך קמיצה הוא מודה ר"מ בהא דבכוליה דוקא מפגלים הא ליתא דזה לא נקרא ליקוט אלא סילוק כדקתני ברייתא דריש פ"ב דסוטה ועוד דאם כוונת רבינו ז"ל על סילוק זה הל"ל הכי חשב מחשבת זמן בשעת ליקוט אבל לא בשעת קמיצה או וכו' בשעת קמיצה אבל לא בשעת ליקוט וכו' דעבודה קמייתא הו"ל למינקט ברישא אלא ש"מ דלאו אהאי סילוק קאי ונ"ל דהאי סילוק לא מיקרי עבודה וכשר בזר והא דקאמר לעיל ר' ינאי ליקוט לבונה פסול בזר קאי אליקוט דלאחר קמיצה דלצורך מתן כלי הוא כדקתני ברייתא דריש פ"ב דסוטה וכן ליקוט הנז' בדברי רבינו ז"ל הוא ליקוט דלאחר קמיצה ודלא כברה"ז ע"ש וטעמא דמודה ר"מ בהני ג' עבודות דבעי כולו מתיר נ"ל משום דאיכא ג' חילוקים בהני ד' עבודות דקמיצה וליקוט לבונה אין עושין שניהם כא' וכן הילוך דמתן כלי ומתן כלי אין עושין מתן הקומץ ומתן הלבונה כא' אלא זה אחר זה כדקתני ברייתא דריש פ"ב דסוטה דעבודת הלבונה הוא אחר עבודת הקומץ אבל הולכת כלי עבודת שניהם יחד וההקטרה יכול לעשות הקטרת הקומץ והלבונה יחד ויכול לעשותן זה אחר זה כמו שהוכחתי לעיל הילכך בקמיצה ומתן כלי דאין עושין עבודת הקומץ והלבונה יחד מודה ר"מ דבעי עד שיחשב בכוליה מתיר כיון דאין יכול לעשות שניהם כאחד לכך כשחישב בקומץ לא חשבינן כאלו חישב נמי בלבונה אבל בעבודת ההקטרה שיכול לעשות שניהם יחד פליג ר"מ וסבר אפי' לא חישב אלא בא' מהם חשבינן כאילו חישב בשניהם ואע"ג דלא הקטיר שניהם יחד כיון שיכול להקטירן יחד דכל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו ולפ"ז הא דבעי לקמן הולכה מאי היא אליבא דר"מ קא בעי וקאמר ר' יוחנן הולכה כקמיצה ר"ל דמודה ר"מ דבעי כוליה מתיר כמו שמודה בקמיצ' ור"ל אמר הולכה כהקטרה ר"ל דפליג ר"מ כמו דפליג בהקטרה

דלא בעי כוליה מתיר ופריך הש"ס בשלמא לר"ל איכא נמי הולכה דלבונה ר"ל כיון דבהולכה עבודת הקומץ והלבונה יחד לכך פליג ר"מ וסבר דלא בעי כוליה מתיר כמו גבי הקטרה אלא ר' יוחנן דאמר מודה ר"מ מ"ט הא לא דמיא לקמיצה ומשני קסבר ר' יוחנן כל עבודה שאינה מתרת לאו עבודה חשובה היא וכו' גרסי' כן נ"ל דהוה גריס רבינו ז"ל להאי שיטה ובס' ברה"ז נדחק מאד ליישב ע"ש ור"ל אע"ג דבהולכה עבודת שניהם יחד אפ"ה מודה ר"מ דבעי עד שיחשב בשניהם משום כיון דההולכה עבודה שאינה מתרת היא לאו עבודה חשובה היא לפגל עליה בפ"ע דעבודה גריעה היא ולכך מודה ר"מ דלא הוי פיגול עד שיפגל בקומץ ובלבונ' ודוק כנ"ל ליישב לרבי' ז"ל אבל אכתי ק' מתני' דריש פרקין דקתני הקומץ את המנח' וכו' מודה ר' יוסי בזה שהוא פיגול משמע דבקמיצה כ"ע מודו דמפגלים בחצי מתיר היפך מ"ש ובס' ברה"ז יישב דמתני' איירי דחישב בקומץ וליקוט שהיא עבודה א' ע"ש וק"ל לדבריו א"כ מאי קמ"ל דמודה ר' יוסי והיכי מיישב סוגיא דגמ' דאמרי' מהו דתימא טעמא דר' יוסי משום דקסבר אין מפגלים בחצי מתיר ואפי' רישא נמי קמ"ל והא רישא כוליה מתיר הוא לפי' הרב הנז' שפיגל בקומץ ובליקוט וא"כ היכי ס"ד דפליג ר' יוסי ועוד ק"ל כיון שכתבנו דרבינו ז"ל מפרש דמודה ר"מ בג' עבודות ראשונים דבעי כוליה מתיר ולא פליגי אלא בהקטרה א"כ היכי מפרש רבינו ז"ל בפי' המשניות להאי מתני' דקתני פיגל בקומץ ולא בלבונה דהיינו שחישב בשעת הקמיצה ולא בשעת ליקוט הלבונה ע"ש דא"כ היכי פליג ר"מ ואמר פגול והא בעבודת קמיצה מודה דבעי כוליה מתיר כמ"ש להאי שיטה וא"כ היה לו לרבינו ז"ל לפרש מתני' כפירש"י דאהקטרה קאי וצ"ע רב ליישב ואחר העיון נ"ל דלעולם רבינו ז"ל מפרש הברייתא דבד"א בקמיצה וכו' כפי' רש"י ז"ל דחכמים מודים לר"מ בג' עבודות ראשונות דלא בעי כולהו מתיר מטעמא דכתב רש"י ז"ל דהנהו עבודות אין דומה להן בלבונה הילכך כולו מתיר הוא וסבר רבינו ורש"י ז"ל דהאי ברייתא דבד"א בקמיצה וכו' ובריית דסדר מנחות כיצד וכו' דריש פ"ב דסוטה פליגי אהדדי דאילו לברייתא דידן דבד"א בקמיצה וכו' אית לה דלבונה לא היו נותנים אותה על הקומץ בכלי אלא אחר הקטרת הקומץ היו מלקטי' אותה מעל השיריים ומקטירין אותה בפני עצמה כדמשמע מפירש"י ז"ל לעיל גבי ליקוט לבונה בזר וכוליה האי סוגיא ופירש"י ז"ל בנוי לפי מאי דס"ל להאי ברייתא דבד"א בקמיצה וכו' דסברה דליכא בלבונה עבודה דדומה לקמיצה ומתן כלי כפירש"י ז"ל ולכך חכמים מודים לר"מ בהני ג' עבודות דלא בעי חישב בלבונה משום דכולו מתיר הוא כיון שאין דומה להם בלבונה ומתני' דקתני פיגל בקומץ ולא בלבונה וכו' דפליגי ר"מ וחכמים אהקטר' קאי כפירש"י ז"ל אבל בקמיצ' ומתן כלי לא

פליגי דמודי' חכמים לר"מ כדקתני האי בריית' אבל ברייתא דריש פ"ב דסוטה דסדר מנחות וכו' סברה דגם קמיצה ומתן כלי שייכי נמי בלבונה דלבונה ג"כ בעיא מתן כלי על הקומץ והליקוט שמלקטים אותה לצורך מתן כלי הוא דומה לקמיצה ולפי סברא זו חכמים ור"מ פליגי בכל ד' עבודות דגם קמיצה ומתן כלי חשיב חצי מתיר ולכך אין פיגול עד שיפגל בכל המתיר והשתא מתני' דקתני פיגל בקומץ ולא בלבונה וכו' דפליגי חכמים ור"מ אתיא כפשטא דבכל ד' עבודות איירי ומתני' דריש פרקין דקתני מודה ר' יוסי בזה לר"מ הוא דמודה כפי' התי"ט אבל חכמים דר' יוסי פליגי בכל ד' עבודות אליבא דברייתא דריש פ"ב דסוטה ואע"ג דקאמר הש"ס ור' יוסי היא ולאפוקי מדר"מ אלמא ר' יוסי לית ליה מפגלים בחצי מתיר י"ל דר' יוסי סבר כברייתא דבד"א בקמיצה וכו' דס"ל דקמיצה ומתן כלי אין דומה להן בלבונה ולכך מודה לר"מ דמפגלי' בקמיצה וכן משמע בריש פרקין דר' יוסי לא ס"ל כברייתא דסוטה דקאמר אליבא דר' יוסי אי בעי האי מקטיר ברישא ואי בעי האי מקטיר ברישא דמשמע אף לכתחילה מקטיר כל אחד בפני עצמו ואילו ברייתא דסוטה משמע דס"ל דהקטרת שניהם יחד כמ"ש לעיל העולה מזה דברייתא דסוטה וברית' דידן פליגי בלבונה אי בעית מתן כלי או לאו והשתא ניחא מ"ש רבינו ז"ל דבכל ד' עבודות אין מפגלים עד שיפגל בלבונה נמי משום דאזיל לשיטתיה דפסק כברייתא דסוטה כמ"ש בפ' י"ג מהל' מעה"ק והשתא ניחא כל הנהו קושיי שהקשינו לעיל ודו"ק נ"ל:

שם קתני מיהא נתן את הקומץ במחשבה וכו' הא דלא מותיב ליה ממתני' דקתני פיגל בקומץ ולא בלבונ' משום דאיכא לאוקמי שפיר בהדיא בעבוד' השנית שאינו עושה על דעת ראשונה כמ"ש התוס' ד"ה קתני וכו' כצ"ל:

רש"י בד"ה מ"ג די"ה וכו' וז' על טהרו וכו' מעורבין ביחד וכו' משמע שלא היו מערבין אלא בז' של טהרו של מזבח וא"כ האי ברייתא סברה כמ"ד אין מערבין לקרנות וקשה דהא לקמן אוקי לה כמ"ד מערבין לקרנות לכן נ"ל דט"ס נפל בדברי רש"י וצ"ל כמ"ש בזבחים פ' ב"ש דף מ"ב ע"ש:

הדרן עלך פרק הקומץ זוטא

דף יז.

הקומץ רבה פרק שלישי

גמ' מ"ט מדאפקינהו רחמנא להקטרה וכו' מדברי הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות נראה דגי' אחרת היתה לו והכי הוה גריס מ"ט מדחברינהו רחמנא להקטרה ואכילה ביחד

ורבנן האי דחברינהו רחמנא ביחד דלא שנא וכו' ולאו מדאפקי' רחמנא להקטרה בלשון אכילה יליף לה אלא מדחברם לאכילה והקטרה יחד ע"ש ובזה ניחא מה שמקשים התוס' ז"ל ד"ה מדאפקינהו וכו' ודו"ק:

דף יז:

בתוס' בד"ה דלא שנא וכו' ומסיק התם וכו' הא דהוצרכו לאיתויי מסקנא דהתם משום דבלאו הכי ל"ק דאיכא למימר דוקא אכילת אש של הדיוט איקרי אכילה אבל אכילת אש של מזבח לא איקרי אכילה לכך הביאה המסקנא דהתם דמשמע אפי' אכילת אש של מזבח איקרי אכילה מדאמר לאכול ולהקטיר אין מצטרפין אבל אי חשיב הכל בלשון אכילה מצטרפין ואף ע"ג דחישב על אש של מזבח וק"ל:

בא"ד דהוי מחשבה בלשון אכילה למזבח והא דקאמר התם דמצטרפין וכו' כצ"ל ור"ל דק"ל כיון דמההוא קרא דתאכלהו אש וגו' לא נפיק מיניה אלא אכילת בשר אבל לא אכילת אימורים א"כ היכי אמר התם דבשר ואימורים מצטרפין בלשון אכילה ותירצו אי לאו דרבי הכא וכו' ר"ל דשם סמיך אריבוייא דהכא אבל אי לאו ריבוייא דהכא לא הוי פיגול באימורים וק"ל ואין צריך להגהת ס' צ"ק:

בא"ד וצ"ל שכך היא סברא דמצטרפים וכו' לפ"ז לעיל שלהי פ"ק הוה מצי לשנויי דאתא לאשמעי' דוקא לאכול ולהקטיר אין מצטרפים הא לאכול חצי זית בשר לאדם ולאכול חצי זית אימורים למזבח מצטרפים ודו"ק:

בא"ד וקצת תימא וכו' אשר תאכל האש וכו' הא דלא הקשו נמי מהאי קרא דאם האכול יאכל וכו' משום דאיכא למימר דוקא אכילת אימורים אבל [לא] אכילת בשר וק"ל:

בד"ה מאי האכול יאכל וכו' משמע שלא בא אביי להביא ראיה אלא שם וכו' ר"ל משום דבשאר המקומות דלא דריש איכא הוכחא בקרא דלא דריש הכפילות אבל גבי אם יצא יצא ליכא הוכחה בקרא לכך הוצרך אביי להביא הוכחה מהסברא וק"ל:

בא"ד וא"ת מאי קא פריך בפ' השואל גבי אם גנוב יגנב מעמו הניחא למאן דלית ליה דברה תורה וכו' והא לאו בכל דוכתא פליגי דבריה' תמוהי' מאי קא מקשו דהא כבר כתבו שם בפ' השואל דלא מיסתבר לרבות אבידה כיון דכתיב בלשון גניבה ע"ש וכן ההיא דריש נדרים איכא הוכחה כדאמר שם גמ' מדלא כתיב נדר לנדור כדכתב נזיר להזיר וע"ש בהר"ן ז"ל ועוד מאי הא שכתבו ועוד למ"ד דברה תורה נמי מי ניחא וכו' דהיינו קושייתם הראשונה לכך נ"ל דט"ס נפל וכצ"ל והא לאו בכל דוכתא פליגי וי"ל למ"ד דברה תורה ניחא דטעם יש שם שלא לדרוש וכו' והוא כדאמר שם בגמ' ויש הוכחה

לזה מדקא מקשו בלשון וא"ת ובזה הלשון לא מצינו שמניחין בקושיא ולקושיא דפ' השואל או סמכו על מ"ש שם או חסרון נפל בדבריהם כי כן הוא סדר קדשים כולו מלא טעיות ודו"ק:

דף יח.

גמ' ור' יהודה סבר וכו' להניח ד"ה פסול מ"ט וכו' וקשה איך אפשר לומר דבלהניח מקצת דמו ד"ה פסול משום גזירת כל דמו הא בלהניח כל דמו גופיה פליגי רבנן אר' יהודה בשילהי פ"ג דזבחים דף ל"ו וס"ל דכשר וי"ל דרבנן דפליגי עליה דר' יהודה התם הם רבנן דפליגי עליה הכא אי בעית אימא רבנן דהתם הוא ת"ק דהכא דפליג אר' יהודה וס"ל דלהניח ד"ה כשר אפי' לר' אליעזר משום דס"ל דאפי' להניח כל דמו נמי כשר לכ"ע ולכך לא שייך למיגזר מקצת דמו אטו כל דמו ור' יהודה ס"ל דאפי' לרבנן פסול משום דגזרינן מקצת דמו אטו כל דמו דכל דמו פסול מן התורה לכ"ע ואב"א רבנן דהתם הוא ר"א דהכא בר פלוגתיה דר' יהודה ופליגי בסברת רבנן דר' אליעזר דר"א דהוא רבנן דהתם סבר דלרבנן אפי' כל דמו כשר דוקא ר"א הוא דפוסל ור"י סבר דאפי רבנן פסלי ודו"ק:

שם אלא מאי כשר לרבנן ור"א פוסל אתנייה א"ה מאי הא וכו' קא מתנינן אלא וכו' כצ"ל נ"ל ור"ל אי אמרת בשלמ' דד"ה פסול אתנייה ניחא הא דקאמ' הא מפני וכו' שלא יטעה לומר דהלכה כן וליכא מאן דפליג לכך א"ל הא מפני וכו' ר"ל הא דקאמר לך ד"ה פסול לאו ד"ה הוא אלא משום שהיתה חביבה עליו לכך שנאה לך כך ולעולם אינה הלכה אבל אי אמרת דבפלוגתא אתנייה מאי הא מפני וכו' הא גם ר"א בן שמוע נמי פלוגתא אתנייה כר' יהודה ומאי חביבות אתנייה ר"י יותר מר"א בן שמוע ודו"ק נ"ל:

רש"י בד"ה אלא מאי אתנייה וכו' הא אנן נמי בדברי ר"א בן שמוע פלוגתא מתנינן כר' יהודה כצ"ל ביאור דבריו הוא כמו שפירש' בגמ' ודברי ברה"ז דברי נבואות ואינן מתיישבין כלל ע"ש:

בד"ה לא פתת וכו' וזה אם לא פתת אלא כדי קמיצה וכו' כתב בס' תי"ט ז"ל וז"ל ולא ידענא אמאי דהא לא שנה עליו הכתוב ורש"י ז"ל מסיים כדאמרינן באלו מנחות ע"כ ודקדקתי באותו הפרק ולא מצאתי דבר וכו' ע"ש ונ"ל דטעמו של רש"י ז"ל מדתנן התם דף ע"ה ע"ב מנחת ישראל קופל וכו' וכל שאין בהן קמיצה אין בהן פתותה וכו' משמע דטעמם דפתיתה הוא לצורך קמיצה וסברא הוא דאם אין פתיתה לא שייכא קמיצה כדינה בחלות וא"כ מוכרח לומר הא דתנן לא פתת כשירה היינו אכולה אבל כדי קמיצה צריך פתיתה דאי לאו הכי מתבטלה מצות קמיצה גם מה שהקשה בס' הנז' מהא דעביד

צריכות' בגמ' גבי או שפתתן פתין מרובות ואי איתא דלא פתת היינו השיריים מאי קושיא ודאי דצריכה דלא פתת בשיריים ופתיתין מרובות מכדי קמיצה וכו' נ"ל דל"ק דגם הא דקתני פתין מרובות כשר היינו נמי בשיריים אבל כדי קמיצה צריך פתיתה כהלכה כדי שיכול לקמוץ היטיב דפתיתין גדולות אינן נקמצות כהלכה ודבר זה מרוב פשיטותו לא הוצרך הרמב"ם ז"ל לבארו ודו"ק נ"ל:

תוס' בד"ה ואמר ר' זירא וכו' אבל בפ"ק דקידושין קשיא וכו' וא"כ אפי' ראוי לא ניבעי וי"ל משום דכתיב כל בשרו דמרבה אפי' בית הסתרים משום הכי אהני למימר דבעי' ראוי וא"ת א"כ לכתחילה ניבעי רחיצה וכו' כצ"ל:

דף יח:

גמ' או שפתתה וכו' פתין מרובות מבעיא מאי פתין מרובות שריבה בפתיתה ואב"א לעולם פתין מרובות ממש ומהו דתימא וכו' כצ"ל:

שם כל כהן שאינו מודה בעבודה וכו' נ"ל דוקא אי איכא מודה בעבודה קמן אז אין נותנין לאותו כהן שאינו מודה בעבודה אבל אי ליכא כהן מודה בעבודה אז נותנין לשאינו מודה ואל ימתין כמ"ש התוספות בריש פ' הזרוע והלחיים גבי אין נותנין מתנה לכהן ע"ה ע"ש דאי לא תימא הכי א"כ מביאין קדשים לידי פסול ובזה ל"ק מה שהקשה בס' צ"ק על התוס' ע"ש:

תוס' בד"ה שנאמר המקריב וכו' ושמא יש לחלק וכו' אבל הרמב"ם ז"ל בריש הלכות ביכורים כתב דכל כ"ד מתנות אין נותנין אותן לכהן שאינו מודה ובכללן תרומות ומעשרות וא"כ לשיטתו תיקשי קושית התוס' וצ"ל דהרמב"ם ז"ל סבר דהאי ברייתא וההיא מימרא דהתם פליגי דההיא מימרא משמיה דר' יונתן קאמר לה ור' יונתן תנא הוא ופליג וק"ל:

בד"ה מנין לרבות וכו' הכא לא חשיב הולכה וכו' וקשה מאי מקשו הא הולכה כתיבא בהדיא בקרא דהמקריב את דם השלמים פי' הקרבה זו היא הולכה כמו שפירש"י ז"ל בפ' הזרוע והלחיים דף קל"ב ע"ב ולכך לא חשיב אותה בהדי ט"ו עבודו' דאתו מריבוייא וי"ל דהתוס' מפרשי הקרבה זו היא זריקה כפירש"י ז"ל בחומש והא דחשיב בכלל ט"ו עבודות הזאות אין פי' זריקות דם כפירש"י ז"ל בפ' הזרוע והלחיים אלא פי' הזאות טמא מת ודו"ק ואחר כתבי שוב ראיתי הא דתנן בשלהי מסכת פרה הכל כשרים להזות חוץ מטומטום וכו' אלמא דהזאת טמא מת כשירה על ידי ישראל א"כ הא דקתני הזאת יש לפרש דקאי אהזאות דעולת העוף וחטאת העוף ודו"ק:

בד"ה ור"ש וכו' וא"ת ומי פליג ר"ש אלא בלל כשר ר"ל דק"ל הא לא אפשר דר"ש ס"ל אם לא בלל פסול דהא לא כתיבא בה עיכובא כמו דכתיב גבי יציקה וק"ל ודלא כס' צ"ק ע"ש:

דף יט.

גמ' וסבר ר"ש וכו' ק"ק אמאי לא פריך נמי דרבנן אדרבנן דהכא אמרי מקמיצה ואילך מצות כהונה ולא דרשי לפניו והתם דרשי לפניו ולאחריו ר"ל דלא אמרי רבנן מקרא נדרש לפניו ולאחריו אלא היכא דפשטיה דקרא יכול להתפרש לפניו ולאחריו כמו קרא דבאצבעו דמתיישבת אי קאי לפניו או לאחריו אבל קרא דוהביאה אל בני אהרן אינו מתיישב אלא לאחריו ולא לפניו משום דתיבות והביאה אל מונע שלא יתפרש בני אהרן קאי אויצק דבשלמא אי כתיב ונתן עליה לבונה בני אהרן הכהני' וקמץ היה יכול להתיישב לפניו אבל השתא דלא כתיב הכי מודים רבנן שאינו נדרש אלא לאחריו אבל ר"ש קשה דאפי' האי קרא דריש לפניו ואילו גבי באצבעו דמתיישב טפי לא דריש ודו"ק:

תוס' בד"ה במקרא נדרש לפניו וכו' וא"ת אמאי לא אמרי' וכו' דלא דמי לתקום והדרת וכו' ר"ל דליכא למימר הא גבי תקום והדרת איכא מ"ד דלא קיימי אתרווייהו וה"נ הכא לכך כתבו דלא דמי דהתם משום דאין הלשון נופל על הלשון דוהדר' אינה נופלת על מפני ותקום אינה נופלת על פני ולכך איכא מ"ד דלא קיימי אתרווייהו מה שאין כן הכא וק"ל ועיין להתוס' ז"ל דפ' כל הבשר דף קי"ד ע"ב ד"ה או למה לי וכו' ע"ש:

בא"ד וצ"ע במסכת תענית וכו' ולא אמרי' דקיימי אתרווייהו וכו' שם בתענית תירצו דאי הוו קיימי אתרווייהו א"כ ליערבינהו וליכתוב לצדיק ולישרי לב אורה ושמחה ומדלא ערבינהו ש"מ דלא קיימי אתרווייהו וקשה א"כ גבי תתננה ואכלה נמי איכא למיפרך הכי דליערבינהו ולכתוב לגר אשר בשעריך ולנכרי תתננה ואכלה או מכור וכן גבי נשך ומרבית ליכתוב את כספך ואכלך לא תתן לו בנשך ובמרבית וכן קשה גבי מפני שיבה למ"ד דקיימי אתרווייהו א"כ ליכתוב מפני שיבה וזקן תקום והדרת ומדלא כתיב הכי ש"מ דלא קיימי אתרווייהו ושוב ראיתי בס' יבין שמועה שכתב יישוב לזה ע"ש בכלל קמ"ח וכלל קמ"ט:

בד"ה ושאני התם וכו' דתלי טעמא וכו' כתב בס' ברה"ז וז"ל ר"ל דרב תלי טעמא בחזרה ולא בה"א דשמואל עכ"ל וליתא דגם שמואל נמי תלי טעמא בחזרה כרב ולא פליגי אלא אי ילפי' דורות משעה כדמסיק לקמן וק"ל:

דף יט:

בד"ה דתנא ביה וכו' אין להקשות וכו' נראה דטעמא הוא משום דכי אמרי' אין מלמדין ה"מ כשגילה ב' כתובים בשני עניינים דאמרי' אי ניחא למילף מינייהו ניכתוב חד ונילף אידך מיניה אבל היכא דבחדא מילתא כתיבי אינן שני כתובים הבאים כאחד אלא קראי יתירי נינהו כמ"ש רש"י ז"ל לעיל בפ"ק דף ט' ע"ב וא"כ ה"נ כוליה חד עניינא הוא דכוליה חד מילתא הוא חינוך המזבח וכן כתב בס' צ"ק אלא דק"ל אי חד עניינא הוא אימא דאין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט בעלמא דאין המזרקות מקדשים היבש וי"ל דאיכא ריבוי יתירי י"ב זימני והכי דרשי' להו קמא לגופיה אתא תניינא לריבוייא בעלמא וכי דרשת תליתאה לריבוי אחר ריבוי א"כ חשיב מיעוט ואתי רביעאה לרבויי ואתי חמישאה למעוטי וכן על זה הדרך עד תריסר דאתי לרבויי ולית בתריה מיעוטא ולכך מרבינן מיניה לבעלמא דהמזרקות מקדשים היבש ודו"ק ועיין בס' ברה"ז ובס' עומר מן דף ח' ע"ב שכתבו בענין אחר:

דף כ.

גמ' ואיבעית אימא וכו' לפי האי אוקמתא נ"ל דגם סתמא דמתני' נמי סברה דמלח עיכובא הוא והא דקתני לא מלח כשר ר"ל לא מלח כהן אלא זר כמו שפי' הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות ואם תיקשי וכי תעלה על דעתך שזר קרב אצל המזבח איכא לאוקמי בדעב' ונכנס ואשמעי' מתני' דמליחתו כשירה א"נ איכא לאוקמי כגון דעבר ומלחו למטה דהא דאמרי' דמליח' קומץ בראשו של מזבח היינו לכתחילה אבל לעולם אם לא מלח כלל מודה מתני' דפסול דמליחה מעכבה במנחה והשתא ניחא מה שפסק הרמב"ם ז"ל בפ"ה מה' איסורי מזבח דין י"ב שהמלח מעכב בקמיצה משום דגם מתני' ס"ל כן ול"ק מה שהקשה מרן כ"מ ז"ל ע"ש אלא דק"ל איך מליחה כשירה בזר הא אמרי' מקמיצה ואילך מצות כהונה וליכא למימר הא דאמרי' מקמיצה ואילך מצות כהונה דוקא דברים שהן עבודה אבל מליחה אינה עבודה הא ליתא דמליחה עבודה היא כמ"ש רש"י ז"ל לקמן דף כ"א ד"ה תקריב בשבת וכו' וי"ל בדוחק הא דאמרי' מקמיצה ואילך וכו' לא קאי אלא אהנהו עבודות הנז' בקרא אבל מליחה שלא נזכרה באותו קרא כשירה בזר והנה הרע"ב ז"ל כתב בפי' המשנה לא מלח כל המנחה כולה אלא הקומץ דאילו מליחת הקומץ מעכבת היא עכ"ל משמע דכל המנחה לכתחילה צריכה מליחה אבל אם לא מלח אלא הקומץ לבד כשירה וקשה הא אמרי' לקמן יכול יהא מנחה כולה וכו' ואין

מנחה כולה טעונה מלח וי"ל דהתם איירי לעיכובא אבל למצוה כל המנחה טעונה מלח אלא שדין זה לא נרמז בהרמב"ם ז"ל כלל וצ"ע:

דף כ:

גמ' אדרבא דם וכו' ק"ק מאי קאמר אדרבה וכי ב' צדדין עדיפי משמה צדדין וי"ל דקס"ד דהני ב' צדדין חשיבי טפי יותר מכולהו ששה צדדין דלא חשיבי לגבי הני תרי צדדי אלא בחד צד וק"ל:

שם דתניא קרבן מלמד וכו' ואמר רב פפא לדברי רבי עצים צריכים עצים סמי מכאן עצים אלא קרא למעוטי מאי אי למעוטי דם מעל מנחתך נפקא וכו' כצ"ל:

רש"י בד"ה לדברי ר' דמקיש עצים למנח' דטעונים הגשה ומליחה טעונים קמיצה כצ"ל והס"ד. ואח"כ ד"ה צריכים עצים המתנדב וכו' להסיקו כצ"ל והס"ד:

בד"ה דם מעל וכו' קרבן כלל מנחתך וכו' אי מה מנחה מיוחדת וכו' מעיקרא דאף כל וכו' כצ"ל:

דף כא.

גמ' דם שבישלו אינו עובר וכו' עיין בשאלות ותשובות של ר' לוי ן' חביב סי' קכ"א מ"ש בהאי סוגיא:

שם תקריב אפי' בשבת הקשה הרב בס' משנה למלך ז"ל בפ' י"א מה' שבת איזה מלאכה כאן דאיצטריך קרא לומר דדחי שבת והלא מולח אינו אלא משום מעבד ואין עיבוד באוכלין ע"ש ולי נראה הא דאיצטריך קרא לומר דמליחה דחי שבת הוא משום הבערה דאי לאו קרא דגלי לן דמליחה עבודה היא הוה אמינא דאסור למלוח איברי התמיד בשבת משום דכשמעלין אותן ע"ג המזבח אנו מרבין בהבערה בשביל המלח לכך איצטריך קרא לומר דמליחה עבודה היא ודחיא שבת כשאר העבודות וק"ל:

תוס' בד"ה דם שבישלו וכו' חסרון דברים יש כאן ועיין דבריהם בפ' כל הבשר דף ק"ט ששם מבוארים היטיב:

בד"ה יכול יתן בו טעם כבינה היינו דלא ראוי וכו' עיין בספר קרבן אהרן:

דף כא:

בד"ה בלישכת המלח וכו' וקשיא וכו' והכא לא חשיב אלא ג' עכ"ל עיין בס' לחם משנה ז"ל סוף פ"ה מהלכות איסורי מזבח שכתב יישוב לזה:

דף כב.

גמ' נתערב קומצה וכו' ר' יהודה אומר במנחת כהן משיח וכו' הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות נראה דהוה גריס ר' יהודה אומר במנחת כהנים במנחת כהן משיח וכו' וישב גירסא זו בשני דרכים ע"ש:

רש"י בד"ה ר' יהודה וכו' דמנחת נדבת ישראל בלילתו עבה ומנחת כהן משוח ומנחת נסכים בלילתן רכה וכו' אבל הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות מפרש איפכא דבלילתן עבה קאי אמנחת כהן משיח ומנחת נסכים ובלילתן רכה קאי אמנחת נדבת ישראל ע"ש:

בד"ה והן בולעות זו מזו הקומץ בולע ממנחת נסכים וה"ל ריבה שמנה וכו' אבל הרע"ב ז"ל פי' בע"א וז"ל והן בולעות זו מזו הקומץ בולע ממנחת נסכים וכו' וריבה שמנן של מנחות הללו על הקומץ ומבטלות ליה והוה מנחה שלא הוקטר קומצה ופסולה הנקמצת אבל מנחת נסכים כשירה ולא הוי כריבה שמנה כיון דשלא מדעת עירבו השמן שבולעתו בטל לגבה וכמאן דליתיה עכ"ל ביאור דבריו ז"ל דרצה לפרש הא דקתני פסול' דוקא קאמר ולא קאי אלא (הקומץ) [אקומץ] ולא אמנחת נסכים דלא כפירש"י ז"ל ומפרש דהא דהקומץ פסול לא משום דריבה שמנה כפירש"י ז"ל דאי משום הא כשר דס"ל דריבה שמנה שלא מדעת בטל לגבה וכמאן דליתיה אלא טעמא הוא משום דשמן דנסכים רבה על הקומץ ומבטלו והוי כמנחה שלא הוקטר קומצה ופסולה אבל מנחת נסכים כשירה דלא אתי שמן דקומץ דמועט הוא ומבטל מנחת נסכים דשיעורא רבה ואי משום ריבה שמנה לא חיישי' כיון דשלא מדעת הוא וא"ת איך שייך ריבה שמנה במנחת נסכים דאדרבה הקומץ דבלילתו עבה בולע טפי ממנה ממה שהיא בולעת ממנו כבר השיב לזה התי"ט תשובה נכונה ע"ש והקשה הרב הנז' ל"ל טעמא דלא פסלה משום ריבה שמנה כיון דשלא מדעת עירבו תיפוק ליה אפי' עירבו מדעת לא פסלה משום ריבה שמנה אלא בריבה בלוג כדכתב הרע"ב ז"ל במשנה ג' פ"ק וא"כ הכא דליכא ריבוי לוג לא פסלה ויישב דהרע"ב ז"ל הכא מפרש כפירש"י ז"ל דריבה שמנה אפי' בכל שהוא וא"כ לפ"ז הרע"ב ז"ל סתיר דידיה אדידיה ונ"ל דהרע"ב ז"ל לא קאמר לעיל דלא פסלה עד דאיכא ב' לוגין אבל בציר מהכי לא היינו היכא דהפריש לה הכי מתחילה לא פסלא עד דהפריש ב' לוגין אבל היכא דלא הפריש לה מתחילה אלא לוג כדינה ועירב בה שמן דחולין או דמנחה אחרת אפי' בכל שהוא מודה דפוסל בה כמ"ש לעיל דף י"א לדעת הרמב"ם ז"ל ע"ש ודע הא דכתב הרע"ב ז"ל דריבה שלא מדעת כשר דוקא ריבה משום דבטל וכמאן דליתיה אבל חיסר אפי' שלא מדעת פסול דאי לא תימא הכי תיקשי ליה סוגיא דלקמן מאי קפריך ולא קא מבטלי שיריים לטיבלה ע"ש והנה התו' י"ט ז"ל הקשה לפירש"י

ותוס' ז"ל דטעמא דפסול קומץ משום דריבה שמנה הוא מאי פריך גמ' לקמן וכי בלעו זו מזו מאי הוי מין במינו היא אמר רבא קסבר ר"י כל שהוא מין במינו ודבר אחר סלק את מינו כמי שאינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו ואי טעמא דפסולה משום ריבה שמנה הוא מאי קשיא דמין במינו הוא ולפיכך לא הבינותי דברי רש"י ותוס' ז"ל שפי' במשנתינו דטעמא משום פסלות דריבה שמנה הוא והרי בין להמקשן ובין להתרצן לא הוי טעמא משום הכי עכ"ל ונ"ל דל"ק דהא בהא תליא דאי אמרי' בטל אז פסול משום ריבה שמנה ואי אמרי' לא בטל לא פסול משום דאי אמרי' בטל אז אותו שמן שנבלע בקומץ חשבינן דידיה הוא ואז הוי ריבה שמנה ואי לא בטיל אמרי' כל היכא דאיתיה אמנחת נסכים שדינן ליה דחשיב כאילו לא נבלע בו כלל כפירש"י ז"ל לקמן גבי חרב שנתערב בבלול ע"ש ולכך פריך גמ' וכי בלעי זו מזו מאי הוי מין במינו הוא ולא בטל ר"ל ולא הוי ריבה שמנה דכל היכא דאיתיה אמנחת נסכים שדינן ליה ומשני דמין בשאינו מינו הוא ובטל ר"ל כיון דבטל חשיב דידיה הוא והוי ריבה שמנו ופסול ודו"ק ודברי ס' ברה"ז בזה לא ירדתי לעומקן ע"ש ונ"ל דגם הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות מפרש כרש"י ז"ל שכתב וז"ל על כן אומר רבי יהודה ששמן הקומץ הזה אם נתחבר בשמן כהן משיח או מנחת נסכים אינו בטל במיעוטו מפני שהוא מינו והעיקר אצל ר' יהודה מין במינו לא בטיל וכו' אבל מצד הסלת אומר שהסלת עם סלת מין במינו ולפיכך לא יבטל המעט בהרבה וכן דינו אם נתערב מנחת כ"ג עם נסכים הדין א' וכו' עכ"ל גמגום יש בדבריו כאשר יראה לעיני המעיין ונ"ל שט"ס יש וצ"ל אבל מצד הסלת אומר שהסלת עם שמן מין בשאינו מינו ולפיכך יבטל המעט בהרבה וכו' ר"ל שהשמן שנבלל בקומץ ממנחת נסכים בטל הוא בקומץ ואז הוי ריבה שמנה כרש"י וזה שכתב וכן דינו אם נתערב וכו' ר"ל דמנחת כ"ג יש בה ג' לוגין שמן לבד מהשמן שנתבשל בה כמ"ש הוא ז"ל וא"כ הוי שמנה רבה יותר משל נסכים ולכך אם נתערבו יחד אז מנחת נסכים פסולה משום דסולתה בלע משמן מנחת כ"ג והוי מינו בשאינו מינו ובטל הסלת מבטל השמן שנבלע בו והוי ריבה שמנה דליכא למימר דמפרש כהרע"ב ז"ל דהיינו שהשמן דמנחת כ"ג רבה על הסלת דמנחת נסכים ומבטלו והוי כאילו לא הוקטרה משום דאין שמן דמנחת כ"ג יכול לבטל עשרון דמנחת נסכים דעישרון שיעורא רבה יותר מכל השמן דמנחת כ"ג ודו"ק נ"ל:

תוס' בד"ה והן בולעות וכו' ותימא וכו' וזהו תימא לומר משום דבלילתן שוה וכו' איכא למידק מאי מקשו דילמא אף על גב דבולעות זו מזו מ"מ בליעתן שוה כיון דבלילתן שוה וא"כ ליכא לא ריבה שמנה ולא חיסר שמנה וי"ל דא"א לצמצם דלא בלע חד טפי מחבריה וק"ל:

בא"ד ועוד נתערב קומצה בשיריים וכו' ל"ל האי שינוייא וכו' ק"ק דילמא הא דאיצטריך האי שינוייא לאו משום שמן הנבלע דאין בולעות זו מזו אלא משום סלת המתערב שאין ניכר והוי ריבה סולת' כיון דבטל ולכך איצטריך האי שינוייא דנאמרה הקטרה בקומץ וכו' ודו"ק:

דף כב:

גמ' רבנן סברי מכאן לעולין וכו' ודילמא עד דאיכא מין במינו ועולין וכו' יש מקשים דילמא קושטא הוא דרבנן בעו תרתי מין במינו ועולין ולכך סברי דדם קדשים שנתערב בדם חולין דבטל אע"ג דמין במינו הוא כיון דאינן עולין וה"ה איפכא בשלמא לר"י מוכח דמין במינו סגי מדקאמר אין דם מבטל דם אע"ג דאינן עולין אלא לרבנן דלא בעו תרתי מנ"ל ולק"מ דהא אשכחן לרבנן במתני' דסברי דאין קומץ מתבטל במנחת כ"ג ואע"ג דמין בשאינו מינו הוא כדאמרי' לקמן סלק את מינו ושאינו מינו רבה עליו אלמא דס"ל דעולין לבד סגי ולכך פריך שפיר וק"ל:

דף כג

דף כג:

גמ' תנן שתי מנחות וכו' מני אי רבנן וכו' התם בדר' זירא וכו' לפ"ז איכא לאוקומי נמי מתני' כרבנן אע"ג דסברי דדוקא עולין דלא מבטלי הדדי הא מין במינו בטל אפי' הכי לא קא מבטלי שיריים לטיבלא משום דנאמרה הקטרה בקומץ וכו' ובזה ניחא שפסק הרמב"ם ז"ל לכולה מתני' אע"ג שפסק כרבנן ודו"ק:

דף כד.

גמ' מהו לקמוץ וכו' צירוף דאורייתא או דרבנן וכו' ופי' רש"י ז"ל צירוף כלי דאורייתא וכו' ל"ש לחומרא כגון טומאה ול"ש לקולא כגון קמיצה וכו' או דרבנן ולחומרא ולא לקולא עכ"ל משמע דאי פשיטא לן דצירוף כלי דרבנן לא הוה מספקא לן דפשיט' דלחומרא כגון טומאה מצטרף לקולא כגון קמיץ לא מצטרף ומכאן תמיה לי אהרמב"ם ז"ל דבפ' י"ב מה' שאר אבות הטומאות דין ז' פסק דצירוף כלי אינו אלא מדרבנן כמ"ש שם מרן הכ"מ ז"ל ע"ש וכ"כ רבי' ז"ל בפי' המשניו' בפ' חומר בקדש ואפ"ה בפ' י"א מה' פסולי המוקדשין דין כ"ג כתב שהדבר ספק אם מצרף הכלי לקמיצ' או אינו מצרף ע"ש ואמאי מספקא לי' כיון דפסק כר' יוחנן דאין צירוף כלי אלא מדרבנן א"כ פשיטא

דאין מצטרף לקמיצה דהוי קולא ועוד ק"ל דבאותו פרק עצמו סתיר דידיה אדידיה ששם דין כ"ז כתב וכן לענין קמיצה קמץ מן הנמצא שיריו עם החלק הראשון נאכלין וכו' הרי דפשיטא ליה דיכול לקמוץ מזו על זו והרי כבר כתב שהדבר ספק אם מצרף הכלי לקמיצה או אינו מצרף ונמצא שדבריו סותרים זה את זה תוך כדי דיבור ואע"ג דהאי פסקא הוא מימרא דרבא לקמן וכן לענין קמיצה וכו' מ"מ אפשר לומר דרבא הכי קאמר אי צירוף כלי דאורייתא הוי דינא הכי לענין קמיצה ולעולם דרבא נמי מספקא ליה כדרב כהנא א"נ מאי דמפסקא ליה לרב כהנא פשיטא ליה לרבא דצירוף כלי דאורייתא דאיהו בעי למיפשט הכי לעיל אבל רבינו ז"ל דפסק כרב כהנא דספק הוא היכי כתב להאי מימרא דרבא ועוד ק"ל ששם בפי"ב מהל' שאר אבות הטומאות דין ז' כתב אפי' שאין לו תוך מצרף מה שעליו לקדש והרי בסוגיא דפ' חומר בקדש דף כ"ד ע"א משמע דלא אמרי' שאין לו תוך מצרף אלא אי אמרי' צירוף כלי דאורייתא ואז כדי שלא תיקשי לך הא דתנן הוסיף ר"ע וכו' דמשמע דצירוף כלי דרבנן אז אמרי' דאורייתא יש לו תוך מצרף אין לו תוך אינו מצרף ואתו רבנן ותיקנו דאע"ג דאין לו תוך מצרף אבל אי אמרי' דצירוף כלי דרבנן אז הוייא מתני' כפשטא כסברת המקשה ואין אנו צריכין להאי אוקמתא וא"כ כיון דרבינו ז"ל פסק דצירוף כלי דרבנן א"כ מנ"ל אפי' שאין לו תוך מצרף ולקו' א' אפשר לומר דרבינו ז"ל הוה גריס הכי מהו לקמוץ מזה על זה אמרו לו זו לא שמענו וכו' ולא גריס צירוף דאורייתא או דרבנן משום דק"ל קושיית התוס' דרב כהנא גופיה מדקדק בפ"ג דחגיגה שהוא מדרבנן מההיא דהוסיף ר"ע ולכך ל"ג לה וכן נראה מהכ"מ ז"ל שלא הזכיר הא מילתא בהעתיקו הסוגיא וה"פ דרב כהנא פשיטא ליה דצירוף דרבנן והכי קא מיבעיא ליה כי אמרי רבנן כלי מצרף דוקא לטומאה דחומרא היא אבל לקמיצה דקולא היא לא או דילמ' לא שנא וק"ל ולקושית האחרות צ"ע:

רש"י בד"ה א"צ לכלי וכו' דהא אינו מצטרף וכו' הקשה מרן הכ"מ ז"ל בפ' י"ב מהלכות שאר אבות הטומאות דין ח' למה לא יצטרף האמצעי עם הטמא שאין דבר מפסיק וישאר השלישי טהור וזה היה יותר ראוי מלהצטרף שנים שדבר מפסיק ביניהם וכעין זה הקשה על הרמב"ם ז"ל וכתב ליישב לרש"י ז"ל שיש לדחוק ולומר דכיון שזה העשרון היה שלם מתחילה יותר ראויים להצטרף חלקיו זה עם זה מלהצטרף עם חלק אחר עכ"ל ותמהני עליו איך כת' על יישוב זה שהוא דוחק שהרי אמרי' לקמן גבי עשרון שחלקו ואבד א' מהם והפריש אחר תחתיו ונמצא נטמא אבוד אבוד וראשון מצטרפין מופרש אין מצטרפין ופירש"י ז"ל מופרש שהפריש תחת זה אינו מצרף לפסול עמו שהרי לא הופרש על מנת להצטרף עם האבוד עכ"ל הרי קמן דישוב זה יציב וקיים ודו"ק:

תוס' בד"ה שאין צריך וכו' דלא משמע דפליג אההיא שינוייא וכו' ק"ק מאי מקשו דההוא שינוייא ליתא דכבר דחו התם ע"ש וק"ל:

בד"ה צירוף כלי וכו' ובתוספתא תניא וכו' ודבר תימא הוא וכו' הקשה בס' צ"ק וז"ל ותמיה לי על תמיהתם דהא משנה ערוכה היא במסכת טבול יום פ"ג משנה ד' עיסה שהוכשרה במשקה ונילושה במי פירות ונגע בה טבול יום דר"א אומר משמיה דר"י דפסל את כולה ור"ע אומר משמו לא פסל אלא מקום מגעו משום דקסבר כיון דמי פירות אין מכשירין וכו' ולפ"ז התוספתא אזלא אליבא דר"ע וכו' עכ"ל ולא ידענא מאי קא מקשה ממשנה ערוכה דתמיהת התוס' היא נמי גם אההיא משנה דדבר זה הוא נגד השכל והסברא ולכך קא מתמוה שפיר ודו"ק:

דף כד:

תוס' בד"ה כי נגע בו הזב מיהא וכו' ואין לתרץ דהאי דחישב עליו ואח"כ חתכו טמא משום דמקבל טומאה בשעת פרישתו מאביו דהא טמא משום דטומאת בית הסתרים וכו' כצ"ל נ"ל ור"ל דהשתא ניחא דלא אמרי' שבע ליה טומאה משום דבשעת פרישתו מאביו כבר נסתלקה ממנו טומאה חמורה ואז מקבל מאביו בשעת פרישתו טומאת אוכלים כיון שכבר חישב עליו וכתבו דאין לתרץ זה דמשמע דהא דטמא טומאת אוכלים הוא משום דטומאת בית הסתרים מטמיא מדמוקי לה כר"מ דאי משום דבשעת פרישתו מקבל טומאה מאביו א"כ אתיא אפי' כר' יוסי ועל זה מקשו ומיהו היא גופא תימא וכו' וק"ל ובזה ל"ק מה שהקשה בס' משנה למלך פי"ב מהל' שאר אבות הטומאות הלכה י' שכתב ולא ידעתי מה יושיענו זה וכו' ע"ש אבל לפי הגהת ס' צ"ק קשיא חזקה היא ועיין בספר ברה"ז:

דף כה.

גמ' אימא עון דיוצא שהותר וכו' אין להקשות דבבמה לא קרינן ליה הותר מכללו כיון דהכשירו בכך כדקאמר לקמן גבי שמאל די"ל כיון דפסול בפנים אין זה קרוי הכשירו בכך מה שא"כ שמאל דכשר בפנים כן כתבו התוס' בפ"ב דזבחים דף כ"ג ע"ב ובפ"ק דיומא דף ז' ע"ב ע"ש:

תוס' בד"ה הא אינו נושא וכו' ואומר ר"ת דפיגול הותר מכללו בבמה וכו' ואין לומר הא לא מיקרי הותר מכללו דבעי' עון דלפני ה' כדמשני גבי יוצא דהתם לאו עון לפני ה' הוא

כיון דפיסולו אירע בחוץ אבל מחשבת חוץ למקומו פסולו אירע בפנים שעומד בפנים ומחשב בחוץ כמו שכתב התוס' ז"ל דזבחים ודיומא:

בא"ד א"נ הותר מכללו בראשו של מזבח וכו' ה"מ לאקשויי אהאי תירוצא הא דהותר מכללו בראשו של מזבח היינו נותר ממש אבל מחשב' נותר לא הותרה כמ"ש בפ"ק דיומא:

בד"ה אימא עון וכו' מעון דזרות שהותר מכללו בבמה וכו' ולשנויי כגון מעון יוצא ק"ל הא לא דמי דיוצא פיסולו אירע בחוץ ולכך לא מיקרי הותר מכללו דבעי' עון דלפני ה' וליכא אבל זרות דפיסול בפנים שעומד בפנים ומקריב קרי ביה עון דלפני ה' כמ"ש התוס' ז"ל לעיל גבי מחשבת חוץ למקומו וי"ל משום הא דזרות שהותר מכללו בבמה היינו בבמת יחיד כדתנן בפ' בתרא דזבחים דף קי"ג ובמת יחיד לא קרינן בה לפני ה' כדאיתא בשילהי זבחים וא"כ לא הוי עון דהותר לפני ה' והשתא ניחא דלא פריך מכל הנהו דהותרו בבמת יחיד דתנן התם משום דלא מיקרי עון דלפני ה' אבל מחשבת חוץ למקומו שכתבו התוס' ז"ל לעיל דהותר מכללו בבמה היינו חוץ למקומו דקדשים קלים שהותר מכללו אפי' בבמת צבור כדתנן התם דקדשים קלים נאכלין בכל מקום ולכך קרי עון דלפני ה' וכן יוצא אי פיסולו נעשה בפנים הוה קרי עון דלפני ה' כיון שהותר בבמת צבור גבי קדשים קלים ודו"ק:

דף כו

דף כו:

בד"ה אין הקטרה וכו' ולא מ"ל דלאפוקי מדאביי דהא ר' יוחנן קאי כאביי משמע דאי ר' יוחנן לא קאי כאביי מ"ל לאפוקי מדאביי וקשה היכי מצי לשנויי הכי בשלמא לזעירי איכא למימר ה"ה חמץ והא דנקט שאור לאפוקי מדאביי דלא בעי צירוף דס"ל יש הקטרה פחות מכזית אבל לר' יוחנן לא מצי לשנויי הכי דה"ה חמץ והא דנקט נזיר לאפוקי מדאביי דבנזיר לא פליג אביי ונ"ל דט"ס נפל בדבריהם וצ"ל ולא מ"ל דלאפוקי מדאביי ועוד דהא ר' יוחנן קאי כאביי. ור"ל דלא מ"ל דלאפוקי מדאביי והוא כמ"ש דבנזיר לא פליג אביי ועוד דאפי' אם תמצי לומר דפליג הא ר' יוחנן קאי כאביי ואיך אפשר לומר דאתי לאפוקי מיניה ודו"ק:

בא"ד וי"ל דאפי' מ"ד וכו' וכל דריש ועי"ל דממשרת דריש וכו' כצ"ל נ"ל ועיין בספר ברה"ז וספר צ"ק:

דף כז

דף כז:

גמ' מחוסרי כפרה וכו' במזיד ענוש כרת וכו' ופירש"י ז"ל נפקא לן מקראי דתניא איש איש אשר יטמא ולא יתחטא בדמים וכו' מהני ברייתא מוכח דמחוסר כפורים שנכנס לעזרת ישראל שהוא משער ניקנור ולפנים שהוא מחנה שכינה במזיד ענוש כרת וכן תניא בפ' אלו הן הגולין דף ח' ע"ב ובפ' ג' מינין דף מ"ה ע"א טמא יהיה לרבות טבול יום עוד טומאתו בו לרבו' מחוסר כפרה ומהתימא מהרמב"ם ז"ל בפ"ג מהלכות ביאת המקדש דין ט' שכתב דאפי' מלקות אין בו אלא מכין אותו מכת מרדות וכבר הושג מהראב"ד ז"ל וכתב מרן הכ"מ ז"ל ליישב וז"ל ובפי"ח מהל' פסולי המוקדשין כתב האוכל קדש אחר שטבל קודם שיעריב שמשו או קודם שיביא כפרתו לוק' ואינו חייב כרת שנאמר וטומאתו עליו עד שתהיה כל טומאתו עליו עכ"ל ודרשא זו דוטומאתו עליו באיזה מקום מייתי לה ועליה סמך רבינו ז"ל גם בכאן עכ"ל וקשה אי עליה סמך רבינו ז"ל גם בכאן א"כ גם טבול יום אין ענוש כרת שאין כל טומאתו עליו כמו שפסק שם גבי אוכל קדש והרי לקמן דין י"ד פסק דטבול יום ענוש כרת וע"ק מ"ש גבי אכילת קדש דקיל גבי טבול יום ואפי' הכי גבי מחוסר כפורי' פסק דלוקה וכאן גבי ביאת מקדש דחמור גבי טבול יום אפי' הכי גבי מחוסר כפורים פסק דאינו לוקה וכתב מרן הכ"מ ז"ל בשם הר"י קורקוס ז"ל ליישב לרבינו ז"ל דכל הני ברייתות דסברי דמחוסר כפורים ענוש כרת הוא משום דס"ל כמ"ד מחוסר כפורים דזב כזב דמי ורבינו ז"ל פסק כמ"ד לאו כזב דמי וכתב טעמים לרבינו ז"ל דפסק כן וחדא מינייהו משום דפ"ג מינין אמרי דכ"ע מחוס' כפורי' דזב לאו כזב דמי וקשה דאדרבה לפי גי' זו והיא גי' תוס' שם לא יכון תירוץ זה לרבינו ז"ל דהא מרבה התם כרת למחוסר כפורים משמע דאפי' למ"ד לאו כזב דמי מודה דמחוסר כפורים ענוש כרת וכמ"ש התוס' ז"ל בפ"ב דזבחים דף י"ז ע"ב ד"ה קסבר וכו' ע"ש אלא נראה דרבינו ז"ל הוה גריס כגי' רש"י ז"ל דגריס הכי לעולם טבול יום של זב כזב דמי וכו' ע"ש וסבר רבינו ז"ל דה"ה למחוסר כפורים ולדידיה הוא דרבי מחוסר כפורים לכרת ודו"ק:

שם ורבנן וכו' דהיכל כלו איקרי קדש וכו' מכאן קשה למ"ש מרן הכ"מ ז"ל בפ"ב מהל' ביאת המקדש דין ב' ליישב מ"ש רבינו ז"ל ואל יבא בכל עת אל הקדש זה קדש הקדשים מבית לפרכת להזהיר על כל הבית וכתב מרן ז"ל ונראה דה"פ אילו לא נאמר אלא אל

הקדש הייתי אומר דלפני ולפנים קרי קדש וכו' ע"ש וקשה דסברא זו היא סברת ר' יהודה אבל רבנן לא סברי הכי וכיון דרבינו ז"ל פסק כרבנן אמאי כתב סברת ר' יהודה וצ"ע:

דף כח.

גמ' מ"ש מן הגרוטאות פסולה דכתיב מקשה וכו' נראה מכאן דממקשה ממעטינן גרוטאות ואם כן הא דאמרי' לקמן אינה באה זהב אינה באה מקשה היינו ר"ל שבאה גרוטאות ומכאן קשה למ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"ג מהל' בית הבחירה דין ה' וז"ל ואין עושין אותה לעולם מן הגרוטאות בין שהיתה של זהב בין שהיתה של שאר מיני מתכות עכ"ל ותימא דהא לא פסלינן גרוטאו' אלא באה זהב משום דכתיב מקשה זהב אבל של שאר מיני מתכות כשירה ומהתימא ממרן כ"מ ז"ל שציין ע"ז בפ' הקומץ רבה וכו' ונראה הא דכתב רבינו ז"ל ואין עושין וכו' היינו למצוה שאפי' של שאר מיני מתכות מצוה שלא לעשותם גרוטאות אבל בדיעבד כשירה אבל ק' מנ"ל וצ"ע:

דף כח:

א"ל סמי דידך מקמי דידי דתניא כלי שרת שעשאן של עץ ר' פוסל ור' יוסי בר' יהודה מכשיר וכו' מוכח מהאי ברייתא שהיא מתקנתא כדאיתא לקמן דלא פליגי רבי ור' יוסי בר' יהודה אלא בשל עץ אבל של מתכות כ"ע מודו דכשירה דאפי' רבי דדריש כללי ופרטי דריש הכי מה הפרט מפורש של מתכות אף כל של מתכות וידוע דהלכה כרבי מחבירו וא"כ של מתכות כשירה ושל מין אחר כגון עץ או עצם פסולה וז"ש הרמב"ם ז"ל בפ' א' מהל' בית הבחירה דין י"ח וז"ל המנורה וכליה וכו' אין עושין אותן אלא מן המתכת בלבד ואם עשאום של עץ וכו' פסולין עכ"ל שפסק כרבי כמ"ש ומרן הכ"מ ז"ל כתב שם דברים תמוהים ע"ש:

דף כט.

גמ' מלמד שמגביהין אותו לעולי רגלים וכו' הקשה בס' צ"ק למה היו מגביהן השולחן עם הלחם ועל ידי זה היה ראוי לקבל טומאה הלחם פנים בעצמן היה להגביהם ולהראות לעולי רגלים שהיה חום בשעת סילוקן ע"ש ול"ק דר"ל ס"ל כרבנן דפ' שתי הלחם דף צ"ט ע"ב דס"ל אלו מושכין ואלו מניחין וטפחו של זה כנגד טפחו של זה שנאמר לפני תמיד וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהל' תמידין ומוספין ולכך לא היה אפש' להם להגביה הלחם עצמו דאז לא מתקיים לפני תמיד וק"ל:

שם אם נשתייר בו שיעור אות קטנה וכו' הא דלא פסלינן משום כל אות שאין מוקף לה מד' רוחותיה פסולה עיין בב"י א"ח סי' ל"ב:

דף כט:

שם אם משתייר בו וכו' הא דלא א"ל תיקון דינוקא כדלקמן גבי וי"ו דויהרג וכן לקמן לא אמר האי תיקונא דאם משתייר בו כשיעור אות קטנה עיין בב"י א"ח סי' הנז':
שם ותלו ליה לכרעיה דה"י וכו' עיין בשו"ת של הריב"ש סי' ק"כ:
שם והוא דכתיב רוביה דספרא שפיר ר"ל שרוב כל דף כתוב בלא טעות שאין בו יתר מה' או מי' טעיות בכל דף אז מצלת עליהן הך דף שלימה ויתקן כן הוא בפירש"י ז"ל שבהרי"ף וכן פי' הב"י י"ד סי' רע"ט ע"ש אבל מדברי הרמב"ם ז"ל בפ"ז מהל' ס"ת דין י"ב נראה שמפרש הא דקאמר והוא דכתיב רוביה דספרא שפיר ר"ל רוב דפי הספר היו מתוקנים וקשה א"ה אמאי צריך דף א' שלם מאחר שרוב דפי הספר מתוקנים בלי טעיות ומרן הכ"מ ז"ל כתב ליישב דברי רבינו ז"ל כפירש"י ז"ל ואין דברי רבינו ז"ל סובלים פי' רש"י ז"ל כלל וצ"ע:
תוס' בד"ה שעטנ"ז וכו' כתוב בשימושא רבא ש"ע דשמע ט"ט דלטוטפות צריכים ג' ג' זיונין ור"ת כתב בתיקון ס"ת שלו שהוא שיבוש כצ"ל נ"ל וטעמו של ר"ת שכתב עליו שהוא שיבוש משום דק"ל מ"ש אלו שצריכים ג' תגין והא בכל מקום שעטנ"ז ג"ץ צריכים ג' תגין וכמו שהקשה טור א"ח סי' ל"ו ומרן הב"י ז"ל שם כתב יישוב לזה ע"ש:
הדרן עלך פרק הקומץ רבא

דף מד

דף מד:

התכלת פרק רביעי
תוס' בד"ה מנחתם ונסכיה' פי' בקו' וכו' והא דפ"ק דזבחים דריש מנחתו ונסכו וכו' קדריש התם גבי נזיר מדכתיב וכו' כיון דגלי וכו' כצ"ל ור"ל דק"ל היכי משמע מיתורא דמנחתו ונסכו דכתיב גבי נזיר אפי' בלילה ואפי' למחר כמו שהקשו לעיל לפי' הקו' ותירצו כיון דגלי וכו' ר"ל דלעיל ל"ק להו היכי משמע מיניה לילה אלא משום דאכתי לא אשכחן בעלמא הכשר נסכי' בלילה ולכך ק"ל היכי משמע מיתורא דנסכיהם אפי' בלילה אבל השתא דאשכחן גבי עצרת דגלי קרא דאפי' בלילה ואפי' למחר אז דרשי' נמי מנחתו ונסכו דגבי נזיר אפי' בלילה ואפי' למחר אע"ג דלא משמע מיניה וק"ל:

בד"ה אלא דר"ח וכו' לאו עלייהו קאי (ר"ל דלא קאי אלא (הנסכים) [אנסכים] לעכב שיהיו תמימים כמו שלמדו רז"ל מכאן שהיין שהעלה קמחין פסול לנסכים כמו שפירש"י בחומש) וה"ה דה"מ פריך וכו' כצ"ל נ"ל:
בא"ד דגבי עצרת דריש נמי הכי וכן בחג וכו' ר"ל וגבי עצרת לא איפשר לומר דסמיך אקרא דהא לא כתיב ביה יהיו דיהיו דכתיב גבי עצרת אנסכים קאי כמ"ש לעיל א"כ נאמר נמי הא דקאמר גבי פסח שומע אני וכו' לאו אקרא סמיך וכן הא דקאמר שומע גבי חג אע"ג דכתיב ביה כמשפט לאו אכמשפט סמיך דומיא דעצרת וק"ל:

דף מה.

בד"ה מילואים הקריבו וכו' ודבר תימא הוא מי דחקו וכו' ונלע"ד דהכריחו הא דכתי' וכן תעשה בשבעה וגו' משמע דקאי אהא דכתיב לעיל מיניה בא' לחדש תקח פר בן בקר וגו' וקאמר וכן תעש' פר לחטא' בשבע' לחדש ואז אמרי' דשבע' לחדש קאי אשבעת ימי המלואים דכתיב לעיל א"כ החטאת שהיו מקריבי' בכל יום מז' ימי המלואים הוא פר בן בקר והא ליתא דאינה אלא שעיר עזים דדוקא ביום א' היתה פר בן בקר כמבואר בקרא לכך מפני זה הוכרחו לדרוש מה שדרשו ודו"ק:
בד"ה בשבעה שבטים וכו' ששגגו בהוראתם ומפני שהלכו וכו' כצ"ל:

דף מה:

גמ' ת"ר והקרבתם וכו' א"כ מה ת"ל על הלחם מלמד שלא נתחייבו כבשים וכו' כצ"ל וכ"ה בת"כ וכן משמע מפירש"י ז"ל ד"ה האמור בת"כ לא קרב וכו' ור"ל שלא נתחייבו בכבשים (אלא) עד שנתחייבו בלחם דהיינו בכניסתם בארץ ואז אעפ"י שאין להם לחם מקריבים כבשים לבד אבל במדבר שלא נתחייבו בלחם לא נתחייבו בכבשים ואינם יכולים להקריב כבשים לבד וק"ל:
שם ר"ע אומר יכול וכו' איכא למידק במאי פליגי ר"ע ור"ט אם נאמר דפליגי בהכי דר"ע ס"ל דכבשים האמורים בחומש הפקודים אינן הן הכבשים האמורים בת"כ ור"ט סבר דהן הן עצמן הא ליתא דמהיכא משמע דר"ט סבר הכי הא ר"ט לא קמיירי בהא כלל ולא קאמר אלא מלמד שלא נתחייבו בכבשים וכו' ובהא אף ר"ע מודה וע"ק מ"ש התוס' ז"ל בשם ר"ת דר"ע אזיל לטעמיה דכי תבואו לאו דוקא ר"ל וקרבו במדבר הלחם והכבשים והא ר"ע קאמר ומה שאמר בת"כ לא קרב במדבר לכן נ"ל דטעו' נפל בס"ש וכן צ"ל דברי ר"ט יכול הן וכו' ותיבות ר"ע אומר נמחק וכ"ה בת"כ והוא סיום סתמא דברייתא וליכא

מאן דפליג דכ"ע כבשים האמורים בחומש הפקודים אינן הן האמורים בת"כ ומהתימא ממרן הכ"מ ז"ל שכתב בריש פ"ח מהל' תמידין ומוספין דר"ט פליג בהא ודו"ק נ"ל:
שם דנין דבר שמתנה לכהן וכו' ובן ננס סבר כהתימא של התוס' אדרבה דנין דבר שממנו קרב למזבח וכו' ואע"ג דכתבו התוס' ז"ל דהאי צד מסתבר טפי מ"מ בן ננס ניחא ליה בההוא צד משום טעמא דקאמר במתני' שכן מצינו וכו' וק"ל:
שם מי כתיב קדש יהיו לה' ולכהן וכו' ובן ננס אע"ג דלא כתיב הכי מ"מ דחיק קרא ומוקי ליה הכי משום טעמא דקאמר במתני' ובס' קרבן אהרן דף רנ"א כתב דרך נכון בזה ע"ש:
תוס' בד"ה שבעת כבשים וכו' מדלא כתיב והקרבתם שבעת כבשים על הלחם כצ"ל ועיין בס' קרבן אהרן דף ר"ן:

דף מו.

גמ' יצא לחמה מכניסן ושוחט וכו' כצ"ל וכפירש"י ז"ל דכל זמן שאינו קדוש בשחיטה אינו נפסל ביוצא וכן כתבו התו' ז"ל ד"ה ואיזהו זיקה וכו' דקדוש' כלי אינו מועיל לאיפסולי ביוצא ומכאן תימא להרמב"ם ז"ל בפי"ב מהל' פסולי המוקדשין דין י"ד שכתב נפרס לחמה או נטמא או יצא עד שלא נשחטה התודה מביא לחם אחר ושוח' וכו' שעשה דין יצא כדין נפרס ונטמא ולא חילק ביניהם וצ"ע:
שם נטמא לחמה וכו' וידי נדרו יצא והלחם פסול וכו' כצ"ל ונמחק שהציץ וכו' כן נראה מהתוס' ז"ל:
רש"י בד"ה בלא לחם וכו' עם לחמה אינו קרוי שלמים כצ"ל וכן מצאתי בדפוס חדש ור"ל כשהזכיר הכתוב כבשי עצרת עם הלחם לא קראם בשם שלמים כמו שקרא לתודה גם עם הלחם בשם שלמים להורות בא שאם שחטן עם הלחם ואבד הלחם אבדו הכבשים כיון שהיה הלחם עמהם בשעת שחיטה שוב אין להם דין שלמים ולא יקרבו עוד מה שאין כן בתודה שהכתוב קראה שלמים אפי' בהיותה עם הלחם להורות שדין שלמים יש לה ואף אם נפסל הלחם לא תפסל התודה וק"ל:
תוס' בד"ה נפרס לחמה וכו' וכולהו צריכי ר"ל דאי אשמועינן נפרס לחמה הוה אמינא התם הדם יזרק משום דאיתיה בפנים אבל יוצא דליתיה בפנים אימא לא ואי אשמעינן יוצא ה"א ה"מ יוצא דאיתיה בעיניה ופסולו מחמת דבר אחר אבל נפרס דפסולין דגופיה הוא אימא לא קמ"ל וקתני נטמא לאשמעינן דאף ידי נדרו יצא ולמאי דגרסי התוס' וידי

נדרו לא יצא בא לאשמעי' שלא תאמר דבנטמא אף ידי נדרו יצא מפני שהציץ מרצה על הטמא קמ"ל דלא יצא דאין הציץ מרצה וק"ל:

בא"ד וצ"ע וכו' דלמ"ד אין זריקה מועלת וכו' כצ"ל נ"ל ור"ל דלעיל דף י"ב בעי רבא למימר דאפי' לר"א דאמר אין זריקה מועלת ליוצא ה"מ יוצא דליתיה בפנים אבל חסרון דאיתיה בפנים מהניא ליה והאי ברייתא דקתני גבי יוצא דידי נדרו לא יצא והלחם פסול אלמא דס"ל דאין זריקה מועל' ליוצא כר"א וגבי נפרס נמי קתני הכי והיכי קאמר רבא דבחסרון מודה דזריקה מועלת וק"ל ובזה ניחא דל"ק מ"ש בס' צ"ק ע"ש:

בד"ה משחטה וכו' דלשון פסול משמע וכו' מדברי הרמב"ם ז"ל בפ' י"ב מהל' פסולי המוקדשין דין י"ד נראה דמפרש דהאי ברייתא דקתני נטמא לחמה וכו' הלחם פסול וכן גבי יוצא איירי בשנטמא כל הלחם או יצא כל הלחם משום דהוא ז"ל כתב שם שאם יצאת חלה או נטמאת שאר החלות כשרות משום דהוא ז"ל אזיל לשיטתיה דפסק דהציץ מרצה על הטמא ועל היוצא ואח"כ באותו סימן כתב האי ברייתא כצורתה ואי מפרש כפי' התוס' ז"ל דאיירי ביצא מקצת או נטמא מקצת א"כ יהיה סתיר דידיה אדידיה אלא מוכרח לומר דמפרשא ביצא כולו ונטמא כולו המדקדק בדבריו ימצא כן ודו"ק:

דף מז.

גמ' מ"ט דר' דכתיב ואת האיל יעשה זבח וכו' הא דלא מייתי מקרא דקרבנו על זבח תודה כדמייתי בת"כ כמ"ש רש"י ז"ל משום ראב"ש הוא דמההוא קרא לא משמע דבעי כל עשיותיו דהא לא כתיב ביה יעשה אלא זבח לחוד דמשמע שחיטה דוקא ומכאן קשה על הרב ס' קרבן אהרן ז"ל פ' צו דף כ"ד ע"ג שכתב דטעמא דראב"ש דאינו מתקדש אלא בזריקה משום דלדעתו שם זבח על הזריקה שהוא עיקר הקרבן דהא קמן דראב"ש לא מפיק ליה אלא מדכתיב יעשה עד שיעשה כל עשיותיו אבל זבח לא משמע אלא שחיטה והוו תיובתיה ומשני דההוא מיבעי ליה לכדר' יוחנן וכו' ודו"ק:

תוס' בד"ה עד שישחוט וכו' ויש לחלק דשלא לשמן עיקר הקרבן וכו' לפ"ז הא דקאמר ויזרוק דמן לשמן לא אתא למעוטי אלא זריקה שלא לשמן אבל אם לא זרק כלל דנשפך הדם מודה דהלחם קדוש משום דכל העומד ליזרק כזרוק דמי וק"ל:

בא"ד א"נ ה"נ בעי למימר וכו' ר"ל הא דקאמר ויזרו' לשמן לאו זריקה ממש אלא ר"ל ראוי לזריקה דהיינו שנתקבל בכוס כראוי והשתא הא דקאמר ר' וזרק דמן שלא לשמן וכו' לאו דוקא זרק אלא אפי' קיבל שלא לשמן דהא דקאמר וזרק וכו' ר"ל שלא היה ראוי לזריקה שנתקבל שלא כראוי דאי לא תימא הכי מאי איכא בין ראב"ש לר' ודו"ק:

בד"ה ואת האיל וכו' וי"ל דה"א וכו' ונזיר נמי וכו' ר"ל דלא ילפי' תודה ואיל נזיר מהדדי בגילוי מילתא דתודה לא ילפא מאיל נזיר בגילוי מילתא בעלמא משום דה"א כיון דרחמנא קרייה שלמים לא מקדש לחם בשלמים וכן נמי איל נזיר לא יליף מתודה מה"ט וא"ת כבשי עצרת נמי היכי ילפי מאיל נזיר הא כבשי עצרת נמי איקרי שלמים י"ל דכבשי עצרת לא קראם הכתוב שלמים אלא קודם שנזכר הלחם אבל אחר שהזכיר הלחם שוב לא איקרו שלמים מה שא"כ בתודה ואיל נזיר כמ"ש לעיל דף מ"ו ע"א ברש"י ד"ה בלא לחם וכו' ע"ש וק"ל:

בד"ה בקונטריס גרס וכו' צ"ע דתחילה פי' וכו' עיין בס' ברה"ז:

דף מז:

בד"ה ואינה מוציאה וכו' תימא וכו' לא ידעתי מאי קא מתמהו דאדרבה מהתם משמע איפכא דאע"ג דשחיטה היתה בהתר אם קיבל או זרק בפיסול קרינן שלא היתה לה שעת היתר לכהנים להכי קתני מתני' ואיזוהי שלא היתה לה שעת היתר לכהנים שנשחטה חוץ לזמנה וכו' ושקיבלו פסולים וזרקו את דמה דהא דקתני שנשחטה וכו' ושקיבלו וכו' אינו ר"ל דבעי תרתי שחיטה וקבלה בפיסול דתרתי ל"ל כדפריך הש"ס התם אלא הכי קתני שנשחטה חוץ לזמנה אע"ג דהקבלה והזריקה הויא בהכשר או שנשחטה בהכשר אלא דהקבלה או הזריקה היתה שלא בהכשר קרי שלא היתה לה שעת היתר לכהנים וע"ש בסוגיא וברש"י ותוס' ז"ל אלמא משמע דהיתר זריקה שנינו או היתר אכילה ולא היתר שחיט' וצ"ע:

בד"ה והרי תודה וכו' דלית ליה סוגיא דלעיל וכו' לא ידעתי איזה סוגיא דלעיל דלית ליה למקש' ובס' ברה"ז כתב דף ט"ו ע"א ר"ל דהתם קתני מתני' התודה מפגלת את הלחם והלחם אינו מפגל את התודה כיצד שחט את התודה וכו' וקאמר בגמ' מ"ט משום דלחם איקרי תודה תודה לא איקרי לחם ע"ש וכיון דאמרי' דתודה לא מיקרי לחם ולשמה כשירה אפי' נפסל הלחם וה"ה אבדו כן פי' בס' צ"ק ופי' תמוה הוא זה חדא דמשמעו' דבריהם לית ליה סוגיא דלעיל הוא בהאי פירקא דאם כוונתם אהאי סוגיא דפ' הקומץ היה להם לבאר ועוד איך איפשר לומר דהמקשה לית ליה ההיא סוגיא דההיא סוגיא מפרשא טעמא דמתני' דקתני התודה מפגלת את הלחם והלחם אינו מפגל את התודה וא"כ ממתני' עצמה מוכח דתודה לשמה כשירה אפי' נפסל הלחם מדקתני והלחם אינו מפגל את התודה וא"כ ה"ה אבדו כמ"ש הר"ב ס' צ"ק וא"כ איך המקשה מלאו לבו לחלוק על סתם מתני' אלא מוכרח לומר אע"ג דקתני מתני' הלחם אינו מפגל את התודה היינו

דלא ליהוי בשר תודה פיגול והאוכלו חייב כרת אבל לעולם הבשר אסור באכילה כיון דהוי לשמה ונפסל הלחם ומוכרח לומר כן דהא קתני סיפא דמתניתין הכבשים מפגלים הלחם והלחם אינו מפגל את הכבשים וכו' דהא דקתני והלחם אינו מפגל את הכבשים אינו ר"ל והבשר כשר דהא כיון דהוזקקו זה לזה בשחיטה כ"ע מודים דמעכבים זה את זה כ"ש לדעת הרמב"ם ז"ל דמתנופה מעכבים זה את זה אלא דוקא לענין פיגול קתני וא"כ גם ההיא סוגיא ס"ל דלשמה פסולה וא"כ איך כתבו התוספות דלית ליה סוגיא דלעיל לכן נ"ל להגיה הכי דלית ליה סוגיא דלעיל בלשמן אלא קסבר בשלא לשמן וכי זריק וכו' ר"ל דהתוס' ק"ל מאי קפריך המקשה והרי תודה ר"ל דאם אבד הלחם ונזרק הדם לשמה פסולה שלא לשמה כשירה דתודה אפי' לשמה כשירה דהא קתני לעיל דף מ"ו ע"א עד שלא שחטה וכו' משחטה נפרס לחמה הדם יזרק והבשר יאכל וכו' אלמא אפי' לשמה כשירה וע"ז כתבו דהמקשה לית ליה סוגיא דלעיל בלשמן אלא קסבר בשלא לשמן ר"ל דאינו מפרש הא דקתני והדם יזרק היינו לשם תודה אלא מפרש שלא לשמן אלא לשם שלמים כפירש"י ז"ל שם ולכך פריך שפיר ומשני וכו' והמקשה היה יכול וכו' ר"ל כיון דהמקשה לא אסיק אדעתיה הא דתודה רחמנא קרייה שלמים א"כ תיקשי ליה ההיא ברייתא כיון דשחיטה עושה זיקה איפסל לחם תיפסל נמי תודה אפי' שלא לשמה ועל זה כתבו דאין ה"נ דהיה יכול להקשות ושוב הקשו אמאי התרצן עשה עיקר לקושיית המקשה ואיצטריך לשנויי שאני תודה וכו' ה"ל לעקור קושייתו מעיקרא ולמימר דלאו מילתא היא דלשמו נמי כשר דבברייתא דקתני הדם יזרק אפי' לשמו נמי ותירצו דודאי לשם תודה פסול דלא הוי תודה בלא לחם ולכך פריך שפיר ומשני וכו' ודו"ק נ"ל:

בד"ה מושך שתים וכו' שיניף הד' ונראה וכו' אחרות עמה זו וכו' וכן ברביעית והשתא וכו' יניף הד' בבת וכו' כצ"ל והיינו טעמא שצריך להניף כל אחת ואחת עם השלש האחרות ולא סגי להניף שתים לבדן ואח"כ שתים האחרות ואז יהיה ניכר שלא יזרק הדם רק על השתים משום דבעי' לכתחילה להניף שתי הלחם בבת אחת ולכך אם לא היה מניף כל א' וא' עם כולם אלא היה מניף שתים אחר שתים איכא לספוקי שמא כל שתים יש בהן א' שאינה קדושה ונמצא שלא הונפו השתים הקדושות כא' אבל השתא ממה נפשך הונפו השתים הקדושות בבת א' אבל קשה אמאי צריך להניף כל א' וא' עם הג' אחרות לא היה צריך להניף אלא על דרך חשבון ההבאה דהיינו הא' עם הג' ואח"כ הב' עם השתים האחרות כי עם הא' אין צריך להניף עמה שכבר הונפה עם כל הג' ואח"כ מניף השלישית עם הרביעית אבל עם השתים הא אין צריך שכבר הונפה

עמהם ואח"כ הרביעי אינה צריכה תנופ' כלל שכבר הונפה עמהם וממ"נ הונפו השתים קדושות כאחת ואמאי השוו תנופת כל הד' וליכא למימר דאין ה"נ דאין תנופתן שוה ומ"ש וכן בשניה ר"ל עם השתים האחרות ולא עם הא' וכן מ"ש וכן בשלישית ר"ל עם הרביעית ולא עם הב' הא דא"כ היאך כתבו וכן ברביעית דהא לפי דרך זה רביעית אין לה תנופה כלל שכבר הונפה עם כלן וצ"ע:

דף מח.

גמ' הא ודאי ראב"ש הוא וכו' מפירש"י ז"ל נראה הא דקאמר הא ודאי ראב"ש קאי נמי אברייתא קמייתא מדכתב ד"ה הא ודאי וה"ה דה"מ למיפרך וכו' עד דאפקיה מטעמיה והשתא ה"פ כיון דקתני ברייתא תניינא אין פודן אלא בחוץ משום חולין בעזרה כפירש"י אלמא אפי' חולין ממילא קא אתיין איכא איסורא א"כ ליכא לאוקמי ברייתא קמייתא כר' דתקשי לך היכן פודן דליכא למימר דר' פליג אהאי ברייתא וס"ל דאי חולין ממילא קא אתיין מותר דלא שמעי' ליה דפליג אבל מדברי הרמב"ם ז"ל בפ"ח מהל' תמידין ומוספין דין י"ב נראה דלא קאמר הא ודאי ראב"ש אלא אברייתא בתרייתא דקתני פודן בחוץ אבל ברייתא קמייתא שפיר אתיא כר' ופודן בפנים כיון דחולין ממילא קא אתיין מותר ופליג אהאי ברייתא בתריית' דאסרת וק"ל:

רש"י בד"ה הא דלא כר' וכו' הגוף והרי הן וכו' ואכלן כל מי שירצה כצ"ל והס"ד:

בד"ה ואי דפריק וכו' ואוכלן כהן בפנים לארבעתן וכו' כצ"ל טעמא דלדעת ר' צריך לאוכלן כהן ובפנים משום דלדידיה שחיטה מקדשא ואין אתה מכיר מי הם החולין ומי הם המקודשים לכך מספיקא צריך לאוכלן כהן בפנים וה"ה נמי לר' דבעי לאונופי כל ארבעתן דהא לא ידע ומי הן דקדושות כמ"ש רש"י ז"ל לקמן וכן כתבו התוס' ז"ל ד"ה מושך שתים וכו' והרמב"ם ז"ל בפ' ח' מהל' תו"מ דין י"ב כתב וז"ל שחט ב' כבשים על ד' חלות אם אמר יקדשו ב' מתוך ד' מושך ב' מהן ומניפן והשאר פודין אותן בפנים ונאכלין בחוץ כשאר החולין וכו' וכתב בס' לח"מ ז"ל וז"ל מדכתב רבינו מושך שתים ומניפן ולא הזכיר הנפת הד' ועוד כתב שנאכלין בחוץ נראה דפליג ארש"י ודבריו מתמיהין דכיון דלא ידעי' הי נינהו קדושות אמאי נאכלין בחוץ דילמא אותן הנאכלין הן הקדושות וכתב הרי נתברר אחרי כן דאלו הב' שפודה הן החולין הא קי"ל דבדאורייתא אין ברירה וכו' ע"ש ונ"ל דל"ק דרבינו ז"ל סברי[1] כסברת התוס' בפ' בכל מערבין דף ל"ז ד"ה דברי ר"מ וכו' שהקשו שם דר"מ אדר"מ דשם אמר הלוקח יין מבין הכותים אומר ב' לוגין שאני עתיד להפריש וכו' אלמא אית ליה לר"מ ברירה ואלו בפ' יש בכור מוקי רבא ר"מ כרב אשי

דאמר האחין מחצה יורשין ומחצה לקוחות אלמא מספקא ליה ותירצו דיש לחלק בין הכא שמברר דבריו ומתנה בפי' ואומר שאני עתיד להפריש להההיא דאחין שחלקו דאינו מברר דבריו כלום וכו' ע"ש נ"ל דרבינו ז"ל אית ליה האי חילוקא דהיכא שמברר דבריו יש ברירה ואע"ג שכתבו שם התוס' דר' יוחנן לית ליה ברירה אפי' היכא דמברר בריש כל הגט גבי כתבו גט לאיזה מהן שארצה אגרש ע"ש רבינו ז"ל בפ"ג מהל' גיטין פסק דלא כר' יוחנן ע"ש והנה בפ' מי שהוציאוהו דף נ' ע"ב גבי מר סבר לקרבן גדול (קאי) [קא] מיכוין הקשו שם בתוס' ל"ל לפרושי טעמא דר' יוחנן משום דלקרבן גדול קמכוין תיפוק ליה דר' יוחנן לית ליה ברירה דקסבר האחין שחלקו לקוחות הן וכו' והקשה בס' חידושי הלכות אמאי לא הקשה לעיל גבי הא דאמר הכל מודים היכא דאמר יקדשו מ' מתוך פ' דקדשו ותירץ דהתם לא תיקשי להו הכי דר"י לית ליה ברירה דכיון שמפרש ומברר דבריו יקדשו מ' מתוך פ' אית ליה נמי לר"י ברירה וכמ"ש התוס' וכו' ע"ש ואע"ג שכתבו התוס' דר"י לית ליה ברירה אפי' היכא שמבר' דבריו כוונת מוהרש"א ז"ל דהכא התוס' לא הקשו אלא מההיא דהאחין וכו' ולכך ל"ק להו לעיל אבל אי קשיא להו מההיא דריש כל הגט אין ה"נ דהוה ק"ל נמי לעיל ולכך בפ' התוד' דהקשו מההיא דריש כל הגט קבעו קושייתם לעיל בהכל מודים באומר יתקדשו מ' מתוך פ' וק"ל והשתא ל"ק מה שהקשה בס' לח"מ דכיון שמפרש ומברר דבריו ואומר יקדשו שנים מתוך ארבע יש ברירה כמ"ש מוהרש"א ז"ל ולכך אין צריך להניף אלא הב' שמושך והשאר פודן ואוכלן בחוץ כדין החולין דיש ברירה כמ"ש ואף התוס' ורש"י ז"ל לא כתבו דצריך להניף כל ארבעתן ולאוכלן בפנים אלא לפי מאי דס"ד דאיירי בסתמא אבל לפי המסקנא דאוקי דאיירי דאמר יקדשו שתים מתוך ארבע לא צריך והשתא ניחא נמי מה שהקשה עוד בס' לח"מ ז"ל על רבינו ז"ל על מ"ש בפ' י"ב מהל' פסולי המוקדשין גבי תודה שנשחטה על פ' חלות אם אמר יקדשו מ' מתוך פ' מושך מ' מתוך פ' ומרים מהם א' מכל קרבן והמ' השניות יפדו ויצאו לחולין דמדברי התוס' בפ' התודה דף ע"ח לא משמע הכי אלא שצריך להרים ח' חלות לכהן ד' מכל מ' דאי לאו הכי כיון דאין ברירה דילמא דחולין קא שקיל וכן י"ל לדבריהם דלא יצאו לחולין המ' כיון [דאין] ברירה אלא יאכלו לבעלים כמו השאר וכו' עכ"ל דל"ק דלא כתבו התוס' דצריך להרים מ' אלא לר' יוחנן דלית ליה ברירה אפי' היכא שמברר דבריו אבל לרבינו ז"ל דלא פסק כר' יוחנן אית ליה ברירה כיון שבירר דבריו ואמר יקדשו מ' מתוך פ' ולכך אין צריך להרים אלא ד' מהמ' והשאר פודן ואוכלן כדין החולין ודו"ק אבל אכתי ק' כיון דרבינו ז"ל סבר היכא שמברר דבריו ואומר יקדשו שתים מתוך ארבע כיון שמשך יש ברירה א"כ אמאי הצריך הב' הנשארות

בפנים כיון דיש ברירה אפי' בחוץ יכול לפדותן וכבר הקשה זה בספר לח"מ ז"ל וי"ל בדוחק דסבר רבינו ז"ל דיקדשו שתים מתוך ד' לאו בירור גמור כמו ב' לוגין שאני עתיד להפריש ולכך סבר דלא יגמר הבירור עד שיפדה השאר ולא סגי בהמשכה לבד ולכך בשעת פדייה אכתי לא איתבריר הי נינהו קדושו' ולכך צריך לפדותן בפנים ואז אחר הפדייה דין חולין אית להו ודו"ק נ"ל:

[1][הדר ביה מההיא בדף רי"ח ע"ד]

בד"ה ואם היתה שבת אשלא לשמן קאי וכו' הא דלא פי' דקאי נמי אלפני זמנן ואלאחר זמנן משום דיקשה דאם היה שבת היכי שחטו בשבת והא לאו חובת היום והיאך חיללו שבת לכך פי' דלא קאי אלא אשלא לשמן שהיתה עצרת בשבת וכששחט טעה ושחט שלא לשמן וק"ל:

שם גמ' תני ר' חנינא וכו' שחט ד' כבשים וכו' איכא למידק אמאי לא פריך מהאי ברייתא לר' יוחנן דאמר לא קדשו מ' מתוך פ' והא הכא דשחיט ד' כבשים על ב' חלות ואמרי' דב' מהם קדשו לכבשי עצרת ולא אמרי' לקרבן גדול קא מכוין וליכא למימר דה"נ מוקמינן כדאמר יקדשו ב' מתוך ד' דהא הרמב"ם ז"ל בפ"ח מהל' תמ"ו דין י"ג שהעתיק דין זה לא כתב דאיירי באומר יקדשו ב' מתוך ד' כמ"ש גבי שחט ב' כבשים על ד' חלות משמע דאיירי בסתמא ואי ר' יוחנן מוקי לה באומר יקדשו ב' מתוך ד' היאך הרמב"ם ז"ל כתבה בסתמא הא איהו פסק כר' יוחנן ואיפשר דלא פליג ר' יוחנן ואמר דלקרבן גדול קמכוין אלא גבי חלות אבל גבי כבשים מודה דלאחריות קא מכוין וצריך טעם למה וצ"ע:

תוס' בד"ה לעולם כר' ואין התנור מקדש וכו' נראה דק"ל היכי מוקי לה כר' והא ר' אית ליה תנור מקדש בשילהי פרק ר' ישמעאל וא"כ היכי יכול לפדות ב' מהן והא תנור קדשן קדושת הגוף וע"ז תירצו דתנור לא מקדש אלא היכא דלא אפה בו אלא מידי דחזי ליה אבל הכא דאפה ד' כיון דלא חזו כולהו אין התנור מקדשן כלל והקשה בס' ברה"ז לפי' זה דמאי הוקשה להם דהא אף לר' דתנור מקדש לא מקדש יותר משחיטה ואדרבה שחיטה קובעת יותר וכו' ואפי' הכי ס"ל לר' דקדושת שחיטה על ד' לחמים מהני בפדיית פנים וכו' א"כ גם קדושת תנור שאפה בו ד' לחמים מקדשין וצריכין פדיון בפנים וא"כ מאי ק' להתוס' וכו' ע"ש ונ"ל אף על גב דקדושת שחיטה חמורה מקדושת תנור מ"מ לענין זה תנור עדיף כיון דקדושתו הוא מצד שנכנסו בתוכו וכתיב כל הנוגע בהן יקדש הוה קס"ד דמקדש גם מאי דלא חזי ליה מה שא"כ קדושת שחיטה שאינו מצד נגיעתן בה אלא מפני עשייתה ולכך אינה מקדשת אלא מאי דחזי לה וק"ל והנה הרב הנז' רצה לפרש דבריהם דקו' התוספות היא אכלל הסוגיא דרוצים להעמיד הברייתא כר' והקשו

ע"ז היכי פריק וכו' והקשו התוס' הא ע"כ ס"ל לר' דתנור מקדש וא"כ היאך תלו קושיית המקשן דברייתא אתיא דלא כר' מכח דשחיטה מקדש לה בלא זה לא מצי למיפרק דתנור מקדש להו והיכא פריק להו וכו' ע"ש ואם קו' התוס' היא כמ"ש הרב הנזכר לק"מ דאף אם תנור מקדש להו מצי פריק להו בחוץ דקדוש' תנור אינה פוסלת ביוצא כמ"ש התוס' לעיל בפ"ק דף ט' ע"א ד"ה ריש לקיש אמר וכו' ואדרבא מהאי קושיא נמי הכריחו דקדושת תנור אינה פוסלת ביוצא ע"ש וכן בפרקין לעיל דף מ"ו ע"א ד"ה ואיזו היא זיקה וכו' כתבו דאין קדוש' תנור פוסלת ביוצא וכן כתבו לקמן בפ' שתי הלחם דף צ"ה ע"ב ד"ה לישתן ועריכתן וכו' ע"ש גם מה שפי' עוד דקושי' התוס' היא גם לרב חסדא דמוקי ברייתא כר' א"כ קושיא דהברייתא גופה למה נקטה שחט ב' כבשים על ד' חלות הא אפי' בלא שחיטת כבשים רק באפיה לחוד מצי למיתני דהא ר' ס"ל דתנור מקדש והכי הו"ל למיתני (אפ"ה) [אפה] ד' חלות על ב' כבשים מושך וכו' ע"ש גם זה אינה קושיא לפי מ"ש דתנור אינו פוסל ביוצא דנקט שחט לרבות' דאע"ג דשחיט' מקדשת ליפסל ביוצא והוה אמינא דלית להו פדייה קמ"ל דיכול לפדותו בפנים וחולין ממילא קא אתיין ודו"ק:

בא"ד א"נ כמ"ד אין כלי שרת מקדשין אלא מדעת כתב בס' ברה"ז וז"ל ואלמלא דמסתפינא וכו' ה"א דיש ט"ס וכו' במאי דכתבו א"נ כמ"ד וכו' והוא דהא בע"כ הלשון דשחט ב' כבשים וכו' הוא ממ"ש בפירושו כמו הלשון דתודה ששחטה וכו' ור"י ס"ל דאינו מקדש אלא מדעת הבעלים ובעלים קא מכווני לקרבן גדול ולכך פסול וא"כ התוס' לתי' ב' דלא אסקי עדיין דליקדשו ב' מתוך ד' אלא בסתמא בפלוגתא דחזקיה ור"י מאי תירצו דהא לר"י דס"ל דאין מקדש אלא מדעת הא פסילי הלחמים דלקרבן גדול קא מכוין וכו' ע"ש הנה מ"ש דלר"י איפסילו הלחמים זה לא נרמז בגמ' שם אלא דרש"י ז"ל כתב שם וז"ל ומ"ד לא קדשו סבר האי שהביא פ' דעתו אכולם ונתכוון להביא קרבן גדול ופסול ע"כ ונ"ל האי דכתב ופסול אין הכונה לומר כיון דנתכוון לקרבן גדול איפסילו הלחמים אלא דכוונתו לומר דטעמא דלא קדשו משום דנתכוון לקרבן גדול וידוע דקרבן גדול פסול להקרבה וכיון דלא אפשר לאקרובי לכך לא קדשו ולעולם לא איפסילו הלחמים וכן נראה מפירושו במס' עירובין פ' מי שהוציאוהו דף נ' ע"ב שלא הזכיר פסול כלל אלא שכתב וז"ל ור"י סבר לקרבן גדול קא מכוין והא לא אפשר ע"כ נראה כמ"ש ודו"ק נ"ל:

בד"ה הא דלא כר' וכו' ונראה שמקדשת אבל אינו כמו וכו' כצ"ל נ"ל:

בד"ה מושך שנים וכו' תימא וכו' אבדו הכבשים אבד הלחם ר"ל וכיון דכאן מושך תחילה ב' מהם וזורק דמן שלא לשמן הו"ל כאילו אבדו הכבשי' וא"כ ג"כ יאבד הלחם בשלמא

אי מושך תחילה ב' וזורק דמן לשמן אע"ג דאח"כ זורק ב' שלא לשמן לא ה"ל כאבדו הכבשים כיון שכבר נזרקו ב' לשמן ולכך ל"ק להו לעיל גבי שחט ב' כבשים על ד' חלות מושך וכו' כיון דהוזקקו בשחיט' א"כ כשנפדו ב' לחם הו"ל כמו אבד הלחם וא"כ יאבד הכבשים דשם כיון שמשך תחילה ב' והניפן עם הכבשים לא הו"ל כאבד הלחם שבשעת פדייה כבר הונפו ב' לחם עם הכבשים וק"ל:

בד"ה חטא בחטאת וכו' אלא היכא דנשחט דהא אמרי' לעיל אבד הלחם וכו' עיין לתוס' לעיל דף מ"ז ע"ב ד"ה מהו שיזרוק דמן שלא לשמן וכו':

בא"ד וגבי תודה שנתערבה בתמורתה ומתה א' מהן דחבירתה וכו' כצ"ל:

בד"ה או ששחטן וכו' וצ"ל וכו' לכאורה נראה דהא דכתבו וצ"ל דאפי' לשמן כשירים וכו' לא קאי אלא אלאחר זמנן דנראה לשמו ונדחה מלשמו ונשחט לשמו כדאמרי' לעיל הכי קאמינא יש לך דבר שנראה לשמו ונשחט לשמו ונדחה וכו' אבל אלפני זמנן לא קאי דהא ליכא נראה ונדחה וא"כ לא פרכינן יש לך דבר וכו' אבל האמת דקאי ג"כ אלפני זמנן דלא בעי' נראה ונדחה דקושיית והרי פסח וכו' אינה קושיא כמ"ש התוס' ז"ל לעיל ד"ה והרי פסח וכו' ועיין בפ' בתרא דזבחים דף קי"ד ע"ב ודו"ק:

בד"ה חטא בשבת וכו' תימא יזרוק כדי לאוכלן חי וכו' תימא היאך יכול לאוכלן אפי' חי אף כי נזרק הדם הא אינו יכול לאכלן קודם הקטרת אימורין דדוקא נטמאו או נאבדו שרי בשר באכילה אבל אם הם קיימים בכשרותן כל כמה דלא מקטרי אמורין כהנים בשר לא מצי אכלי כמ"ש התוס' לעיל בפ"ב דף י"ד ע"ב ד"ה והלבונה וכו' ע"ש וכן אמרינן בהדיא בפ' תמיד נשחט דף נ"ט ע"ב ע"ש ואיפשר לומר דרצונם לומר אומרים לו חטא בזריקה גם בהקטרה כדי לזכות לאכלן חי בשבת ועוד י"ל כיון דלא אפשר לאקטרינהו האידנא נעשים כמי שנטמאו או שאבדו כדמשני בפ' תמיד נשחט ע"ש ודו"ק נ"ל:

בא"ד אין לדמות למה שהתירו וכו' לידי חיוב חטאת כצ"ל הקשה בס' צ"ק וז"ל אבל תמיה לי דלא מצינו שהתירו רק בעיא היא במס' שבת ולא איפשיטא ע"ש דף ג' ע"ב עכ"ל ובאמת דבעיא היא ולא איפשיטא ואדרבה לחד שינוייא התם איפשיטא דלא התירו ולולי דמסתפינא אמינא דט"ס נפל וכצ"ל אין לדמות למאי דבעו מהו שהתירו לרדות' וכו' ור"ל דק"ל אמאי לא איפשיטו מהכא דמותר לרדותה בשבת קודם שיבא לידי חיוב חטאת דאמרי' חטא בשבת כדי שיזכה בשבת וע"ז כתבו דאין לדמות וטעמא דהתם ליכא זכייה בלא מניעת חטא ולא אמרי' חטא אלא בשביל שיזכה אבל בשביל שימנע מחטא חמור לא אמרי' ודו"ק נ"ל:

דף מח:

בד"ה כבשי עצרת וכו' ותימא מנ"ל וכו' דילמא הואיל ובאים וכו' ואמאי איתותב רב בפרקא קמא ר"ל דשם דף ה' אותבוה לרב אהא דאמר דפסול הואיל ובא להכשי' ולא הכשיר מהא דתניא אשם מצורע וכו' אלמא אע"ג דבא להכשיר ולא הכשיר כשר והשתא מקשו התוס' אמאי אותביה לרב מההיא דילמא רב סבר כי הא דתני רב יצחק כבשי עצרת וכו' פסולי' דטעמ' הואיל ובאים להתיר חדש במקדש ולא התירו וק"ל ובס' צ"ק הגיה בחנם:

בא"ד והא דלא נקט לשון הבאה וכו' משום דהוי שלא בזמנו ומחוסר זמן בכלל ר"ל משום דהא דקתני שלא כמצותן כולל נמי שלא בזמנו ומחוסר זמן לכך נקט לשון ששחטן משום דגבי הני לא מצינו לשון הבאה אלא לשון שחיטה כדתני לעיל כבשי עצרת ששחטן וכו' או ששחטן בין לפני זמנן בין לאחר זמנן וכו' וק"ל:

בד"ה איתיביה וכו' דהתם אינהו גופייהו חזו לעולה וכו' ר"ל דהתם גבי עולת נזיר ועולת מצורע קודם זמנן אינהו גופייהו ראויים להקריב עולת חובה אלא מצד המקרבים שעדיין מחוסרי זמן אין יכול להקריבם ולכך ילפי מעולת נדבה אבל גבי כבשי עצרת שמצותן בן שנה והביאם בן שתים הם עצמן אינן ראויין להיות שלמי חובה ולכך לא יליף משלמי נדבה ולכך איתביה מהאי דתני אבל עולת נזיר וכו' שהיו בני ב' שנים וכו' אלמא אע"ג דהם עצמם אינם ראויים להיות עולת חובה אפי' הכי ילפי מעולת נדבה ודו"ק:

דף מט.

בד"ה מתיב ר' זירא וכו' נראה וכו' לא כרבה וכו' ר"ל משום דאי סבר כרבה מאי קפריך ליה דהא רבה לטעמיה דמחשבה דמינכרא לא פסל רחמנא וא"כ אע"ג דמעקר קא עקיר לה כיון דמעשיה מוכיחין עליה לא הויא עקירה ואי סבר כרבא או כרב אשי ג"כ לא פריך מידי דהא אינהו סברי איפכא דמחשבה דמינכרא פסלה טפי והא דקתני מעשיה מוכיחין עליה לרבותא אעפ"י שמעשיה וכו' א"כ מאי דייק הכא הוא דמעשיה וכו' אדרבה כ"ש אם אין מעשיה וכו' לכך כתבו דלא אתי כחד והשתא לפ"ז תיקשי קושית דר"ש אדר"ש דריש מכילתין לכך כתבו דלא מסיק אדעתיה וכו' וק"ל דילמא אסיק אדעתיה קושיא דר"ש אדר"ש ומשני לה כרבה הא בשינוי קדש הא בשינוי בעלים דמחשבה דלא מנכרא פסל רחמנא וכו' ולא פליג עליה דרבה אלא דרבה סבר דמחשב' דמינכרא לא פסל רחמנא אפי' דידע אבל ר' זירא סבר דוקא דלא ידע אבל אי ידע מעקר קא עקר ליה ופסלה וצ"ע:

בד"ה ת"ל וערך עליה וכו' וי"ל משום וכו' משמע טפי עיכובא אייתי' ר"ל דהפושט קס"ד דאיכא עיכובא בדבר ולכך לא מצי לאוקמי מתניתין דאית ליה ולקדם דא"כ היכי קתני מתני' דאין מעכבין ואביי דחי דבקדימה ליכא אלא מצוה ולכך אפשר לאוקמי מתני' בדאית ליה ולקדם ולכך הפושט דקס"ד דאיכא עיכובא לא בעי למיפרך ממתני' דפ' כל התדיר משום דמהת' איכא למידחי דמצוה בעלמא הוא דלא משמע מלישנ' דמתני' עיכובא ולכך פריך מהאי ברייתא דקתני שלא יהא דבר קודם דמשמע עיכובא ואפי' הכי דחי ליה דאינו אלא מצוה וק"ל ולפ"ז ל"ק מה שהקשה בס' משנה למלך בפ"א מהל' תו"מ הל' ג' עש"ב:

בא"ד מיהו תימא וכו' תנן הביא אשמו וכו' גזילו לא יצא וכו' כצ"ל:

בא"ד לכך נראה וכו' ופ' הגוזל איצטריך וכו' עיין לתוס' דריש פ' כל התדיר דף פ"ט ע"א ולתו' דפ' אמר להם הממונה דף ל"ד ע"א ששם דבריהם יותר מבוארים:

בא"ד תימא וכו' דכתיב מלבד עולת החדש וכו' עיין בס' מל"מ ביאור דבריהם:

בא"ד וא"ל דעשה דפסח דחי לעשה דהשלמה וכו' ר"ל אפי' את"ל דגם בדבר למיפסל שייך ביה דחייה אפי' הכי הכא כיון דלא הוי אלא ספיקא לא דחי וק"ל:

בא"ד ומיהו ק' וכו' וא"ל דמשום ספיקת פסח דחי ליה איסורא דאורייתא וכו' טעם דאין לומר כן משום דטעמא הוא דעשה דפסח דחי לעשה דהשלמה משום דעשה דפסח יש בו כרת והכא גבי ה' שנתערבו וכו' ליכא כרת דבכל חד וחד מינייהו איכא למימר שמא הוא מן הרוב שכבר יצאו וק"ל כן הם דבריה' מבוארי' בפ' אמר להם הממונה דף כ"ט ד"ה אלא אפי' עולת העוף וכו' ע"ש:

בא"ד וגבי בכור דוחק נמי דבמותר הפסח איירי ר"ל דהיה אפשר הא דקתני פסח שנתערב בבכור וכו' האי פסח לאו פסח ממש אלא ר"ל למותר פסח דהוי שלמים ושחט להו קודם לתמיד של בין הערבים דהשתא לא עבדו איסורא וע"ז כתבו דזה דוחק משו' דלשון חבורת ק' דמשמע פסח ממש שנמנין עליו חבורות חבורות וק"ל כן הם דבריהם פ' אמר להם הממונה דף כ"ט ועיין בס' משנה למלך מה שהקשה על דבריהם דהתם:

בא"ד אבל אי אתעשו נפיק וכו' ר"ל אבל אי אמרי' דמתעשו דכתיב בתמיד של שחר גמרי' לתמיד של ערב כי היכי דקודם זריקת דם של תמיד של שחר אסור ה"נ אחר זריקת דם התמיד של ערב אסור דמסתבר להשוותם א"כ נשוה אותם לגמרי כי היכי דקודם תמיד של שחר אסור אפי' עשיית דם ה"נ אחר תמיד של ערב אסור אפי' עשיית דם והא ליתא דבריש תמיד נשחט מוקי לה בחטאת העוף שאין למזבח אלא דמה א"נ בבהמה

ומעלה וכו' אלמא לא מתסר עשיית דם אחר תמיד של ערב ואי אמרת דגמרי' מתמיד של שחר א"כ מ"ט לא נאסרה עשיית דם אחר תמיד של ערב אלא ש"מ דלא גמרי' וק"ל:
בא"ד מיהו בשמעתין וכו' ותימא דפ' וכו' הא דל"ק להו מההיא דשחטו וכו' אלא למאי דאמרי' דאינו אלא למצוה משום דאי אמרינן עיכובא איכא לאוקמי ההיא דשחטו לאו דוקא אלא ר"ל שהקריבו הכל ולכך ישרף דלית ליה תקנתא אבל אי אמרי דאינו אלא למצוה א"כ ממ"נ קשיא אי אמרי' הא דקתני שחטו לאו דוקא אלא ר"ל שהקריבו הכל תיקשי אמאי פסול הא אינו אלא למצוה בעלמא ואי אמרת דשחטו דוקא ג"כ תיקשי אמאי פסול דיזרק הדם דליכא איסורא בזריקה כמ"ש לעיל ואי משום דאסור להקטיר מעלה ומלינה במזבח כדאמרי' ריש תמיד נשחט וע"ז תירצו דהאי דנשרף הוא משום דלכתחילה אסור להקטירו וממילא יפסל והא דאין מעלה ומלינה משום דקסבר לינה מועלת בראשו של מזבח וק"ל:
בא"ד ואע"ג דהקטרת אימורים וכו' אבל הכא לא איחזו לא דמי להא דאמרי' בריש תמיד נשחט דף נ"ט ע"ב כיון דלא איפשר עשאום כמי שנטמאו או אבדו אלמא אע"ג דלא חזו בהקטרה אחר תמיד של בין הערבים אפי' הכי חשבינן להו כמו אבדו או נטמאו לא דמי דהתם אע"ג דהשתא לא חזו מ"מ קודם התמיד הוו חזו להקטיר מה שא"כ הכא כיון דמשכו הבעלים את ידם לא חזו מעיקרא אימורים להקרבה לכך לא חשבינן כמי שאבדו ודו"ק כן דבריהם מבוארים בפ' אמר להם הממונה דף כ"ט ע"ש:

דף מט:

רש"י בד"ה תמידין וכו' וכ"ב טלאים בעי' פי' דבעי' ז' טלאים לתמידין דשבת וב' י"ט דר"ה וי"ו למוספין דהיינו ב' כבשים דמוסף שבת וי"ד דמוסף יום ב' של ר"ה ז' כבשים משום מוסף ר"ח וז' כבשים משום מוסף דר"ה אבל יום א' דר"ה לא היה בו מוסף משום דכשהיו באים עדים מן המנחה ולמעלה אעפ"י שהיו עושים אותו יום קדש ולמחר קדש מ"מ לא היה קרב מוסף אלא למחר וק"ל:
בד"ה דהאיכא צפרא וכו' ודיום שני ושלישי ורביעי איכא וכו' כן צריך להיות נ"ל:

דף נ.

בד"ה סימנא בעלמא וכו' דביום חינוך הוו בה י"ב מבוקרים וכו' כצ"ל נ"ל ובס' צ"ק הגיה היו בה ששה מבוקרים וכו' וכן לקמן נשארים שם ששה מן הראשונים הגיה במקום ששה שנים וכתב כן פירש"י בערכין ולי נראה אע"ג דרש"י בערכין פי' כן מ"מ הכא לא

משמע כן שהרי כתב שהיו שם בכל יום ששה ראויין ליטול איזו שנים מהם שירצה כגון וכו' ואי כהגהת הרב הנז' לא יש ראויין ליטול בכל יום כי אם שנים לבד ולישנא דמתני' משמע כפירש"י ודו"ק:

תוס' בד"ה דלא שכיחא וכו' מוכח מקרא וכו' בס' תי"ט השיג דאדרבה שם מסיק דקרא לא קאי אעולה כיון דשכיחא לא מעתרא ע"ש ועיין בס' ברה"ז מ"ש ליישב עוד כתב בס' ברה"ז אבל אין לפרש דהתוספות לא ס"ל פרש"י דהתם אלא ס"ל דעולה נמי מעתרא וקושי' המקשן דהתם היא א"ה אפי' עולה נמי ה"ל להפיס חדשים לעולה וע"ז משני כיון דשכיחא לית לן בה דיוכל החדש להתעשר בכל עת שירצה דזה ליתא דא"כ לקטרת נמי לא ה"ל להפיס בחדשים כיון דכל א' וא' יכול להעשר ע"י עולה עכ"ל ובס' צ"ק כתב דהאי אין לפרש וכו' מצא בת"י שפי' כן ומה שהקשה ברה"ז דא"כ לקטרת נמי וכו' ל"ק היא דעולה עכ"פ צריכה להביא בנדבה משלו ובקטרת מתעשר משל צבור בחנם מ"ה הפיסו בחדשים שיתעשרו ג"כ משל ציבור וכו' עכ"ל ותירוץ זה איננו שוה דא"כ בעולה נמי ה"ל להפיס בחדשים כדי שיתעשרו משל צבור בחנם ולמה מפסידי' אותו להביא נדבה משלו לכן נ"ל דאע"ג דעולה נמי מעשרה מ"מ בקטרת מתעשר עושר גדול יותר מהעולה משום דקטרת על מזבח הפנימי ועולה על מזבח החיצון ולכך בהקטר' צריך להפיס בחדשים משום דלא שכיחא דליכא למימר יכול להביא עולה בנדבה משלו ומתעשר דלא דמי עושר דעולה לעושר דקטרת מה שא"כ בעולה אע"ג דמעתרא מ"מ כיון דשכיחא אין צריך להפיס בחדשים דיכול להביא עולה בנדבה משלו ומתעשר דאידי ואידי עולות הן ודו"ק נ"ל:

דף נ:

גמ' חביתי כ"ג וכו' ר' חייא בר אבא וכו' אופה ואח"כ מטגנה וכו' אמר ר' חייא בר אבא כוותי דידי מסתברא תופיני תאפינה נאה וכו' עיין פירש"י מכאן קשה למ"ש הרמב"ם ז"ל בפ' י"ג מהל' מעה"ק דין ג' וז"ל ואחת וכו' ואופה תחילה מעט ואח"כ קולה אותה על המחבת וכו' ואינ' מבשלה הרבה שנאמר תופיני בין בשל ונא עכ"ל משמע אע"ג דדריש תאפינה נא אפי' הכי ס"ל אופה תחילה ואח"כ מטגנה והא מהכא מוכח דלא אמרי' אופה תחילה אלא למאן דדריש תאפינה נאה אבל למאן דדריש תאפינה נא ס"ל דמטגנא תחילה ועוד דמדברי רבינו ז"ל נראה דקרא דתופיני תאפינה נא אתי ללמד שאינו מבשלה הרבה והא ליתא בש"ס ומרן הכ"מ ז"ל תירץ דרבינו ז"ל פסק כר' יוסי דאמר תאפינה ריבה אית ליה נא ואית ליה נאה ומפרש רבינו ז"ל הא דאמר ר' יוסי

אית ליה נא היינו לומר שתאפה נא כלומר שלא יאפה אותה אלא קצת דלא כרב אסי דמפרש מנא דטיגון קודם וזהו שכתב ואופה תחילה מעט ואינו מבשלה הרבה וכן דורש שתאפה נאה כלומר שתאפה קודם טיגון וזהו שכתב ואח"כ קולה אותה ע"כ וק"ל לפ"ז מהו תאפינה ריבה דקא' ר' יוסי דלא יצדק א' מהג' פירושים שכתב רש"י דלפי' א' היינו ריבוי אפיות דאופה תחילה ובסוף והא לית ליה לרבינו ז"ל ולב' הפירושים האחרי' שהיינו שרבה בכמותה או שמרככה בשמן והיינו נאה ונא דטיגון תחילה והא נמי לית ליה לרבינו ז"ל ואפשר לומר דלפי' זה גריס רבינו ז"ל רכה בכ"ף ולא בבי"ת וה"ק האפיה תהיה רכה ר"ל שלא יהיה אפוי הרבה אלא קצת וזהו פי' נא והלח"מ ז"ל הקשה לפי זה וז"ל ומ"מ ק"ל פי' בדברי רבינו ז"ל שכתב ואינו מבשלה הרבה שנאמר תופיני בין בשל ונא משמע דתופיני אתא לפרש הבישול דהיינו הטיגון שלא יהיה בהחלט ולא לפרש האפיה כמ"ש הכ"מ ז"ל עכ"ל ונ"ל דמרן ז"ל מפרש מ"ש רבי' ז"ל ואינו מבשלה הרבה ר"ל ואינו אופה הרבה דקרי רבי' ז"ל לאפיה בישול וזהו שכת' הכ"מ וז"ל וזהו שכת' ואופה תחילה מעט ואינו מבשל' הרב' משמע דהכל א' דבישול היינו אפי' ויש סעד לזה ממ"ש רבינו ז"ל לעיל בפ"ט גבי לחמי תודה דין י"ט וז"ל וכיצד וכו' ואופה אותה מעט ואח"כ קולה אותה בשמן וכו' וזהו הריכוך האמור בכל מקום עכ"ל וכתב שם מרן הכ"מ ז"ל מ"ש ואופה אותה מעט ואח"כ קול' דנלמד מדין חביתי כ"ג אלמא דמורבכ' דתוד' הוא במורבכת דחביתי כ"ג וכן כתב רבינו ז"ל וזהו הריכוך האמור בכ"מ ואפי' הכי לא הזכיר רבינו קצת אלא גבי אפיה ולא גבי טיגון ואי איתא מ"ש רבינו ז"ל ואינו מבשלה הרבה קאי אטיגון אמאי לא הזכיר דין זה נמי גבי מורבכת דתודה שהרי שוים הם אלא ש"מ דקרי רבינו לאפייה בישול וק"ל ועיין להל"מ ז"ל שכתב דרך אחרת ליישב לרבינו ז"ל עוד נ"ל ליישב לרבינו ז"ל מ"ש שנאמר תופיני בין בשל ונא לא קאי אמאי דסמיך ליה אואינו מבשלה הרבה אלא קאי אתחיל' דבריו שכתב ואופה תחילה ואח"כ קולה וכו' וקא מייתי ראיה מדכתב תופיני תאפינה נא ר"ל חי ממש כפי' הרא"ם ז"ל בפ' צו ע"ש וזהו שכתב תופיני בין בשל ונא ר"ל שתהיה האפיה בין הבישול לנא שהאפייה קודם לבישול והיתה גירסתו בש"ס כך אמר ר' חייא בר אבא כוותי דידי מסתבר' תופיני תאפינה נא אמר רב אשי כוותי דידי מסתברא תופיני תאפינה נאה כתנאי וכו' וכן מצאתי הגיר' בירושל' דשקלים פ"ז הלכה ה' דקאמר מ"ד תופינה נוי כמ"ד מטגנה ואח"כ אופה וכו' ע"ש ור"ל דהסברא מחייבת דכל דבר שעושין לו אפייה ובישול כיון שעושין שניהם אין אופין כל הצורך ואין מבשלין כל הצורך אלא אופין קצת ומבשלין קצת ובין שניהם נגמר הדבר כל צרכו אבל אם אופין כל הצורך אין הבישול ניכר בו וכן להפך ובהא

פליגי ר' חייא בר אבא ורב אסי לר' חייא בר אבא ס"ל דתופיני תאפינה נא ר"ל כשהיא חיה ממש ולכך האפייה קודם ורב אסי ס"ל תופיני תאפינה נאה ולכך הטיגון קודם כדי שיהיה כשאחר כך עושה האפיה נגמר כל צרכו ותהיה אפייה נאה מה שא"כ אם עושה האפייה קודם שלא תהיה אפייה נאה מפני שצריך שלא לאפות כל הצורך אלא אפייה קצת מפני כדי שיהיה ניכר הטיגון שעושים אח"כ ור' יוסי ס"ל תופיני תאפינה רבה אית ליה נא ואית ליה נאה ר"ל דר' יוסי ס"ל דבעי' שניהם נא ונאה משום דדריש לשניהם לכך ס"ל דהאפייה תהיה כשהיא חיה ממש משום דבעי' נא וג"כ תהיה אפייה כל הצורך משום דבעי' נאה והיינו דאמר תאפינה רבה ר"ל שתהיה אפייה מרובה כל הצורך כדי שתהיה נאה ואעפ"י שאין דרך לעשות כן גזירת הכתוב היא ורבינו ז"ל פסק כר' חייא בר אבא משמיה דר' יוחנן דדריש נא ולא דריש נאה ולכך כתב אופה תחילה קצת ואח"כ קולה והא דלא פסק כר' יוסי דנימוקו עמו משום דכל הני אמוראי ליכא חד דסבר כוותיה ודו"ק נ"ל:

רש"י בד"ה חביתי כ"ג דכתיב מחבת וכתיב תופיני כצ"ל נ"ל:

בד"ה ל"א תאפינה רבה וגדולה וכו' כצ"ל דלהאי לישנא נמי גרסי' רבה בבי"ת ופי' רבה בכמותה דהיינו גדולה אבל ללישנא שירככנה בשמן הרבה גרסי' רכה בכ"ף ואיפשר דגם להה"א לישנא גרסי' רבה בבי"ת ופי' ריבוי שמן אבל בס' קרבן אהרן בפ' צו בפ"ד כתב דגם להאי לישנא גרסי' רכה בכ"ף ע"ש:

תוס' בד"ה ת"ל ככל אשר וכו' וי"ל דהוי שפיר וכו' כיון דמייתו חובה מייתו נדבה כצ"ל נ"ל:

בא"ד ונראה דלא מהדר וכו' ביאור דבריהם נ"ל דהכי קא מתרצו דאי לא כתיב לא תעלו בלשון רבים לא הוה ילפי' מקרא דככל אשר צויתיך למיסר קטרת בנדבה על מזבח הפנימי משום דקרא דככל אשר צויתיך לא קאי אלא לקטרת דכתיב בההיא פרשתא דהיינו בפ' כי תשא והתם לא כתיב בביאור קטרת חובה דאיכא למימר דקרא דככל אשר צויתיך קאי עליה דהא לא כתיב בההיא פרשה דויאמר ה' אל משה קח לך סמים וגו' לדרתיכם דמשמע מיניה חובה אבל בההיא פ' חייש למזבח הקטרת דכתיב באהל מועד דמשמע דבא למעט מזבח החיצון שהוא בפתח אהל מועד ולכך איכא למימר דלא מהדר קרא דככל אשר צויתיך אלא למאי דחייש בההיא פ' דהיינו מזבח הפנימי אבל אמאי דלא כתיב קודם בההוא פ' דהיינו קטרת חובה דלא כתיבא אלא בפ' תצוה לא מהדר ולכך איצטריך לא תעלו למיסר נדבה ודו"ק נ"ל ועיין בס' ברה"ז ובס' צ"ק (כתבו ז"ל) [חק נתן: כתב וז"ל] אבל אמאי דלא כתיב קודם וכו' פי' דהיינו על מזבח החיצון מביאו

עכ"ל ר"ל דאי לא כתיב לא תעלו ה"א דככל אשר צויתיך לא מהדר אלא אקטרת ר"ל דלא אתא למעט אלא קטרת נדבה אבל מזבח החיצון לא אימעיט ויכול להביא קטרת חובה על מזבח החיצון אבל השתא דכתיב לא תעלו למעט נדבה ע"כ ככל אשר צויתיך אתא למעט מזבח החיצון וק"ל:

בד"ה ומחצה אבד קשיא לר"א וכו' ואע"ג דמשמע וכו' אבודים מליקרב מ"מ וכו' ר"ל דבתחילה הקשו אמאי מחצה אבד כיון דאמר ר"א קדוש לחצאין א"כ כשמביא עשרון למצוה אינו מקדש אלא חציו כיון דאין צריך אלא לחציו וא"כ בר פדיון הוא ואח"כ כתבו ואע"ג דמשמע בשקלים אבודין מליקרב ר"ל דאין ה"נ דבר פדיון כיון שלא נתקדשו והא דקתני אבד ר"ל אבד מליקרב אפי' הכי ק' כיון שנפדה אמאי אבד מליקרב דמה בין זה לסולת אחר מיהו קשיא א' נתיישבה דלעולם יש לו פדיון כיון שלא נתקדש קדושת הגוף והא דקרי ליה אבד משום דאבד ליקרב זה מה שנ"ל בביאור דבריהם אלא שיש לתמוה הרבה בדבריהם כיון דפי' אבד הוא אבד מליקרב אבל לעולם בר פדיון הוא א"כ איך תני תנא קמיה דרב נחמן מחצה א' ומחצה ב' תעובר צורתן ויצאו לבית השריפה והא מחצה ב' בר פדיון הוא מיהו קושיא זו מצאתי בירושלמי דשקלים פ"ז הלכה ה' ותירצו פתרי לה כר' ישמעאל דר' ישמעאל אמר עשרון מקדש ופי' המפרש שם וז"ל פתר לה למתניתין כר"י דאמר עשרון מקדש וכיון שצריך ליתנו לתוך העשרון כדי לחצותו דלכ"ע למצוה צריך להביא עשרון שלם מביתו כדי לחצותו א"כ כבר נתקדש ויוצא לבית השריפה עכ"ל אלא דאכתי יש לתמוה דבתחילה מאי מקשו לר"א כיון שלא נתקדש קדושת הגוף אמאי אינו נפדה דהא לא יהיה אלא הפריש מעות לעשירית האיפה שלו ונותר מהם אותו מותר אע"ג שאינו קדוש קדושת הגוף אפי' הכי ס"ל לרב חסדא ור"א דירקב כדאיתא בפ' הרי עלי עשרון דף ק"ח וקאמר הש"ס דמסתברא כוותייהו דתניא וכו' ומדאינה קרויה חטאת מותרה ירקב ע"ש ועיין לתוס' שם ד"ה ומדאינה קרויה חטאת וכו' וע"ק מ"ש ואע"ג דמשמע במס' שקלים (משמע) דאבודים מליקרב אדרבה מהירושלמי משמע דאבודים ממש דהכי איתא התם א"ר יוסא עד דאנא תמן שמעית קל רב יהודה שאל שמואל הפריש שקלו ומת א"ל יפלו לנדבה מותר עשירית האיפה שלו ר"י אמר יוליכם לים המלח ר"א אמר יפלו לנדבה עשירית האיפה של כ"ג ר"י אומר חוצה אותה ואח"כ מקדשה רשב"ל אומר מקדשה ואח"כ חוצה אותה מתניתא פליגא על ר"י מקריב מחצה ומחצה אבד פתר לה שכן אפי' מעות ילכו לים המלח מתניתא פליגא על ר"י נמצאו ב' חציין קריבין וב' חציין אבודין ותני עלה מחצה א' ומחצה ב' תעובר צורתו ויוצא לבית השריפה פתר לה כר' ישמעאל דר' ישמעאל אמר עשרון מקדש ע"כ

וה"פ לכתחילה פריך לר"י דאמר חוצה ואח"כ מקדש מהא דתנן ומחצה אבד שמעינן דאינה קדושה לחצאין אלא כולו בבת א' וכיון דלא צריך למחצה הב' שכבר נתקדש הרי הוא אבד וקשיא לר"י דאי חוצה ואח"כ מקדש אמאי מחצה ב' אבד הרי לא נתקדש והוא ממש קו' התוס' ומשני פתר לה שכן אפי' מעות ילכו לים המלח ר"ל שכן אפי' מעות שניתותר מעשירית האיפה סובר ר"י שילכו לים המלח והוא מטעמא שנז' בפ' הרי עלי עשרון כמ"ש כ"ש הסולת שניתותר ובתר הכי פריך מהא דתני תעובר צורתו ויצא לבית השריפה ר"ל וקשיא לר"י ל"ל עיבור צורה ולמה יוצא לבית השריפה הא לא נתקדש מעולם ואי משום מותר עשירית האיפה די בהולכה לים המלח אבל שריפה לא צריך ותירץ דההיא ברייתא דר' ישמעאל דאמר עשרון מקדש זהו פי' הירושלמי וכן פי' המפרש הא קמן דפי' מחצה אבד היינו יוליכם לים המלח דלא גרע מהפריש מעות וניתותרו וא"כ דברי התוספת שגבו ונעלמו ממני וצ"ע רב:

בד"ה תעשה וכו' היינו משום דגלי קרא גבי פסח דאין חילוק בין שבת לטומאה לכך גבי חביתין מחד קרא ילפי' דדוחה שבת וטומאה דמ"ש ואח"כ כתבו ונראה דהי מינייהו וכו' והוא תירוץ אחר ור"ל דאף אי לא הוה גלי קרא גבי פסח אפי' הכי ילפי' תרווייהו מחד קרא כיון דהאי קרא לא משמע מיניה חד מהני תרווייהו טפי מחבריה אמרי' שקולים הם ויבואו שניהם דהי מינייהו מפקת ולא דמו לפסח דאיצטריך תרי קראי ולא נפקי מחד קרא משום דלא אמרי' הי מינייהו מפקת אלא היכא דקרא לא משמע מיניה חד טפי מחברי' אבל גבי פסח ליכא למילף תרווייהו מחד קרא דאי מקרא דאיש איש כי יהיה טמא וגו' כתיב ביה טומאה בהדיא וה"א היכא דגלי גלי ולא יליף מיניה שבת ואי מקרא דמועדו כתיב ביה נמי שבת בהדיא משום דלא ילפי מתיבת במועדו עצמה דדחי שבת כמו הכא דילפי' מתעשה אלא מג"ש דמועדו מועדו מתמיד ותמיד גופיה לא גלי ביה קרא דדחי אלא שבת אבל טומאה יליף בג"ש מפסח כדאיתא בריש פ' אלו דברים דף ס"ו ע"א וע"ב וא"כ ה"א דוקא שבת דגלי קרא אבל טומאה לא ולכך איצטריך תרי קראי מה שא"כ הכא גבי חביתין דלא כתיב אלא תעשה שאין בו משמעות לזה יותר מזה אמרי' שקולים הם ודו"ק ועיין בס' ברה"ז וס' צ"ק:

דף נא.

בד"ה הרי היא לך וכו' על עולת התמיד ותמיד נמי גמרי' מועדו מועדו מפסח לטומאה תימא דלמד וכו' כצ"ל נ"ל ר"ל בתחילה הוקש' להם לפי דרשת אביי דיליף מתמיד א"כ מנ"ל דחביתין דחי טומאה הא בתמיד לא כתיב טומאה ולזה כתבו דתמיד יליף מפסח

בג"ש דדחי טומאה כדאיתא בריש פ' אלו דברים והדר יליף חביתין מתמי' וע"ז תמהו דא"כ הוה למד מן הלמד דתמיד גופיה יליף מפסח והדר יליף חביתין מיניה ותירצו דאין זה לימוד גמור דגילוי מילתא בעלמא הוא דכיון דילפי' דדחי שבת וה"ה דדחי טומאה דלא אשכחן דדחי שבת ולא דחי טומא' וק"ל ובס' ברה"ז לא הגיה ומחק תיבת טומאה ופי' דהכי ק"ל דמנחת תמיד אינו מפורש בכתוב דדחי שבת אלא ילפי' מעולת תמיד ומנחת חביתין ממנחת תמיד א"כ הוי נלמד וכו' ודוחק עכ"ל וקשה דמנחת תמיד נמי מפורשת בכתוב דהא כתיב על התמיד ונסכה דהיינו מנחת נסכים שהוא מנחת תמיד וכי אפשר דנסכה באה בלא מנחתה ואיפשר מפני זה כתב ודוחק:

בד"ה אפי לה מאתמול וכו' וא"ת סוף לולב וכו' ואי שדי וכו' ואמאי איפסיל כיון דאין זמנה מאתמול וכו' ותימא מאי קא מקשו הא שפיר מיתרצא האי קשיא בתירוצם דלעיל שתירצו על ב' הלחם כיון שלא דחו שבת א"כ מאתמול נמי הוי זמנן ונ"ל דט"ס נפל בדבריהם ושיעורם כך בתחילה הקשו מב' הלחם אמאי דחי שבת הא כלי שרת אין מקדשין אלא בזמנן ותירצו כיון דלא דחו שבת א"כ זמנן מאתמול ואח"כ כתבו אבל גבי כמעשהו בחול וכו' אע"ג דק"ל נמי התם אמאי איפסיל מ"מ אין צריכין לתירוץ זה דיש לנו תירוץ יותר נכון דהתם נפסלין משום לילה דלילה לאו מחוסר זמן וכיון דמונחים הם בלילה במקודשת נפסלין בלינה אבל גבי ב' הלחם לא יצדק תירוץ זה דהא אינן מונחים בלילה בתנור דכבר סילקן ביום ואי קדם וסילקו לא מיפסל בלינה כדאיתא בשילהי פ' שתי הלחם דף ק' ע"ב ע"ש וק"ל:

דף נא:

גמ' א"כ ליכתוב קרא וכו' פירש"י א"כ דכוליה ליורשים אתי וכו' ואין זה כדרך א"כ דבש"ס דקאי אהאי דאייתי ולא אהאי דאירי ביה וא"ת דילמא כולי קרא להכי דאתא לא' מבניו שיעמוד כ"ג תחתיו וליכא למימר דא"כ לישתוק מבניו דיתירא היא דהא איצטריך ללמד דבנו קודם לכל אדם כדאיתא בת"כ פ' צו פ"ה וי"ל דא"כ ליכתוב והכהן המשיח מבניו תחתיו יעשה וגו' דמשמע כהן שנמשח מבניו תחתיו אבל מדכתיב תחתיו מבניו משמע דה"ק והכהן המשיח תחתיו כשמת מביאים משל בניו ולכך רש"י ז"ל בחומש דפי' קרא כפשוטו דאירי בכהן שנתמנה במקום אביו הוצרך להפך קרא ע"ש וק"ל:

שם ור"ש האי אותה מאי עביד ליה וכו' איכא למידק לפי מ"ש הרמב"ם ז"ל בפי"ג מהל' מעה"ק דין ד' וז"ל ואם היתה מנחת חינוך אינו חוצה אלא מקריבה כולה כאחת וכו' א"כ נימא דאותה אתיא להכי וכ"ש למ"ש מרן הכ"מ ז"ל שם דרבי' ז"ל יצא לו דין זה מהאי

קרא כדאמרי' יכול יקריבנה לחצאין ת"ל אותה ואע"ג דלא אמרו זה אלא כשמביאין אותה היורשים מ"מ כיון דמהאי קרא שמעינן תרתי כדאמר הש"ס א"כ אותה קאי אתרווייהו כמ"ש הל"מ ז"ל ע"ש וא"ת אמאי איצטריך הכ"מ ז"ל לדחוק ולומר דרבינו ז"ל יצא לו דין זה מהכא הא ברייתא בת"כ פ' צו סוף פ"ד מבוארת בהדיא כדברי רבינו ז"ל דקתני יכול מה אהרן מביא חצאים אף בניו יהיו מביאים חצאים ת"ל זה וי"ל דאי מהתם ה"א הא דמיעט בניו שאין מביאים חצאין דוקא חינוך דכהן הדיוט כשמתחיל בעבודה אבל חינוך כהן גדול ה"א דקריבה חצאים דומיא דחביתי כ"ג שמקריב בכל יום כ"ג יום שמתחנך צריך להקריב ב' מנחות א' לחינוכו וא' לתמיד שמקריב בכל יום כמ"ש הרמב"ם ז"ל בסוף פ"ה מהל' כלי המקדש לכך הוצרך למילף מהכהן המשיח וז"ל הרמב"ם ז"ל שם כהן שלא עבד עדיין מימיו שמינוהו כ"ג ה"ז מביא עשירית האיפה ועובדה בידו בתחיל' כשאר חינוך כל כהן הדיוט ואח"כ מקריב עשירית האיפה שנייה שהוא חינוך כ"ג ואח"כ מקריב עשירית האיפה שלישי' שהיא חביתי כ"ג וכו' וכתב מרן כ"מ ז"ל דמקור דין זה הוא מהירוש' דאיתא התם בו ביום נקרב בתחיל' לעבודה בו ביום נתמנה להיות כ"ג מביא שתים א' לחינוכו וא' לעבודת היום ומ"ש ואח"כ וכו' פשוט הוא עכ"ל ואני אומר אם דין זה יצא לרבינו ז"ל מהירושלמי ליכא ראיה דאדרבא התם לא אמרו דמקריב אלא שתים וא"כ אומר דחינוך כ"ג אינו אלא באותה של כל יום ולכך כהן הדיוט שעדיין לא עבד מקריב ב' א' משום חינוך כהן הדיוט וא' משום חינוך כ"ג והיא עצמה של כל יום שמקריב מחצה בשחרית ומחצה בין הערבים ומדברי הכ"מ ז"ל נראה דהשתים שהזכירו הירושלמי הן אחד דחינוך כהן הדיוט וא' לחינוך כ"ג אבל של חובת היום לא הזכירה וזה לא משמע מהירושלמי דקאמר א' לחינוכו וא' לעבודת היום דעבודת היום משמע הבאה בחובה בכל יום ואי כהבנ' הכ"מ ז"ל הו"ל למימר א' לחינוך כהן הדיוט וא' לחינוך כ"ג אלא מקור דין זה הוא מבואר בפ' התודה דף ע"ח ע"א והכי איתא התם אמר רב חסדא כ"ג המתקרב לעבודה צריך שתי עשרונות האיפה אחת להמשחו ואחת לחינוכו מר בר רב אשי אמר שלוש ולא פליגי הא דעבד עבודה כשהוא כהן הדיוט הא דלא עבד עבודה כשהוא כהן הדיוט ע"כ הרי מבואר בהדיא מ"ש רבינו ז"ל וא"כ הדרא קושיין לדוכתין דילמא אותה לר"ש אתיא לחינוך כ"ג שמקריבה כולה כא' וי"ל דהאי נמי לר"ש נפק' ליה מכליל תקטר דקאי נמי אירישי' דקרא ודו"ק:

תוס' בד"ה חטאת מלמד וכו' תימא תיפוק ליה וכו' וי"ל דאיצטריך למועל וכו' עיין להתי"ט ז"ל פ"ד במסכת פרה משנה ד' ד"ה לעולם מועלין בה:

דף נב.

בד"ה פר העלם וכו' וה"מ למינקט פרי ע"ז ר"ל דבע"ז איכא ב' קרבנות פר לעולה ושעיר לחטאת וא"כ הכא ה"מ למינקט שעירי ע"ז ופרי ע"ז אלא חדא מינייהו נקט ולעד"ן דחדא מיתרצא חבירתה דהתנא רצה לקצר דבריו ולא רצה להאריך ולמיתני שעיר ע"ז ופר ע"ז ולכך נקט שעירי בלשון רבים כדי לרמוז לפר דאתי בהדיה וק"ל שוב ראיתי לתוס' בפ' הוציאו לו דף נ' ע"א שתירצו קשיא זו אמאי נקט פר בלשון יחיד ושעירי בלשון רבים ע"ש ומתירוצם שם נראה דל"ק אמאי לא נקט פר ע"ז דההיא עולה הוי וא"כ לפ"ז צ"ל דטעו' נפל בדבריה' הכא וכצ"ל וה"מ למינקט פרי העלם דבר וכולא חדא קשיא היא ודו"ק:

בד"ה דשמעי' ליה וכו' קשיא דר"י וכו' דלא אשכחן וכו' ר"ל דמוכרח דר"י חייש לפשיעה דהא לא שמעי' דפליג אהנהו תקנות דמני ר"ש וא"כ ממילא מודה דמנחת כ"ג שמת ולא מינו אחר תחתיו דקריבה משל צבור ולעיל שמעי' ליה במתני' דס"ל משל יורשים אלא מאי אית לך למימר הא דקאמר לעיל במתני' משל יורשים הוא מדינא אבל אין ה"נ דמודה דאי איכא פשיעותא דקריבה משל ציבור א"כ ה"נ נימא לר"ש דלעולם בתריתא היא אחריתא והא דקאמר בתחילה מגבין להן הוא מדינא אבל מודה אי איכא פשיעותא באין מתרומת הלשכה זהו מה שנ"ל בכוונת קושייתם וכן מוכח מס' ברה"ז שהבין כן ע"ש אבל ק' היכי קאמרי דלא אשכחן דר"י פליג אתקנות והא בההיא מתני' גופא קתני בהדיא דר"י פליג וס"ל משל יורשים אלמא דפליג אההיא תקנתא ולא חייש לפשיעותא ועיין בס' לח"מ ז"ל סוף פ"ג מהל' תו"מ ואיפשר דהתוס' לא הוו גרסי' בההיא מתני' ור"י אומר משל יורשים א"נ דהתוס' מפרשי הא דתני ור"י אומר משל יורשים אינו ר"ל דפליג אתקנה אלא משום דר"ש קאמר קריבה משל ציבור ר"ל כיון דחזו דקא פשעי בה אוקמוה אדאורייתא כדפי' הש"ס ואתא ר"י לאפלוגי דלא אוקמוה אדאורייתא דמדאורייתא משל יורשים אבל בעיקר התקנה מודה והשתא מקשו התוס' שפיר וק"ל:

דף נב:

גמ' ומדשמן לאבא יוסי בן דוסתאי לא הוכפל וכו' מכאן קשה למ"ש מרן הכ"מ ז"ל בסוף פ"ג מהל' תו"מ וז"ל ומ"ש ואין כופלין שמנה ולבונתה שם וכרבנן דפליגי אאבא יוסי בן דוסתאי עכ"ל ואדרב' הא קמן דלא ידעי' לרבנן דלא הוכפל שמנה ולבונת' אלא מדאבא יוסי בן דוסתאי וק"ל:

הדרן עלך פרק התכלת

כל המנחות פרק חמישי

תוס' בד"ה מניין וכו' תימא מתניתין היא וכו' שנאמ' כל המנחה לא תיעשה חמץ וכו' ואין לומר דבעיית ר' פרידא היא על שירי מנחות מנין שאינו יכול להחמיצן דמההוא קרא דכל המנחה לא תיעשה חמץ לא נפקא לן אלא שלא יחמיץ הקומץ או לכל המנחה קודם קמיצה אבל שירי מנחה לא נפקת לן אלא מקרא דלא תאפה חמץ חלקם אפי' חלקם לא יאפה חמץ כדאיתא לקמן הא ליתא דלישנא דקאמר מנין לכל המנחות שהן באות מצה משמע דמיבעיא ליה על תחילת ההבאה ולא על השיריים ועוד א"כ מאי השיב לו דכתיב בה דילמא הא דכתיב בה היינו קודם קמיצה גם מה דהשיב לעכב נמי כתיב לא תאפה חמץ אלא מצה הו"ל לאיתויי לא תאפה חמץ חלקם דמחלקם הוא דילפי' שיריים וק"ל:

בא"ד ועוד משמע וכו' ומהשתא מצינו וכו' ר"ל לפי מאי דלא אסיק אדעתייהו דכתיב מנחת סלת בההיא פרשה איכא למימר דההיא פרשה גופה אתיא למנחת סלת ומנחת מרחשת דלא כתיב בהו מצה וא"כ ההיא פ' לא איירי אלא במנחות שיש בהן דין הכתוב באותה פ' אבל השתא דאמרי' דאותה פ' לא איירי אלא במנחת סולת דכתיב מסולת המנחה וא"כ מנחת מרחשת לא נפקא מגופה דפרשה אלא מריבוייא דזאת תורת א"כ השתא דאיכא ריבוייא נתרבו כל המנחות אפי' אותם דאין בהן דין הכתוב בפ' היכי דמרבי' מנחת מרחשת דריבוייא מרבי כל מיני וק"ל:

בא"ד אבל קשה וכו' דלקמן דריש ליה על הכלל ק"ל וכי היכי דהכלל לא אתי אלא ללאו ה"נ לא תאפה שיצא ללמד על הכלל לא אתי אלא ללאו דומיא דהכלל וא"כ היכי מייתי מיניה לעכב וק"ל:

דף נג.

גמ' מאי ניהו רביכה אי דאיתא רביכה כתיב בה רביכה אי דליתא רביכה לא כתיב בה רביכה וכו' כצ"ל נ"ל:

שם אי בר אוריין ובר אבהן יאי ויאי אי בר וכו' כצ"ל:

שם דכתיב צללו וכו' ק"ק מנ"ל דאדירים קאי על המצריים אדרבא פשטיה דקרא משמע דקאי על המי' מדנקוד בי"ת בשוא"א דאי קאי על המצריי' הו"ל לנקוד בי"ת בפת"ח וי"ל משום דק"ל אי קאי אמים וכי אין דרך העופרת לצלול אלא במים אדירים והלא אפי' במים שאינם אדירים דרך העופר' לצלול לכך פי' דקאי על המצרי' וק"ל ועיין בס' חידושי אגדות ובס' מאור עינים:

רש"י בד"ה חזייה וכו' שהיה צעור ופתח וכו' כצ"ל והד"א ר"ל דר' פרידא ראה לר' עזרא שהיה מצטער על אותם החקירות שהיה חוקר עליו אי בר אוריין וכו' ולכך פתח במילי דאגדתא לראותו שהיה חביב לו ואדרבא מאותן חקירות נתפרסמה מעלתו וק"ל:

דף נג:

גמ' יבא טוב וכו' יבא זה וכו' הא דמייתי תרתי אגדתא בקבלת התורה ולא סגי בחד עיין בס' מאור עינים:

שם אל תיקרי ממנו וכו' זה אל תקרי אינו ככל מקום דאיירי בקריאה דהא אין חילוק בקריאה בין אם תפרש דקאי עלייהו בין אם תפרש דקאי כביכול דכל ממנו דכתיב בתורה כולהו בדג"ש אלא האי אל תיקרי הוא כפירוש וק"ל:

רש"י בד"ה כל אחת ואחת כשיעור ד' מלכיות של עכשיו כצ"ל נ"ל והס"ד:

בד"ה בזה אחר זה וכו' משועבדים לבבל ומקצתן לפרס ומקצתן ליון וכו' כצ"ל ק' להאי פירושא הא לא אשכחן דהוה הכי אלא היו בזה אחר זה דבתחילה נשתעבדו לבבל ואח"כ לפרס ואח"כ ליון ואח"כ לאדום ולא היו בבת אחת וצ"ע:

בד"ה ל"א ונישקול וכו' ולשוה בלישת אותו וכו' כצ"ל להאי לישנא לא מתיישב לישנא דהש"ס דקאמר וליחמציה מאבראי וליתיה ונילישיה בהדיה ואפשר דלהאי לישנא ל"ג כן אלא ה"ג ולישקול פורתא מיניה ונילישיה וניהדריה גזירה וכו' וק"ל:

תוס' בד"ה בן ידיד וכו' וי"מ שאר זה יעקב וכו' וחק ששם בו שקראו ישראל א"נ יעקב דאיתא במדרש והביאו רש"י בחומש דהקב"ה קראו יעקב וק"ל:

דף נד.

בד"ה אין מחמיצין וכו' והא דאמ' וכו' דרמו ביה שערי צ"ל שנתחמצו השעורי' במים תחילה וכו' איכא למידק אמאי הוצרכו לשנויי הכי שנתחמצו השעורים במים תחילה אמאי לא משנו דאיכא מים בהדיה חומץ כמו שתירצו בכל הנך דלעיל וי"ל משום דחומץ האדומי חשיב ליה בפ' אלו עוברין חמץ דגן גמור ע"י תערובת ואם לא היו השעורים מחומצים מקודם אלא שעירבו מים עם החומץ אכתי לא הוי אלא חמץ נוקשה ולא חשיב חמץ דגן גמור ע"י תערובת ולכך הוצרכו לשנויי הכי וק"ל וכן כתבו בהדיא בפ' כל שעה דף ל"ה ע"ב ע"ש וא"ת א"כ גם לפירש"י ז"ל צריך לאוקומי הכי ומדבריהם נראה דלא צריך לאוקמי הכי אלא לפי' ר"ת וי"ל דאין ה"נ דלפירש"י לא צריך לאוקמי שנתחמצו השעורים במים תחילה אלא סגי לאוקמי שהיו מים מעורבים עם החומץ ואפי' הכי

חשיב [חמץ] דגן גמור ע"י תערובת כיון דלפירש"י מי פירות לבדן חשיב חמץ נוקשה א"כ סק דרגא דכשהם עם מים חשיב חמץ דגן גמור ע"י תערובת אבל לפר"ת דמי פירות לבדן לא הוי חמץ כלל א"כ כשהם עם מים לא הוי אלא חמץ נוקשה ולכך מוכרח לאוקמי בחומץ האדומי שהיו השעורים מחומצים במים תחילה וק"ל:

בא"ד ואפשר דאפי' איסורא דאורייתא וכו' ק"ק איך איפשר לומר כן דשיאור דר' יהודה לר' יהודה ליה אפי' איסורא דאורייתא לגבי מנחות והא בריש פרקין בעי רב חסדא למימר הכי באתקפתא דידיה דשיאור דר' יהודה לר' יהודה כשר למנחות משום דשיאור דר' יהודה לר' יהודה לא מקרי חמץ וא"כ יש לפרש קרא הכי לא תיאפה חמץ אלא שיאור וכן רב נחמן בעי למישרי חלוט ואסיקנא מדכתיב מצה תהיה הכתוב קבעה חובה ואימעיט שיאור דר' יהודה לר' יהודה ואמעיט חלוט אע"ג דלא איקרי חמץ מ"מ מצה נמי לא איקרו וא"כ שיאור דר' יהודה לר' יהודה פסול מדאורייתא למנחות מדכתיב מצה תהיה והאיך כתבו דאפי' איסורא דאורייתא ליכא וכן כתבו התוס' בהדיא בפ' כל שעה דף ל"ה ע"ב ד"ה מי פירות וכו' דשיאור דר' יהודה פסול למנחות ע"ש וי"ל הא דכתבו התוס' אפי' איסורא ליכא היינו משום איסור חמץ לאפוקי מדר"מ דס"ל דאית ביה איסור חמץ אבל אין ה"נ דאית ביה איסורא משום מצה תהיה והא לא חשיב מצה כדאמרן לעיל ולכך גבי מנחות דקפיד נמי קרא אמצה פסול למנחות משום מצה אבל גבי פסח דלא קפיד קרא אלא אחמץ לית ביה איסורא דאורייתא דלא חשיב חמץ ולכך הוצרך לקמן לשנויי מגבלה במים משום דבעי לרבויי מנחת נסכים לחימוץ ואי לית ביה מיא לא חשיב חמץ אע"ג דלא חשיב נמי מצה וק"ל:

בא"ד לר"מ כדאית ליה לר' יהודה כדאית ליה ר"ל לר"מ הא דקאמר הא איסורא איכא היינו מדאורייתא ולר' יהודה הא דקאמר הא איסורא איכא היינו מדרבנן וק"ל ובס' צ"ק פי' בע"א ע"ש:

בד"ה אין לך הקשה לקמיצה וכו' ק"ק וכו' עיין לתוס' בפ' הוציאו לו דף מ"ט ע"ב ד"ה והאיכא קמיצה וכו' שתירצו קשיא זו:

בד"ה דמעיקרא וכו' תימא וכו' הרשב"א ז"ל בר"פ המצניע תירץ וז"ל ולי נראה דאינו דומה שיעור שבת לשאר האיסורים דאילו פיגול ונותר וחלב לא חייבה התורה בהם אלא כשיעור אכילה דהיינו כזית וכיון שכן כל שאין בו כזית אעפ"י שתפח ונר' כזי' הרי אין בו כזי' ולא נהנה גרונו בכזי' אבל הוצא' שבת בחשיבות' תליא מילת' וכל שדרך הבריות להחשיב ולהצניע חייבין עליו בהוצאתו ועל כן אין שיעור הוצאה א' לכל הדברים אלא כל א' וא' לפי מה שהוא חשוב עד שהעלו הענין שאפי' מה שאינו חשוב לכל ואין

מצניעין כמוהו והצניעו המצניעו חייב וכיון שכן אף פחות מכגרוגרת שתפחה ונראה בכזית מחשיבין אותו ומצניעין כמוהו ולפיכך חייב כן נ"ל עכ"ל ובזה החילוק ניחא פסקי הרמב"ם ז"ל דאילו בפ"ד מהלכות שאר אבות הטומאות ובפי' י"ד מהל' מאכלות אסורות פסק כהאי אוקמתא דרבה דכל היכא דמעיקרא לא הוה ביה והשתא הוה ביה אינו אלא מדברי סופרים ואלו בפ' י"ח מהל' שבת פסק לחיובא אלא מוכרח דמחלק כחילוקו דהרשב"א ז"ל גם מה שפסק בפ"ט מהל' מעה"ק דין ח"י כר' יהודה דמביא שאור מתוך ביתו ונותנו לתוך המדה וממלא המדה אע"ג שפעמים יהיה עבה ופעמים רכה וא"כ אם היא רכה הוי מעיקרא לית ביה שיעור עשרון והשתא אית ביה הא נמי ל"ק דס"ל כמ"ש התוס' לעיל ד"ה ת"ש וכו' דר"מ ור' יהודה ל"פ בכמות שהוא או לכמות שהוא אלא דר"מ סבר עשרון סלת אמר רחמנא ולא עשרון עיסה ור' יהודה סבר אף עשרון עיסה קרינן ביה עשרון סלת וא"כ ליכא למיחש אם לא היה בו מעיקרא כשהיה סלת דרחמנא אמר או עשרון סלת או עשרון עיסה ודו"ק:

רש"י בד"ה כי פליגי וכו' ובשר העגל שנתפח אסיפי' קאי וכו' ובשר זקינה הנתמעט אמצעי קאי וה"ק וכו' צריך לפרש כן הא דכתב הרמב"ם ז"ל בפ"ד מהל' טומאת אוכלים דין ט' בשר העגל שנפתח וכו' שהרי הוא פסק כהאי אוקמתא כמ"ש לעיל ודו"ק נ"ל:

תוס' בד"ה נטלת באומד וכו' וא"ת וכו' כיון דלא קיץ לא מתקן ליה וכו' עיין להר"מ ז"ל בפ"ג מהלכות תרומות דין ט"ו דגריס איפכא כמ"ש מרן הכ"מ ז"ל ע"ש ולפי גירסתו ל"ק קושיית התוס' ודו"ק ועיין בס' ברה"ז:

דף נה.

בד"ה במחשבה וכו' ואשכחן נמי דוכתא דקרי לדבור מחשבה כמו על כל דבר פשע וכו' כצ"ל נ"ל דמחשבה דהתם נמי פירושה דבור כמ"ש רש"י ז"ל בריש מכילתין דף ב' ע"ב ד"ה אבל מחשבה דמינכרא וכו' ע"ש:

בד"ה כל המנחות וכו' משום דלתיתה ליתא במקום זריזין וכו' ק"ל מ"ש מחטין דפסח דאע"ג דאיכא כרת אפי' הכי מותר ללתות כדאיתא בפ' כל שעה דף מ"ו וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהל' חמץ ומצה דין ז' והכא גבי מנחות דליכא אלא לאו ואפי' הכי אסור וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפ' י"ב מהל' מעה"ק דין ב' דאין לחלק בין מצה דפסח למצה דמנחות כיון דשיעור דמנחות ילפי' מפסח או משום דכתיב ביה מצה תהיה תחיה כדאיתא בריש פרקין שוב ראיתי בס' מקראי קדש שם בהל' חמץ ומצה שנתעורר בזה וכתב תירוץ בשם הרדב"ז ז"ל ע"ש:

בא"ד ומכאן קשיא וכו' וההיא לאו במקום זריזין וכו' ק"ק מאי ק"ל אע"ג דליתא במקום זריזין איתא בזריזין כדאיתא בפ' כל שעה דף ז"ל דקאמר הש"ס אם אמרו בזריזין וכו' ופירש"י ז"ל זריזין כהנים שבקיאי' בשימורו שלא יחמיץ וכו' וי"ל דהתוס' ז"ל אינן מפרשים זריזין היינו כהנים כפי' רש"י ז"ל אלא מפרשים זריזין היינו צבור והיינו דקא מיתרצו וק"ל:

בא"ד וק"ק דלא מסיק האי טעמא וכו' ר"ל דהתם מסיק דטעמא דנילושות בפושרין משום דלישה איתא במקום זריזין דאמר מר בללה חוץ לחומת העזרה פסולה לפי שהבלילה היתה בכלי שרת ואמאי לא קאמר מטעם מדידה דמדת יבש נתקדשה ולכך לישה איתא במקום זריזין וק"ל ובס' צ"ק פי' בע"א וז"ל פי' למה מסיק דלישה ליתא בזריזין רק במקום זריזין ולא משני לישה איתא בזריזין וכמ"ד עשרון נתקדש עכ"ל וזה אינו דאף אם נאמר דעשרון נתקדש אפי' הכי לישה כשירה בזר דגלי קרא דמקמיצה ואילך דוקא מצות כהונה כדאיתא בפ"ק דף ט' ע"ש:

דף נה:

רש"י בד"ה מנא ה"מ דעובר בלא תעשה וכו' אלא קומץ דלגבוה אזיל כצ"ל והס"ד. ואח"כ ד"ה מעשה יחיד וכו':

בד"ה אימא וכו' דליהוו חייב על כל א' וא' אקומץ ואשיריים מהיכא וכו' כצ"ל נ"ל:

תוס' בד"ה או אינו וכו' פי' בקונטריס וכו' וקשה א"כ וכו' דבגופיה כתב וכו' עיין בס' ברה"ז מה שפי' ומצאתי בד"ח נ"א כתוב הכי תיפוק ליה דלגופיה כתב ולא לבנין אב ולפי נוסחא זו הכי קמקשו דלפי פירש"י ז"ל דאותו דנשיא אתי למעוטי כולהו חטאות דלא בעו צפון א"כ מאי קאמר כשהוא אומר ושחט את החטאת זה בנה אב לכל חטאות שטעונות צפון דילמא לא אתי קרא אלא לגופיה דחטאת יחיד טעונה צפון שלא תמעטנה מאותו אבל לא אתי לבנין אב דלגופיה איצטריך אבל שאר חטאות אכתי אימא דאין טעונות צפון דאימעטו מאותו ולפי פי' זה צריך להגיה דבריהם הכי וק' א"כ מאי מסיק כשהוא אומר וכו' תיפוק ליה דלגופיה כתיבי ולא לבנין אב וכתבו לכך נראה כפירש"י באיזהו מקומן דמאותו דשעיר נשיא לא ממעטי אלא שעירים כמותו וכו' דהשתא ע"כ קרא דושחט את החטאת דכתיב בכבשת יחיד לא אתי אלא לבנין אב דלגופיה לא איצטריך דהא לא אימעיט מאותו דנשיא אלא שעירים כמותו וא"כ ע"כ לא אתי אלא לבנין אב ואח"כ כתבו ליישב פירש"י ז"ל דהכא דזה בנה אב לאו דוקא וכו' עוד כתבו ליישב במה שפי' רש"י ז"ל בפ' איזהו מקומן דמיתורא דהחטאת הא דריש דמרבה כל

החטאות דהשתא לא קשה דילמא קרא אתא לגופיה ולא לבנין אב דלאו מגופיה דקרא קא דריש אלא מיתורא דהחטאת קא דריש דה"ל למימר ושחט אותה במקום העולה וכתב החטא' לרבות כל החטאות דטעונות צפון ודו"ק ואין צורך להגהת ס' ברה"ז ע"ש וה"ה דה"מ לשנויי לפירש"י ז"ל דבחטאת יחיד כתיב בכשבה וכתיב בשעירה וע"כ אייתר ליה חד לבנין אב כדמשנו לקמן אלא דאכתי לא אסיק אדעתייהו האי שינוייא וק"ל:

בא"ד דמרבה כל חטאות הס"ד. ואח"כ ד"ה ה"א שזה טעון צפון וכו' כצ"ל נ"ל:

דף נו.

בד"ה מה לבן צאן וכו' וי"ל דגבי צפון שייכא וכו' ע"ש בתוס' דקידושין שכתבו ליישב בע"א:

בד"ה מחטאת וכו' חטאת גופא וכו' ובעיא היא וכו' תימא מאי קא מקשו דהא הכא לא בעי למילף בבנין אב אלא בק"ו כדקאמר ומה עולה שלא קבע לו זמן וכו' דקאמר מחטאת היינו בק"ו וכן פירש רש"י ז"ל מחטאת וכו' וכ"ש פסח ודבר הלמד בהיקשא חוזר ומלמד בק"ו ונ"ל דהתוס' ז"ל לא קא מקשו הכי וראיה שלא כתבו תימא או קשה אלא באו לדקדק אמאי גמ' בעי למילף פסח מעולה בק"ו ולא בעי למילף בבנין אב לכך קבעו לתרץ זה במאי דקאמר מחטאת וכתבו משום דמחטאת לא מצי למילף בבנין אב דחטאת גופא מהיקשא וכו' ולכך כיון דלא מצי למילף מחטאת בבנין אב אלא בק"ו לכך נקט נמי גבי עולה ק"ו אע"ג דמצי למינקט בנין אב ודו"ק וכה"ג הקשו התוס' ז"ל בשבועות דף ל"א ע"ב ד"ה דמייתי להת' ע"ש:

דף נו:

בד"ה הניח שאור וכו' ואותו צד עצמו אין דרכו להתחמץ חימוץ גמור בכה"ג אלא כעין חמץ נוקשה דדמי וכו' כצ"ל וכן הגיה בס' צ"ק ע"ש:

דף נז.

גמ' לכדתניא אשר תקריבו וכו' ר"ע אומר לרבות לחם הפנים לחימוץ הרמב"ם ז"ל בפ' י"ב מהל' מעה"ק דין י"ט יליף לחם הפנים לחימוץ מריבוייא דכל המנחה והקשה מרן הכ"מ ז"ל דהא הכא בברייתא יליף לה מאשר תקריבו ע"ש ולי נראה דרבינו ז"ל תפס ברייתא דת"כ שהזכירו תוס' משם רש"י ז"ל דההיא ברייתא ילפא ללחם הפני' מריבוייא דכל המנחה ולא מאשר תקריבו וטעמו דשבק ברייתא דהש"ס ותפס ברייתא דת"כ משום

דק"ל לברייתא דהש"ס מה שהקשו תוס' ז"ל ד"ה אשר תקריבו ל"ל תימא וכו' גם מה שהקשו בסוף ד"ה לרבות מנחת נסכים וכו' ע"ש מה שא"כ לברייתא דת""כ דלק"מ וק"ל ומה שהק' מרן כ"מ ז"ל מאי ק"ל אשר תקריבו לה' ל"ל וכו' עיין בס' ברה"ז:
תוס' בד"ה לרבות מנחת נסכים וכו' אבל זה ודאי תימא דהוי איפכא וכו' עיין בס' קרבן אהרן פ' ויקרא פי"ג פרשה י"ב דף ע"ז מה שיישב:

דף נז:

גמ' מניין למעלה מבשר חטאת וכו' הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהל' איסורי מזבח כתב וז"ל העלה שאור וכו' אפי' הקטיר דבר שאינו ראוי להקטרה בדבש וכו' וכתב מרן הכ"מ ז"ל אבל אי קשיא בדברי רבינו וכו' וי"ל דמשמע ליה לגמרא דהאי דרשא דכל שהוא ממנו לאישים הרי הוא בבל תקטירו לא אתיא אלא להקטירם בלא שאור ודבש בלבד היא לא הל"ל גבי שאור ודבש וכו' ע"ש ותירוץ זה אינו נכון בעיני דאכתי אימא דהאי דרשא דכל שהוא ממנו לאישים הרי הוא בבל תקטירו לא אתיא אלא להקטירם בלא שאור ודבש בלבד היא והא דכתבי' בהדיא שאור ודבש כדי למיהוי לאו שבכללות ואם עשה שלשתן כאחת אינו לוקה אלא אחת מה שא"כ אי לא כתבי' בהדייהו והקריב שאור עם דבר שממנו לאישים הוה מחייב תרתי ולכך כתבי' בהדייהו אבל עיקר טעמו של רבינו ז"ל למידרשי' להקטירם עם שאור ודבש הוא מדכתיב קרבן ראשית וגו' כמ"ש רבינו ז"ל עצמו וכמו שביאר דבריו הל"מ ז"ל ע"ש וק"ל עוד כתב מרן הכ"מ ז"ל ועדיין יש לדקדק וכו' שהרי כתב בסמוך וכן אסור וכו' ולא כתב שלוקה ואפשר לומר וכו' ומדלא כתב אשה ממנו דרשי' דה"ה להקטיר דבר שממנו לאישים בלא שאור ודבש לדרשא בעלמא אבל לא ללקות עליו כיון דעיקר קרא לאו להכי הוא דאתא עכ"ל לפי דבריו הא דאמרי' המעלה מכולם על הכבש ר' יוחנן אמר חייב ר"א אמר פטור צריך לפרש הא דאמר המעלה מכולם ר"ל עם שאור ודבש דאי לחודייהו מאי קאמר חייב הא אפי' על המזבח עצמו ליכא חיובא אלא איסורא בעלמא כמ"ש מרן ז"ל אלא צ"ל דאיירי עם שאור ודבש ר' יוחנן סבר דחייב נמי על הכבש ור"א סבר דאינו חייב דאותם מעטיה דדוקא שאור ודבש לחודייהו הוא דרבי לך כבש אבל אם הם מעורבים עם דבר שממנו לאישים לא רבי כבש א"כ לפ"ז קשה מ"ש מרן ז"ל ופסק רבינו כר"א דגבי המעלה וכו' ויש לתמוה למה פסק כר"א וכו' ע"ש מאי קושיא הא אדרבה רבינו ז"ל לא פסק אלא כר' יוחנן שכתב גבי המעלה מבשר חטאת וכו' בחמץ או בדבש בין למזבח בין לכבש לוקה דבהא הוא דפליגי ר' יוחנן ור"א כמ"ש לשיטת מרן ז"ל דכל שממנו לאישים בלא

שאור ודבש לית ביה אלא איסורא בעלמא ולא מלקות ולי נראה דרבינו ז"ל נמי סובר דכל שממנו לאישים אף בלא שאור ודבש לוקה ואע"ג שלא כתב שלוקה שהרי כתב בסוף דבריו שכל דבר שמקצתו לאישים הרי שאריתו בבל תקטירו וכיון שהוא עובר בלאו פשיטא דלוקה והא דאינו לוקה שתים כשהקטיר שאור ודבש אפי' לשם עצים עם חלק מהקרבן שאינו ראוי להקטרה משום דהוי לאו שבכללות כמ"ש מרן ז"ל וא"ת כיון שאינו לוקה אלא א' א"כ מאי חידושא כשהקטיר שאור ודבש לשם עצים עם חלק מהקרבן שאינו ראוי להקטרה הא בלאו הכי לוקה משום כל שממנו לאישים הרי הוא בבל תקטירו י"ל מ"מ אי איתרו ביה משום שאור ודבש ולא אתרו ביה משום כל שממנו לאישים קמ"ל דלוקה משום שאור ודבש אע"ג שהקטיר לשם עצים והשתא מחלוקת ר' יוחנן ור"א במקטיר דבר שממנו לאישים לחודיה אבל אם מעורב עם שאור ודבש כ"ע מודו דחייב על הכבש כמו על המזבח ורבינו ז"ל פסק כר"א משום דסוגיא דפ' התערובות דף ע"ז ע"א כוותיה וכמ"ש התוס' ז"ל שם ד"ה ורבנן תרתי וכו' ע"ש וק"ל:

תוס' בד"ה ר' יאשיה סבר אותם וכו' וא"ת וכו' אותם במשיחה וכו' וי"ל דאתיא כר"ע וכו' קשה לדעת הרמב"ם ז"ל שפסק בסוף פ"א מהל' כלי המקדש כר' יאשיה דמדת הלח נמשחו מבפנים ומבחוץ וכלי היבש לא נמשחו אלא מבפנים א"כ אותם אתי למעוטי מדת יבש מבחוץ וא"כ איך פסק באותו פרק דין י"ב דלדורות אין צריך משיחה אלא בשירות לבד מתקדשין אי משום דכתיב אשר ישרתו בם בקדש דילמא דמשה במשיחה ולדורות במשיחה ועבודה משום דכתיב וכן תעשו וכתיב אשר ישרתו וגו' כדאיתא בשבועות וכיון דמיעוטא דאותם איצטריך לדרשא אחרינא כמו שהקשו כאן התוס' וצ"ע ושוב ראיתי בס' משנה למלך ז"ל בפ"ב מהל' מעה"ק הלכה ט' שנתעורר בזה ע"ש מה שיישב:

דף נח.

גמ' הגוזלות וכו' היו עולות ומה שבידם נותנים וכו' כצ"ל כ"ה הגי' בפ"ג דמסכת בכורים משנה ה':

שם אמר אביי וכו' רבא אמר וכו' חצי קומץ מניין וכו' הרמב"ם ז"ל בריש פ"ה מהל' איסורי מזבח וז"ל שאור ודבש אסורין לגבי מזבח ואיסורן בכל שהן וכו' וכתב מרן הכ"מ ז"ל וז"ל יש לתמוה למה פסק רבינו כאביי ודלא כרבא ועוד שכתב בסמוך ואין הקטרה פחותה מכזית והיינו כרבא וזה סותר מ"ש כאן ואפשר שרבינו מפרש דרבא לא פליג אאביי דדריש מכל לרבויי חצי זית דשאור ודבש אלא שמוסיף לדרוש נמי לחצי קומץ

דתרווייהו משתמע ומ"ש ואין הקטרה פחותה מכזית היינו בתערובת צריך שיהא כזית אעפ"י שאין בו אלא כל שהוא משאור ודבש לוקה עכ"ל ודבריו תמוהים דאיך איפשר לומר דרבא לא פליג אאביי הא בש"ס קאמר במאי קמיפלגי אביי סבר וכו' אלמא דפליגי ועוד מאי קאמר אלא שמוסיף לדרוש נמי לחצי קומץ וכו' וכי זו הוספה אדרבא מיגרע גרע כיון דרבא סבר אין קומץ פחות משני זיתים א"כ חצי קומץ היינו זית משמע דאזית מחייב ולא אחצי זית דאי מודה לאביי דמחייב אחצי זית כ"ש דמחייב אחצי קומץ דהיינו זית דבכלל מאתים מנה וא"כ מאי אתא רבא לאוסופי אלא משמע דאתא לאגרועי דדוקא אחצי קומץ מחייב ולא אחצי זית ועוד מאי קאמ' ומ"ש ואין הקטרה פחותה מכזית היינו בתערובת וכו' קשה אמאי צריך בתערובת כזית כיון דחייב על כל שהוא משאור ודבש אדרבה הא דקאמר עירובו מנין וכו' הוא לרבותא דלא תימא שיתבטל איסור אגב היתר כמ"ש התוס' ז"ל א"כ כ"ש אם היה התערובת פחות מכזית דלא בטל האיסור אגב היתר וחייב וע"ק איך אפשר לומר דרבינו ז"ל פסק כאביי דאפי' בכל שהוא חייב שהרי רבינו ז"ל בפ' י"א מהל' פסולי המוקדשין דין ט"ו כתב שאין הקטרה פחותה מכזית ובס"פ י"ג מהל' מעה"ק כתב אין קומץ פחות משני זיתים אלמא דפסק דלא כאביי לכן נראה הא דכתב רבינו ז"ל ואיסורן בכל שהן לאו לענין מלקות קאמר אלא לאיסורא בעלמא כמ"ש הל"מ ז"ל א"נ לענין אם נתערב בכזית היתר כל שהוא משאור או דבש דלוקה עליו אע"ג דאין הקטר' פחותה מכזית משום דהיתר מצטרף לאיסור והיינו כרבא כמ"ש התוס' ז"ל ודו"ק:

רש"י בד"ה ומה שבידן הסלים של בכורים שביד הבעלים וכו' כצ"ל והוא כפי' הראב"ד ז"ל בפ"ג מהל' בכורים ולאפוקי מפי' הרמב"ם ז"ל ע"ש:

בד"ה לעטר ביכורים וכו' והדתנן וכו' לאו קריבים עמהם וכו' אלא חובה וכו' עוד נ"ל ליישב דהנהו שלמי' לא חשיב להו קריבין עמהם משום דאינן מעכבין הבכורים מלהביא כמ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"ג מהל' בכורים סוף דין י"ב ע"ש:

דף נח:

תוס' בד"ה המעלה משאור וכו' ואשאור לחודיה וכו' והא דקאמר משום עירובי שאור ומשום עירובי דבש ר"ל משום ההוא ריבוייא דמפקי' מיניה עירובי שאור ועירובי דבש נמי לוקה משום דההוא ריבוייא משמע בין מעורבין בין שאינן מעורבין ודו"ק:

דף נט.

גמ' מנחה לרבות מנחת שמיני ללבונ' ואימא להוציא וכו' עיין בס' קרבן אהרן:
רש"י בד"ה כל היכא דתנן הנך מנחות דמתניתין ודפ' אלו מנחות כצ"ל נ"ל:
בד"ה קמ"ל וכו' דכל מנחות דמתני' עשר נינהו וכו' כצ"ל:
בד"ה ל"א כל היכא דתנן במתני' ועוד בבא אחרת דמתני' ודבפ' אלו מנחות וכו' דבמנחת מאפה איכא ג' מנחות אי בעי כוליה חלות אי בעי וכו' וה' רקיקין ומתני' כדין שאר וכו' כצ"ל נ"ל:
בד"ה מסתברא וכו' טעונה שמן הס"ד. ואח"כ ד"ה עשרון בלול בלוג וכו' כצ"ל נ"ל:
תוס' בד"ה ונתת עליה וכו' בלא ק"ו וכו' משאר מנחות מדאיקרו וכו' כצ"ל:

דף ס.

בד"ה יכול בשני כהנים וכו' עיין בס' קרבן אהרן בפ' ויקרא פרשה י' פי"ט דף קכ"ח:
בד"ה מנחת חוטא וכו' ושמא לא חשיב ליה פירכא עיין בס' קרבן אהרן בפ' ויקרא בפי"ב פרשה י"א דף ע"ו:

דף ס:

בד"ה יכול שאני מרבה וכו' וי"ל משום דבאים משעורים גריע אכתי ק' דהא לעיל משמע דמנחת העומר ומנחת סוטה הוו טפי בכלל כל המנחה אע"ג דגריעי יותר משתי הלחם ולחם הפנים וצ"ל כמ"ש בס' קרבן אהרן פ' ויקרא דף ע"ז ע"ש:

דף סא.

בד"ה אבל הכא וכו' ומיהו ק' וכו' עיין בס' קרבן אהרן פ' צו פרשה י"ו פסקא ג' דף מ' ובפרשה מצורע פ"ג פרשה ג' פסקא ז' דף קל"ג ע"ב:

דף סא:

גמ' גרים ועבדים משוחררין מניין וכו' עיין בס' קרבן אהרן פ' צו פ' ט"ו פרשה י"א פסקא ג' דף ט"ל:
תוס' בד"ה כהן מניח וכו' ובקונטריס פי' לקמן וכו' עיין בס' קרבן אהרן פ' צו סימן הנז':
בד"ה יכול יחלוק וכו' בישראל וכו' מ"מ אי בעי יהיב ליה לישראל וכו' ר"ל אע"ג דהעכו"ם נתנן לכהן וכהן אוכלן מ"מ כהן מצי יהיב לישראל לאכול דשלמים מותרים לזרים כדתנן בפ' איזהו מקומן ונאכלין לכל אדם משא"כ חזה ושוק דאסור לזרים וא"כ

חזה ושוק שלהם חלוק משאר הבשר וק"ל ובזה ל"ק מה שהקשה בס' קרבן אהרן פ' צו דף ט"ל פיסקא ב' ע"ש:

דף סב.

בד"ה במילואים וכו' וא"ת הא כתיב בתריה וכו' נראה דחסר התירוץ והתירוץ מבואר הוא דלא אמרי' הכא בש"ס דכשהיו נותנים זה לזה היו מתהפכים אלא מכח רומית קראי אהדדי אבל במילואים דל"ק קראי אהדדי מסתמא כאותו סדר שהיו בידו של משה כך היו בידו של אהרן דאי לאו הכי הוה קרא אשמעינן כדאשמעינן גבי שלמים ודו"ק ובס' קרבן אהרן בפ' אמור פי"ג פסקא ח' דף ר"ן ע"ב תירץ בע"א ע"ש:

דף סב:

בד"ה וכן השולח וכו' וערל וטמא איכא לאוקומיה בדלית ליה תקנתא וכו' והשולח קרבנותיו ממדינת הים אע"ג דאית ליה תקנה שהיה יכול לקיים מצות סמיכה שיביאנו הוא עצמו ואפ"ה מקריבין בלא סמיכה צ"ל דאיירי ביורש וכר' יהודה דאמר יורש אינו סומך כמ"ש התוס' ז"ל בפרק התערובת דף ע"ה וכן צריך לאוקמיה ההיא דאבל אינו משלח קרבנותיו לדעת תו' דהכא דלא ניחא להו לאוקמיה באשה או בעוף וההיא דפ' דם שחיטה ודפ' שני נזירים דמקריבין בלא סמיכה משום דלית להו תקנתא בע"א וההיא שנמצאת מירושלים למגדל עדר וכו' התם נמי אין להן תקנה אחרת לאותן קרבנות אלא שיקרבו בלא סמיכה וההיא דספק מצורע דפ' התערובת התם נמי משום תיקוני גברא וההיא דגבי ששה לנדבה דא' מהם לפר ועגל התם בקיץ למזבח איירי שהיא נדבת צבור ולא בעי סמיכה כן צ"ל להאי תירוצא ודבריהם קצרים בכאן ומבוארים בפ' התערובת ובפ' כל הגט עיין עליהם וק"ל:

בא"ד ומיהו למ"ד בפ' כל הפסולים דביאה במקצת לא שמה ביאה דמשמע דטמא בר סמיכה וכו' כצ"ל נ"ל:

דף סג.

רש"י בד"ה תנור תנור ואין ריבוי אחר ריבוי וכו' עיין בספר קרבן אהרן פ' ויקרא פי"א פרשה י' דף ע"ג ע"ב פסקא ג':

תוס' בד"ה מספקא להו וכו' ומיהו קשה דלתקן וכו' יהא הכלי קנוי בהן ר"ל דהשתא אע"ג דאמר מעות הללו למרחשת ולא ידע מה פי' מרחשת אי כלי אי מנחה ואינו יכול להביא בהן מנחה דשמא פי' מרחשת כלי הוא וכיון דאמר מעות הללו אינו יכול לשנותן

ואם הביא בהן מנחה פסולה הוא כדתנן בפ' המנחות והנסכים דף ק"ב ע"ב דאם אמר זו להביא במחבת והביא במרחשת או איפכא הרי זו פסולה מ"מ יכול לתקן דיביא מעות של חולין ויקנה מרחשת ר"ל כלי וסולת ויאמר אם כלי נדר יהא הכלי קנוי בהן באותן מעות שהקדי' ואם מנחה נדר יהא הסולת קנוי באותן מעות שהקדיש דהשתא ממה נפשך אותה מנחה כשיר' דאם מנחה נדר תהא המנחה קנויה מאותן מעות שנדר ואם כלי נדר תהי המנחה קנויה מאותן מעות של חולין והכלי קנוי ממעות שנדר וא"כ אמאי יהא מונח עד שיבא אליהו ותירצו דאיירי כגון שהפריש מעות והקדישן למרחשת כמו שידרשו חכמים הלשון ר"ל כשנדר מעות הללו למרחשת תלה נדרו בדעת חכמים מה שידרשו בלשון מרחשת וא"כ אין עליו לתקן כיון שתלאו בדעת חכמים הרי זה מסר נדרו ביד חכמים וכאילו יצא ידי חובתו ואין לו לבקש תיקון לנדרו ולכך יהא מונח עד שיבא אליהו וידרוש מרחשת ודו"ק נ"ל:

הדרן עלך פרק כל המנחות

דף סג:

רבי ישמעאל פרק ששי

גמ' דהכי שביחא מילתא וכו' כצ"ל בבי"ת נ"ל ודו"ק:

תוס' בד"ה א' שבת וכו' שבת דמודה ר"י מזכיר ברישא וכו' וקשה לפ"ז א"כ סיפא דמתני' דקתני וחכ"א א' שבת וא' חול וכו' אמאי מזכיר שבת ברישא דפליג ר' חנינא הו"ל להזכיר חול ברישא דמודה ר' חנינא וי"ל דאגב רישא נקט סיפא ודו"ק:

דף סד

דף סד:

בד"ה משום כרמל וכו' ואין זה גורעין וכו' עיין לעיל לתוס' בפ' הקומץ את המנחה דף ל"ד ע"ב ד"ה לטטפת וכו':

בד"ה איבעית אימא וכו' אלא כשיש ב' מצות וכו' וכן בהך דשמעתין שנוטל מן הקרוב וכו' אע"ג דהך דשמעתין אינו אלא מצוה א' מ"מ שייך בו התחלה דמצוה להתחיל להביא מן הקרוב ואם לא מצא מן הקרוב אח"כ יביא מן הרחוק ואינו לקבוע לו מקום דוקא מן הקרוב דומיא דשפיכת שיריים ולכך שייך אין מעבירין על המצות ודו"ק:

דף סו

דף סו:

גמ' אין אור לשון קלי וכו' הא כיצד וכו' ל"א אין לשון קלי אלא דבר קליל וכו' כצ"ל:
שם ואומר נתעלסה וכו' ונשמח ונתחטא באהבים וכו' כצ"ל ור"ל דה"א דנתעלסה מתחלפת בחי"ת באותיות אחע"ה ונוטריקון חיטוי וק"ל:
רש"י בד"ה אלא דבר אחר וכו' כלומר וכו' ואח"כ שייך ד"ה דבר קליל בכלי נחשת קלל הנדפס באחורי הדף סוף העמוד:
תוס' בד"ה מירוח הנכרי וכו' ור"ש ור' יוסי כיון דס"ל יש קנין ע"כ וכו' כצ"ל נ"ל:

דף סז

דף סז:

בד"ה כדי שתהא בהמתו וכו' גבי חמץ החמירו אי נמי בודאי דאורייתא וכו' כצ"ל נ"ל ועיין לדבריהם בפ"ק דפסחים דף ט' ע"א ובנדה פ' כל היד דף טו"ב:

דף סח.

בד"ה קוצרים בית השלחין וכו' ועוד תימא דבת"כ וכו' והשתא וכו' הו"ל למיסר מטעמא דממקום שאתה מביא אי אתה קוצר וכו' כצ"ל נ"ל:

דף סח:

גמ' קסברי חדש בח"ל דרבנן ואספיקא לא חיישינן יש מקשים מהכא למ"ש התוס' ז"ל שם בפ' לולב וערבה דף מ"ז בד"ה מיתב וכו' שכתבו בלולב לא רצו לתקן כלל שיטלנו מספק לפי שהוא י"ט וכו' אבל סוכה פעמים שסוכתו עריבה עליו וכו' עכ"ל אמאי הוצרכו לכל זה לימא סוכה דאורייתא מספיקא אמרי' מיתב יתבינן לולב דרבנן לספיקא לא חיישי' כדאמרי' הכא ונ"ל דלא בעו לאפלוגי בהכי כיון דלולב וסוכה שניהם הם בנושא א' ואי לא הא לא קיימא הא וכיון דתקינו גבי סוכה משום דהוא ספיקא דאורייתא היה להם לתקוני נמי גבי לולב אע"ג דלא הוי אלא ספיקא דרבנן כדאמרן דאי לא הא לא קיימא הא ולכך הוצרכו לאפלוגי בע"א ודו"ק:

שם אמר רב נחמן וכו' לדברי ר"י בן נחמיה נסכים בכורים שהקריבם קודם לעומר כשירין וכו' כתב הס' תי"ט ז"ל וז"ל אבל הרמב"ם בפ"ז מהל' תמידין העתיק המשנה כלשונה וכן עוד לו בפ"ה מהל' א"מ פסק בנסכים שאם הביא פסול ושמעינן דלא ס"ל להא דרב נחמן בר יצחק וקשיא אמאי דהא מילתא בטעמא קאמר וכו' ע"ש מה שיישב ועיין בס' ברה"ז דמשמע מדבריו דנסכים ופירות לית בהו איסור כלל ואפי' לכתחילה יכול להביא והא ליתא דלא עדיף מדגן קודם לשתי הלחם דלא יביא אע"ג דהותר מכללו וכן דייק לישנא דר"ן דקאמר שהקריבם משמע דוקא דיעבד ועוד דא"כ מאי פריך פשיטא הא קמ"ל אפי' לכתחיל' מביא ועוד דאיתא בהדיא לקמ' פ' כל קרבנות הציבור דף פ"ד ע"ב דשתי הלחם קודמין לנסכים ופירות האילן ע"ש ולעיקר קושית התי"ט ז"ל נלע"ד דהרמב"ם ז"ל ק"ל דמאי קא ק"ל לר"ט מה בין קודם לעומר לקודם שתי הלחם וכי לא ידע טעמא דממשקה ישראל דזיל קרי ביה רב הוא וליכא למימר דידע אלא דק"ל דנילף קודם שתי הלחם מקודם לעומר כמ"ש התוס' דאכתי קשה וכי לא ידע פירכת לא אם אמרת וכו' דפירכא גלויה ומפורסמת היא לכך מפרש הרמב"ם ז"ל דר"ט הכי קא ק"ל דס"ל לר"ט הא דתנן ואם הביא קודם לעומר פסול אפי' נסכים ופירות אע"ג דלית בהו איסור להדיוט ולכך קא ק"ל מה בין קודם לעומר לקודם לשתי הלחם דהשתא ליכא למימר לא אם אמרת קודם לעומר שכן לא הותר מכללו וכו' דהא נסכים ופירות לא איתסרו כלל ואפ"ה אם הביא קודם לעומר פסול ור"י בן נחמיה לא הבין קושית ר"ט על נכון והשיב לו לא אם אמרת וכו' ושתק עליו ר"ט דלא חש ליה דידע דלא ירד לעומק קושייתו ור"י בן נחמיה סבר דשתיקת ר"ט הודאה היא ולכך צהבו פניו כשהרגיש ר"ע בדבריו וידע דר"י בן נחמיה טעה ולא הבין קושית ר"ט והייתה שמחתו לבטלה שנצח לר"ט ולכך קילל אותו והא דקאמר רב נחמן לדברי ר"י בן נחמיה וכו' ר"ל לפי טעותו אבל האמת אינו כן ודו"ק נ"ל:

דף סט.

גמ' ב' הלחם הנצה שריא או חנטה שריא וכו' נראה דלא קמיבעיא ליה אלא אי הנצה שריא או לאו אבל בחנטה פשיט' ליה דשריא וכן נראה מפירש"י ז"ל אבל הרמב"ם ז"ל בפ"ז מה' תו"מ כתב הבעיא בין בהנצה בין בחנטה ונר' דגירסה אחרת נזדמנה לו ודו"ק:

דף סט:

רש"י בד"ה שהביאה שליש וכו' דאו מקמי הכי וכו' והא דתנן אם השרישו קודם לעומר העומר מתירן היינו אם הניחן מחוברים בקרקע עד שנגמר פרים ודו"ק:
תוס' בד"ה דאמר ר' אבהו וכו' ומשני דמתני' דהתם כגון ילדה בילד' וכו' איכ' למיד' אמאי לא אוקי ילדה בזקנה כגון יחור של ילדה ובה פירות וקיצצה וסיבכה בזקנה דלא בטל כמ"ש התוס' לעיל ובעי חילול וי"ל דמתני' סתמא קתני א' הנוטע וכו' דמשמע בין יש בו פירות בין אין בו פירות חוזר עליו וק"ל:

דף ע.

גמ' עציץ שאינו נקוב וכו' דילמא חזר ונקבו קא אמרת א"ל אין א"ל היינו דרבא א"ל הכא חדא זריעה וכו' ועולה התם שתי זריעות וכו' כצ"ל וכ"ה בס"א:
תוס' בד"ה ליטרא בצל וכו' דלא תיקשי וכו' ליטרא מעשר טבל שזרעה וכו' ר"ל דק"ל אמאי לא פשיט מהא דתניא ליטרא מעשר טבל וכו' דגם העיקר בעי הדר עשורי דקתני חייבת במעשר וכו' משמע דגם אותה ליטרא בעי הדר עשורי ובדבר שאין זרעו כלה מיירי דליכא למימ' התם היינו זריעתו דליטרא מעשר סתם קתני דמשמע דגם בדבר דלאו היינו זריעתו וק"ל:

דף עב

דף עב:

גמ' מאי לאו לקציר' לא להקרב' וכו' והרמב"ם ז"ל בפ"ז מהל' תו"מ פסק דנקצר ביום כשר וקצירתו דוחה שבת ודבריו סתרי אהדדי כדמוכח האי סוגיא וכבר נתחבטו בזה קמאי דקמאי ובס' ברה"ז הביא משם גדול א' ליישב דהא דאמר בהאי סוגיא אי אפי ליה מאתמול איפסיל ליה בלינה היינו משום דסברא האי סוגיא דר' סבר כלי שרת מקדשין שלא מדעת אבל לדעת רב חסדא דס"ל לעיל בפ' התכלת דף מ"ח דר' סבר כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת כמ"ש התו' שם ד"ה לעולם כר' וכו' לתירוץ הב' וכן מסקנת הפוסקים א"כ אפשר ליפנהו מאתמול אדעתא דלא ליקדשיה וא"כ אמאי דחו שבת אלא ע"כ דגזירת הכתוב הוא אע"ג דאפשר לעשותו מע"ש אפ"ה דוחה שבת והשתא אתיא מתני' כפשטא ושפיר פסק רבינו ז"ל וע"ש שהאריך הרבה והנה מה שהקשה עליו הר"ב ברכת הזבח בביאור דברי התוס' ז"ל כבר כתבתי לעיל כל הצורך ע"ש מה שהקש'

עליו מהא דפסק הרמב"ם ז"ל בפ"ג מהל' תו"מ דין ח"י גבי חביתי כ"ג דאפייתן דוחה שבת מטעמא שאם תאפה מבערב תפסל בלינה והקשה עליו כיון דהרמב"ם ז"ל בפ"ג מהל' פסולי המוקדשין דין ך' פסק דאין כלי שרת מקדשין אלא מדעת א"כ אמאי אפיית חביתי כ"ג דוחין שבת ליפנהו מאתמול אדעתא דלא ליקדשו ע"ש נ"ל דאינה קשיא דהאי דחביתי כ"ג דוחין שבת עיקרא לאו מהאי טעמא אלא מטעמי אחריני כדאיתא פ' התכלת דף ן' ע"ב דדבי ר' ישמעאל מפיק ליה מדכתיב תעשה ואפי' בשבת ואביי מפיק מדכתיב סלת מנחה תמיד הרי היא כמנחת תמידין ואהנהו טעמי סמיך רבינו ז"ל ואע"ג דכתב רבינו ז"ל האי טעמא לאו עליה קסמיך דרבינו אינו שומר הטעמים תדע שהרי כתב נמי טעמא תופיני שתהא נאה וכו' והאי טעמא אידחי בגמרא כדאתקיף רב יוסף אימא דכביש ליה בירקא אלא ע"כ דרבינו ז"ל אינו שומר הטעמים ודו"ק ועיין למוהרח"א ז"ל בס' עץ חיים בהשמטות ועיין בס' צ"ק מה שתירץ ותירוצו דחוי כמו שיראה המעיין ואין להאריך:

הדרן עלך פרק רבי ישמעאל

דף עג

דף עג:

ואלו מנחות פרק שביעי

גמ' אי מהתם וכו' אבל נזירות וכו' ק' לאשמעינן האי קרא דאין נזירות חלה עלייהו ואנא ידענא דכ"ש דעולת נזירות לא לייתי כיון דאין נזירות חלה עליהם וא"כ קרא דעולה ל"ל שוב ראיתי בס' קרבן אהרן שנתעורר בזה ע"ש מה שיישב הקשה בס' צ"ק משם חכם א' ע"פ סוגיא זו דבמסכת נדרים דף ל"ה ע"ב איבעיא להו כהני שלוחי דידן או שלוחי שמיא למאי נ"מ למודר הנאה וכו' והקשה תיפשוט מסוגיא זו דשלוחי דשמיא נינהו מדאשמעינן מאיש איש לרבות שמקבלי' קרבנות מהעכו"ם ואנן קי"ל דאין שליחות לנכרי ל"ש אינהו לדידן ל"ש אנן לדידהו כדאמרי' במס' ב"מ דף ע"א ע"ב ואי אמרי' דהני כהני שלוחי דידן היאך יכול הכהן להקריב קרבן עכו"ם ולעשות שליחות עכו"ם אלא ע"כ שלוחי דרחמנא וכו' ע"ש ונ"ל דלק"מ ע"פ מאי דאיתא בנדרי' דבעי למיפש' האי בעיא מהא דתנן מקריב עליו קיני זבים וכו' אי אמרת שלוחי דידן קא מהני ליה וליטעמיך ליתני מקריב עליו קרבנות אלא מחוסרי כפרה שאני דאמר ר' יוחנן הכל צריכי' דעת חוץ ממחוסר כפרה וכו' ע"ש בפי' הר"ן ז"ל וכתב שם הר"ן ז"ל חוץ ממחוסר כפרה זב וזבה

וכו' והני כיון דאין קרבנן בא לכפרה אין צריכין דעת אבל כל שצריכין כפרה על חטא צריכין דעת עכ"ל הרי מבואר מדברי הר"ן ז"ל דאין צריכין דעת אלא דוקא קרבן שבא כפרה על חטא אבל נדרי' ונדבות שאינן באין לכפר' אינן צריכין דעת דומיא דמחוסרי כפרה וא"כ מעתה ליכא למיפשט דכהני שלוחי דשמיא מהא דמרבינן מאיש איש לרבות את העכו"ם שנודרין נדרים ונדבות כישראל דלעולם אימא לך דכהני שלוחי דידן ואע"ג דאין שליחות לעכו"ם אפ"ה יכולים להקריב עליהם כיון דאין יכולים להקריב אלא נדרים ונדבות דאינן באים לכפרה על חטא אבל חטאות ואשמות דבאים לכפרה אינן יכולים להקריב דלא רבינן בברייתא אלא נדרים ונדבות וכדתנן בפ"ק דשקלים העכו"ם וכו' ואין מקבלים וכו' וחטאו' ואשמות וכו' ע"ש והני אינן צריכין דעת כיון דאין באין לכפרה על חטא דומיא דמחוסר כפרה וכיון דאין דעת ודאי כהן לאו שליחותייהו קא עביד ולא תפשו' מהכא דכהני שלוחי דשמי' כמו דלא פשטינן מהא דמקריבין עליו קיני זבים וכו' משום דמחוסר כפרה שאני דאין צריכין דעת ודו"ק:

שם ת"ל והיתה לכהן כמנחה מקיש וכו' עיין בס' קרבן אהרן:

דף עד.

גמ' אי דלמעלה היינו אבוה כצ"ל ור"ל כיון הא דקאמר ראב"ש והשיריים מתפזרין על בית הדשן היינו בית הדשן דלמעלה שע"ג המזבח א"כ היינו סברת אביו ר"ש דאמר והשירים קריבין בפני עצמן וא"כ מאי איכא בינייהו וק"ל:

דף עד:

גמ' ומה כאן ליתן לא תעשה וכו' אף להלן ליתן לא תעשה וכו' כצ"ל:

שם ומאי בזו לאפוקי מדשמואל וכו' כתב הרע"ב ז"ל בפי' המשניות וז"ל בזה יפה כח המזבח לא הוה צריך למתני דהא חזינן דבזה יפה כח המזבח ומילתא דפשיטא היא אלא לאיתויי המתנדב יין למזבח בלא קרבן דלא תימא מזלפו על האישים על האש והוא נשרף וכלה ואין כח המזבח יפה בזה קמ"ל דלא אלא מנסכו כשאר נסכים ויורד לשיתין וכו' כדי שיהיה כח המזבח יפה עכ"ל וכן הרמב"ם ז"ל פי' כן בפי' המשניות משמע מדבריה' דבזה יפה כח המזבח ריבוייא הוא דמרבה המתנדב יין למזבח שגם בזה יפה כח המזבח והיפוי הוא שהולך לשיתין אבל כשהולך לאש אין זה יפוי למזבח והוא הפך מפי' רש"י ז"ל דלדידיה היפוי הוא כשהולך לאש ולא כשהולך לשיתין ובזה יפה כח מזבח מיעוטא הוא כמבואר בדבריו וק' לדבריהם דא"כ מאי פריך הש"ס לעיל והאיכא

נסכים ר"ל ואמאי לא קתני מתני' ומאי פריך והא קתני לה בריבוייא דקתני בזה יפה כח מזבח וע"ק מאי קא משני לשיתין אזלי ואדרבא כיון דלשיתין אזלי הוי בזה יפה כח מזבח משא"כ אי לאש אזלי לדעת הרע"ב ז"ל וא"כ אדרבא תיקשי אמאי לא קתני לה וקשיא זו כבר נתעורר בה התי"ט ז"ל ע"ש ויש מי שרוצה ליישב דהרע"ב ז"ל הכי מפרש סוגיין והאיכא נסכים לשיתין אזלי הכל לשון קשיא היא ור"ל כיון דלשיתין אזלי א"כ הוי גם בזה יפה כח מזבח ואמאי לא קתני לה מתני' ומשני מאי בזו לאפוקי מדשמואל וכו' ור"ל דמשני דבזה יפה כח מזבח דקתני מתני' הוא לאיתויי נסכים דלשיתין אזלי וא"כ הא קתני לה ופי' זה ליתא דא"כ דבזה יפה כח מזבח דקתני מתני' הוא ריבוייא א"כ היכי קאמר הש"ס ומסייע ליה לשמואל דאמר המתנדב שמן וכו' כיון דבזה יפה כח מזבח ריבוייא היא אימא דמרבה נמי שמן דכולו למזבח כמו דמרבה נסכים אלא ש"מ דבזה יפה כח מזבח מיעוטא הוא לכן נ"ל דגם הרע"ב ז"ל בזה יודה דבזה יפה כח מזבח מיעוטא הוא דכן משמע הלשון דדוקא אלו שנזכרו במתני' ולא אחריני ואע"ג דבזה יפה כח הכהנים דסיפא ריבוייא הוא לרבות שתי הלחם הבאות בפני עצמן דשאני התם דב' הלחם הוזכרו במתני' ומשמע דבזה יפה כח הכהנים לעולם משא"כ ברישא שלא הוזכרו נסכים והא דקאמר הרע"ב ז"ל בזה יפה כח המזבח לאיתויי המתנדב וכו' אינו ר"ל מריבוייא אלא ר"ל כיון דבזה יפה כח מזבח מיעוטא הוא דדוקא אלו עולים לאישים אבל נסכים אינם לאישים א"כ ש"מ דנסכים לשיתין אזלי ולאפוקי מדשמואל ולדעת הרע"ב ז"ל בנסכים אי לשיתין אזלי בזה יש יפוי למזבח יותר מאם היו לאישים אזלי וראייתו היא מההיא סוגיא דסוכה דקתני בזמן שמנסכים יין על המזבח וכו' כמ"ש התי"ט ז"ל והיינו דקאמר הרע"ב ז"ל לאיתויי המתנד' וכו' ר"ל כיון דמיעט מתני' דאלו דוקא יפה כח מזבח ר"ל שעולים לאישים דכל מה דקתני מתני' כולם לאישים משמע אבל נסכים שלא הוזכרו במתני' אינם לאישים אלא לשיתין וא"כ הוי כאילו מתני' בתיבת בזה יפה כח מזבח כאילו קתני נסכים לשיתין אזלי כיון דמיעט דלא אזלי לאישים ממילא שמעינן דלשיתין אזלי והא דלשיתין אזלי יש בהן יפוי כח יותר ממה שהיו לאישים כדמוכח סוגיא דסוכה והא דמשני גמ' כי פריך והאיכא נסכים ומשני לשיתין אזלי אינו ר"ל ואין בזה יפה כח מזבח כפירש"י ז"ל דאדרבא יש יפוי כח יותר ויותר אלא ר"ל ההוא לשיתין אזלי ומתני' לא איירי אלא ביפוי כח דאש אבל יפוי כח דשיתין לא איירי ולכך לא קתני ודו"ק נ"ל:

רש"י בד"ה לאפוקי ממ"ד ב' הלחם וכו' מי שהתנדב ב' הלחם וכו' עיין בס' צ"ק מה שהשיג ע"ז:

בא"ד ע"א לאפוקי ממ"ד מדר"ע וכו' דסבר הכבשים אין מעכבין את הלחם אבל אין נאכלי' וטעוני' צורה קמ"ל וכו' לא אשכחן דר"ע קאמר אלא דהכבשים אין מעכבים את הלחם אבל הא דאין נאכלים וטעונים צורה לא שמעינן ליה בהדיא אלא דשם בפ' התכלת דף מ"ו ע"ב איתא ת"ר ב' הלחם הבאים בפני עצמן יונפו ותעובר צורתן וכו' וכתבו התוס' ז"ל שם דהאי ברייתא כמ"ד לחם עיקר פי' דהיינו ר"ע ופליגי שם אמוראי אי עיקר דינא לאכילה אתיין או לשריפה אתיין ע"ש וא"כ האי לישנא הוא עצמו לשון ב' שכתב רש"י ז"ל לעיל ומאי בינייהו וצ"ע:

דף עה.

גמ' אוציא את החלות וכו' עיין בס' קרבן אהרן:

רש"י בד"ה מנחה הבאה וכו' רקיקין בדיעבד מביא לוג וכו' ע"א וכו' כצ"ל נ"ל ור"ל דללשון א' אתיא אפי' כרבנן דאמרי מחצה חלות ומחצה רקיקין לא יביא מ"מ בדיעבד מודו דכשירה כדאמר הש"ס לעיל ס"פ כל המנחות דף ס"ג ע"ב דלר' יהודה בדיעבד כשר ע"ש אבל ללשון ב' ברייתא איירי אף לכתחילה ור"ש היא ודו"ק:

תוס' בד"ה אימא להוציא וכו' בדין מנחת מחבת שפתיתה כתיבא בה בהדיא (ר"ל מנחת מחבת ול"ק מה שהקשו בס' צ"ק ע"ש) שכן שתיהן וכו' כצ"ל נ"ל:

דף עה:

גמ' ר"ש וכו' אין בהן פתיתה וכו' תימא הא כתיב במנחת כהן משיח תופיני מנחת פתים דמשמע שטעונה פתיתה א"כ היכי מוקי ליה ר"ש ועיין להרא"ם ז"ל בפ' צו מ"ש ליישב ובס' קרבן אהרן בפ' ויקרא בפסוק פתות אותה פתים ובס' לח"מ בפ' י"ג מהל' מעה"ק ושם בס' משנה למלך הל' ד' ועוד נ"ל ליישב לפי מה שפי' הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות וכן פי' הרע"ב ז"ל הא דתנן וכולן פותתן כזתים לאו ר"ש קאמר ליה אלא ד"ה היא דלאחר שעשה פתיתין כזתים כופל כל זית לשנים וכו' דהשתא ניחא דר"ש לא פליג את"ק אלא אכפילא אבל מה שהיה עושה בתחילה פתיתין כזתים מודה וא"כ הא דקרייה מנחת פתים לר"ש לאו משום כפילה דלדידיה לא היה מקפלה אלא משום שהיה פותת אותה פתיתין כזתים דבהא ל"פ ודוק אלא דק"ל לפי' הרמב"ם והרע"ב ז"ל דאי האי וכולן כזתים היינו קודם כפילה א"כ לאחר כפילה ליכא בפתית אלא רביע זית א"כ היכי מוכיח לקמן רב יוסף מהאי מתני' דדוקא כזית מברך המוציא אבל פחות לא אדרבא מהאי מתני' מוכח אפי' פחות מכזית מברך המוציא לפי' הרמב"ם והרע"ב ז"ל וצ"ע:

רש"י בד"ה רש"א מנחת נדבה של כהנים וכו' עיין בס' משנה למלך בפ' י"ג מהל' מעה"ק הל' י' ע"ד מה שדקדק בדברי רש"י ז"ל:

בד"ה וכולן שצריכה פתיתה וכו' ואיכא דאמרי וכולן וכו' ולא היה בכל פתית אלא כזית וכו' ותימא איך אפשר שלא היה בכל פתית אלא כזית דהא עשרון יש בו מ"ג ביצים וחומש ביצה כידוע א"כ נמצא כשהיה עושה מן העשרון עשר חלות מגיע לכל חלה ד' ביצים ושליש ביצה נמצא כשעשה מכל חלה ד' פתיתין מגיע לכל פתית יותר מכביצה וכבר נתעורר בזה ס' צ"ק ואפשר ליישב ע"פ מה דאיתא בר"פ כל המנחות באות מצה דף נ"ב ע"ב דתנן התם אמרו לו אף היא היתה חסירה או יתירה ופי' הש"ס שם דף נ"ג ע"ב מאי חסירה או יתירה אמר רב חסדא עיסת השאור עבה נמצא יתירה מדת העשרון רכה נמצאת חסירה ע"כ ע"ש ברש"י ז"ל ואפש' דה"נ במנחות היו מגבלין העיס' עבה עד שיעמוד כל פתית על כזית ודו"ק:

תוס' בד"ה אפי' פירורין וכו' ונראה לפרש דמיירי התם בככר וכו' ר"ל דלעולם איירי דליכא לחם אחר ובהא פליגי דת"ק סבר פת צנומה בקערה מברך עליה ר"ל שאינו מברך עליה בשעה שמפרר דכיון דיבישה הוא אינה ראויה לברכה אלא עד ששורה אותה בקערה אז מברך עליה ור' חייא בר אבא סבר דמברך בשעה שמפרר דבעי' שתכלה ברכה עם בציעת הפת אבל לאחר שרייה שבורה ועומדת היא וק"ל ועיין בכיצד מברכין שתירצו בע"א:

דף עו.

גמ' כל המנחות באות עשר עשר וכו' עיין בס' משנה למלך בפ' י"ג מהל' מעה"ק הל' י':

שם והא בעי אפרושי תרומה מינייהו וכ"ת דשקיל חדא ריפתא על כולה והתנן אחד מכל קרבן שלא יטול מקרבן על חבירו וכ"ת דמפריש מכל חדא אחד אמר רחמנא וכו' דאפרישינהו בלישה דשקיל חדא מחמץ וחדא מחלות וחדא מרקיקין וחדא מרבוכה מיתיבי וכו' כצ"ל כ"ה סוף פ"ק דנדרים דף י"ב ע"ב ע"ש:

הדרן עלך ואלו מנחות

דף עח.

התודה היתה באה פרק שמיני

גמ' אימא עשרה קפיזי וכו' פירש"י ז"ל חצאי קבין ותימא א"כ לפ"ז היכי מתקיים היקשא דתביאו שכל מה שאתה מביא ממקום אחר הרי הוא כזה דאי קאי אכמות החלות

דעשרון לחלה א"כ בעי עשר עשר וכו' דהא צריך ליטול א' שלם מי' ואי קאי אכמות הסלת דכלו אינו אלא ב' עשרונים א"כ היכי קאמר אימא י' קפיזי דהיינו ה' קבין דהא ב' עשרונים אינם מגיעים אלא לג' קבין וג' חומשים וצ"ע:

דף עח:

תוס' ד"ה ששחטה על פ' חלות וכו' עיין לעיל בפרק התכלת דף מ"ח ברש"י ד"ה ואי דפריק וכו' מ"ש בזה:

דף פ

דף פ:

גמ' תודה שנתערבה בתמורתה וכו' כתב הרמב"ם ז"ל בפי"ב מהל' פסולי המוקדשין דין י"ג האומר הרי זו תודה ונתערבה בתמורתה וכו' אין לה תקנה וכו' לפיכך לא תקרב זו לעולם אלא תרעה עד שיפול בה מום עכ"ל וכתב עליו הראב"ד ז"ל וז"ל א"א מה תקנה יש בזה אלא יביא אחרת ולחמה ודמיה של זו יביא תודה בלא לחם שהיא מותר דתודה עכ"ל וכתב עליו מרן הכ"מ ז"ל ואיני מבין מה השגה הוא זו דהא בגמ' וכו' ע"ש ונ"ל דהשג' עצומה היא והוא שמשיג על רבינו ז"ל שכתב אלא תרעה עד שיפול בה מום דלכאורה ביאור דבריו דר"ל דכשיפול בה מום תפדה ויביא בדמיה קרבן אחר כמותה כמ"ש רבינו ז"ל בפ"ה מהל' ערכין דין י"א ע"ש וע"ז משיג מה תקנה יש בזה כמו שהיא אינה קריבה משום דמספקא לן בה אי תמור' היא ולא בעיא לחם אי תודה היא ובעיא לחם כמו כן מספקא לן בדמיה אי דמי תמורה הן ולא בעיא לחם אי דמי תודה הן ובעיא לחם כיון שצריך להביא בדמיה קרבן אחר כמותה ולכך כתב דהתקנה היא שיביא תודה אחרת ולחמה ותהיה היא עיקר תודה ויניח עמה דמיה של זו ויהיו מותר תודה ולכך יביא בהן תודה בלא לחם כדין מותר תודה ואין להקשו' היכי מביא תחילה בדמיה של זו מותר תודה וכי מפרישין תחילה למותרות כדפריך הש"ס לקמן י"ל דל"ק דלא פריך לקמן אלא היכא דמביא בהמה אחרת של חולין ויעשה אותה בתחילה מותר ע"ז פריך וכי מפרישין וכו' אבל דמיה של זו שבתחילה לא הפריש אותה אלא לעיקר תודה ועכשיו מפני שאין לה תקנה יכולין לעשות דמיה מותר ולא הוי מפריש בתחילה למותר אבל ק' לפ"ז א"כ ל"ל תקנה דרעייה דבלא רעייה יכולין לעשות תקנה זו דיביא תודה אחרת ולחמה ותהיה היא עיקר תודה ותודה זו דמספקא לן בה יעשה מותר תודה ולא הוי מפריש בתחיל'

למותרות דכיון דבתחיל' כשהפרישה לא היה למותר תודה אלא לעיקר תודה וי"ל דהיא עצמה אין יכולין לעשות מותר לתודה זו שהפריש מחדש כיון דהיא קדמה בהפרשה היאך תעשה מותר אבל לקנות בדמיה בהמה אחרת יכולים לעשות מותר כיון שבהמ' זו באה מחדש ולא קדמה לאחרת שהפריש מחדש ודו"ק נ"ל ולעיקר השגת הראב"ד ז"ל י"ל דמ"ש רבינו ז"ל תרעה עד שיפול בה מום אין כוותו לומר ויביא בדמיה קרבן אחר כמותה כמ"ש בהל' ערכין אלא כוונתו לומר ויהיו דמיה מונחים עד שיבוא אליהו דהבהמה אינה מתקיימת עד שיבוא אליהו אבל הדמים מתקיימים ולכך תפדה ויהיו הדמים מונחים ומוצנעים עד שיבוא אליהו ודו"ק נ"ל:

שם סי' למודי"ם מר"ת על"ה שי"ש שכ"ן רא"י דמ"ה חל"ש מות"ר תמור"ה בחו"ץ חזקי"ה הפרי"ש חטא"ת לאחרי"ות אמרו למדין וכו' כצ"ל מפני שראיתי מתקשים בביאור סי' זה ראיתי לכתוב פי' והוא שבסוגיא זאת יש שמונה קושיות ונותן הסי' עשה ב' סימנים סי' א' לסי' שמות החכמים המקשים וסי' ב' סי' הקושיות למודי"ם סי' לחכם המקשה ג' קושיות הראשונים שבסוגיא כי קשיא א' וב' הוו מלמדים לפני רבי גם קושיא ג' היא מלוי לר' ולפירש"י ז"ל למדין לפני ר' היינו לוי לכך נותן הסי' עשה משלשתן סי' למודי"ם ואפי' לפי' התוס' ז"ל דלמדין לפני ר' לאו היינו לוי מ"מ כיון דאשכחן דלוי נקרא למדין לפני חכמים לכך נכנס בסי' למודי"ם וסי' מר"ת הוא סי' לחכם המקשה קשיא ד' דהיינו ר' יצחק בר שמואל בר מרתא וסי' על"ה קשיא ה' דרב עילא חלש וכו' וסי' שי"ש היינו קשיא ו' מתקיף לה רב שישא וכו' וסי' שכ"ן נוטריקון אשי כהנא דהיינו קשיא ז' דא"ל רב אשי לרב כהנא וכו' וסי' רא"י דמ"ה שניהם סי' א' והוא נוטריקון רא"י רבינא איקלע דמ"ה רב דימי מדמהורי' והוא סי' לקשיא ח' עד כאן סי' לשמות החכמים מכאן ואילך סי' לשמות הקושיות חל"ש נוטריקון חולין שלמים והוא סי' לקושיא א' וב' א' אי לא ליפוק לחולין ב' והא תיהוי שלמים מות"ר סי' לג' והא תיהוי מותר דתודה תמור"ה סי' לד' והא תיהוי תמורה בחו"ץ סי' לה' אם איתא לדר' יוחנן דאמר חוץ לחומת העזרה קדוש וכו' חזקי"ה סי' לו' אם איתא לדחזקיה וכו' הפרי"ש חטא"ת סי' לז' אם איתא לדר' יוחנן דאמר הפריש חטאת וכו' לאחרי"ות סי' לח' ואידך תיהוי לאחריות וק"ל:

דף פא.

גמ' דקא ממע' באכילה דארבע' כצ"ל לפי פי' א' וב' דרש"י ז"ל אבל לפי' ג' גרסי' דארבעי' וק"ל:

תוס' בד"ה אם איתא לדחזקיה וכו' כדאמרן לעיל ושמא דודאי דלא מכוין לאחריו' דהוו צורך קרבן היכא דאמ' ליקדשו מ' מתוך פ' ואיכא בינייהו מ' דודאי הוו חולין וקא מייתי חולין לעזרה כצ"ל והס"ד כן נ"ל להגיה אי לא מסתפינא והפי' מבואר לפי' הגהה זו ודו"ק. ואח"כ ד"ה וליקדשו להו מ' וכו' ועל חנם פי' בקונטריס דלנחינהו בחוץ ואע"ג וכו' משום דפריק להו וכו' לא מצי פריק להו וכו' כצ"ל:

דף פא:

גמ' ת"ש האומר הרי עלי וכו' טעמא דאמר תודה אבל וכו' איכא למידק אמאי לא פריך ליה מרישא דמתני' דקתני האומר הרי עלי תודה יביא היא ולחמה מן החולין טעמא דאמר תודה אבל לא אמר תודה אלא לחמי תודה לא דהשתא ליכא לשנויי כדמשני הש"ס ה"ה אע"ג וכו' וכן ג"כ לא תיקשי קושיית התוס' וי"ל דממתני' ל"ק דאיכא למימר דה"ה אם אמר הרי עלי לחמי תודה מביא תודה ולחמה והא דקתני האומר הרי עלי תודה וכו' אתא למידק דוקא אם אמר הרי עלי תודה יביא היא ולחמה מן החולין דלחם כלל תודה אבל אם אמר הרי עלי לחמי תודה אע"ג דמתחייב להביא תודה ולחמה מ"מ אינו מתחייב להביא תודה מן החולין דתודה אינו כלל לחם אבל ק' לפ"ז לעיל כי פריך תנן תודה מן המעשר וכו' ואמאי וכו' ופי' התוס' ז"ל דק"ל הכי אמר הרי עלי לחמי תודה יביא תודה מן המעשר כמו האומר הרי עלי תודה מן המעשר ולחמה מן החולין אמאי ל"ק מרישא דמתני' דקתני הרי עלי תודה וכו' דדיוקא הוא אי אמר לחמי תודה אינו מתחייב להביא תודה מן החולין כמ"ש דהשתא ליכא לשנויי כדמשני הש"ס וצ"ע ואפשר דמתניתין לא אתא לדיוקא דה"ה איפכא נמי דאמר הרי עלי לחמי תודה כך ה"ה כמו האומר הרי עלי תודה ודיוקא דמתני' הוא דאמר תודה מן המעשר וכו' כמבואר בסיפא דמתני' ודו"ק:

שם רב נחמן וכו' אלא מחיטי מעשר שני אבל מחיטין הלקוחות ממעות מעשר שני יביא וכו' כצ"ל והנה הרמב"ם ז"ל בפי"ו מהל' מעה"ק דין י"ז העתיק המשנה כצורתה ולא הכריע כמאן ס"ל שכתב ולא יביא לחמה מחיטי מעשר שני אלא ממעות מעשר שני כמו הבהמה שהיא ממעות מעשר שני וכו' ולא ידעתי למה לא הכריע ואפשר שרמז הכרעתו במ"ש כמו הבהמה שהיא ממעות מעשר שני ר"ל כמו הבהמה לא שייכא שתהיה מחיטין הלקוחות ממעות מעשר שני אלא דוקא ממעות ה"ה לחמה נמי אינו בא אלא דוקא ממעות ודו"ק:

תוס' בד"ה תודה מן החולין וכו' לא מצי הדר ביה ואפי' תוך כדי דיבור וכו' עיין בס' ברה"ז ובס' צ"ק ועיין מ"ש בחידושי למסכת תמורה פ' כיצד מערימין דף כ"ה ע"ב:

בא"**ד** דבעי למיהדר ולא מצי הדר דאמירה לגבוה וכו' ותימא לפ"ז א"כ מאי פריך לקמן אמאי נדר ופתחו עמו והוצרך חזקיה לאוקמי הא מני ב"ש וכו' ור' יוחנן אוקי באומר וכו' ואמאי צריכי לכל זה דשאני הקדש דלא מצי מיהדר דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט וכן הא דפריך לקמן מהאומר הרי עלי תודה וכו' ואומר אלו הייתי יודע שכן לא הייתי נודר וכו' דאוקמא כ"ע כב"ש ואמאי הא שפיר אתיא אפי' כב"ה דשאני הקדש דלא מצי מיהדר דאמירתו לגבוה וכו' וי"ל דהתוס' ז"ל אינן מפרשי' הא דפריך נדר ופתחו עמו כפי' א' דרש"י ז"ל ר"ל דחזר בו לאלתר אלא מפרשים כפי' ב' דרש"י ז"ל דנדר בטעות הוא דסבור שהיה יכול להביא תודה בלא לחם ועכשיו שאינו יכול אינו רוצה בנדר דלהאי פירושא לא שייך למימר דלא מצי מיהדר דאמירתו לגבוה וכו' דהא לא הדר ביה אלא דהנדר מעיקרו היה בטעות ודו"ק:

דף פב.

רש"**י** בד"ה ה"ק אינו בתורת וכו' לא הוא ולא עור וכו' ע"א אינו בתורת לצאת וכו' פירושא קמא הוא פי' הרע"ב ז"ל בפ"ק ממסכת מעשר שני משנה ד' ע"ש ופי' הב' הוא פי' התוס' ז"ל ודו"ק:

בד"**ה** האומר הרי עלי תודה וכו' ואפי' היכא דאמר הרי עלי זבח ולא אמר ונסכים וכו' ותימא דגבי תודה נמי דינא הכי דאי אמר הרי עלי תודה ולא אמר ולחמה חייב להביא היא ולחמה מן החולין כדתנן לעיל וצ"ע:

תוס' בד"ה אינו בתורת שלמים וכו' דחיה לבשר תאוה נפיק עור לחולין כדמשמע הכא דקתני וכו' הא איפכא וכו' לא הוו צריכי לאיתויי ראיה מדיוקא דהאי מתני' דמשנה שלימה היא תנן התם קמיה האי מתני' דקתני' הלוקח בהמה לזבחי שלמים או חיה לבשר תאוה יצא העור לחולין אלא משום דהאי מתני' שנויה קמייהו בהא סוגיא אייתו ראיה מדוקיא דידה ולא בעי לאטרוחי נפשייהו לאיתויי מתני' דנשנית לעיל מינה וק"ל ובס' צ"ק כתב ליישב דממתני' ליכא למידק דאיכא למימ' הא דקתני יצא לחולין שקנה ממוכר הדיוט וכו' אבל בלוקח ממוכר אומן וכו' לא יצא העור לחולין וכו' אבל מדיוקא מוכח שפיר אפי' ליקח ממוכר אומן וכו' ע"ש באורך וליתא דהדין דין אמת דדוקא אין העור יצא לחולין אלא שקנה ממוכר הדיוט שאינו נותן עיניו בעור אלא בבשר לכך העור יוצא לחולין כדנפקא לן בבקר מלמד שלוקחים בקר על גבי עורו אבל בלוקח ממוכר

אומן דנותן עיניו נמי בעור נעשה כקונה זה בפני עצמו וזה בפני עצמו ולא יוצא לחולין דלא נפיק מקרא כדאיתא בירושלמי ופסקו הרמב"ם ז"ל בריש פ"ח מהל' מעשר שני ע"ש וע"ק דהיכי משמע ליה מדיוקא אפי' לקח ממוכר אומן דדיוקא דהאי מתני' היא ממש דינא דמתני' השנויה לעיל מינה וכמו דממתני' ליכא למשמע מינה גם מדיוקא נמי ליכא למשמע מינה ודו"ק:

הדרן עלך פ' התודה היתה באה

דף פג

דף פג:

כל קרבנות הצבור פרק תשיעי

גמ' כל קרבנות וכו' ואיזהו מובחר שלהם מכניס וזטחא וכו' מפירש"י ז"ל נראה דגריס מכניס וזוניחא והרע"ב ז"ל גריס מכמס וזוניחא והרמב"ם ז"ל ריש פ"ז מהלכות איסורי מזבח דין ב' נראה דהוה גריס מכמס ויוחנא ע"ש:

דף פד

דף פד:

גמ' נאמר כאן ארץ וכו' אף כאן שבח ארץ ואידך ארץ מארץ ואידך וכו' עיין להרא"ם ז"ל בפרש' כי תבא וע"ש בספר נחלת יעקב:

תוס' בד"ה כאן בספינה וכו' עיין בספר משנה למלך בפ"ב מהל' ביכורים הלכה ט':

דף פה.

רש"י בד"ה לא מבית הזבל משדה הצריכ' לזבל עכ"ל (מטמא) [וטעמא] דאין מביאין ממנה עיין בהרע"ב ז"ל אבל הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות מפרש בע"א ע"ש:

בד"ה חיטי כרזיים חיטי של אותו מקום כצ"ל נ"ל והוא כפי' הראשון דתוס' ז"ל א"נ יש להגיה חיטי כרזיים שם אותו מקום והוא כפי' השני דתוס' ז"ל וק"ל:

תוס' בד"ה תנאי היא תימא וכו' ואין לומר דגג וחורבה לא דמיא למתני' וכו' חילוק זה מוכרח לומר לדעת הרמב"ם ז"ל שהרי בפ"ב מה' בכורי' דין ג' פסק כר' יוחנן דאם הביא מתמרי' שבהרים לא נתקדשו ושם דין ט' פסק להאי ברייתא וצריך ע"כ לחלק ולומר דגג וחורבה עדיפו מתמרים שבהרים ומפירות שבעמקים כמ"ש שם מרן הכ"מ ז"ל ולא

דמיין אלא לשבעציץ ושבספינה והא דפריך גמ' לעיל קתני מיהא שבגג וכו' לא פריך אלא מעציץ וספינה דדמיין לתמרים שבהרים ופירות שבעמקים ולא מגג וחורבה דעדיפי מינייהו גם מ"ש גמ' בשלמא לר"ל גג אגג ל"ק וכו' ה"ה לר' יוחנן נמי ל"ק ולא נקט לר"ל אלא משום קושיא עציץ אעציץ ספינה אספינה ודו"ק נ"ל:

בד"ה וזורע קודם לפסח וכו' וי"ל דה"מ חיטין וכו' עיין להל"מ ז"ל בפ"ז מהל' איסורי מזבח:

דף פה:

רש"י בד"ה הא ל"ק וכו' אבל מתני' אם היתה עבודה וכו' דהא לא קתני בה שונה ומאי הוי עלה כצ"ל והד"א והס"ד ועיין פי' האי סוגיא בס' לח"מ ז"ל בפ"ז מהל' איסורי מזבח והוא הפי' הנכון:

בד"ה נר חציה וכו' כגון שנרה כולה בשנה ראשונה וזרע חציה ובשניה נר חציה וזורע חציה במה שנר וכו' כצ"ל דאלת"ה שזרע חציה בראשונה אלא שנרה כולה ולא זרע כלום א"כ למה בשניה נר חציה הא כבר נרה כולה בראשונה ולפירש"י ז"ל הבעיא נפשטה דבשניה זורעה בלא נרה דלא בעי' אלא חרישה א' אלא מוכרח לומר דבראשונה זרע חציה ולכך בשניה נר חציה דהיינו במה שזרע בראשונה ודו"ק ודעת רש"י ז"ל כדעת הרמב"ם ז"ל בפ"ז מהל' איסורי מזבח וכמו שביאר דעתו הל"מ ז"ל ע"ש:

בא"ד ותיפשוט מיניה דבשניה זורעה בלא נרה וכו' עיין בפי' הרע"ב ז"ל שנראה מפי' שהבעיא נפשטה איפכא שצריך שתי חרישות דלא כרש"י ז"ל:

בא"ד והאי דאין זורעה כולה בכל שנה היינו לפי וכו' כצ"ל:

דף פו.

רש"י בד"ה השני שבזית וכו' ולא היה כתית אלא ראשון שבכל זית כצ"ל ומ"ש בספרים דמתני' דכותש ר' יהודה היא יש למחוק דהא אפי' לרבנן דמפרשי כתית טחון ס"ל נמי דאין כשר למנורה אלא ראשון כדקתני בברייתא הראשון למנורה וכו' וטעמא דאע"ג דטחון הוא מ"מ הוא זך בלא שמרים כיון דאין בו טעינת קורה משא"כ שני ושלישי כיון שיש בהן טעינת קורה ע"י דוחק הקורה יוצאים השמרים עם השמן וק"ל ועיין להרא"ם ז"ל ריש פ' תצוה:

תוס' בד"ה שלשה זתים וכו' וקשיא וכו' דלא נלקטין כולן כאחת וי"ל הא דקתני שלשה זתים ר"ל שלשה מינים ולעולם כולן נלקטין כאחת אלא שזה מתבשל יותר מזה כדמפרש ואזיל וכו' כצ"ל נ"ל ועיין בס' קרבן אהרן פ' אמור שיישב גם לפירש"י ז"ל:

דף פו:

גמ' אלא מפני החיסחון מאי חיסחון אמר וכו' כצ"ל כדגרסי' שילהי פ' אלו מנחות דף ע"ו ע"ב ועיין להרא"ם ז"ל פ' תצוה ועיין בס' לח"מ ז"ל סוף הל' איסורי מזבח:
רש"י בד"ה שקופין מבחוץ ואטומים מבפנים שהאטומי' של חלונות וכו' כצ"ל נ"ל:

דף פז.

רש"י בד"ה הקיש הגזבר על גבי הכד לסתום זה מיד וזה היה סותמו שלא היה רוצה לדבר וכו' כן צריך להיות:
הדרן עלך פרק כל קרבנות צבור
שתי מדות פרק עשירי
תוס' בד"ה אחד גדוש וכו' תימא גדול וכו' ובקו' פי' וכו' וליכא למימר הא דפי' הקו' דר"מ ס"ל גמרא דשתי עשרונות בצבור הוא לענין שא' גדוש וא' מחוק דלא ילפי' מקרא אלא שהיו שנים אבל מה שהיו א' גדוש וא' מחוק זה ילפי' מגמ' הא ליתא דכיון דילפינן מקרא שהיו שם שתי עשרונות ילפינן שהיו א' גדוש וא' מחוק דאי שתיהן שוות א"כ הוו מדה אחת כמ"ש הרע"ב ז"ל וק"ל:

דף פז:

גמ' מדר"מ מחוק לרבנן נמי מחוק התימא מהרמב"ם ז"ל שלא ביאר בפ"א מהל' כלי המקדש ששתי מדות הללו הן מחוקים:
תוס' בד"ה מודד וכו' מהא דקאמר וכו' ר"ל דה"ל לאקשוי מדקאמר ר"מ עשרון מחוק שבו היה מודד לחביתי כ"ג אלמא לא היה מודד אלא בעשרון שלם והיכי קתני מתני' חצי עשרון היה מודד לחביתי כ"ג ותירצו דלא בעי לאקשויי הכי דס"ד שפעמי' מודד בזה וכו' ר"ל הא דקאמר ר"מ עשרון מחוק וכו' אינו לעיכובא אלא פעמים מודד בעשרון פעמים מודד בחצי עשרון אבל מהא ברייתא דקתני חביתי כ"ג לא היו באין חצאין וכו' משמע דעיכובא הוא וק"ל:

דף פח.

גמ' רביעית וכו' ורביעית שמן לנזיר וכו' הא דלא קתני נמי שבה היה מודד לחביתי כ"ג כדאיתא בגמ' וכן בסיפא נמי גבי חצי לוג לא קתני שבו היה מודד למנורה משום דלא פסיקא ליה שצריך להאריך ולבאר לכל חלה וחלה ולכל נר ונר לכך לא תני להו וק"ל:

תוס' בד"ה בירוצי מדות נתקדשו וכו' אבל למ"ד נתקדשו קשיא הא אין להן פדיון וכו' עיין בס' משנה למלך פ"ב מהלכות מעה"ק דין ט':

בד"ה רביעית מים וכו' משמע שיש להשוותם וקשה דהא ת"ק דר' ישמעאל מדחשיב עפר סוטה משמע דס"ל דלא בעי אלא רביעית לוג ואפ"ה לא חשיב דם צפור משום דס"ל דבעי חצי לוג אלמא אינן שוין וי"ל דלעול' ס"ל דעפר סוטה נמי בעי חצי לוג ואפ"ה העפר נראה בו משום דמרבה בעפר אבל דם צפור מועט הוא ואינו נראה בחצי לוג ולכך לא חשיב ליה וק"ל:

בא"ד וקשה לפי' זה דחשיב הכא במתני' וכו' כצ"ל ר"ל וא"כ מתני' דלא כמאן דהא אמרי' דמצור' וסוטה שוין וק"ל:

בא"ד אלמא דמצורע לאו פלוגתא היא ודוקא בסוטה פליגי וכו' אבל במצורע אע"ג דלכ"ע הוי רביעית פליגי הכי וכו' כצ"ל ר"ל דלעולם לכ"ע במצורע לא הוי אלא רביעית מים והא דלא חשיב ליה ת"ק דר' ישמעאל משום דס"ל דאין צריך להרבות בדם דלא בעי' אלא חזותא בעלמא אבל ר' ישמעאל ס"ל דבעי להרבות בדם משום דבעי' אדמימות דם גמור ולכך חשיב ליה וק"ל ועיין בס' ברה"ז שהגיה ע"פ דבריהם בסוטה:

דף פט.

רש"י בד"ה הלכה למשה מסיני הוא דחציו לחלות וכו' עיין בספר קרבן אהרן פרשת צו פרק י"א:

בד"ה מערבין נסכי וכו' דלתרווייהו איכא שנים לוגין לעשרון דבאיל וכו' לאיל דהיינו ד' לוגין וה"ה לשמן וכתיב שני עשרונים לאיל ובפר כתיב חצי ההין לפר דהיינו ששה לוגין וכו' כצ"ל:

תוס' בד"ה חד ריבוי הוא וכו' תימא דכה"ג וכו' עיין מ"ש לעיל פ"ק דף ט' ע"ב בגמ' ד"ה ואימא וכו':

דף פט:

גמ' א"ה ואין מערבין נסכי כבשים וכו' והא מדקתני סיפא בללן וכו' הקושיא מבוארת דילמא לעולם אין מערבין אפי' נתערבו נמי לא וכגון שלא בלל וסיפא דקתני ואם בללן וכו' ונתערבו כשרים משום דלא נתערבו אלא לאחר בלילה ולכך כשרים בדיעבד כמו שהקשו התוס' ז"ל וע"ק לפי סברת המקשה דבעי למימר דרישא דקתני אין מערבין הוא לכתחילה א"כ תיקשי ליה מתני' רישא אסיפא דרישא קתני אין מערבין וכו' לכתחילה הא דיעבד כשירים וסיפא קתני אם עד שלא בלל פסל ונלע"ד דהמקשה הכי פריך א"ה ואין מערבין וכו' כיון דקא מוקמת רישא דרישא דקתני מערבין נסכי פרים וכו' אם נתערבו קאמר דהיינו דיעבד א"כ אין מערבים דסיפא דרישא אפי' דיעבד נמי לא ע"ז פריך והא מדקתני סיפא בללן וכו' הקושיא היא מסיפא דסיפא דקתני אם עד שלא בלל פסל אלא דהמקשה קיצר בדבריו ולא אייתי אלא סיפא וסמיך אסיפא דסיפא והכי קא פריך בשלמא אי רישא דרישא דקתני מערבין וכו' איירי לכתחילה א"כ סיפא דרישא דקתני אבל אין מערבין וכו' איירי לכתחילה דומיא דרישא וכדי שלא תטעה לומר דדוקא לכתחילה היא דאין מערבין וכו' בדיעבד כשר לכך איצטריך למיהדר ולמתני סיפא דסיפא אם עד שלא בלל פסל לאשמעי' אפי' דיעבד פסול והא דקתני סיפא דרישא אין מערבין וכו' דמשמע דוקא לכתחיל' אגב דקתני רישא מערבין וכו' קתני סיפא נמי אין מערבים וכו' אבל השתא דקא מוקמת רישא דקתני מערבין וכו' הוא דיעבד א"כ סיפא נמי דקתני אבל אין מערבין וכו' הוא דיעבד דומיא דרישא וא"כ כיון דכבר אשמעינן מתני' דאין מערבין נסכי כבשים בנסכי פרים וכו' אפי' דיעבד נמי' לא אמאי איצטריך למיהדר ולמתני' סיפא דסיפא אם עד שלא בלל פסל הא כבר שמעי' מסיפא דרישא וא"כ תרתי דיעבד ל"ל אלא ש"מ דרישא לכתחילה הוא ודו"ק נ"ל:

שם אמר אביי ה"ק מערבין יינן אם נתערב סלתן וכו' לפ"ז סיפא דקתני אבל אין מערבין וכו' היינו אפי' נתערב סלתן ושמנן דומיא דרישא כפירש"י ז"ל וא"ת פשיטא דאין מערבין יינן אפי' נתערב סלתן ושמנן דהא אם נתערב סלתן ושמנן פסולים כדקתני סיפא אם עד שלא בלל פסל וצריך להביא סלת ושמן אחר וא"כ מהיכא תיסק אדעתיה לערב היינן וי"ל הא דקתני אין מערבין יינן אפי' נתערב סלתן ושמנן היינו שנתערבו אחר בלילה דכשרים כדקתני סיפא והוה קס"ד כיון דכבר נתערבו סלתן ושמנן אחר בלילה דכשרים מותר נמי לערב יינן קמ"ל דלא והשתא לפ"ז רישא נמי דקתני מערבין יינן אם נתערב סלתן ושמנן היינו נמי שנתערבו אחר בלילה דומיא דסיפא דרישא וסיפא דקתני ואם בללן אלו וכו' אם עד שלא וכו' מילתא באפי נפשה היא וקאי בין אנסכי פרים

ואילים בין אנסכי כבשים ואילים כמ"ש מרן הכ"מ ז"ל סוף הל' תמידין ומוספין ע"ש והא דפירש"י ז"ל במתניתין דקאי אנסכי פרים וכבשים איפשר דלא פי' כן אלא לפי מאי דקס"ד דמערבין וכו' דקתני מתני' קאי אסלת ואשמן ולכך הוכרח לפרש הא דקתני ואם בללן אלו וכו' קאי אפרים וכבשים דאי אפרים ואילים אפי' לכתחילה מערבין סלתן ושמנן אפי' קודם בלילה אבל השתא דמפרשי' מתני' דקתני מערבין וכו' קאי איינות הא דקתני מתני' ואם בללן אלו וכו' קאי בין אפרים וכבשים בין אפרים ואילים והשתא ניחא מה שמשמע מדברי הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות ובחיבורו סוף הל' תו"מ דמפרש להאי בבא ואם בללן אלו וכו' דקאי בין אנסכי פרים ואילים בין אנסכי כבשים ואילים כנראה לעיני המעיין בדבריו היטיב אבל ק"ל להאי סברא אמאי בנסכי פרים ואילים אם נתערבו קודם בלילה פסולים הא בלילתן שוה וראוי לבילה הוא וע"ק הא תנן לקמן פ' המנחות והנסכים דף ק"ג ע"ב מתנדב אדם מנחת וכו' אמר ר"ש והלא אלו לפרים ואלו לכבשים ואינן נבללין זה עם זה וכו' משמע דוקא פרים עם כבשים אינן נבללין זה עם זה משום דאין בלילתן שוה אבל פרים עם אלים דבלילתן שוה נבללין זה עם זה והא דלא פריך ר"ש התם מוהקטירו שלא יערב חלבים בחלבים הוא שלא יערב נסכים זה עם זה אפי' נסכי כבשים בכבשים כדפריך הש"ס הכא י"ל דעדיפ' מינה קא פריך דאפי' בדיעב' פסול משא"כ אי פריך משום והקטירו דאינו אלא לכתחילה וק"ל ועוד ק"ל מ"ש הרמב"ם ז"ל שם סוף הל' תו"מ וז"ל ולעולם אין מערבין נסכים אלא נסכים הפרים לבדן וכו' משמע דנסכי פרים בפרי' מערבין ואמאי לא אמרי' והקטירו שלא יערב נסכי פרים בפרים כמו שלא יערב חלבים בחלבי' אפי' קרבנותיהם שוין אלא מקטיר אימורי כל קרבן וקרבן בפני עצמן וצ"ע:

שם ויינן לכתחילה לא והתניא וכו' פירש"י ז"ל דהאי ברייתא' קאי אסיפא דרישא דקתני אבל אין מערבין נסכי כבשים בנסכי פרים וע"ז קתני בד"א דאין מערבין נסכי כבשי' בנסכי פרים ואילי' הסלת והשמן אבל יין מערבין לכתחילה וכו' אלא אמר אביי ה"ק איכא דהוקטר וכו' מדקא' אלא אמר וכו' נראה דעוקר אוקמתא קמייתא ונ"ל דה"פ מעיקרא אוקי הא דקתני מתני' מערבין נסכי פרים בנסכי אילים וכו' דה"ק מערבין יינן אם נתערב סלתן ושמנן והוי דומיא דידה סיפא דקתני אבל אין מערבים נסכי כבשים וכו' היינו נמי דאין מערבין יינן אפי' נתערב סלתן ושמנן וע"ז פריך מברייתא דקתני בד"א דאין מערבין נסכי כבשים בנסכי פרים ואילים הסלת והשמן אבל יין מערבין לכתחילה והיכי קאמרת לא מיבעיא דאין מערבין יין דכבשים ופרים אפי' נתערב סלתן ושמנן אלא אפי' דפרים ואילים אין מערבין יינן אלא א"כ נתערב סלתן ושמנן והא ברייתא קתני

אפי' דכבשים ופרים מערבין יינן לכתחילה לכך מחמת קשיא זו דברייתא קתני מערבין יינן לכתחילה אפי' דכבשים ופרים עקר אוקמתא קמייתא ואוקי אוקמתא אחריתי ופי' דברייתא דקתני מערבין יינן דכבשים ופרים לכתחילה היינו היכא דכבר הוקטר סלתן ושמנן א"נ אפי' לא הוקטר אלא כבר נתערב סלתן ושמנן אז מערבין יינן לכתחילה אבל אם לא הוקטר כבר ולא נתערב אין מערבין יינן דילמא אתי לאערובי סלת ושמן לכתחילה ואיכא משום והקטירו שלא יערב וכו' והשתא מתני' דקתני אבל אין מערבין נסכי כבשים בנסכי פרים ואילים איירי בלא הוקטרו ולא נתערבו וכן כתב רש"י ז"ל וז"ל והא דקתני מציעתא דמתני' אבל אין מערבין היינו בשלא נתערבו סלתן ושמנן והנה מרן הכ"מ ז"ל סוף הל' תו"מ כתב שט"ס נפל בדברי רש"י ז"ל וצריך להגיה היינו אפי' נתערבו סלתן ושמנן וק' לפי הגהה זו א"כ היכי מוקי ברייתא דקתני אבל יין מערבין ופירש"י ז"ל דהאי ברייתא קאי אנסכי כבשים בנסכי פרים ואילים והא מתני' קתני אבל אין מערבין נסכי כבשים בנסכי פרים ואילים ולפי הגהת מרן הכ"מ ז"ל ברש"י ז"ל איירי אפי' נתערבו סלתן ושמנן והנה ממה שתירץ מרן הכ"מ ז"ל על מה שהקשה וא"ת א"כ דמערבין ואין מערבין דקתני רישא ביין מ"ש הני מהני וכתב וי"ל כיון דנסכי כבשים אינן שוים לנסכי פרים ואילים מחמירין בהו טפי שאפי' נתערבו סלתן ושמנן אין מערבין יינן כל זמן שלא הוקטרו סלתן ושמנן עכ"ל נראה מדבריו דרצה לחלק בין נתערבו סלתן ושמנן להוקטרו סלתן ושמנן דבנתערבו סלתן ושמנן דוקא נסכי פרים בנסכי אילים דשוים הם אז מערבין יינן לכתחילה אבל נסכי כבשים בנסכי פרים ואילים דאינם שוים אע"פ שנתערבו סלתן ושמנן אין מערבין יינן אבל אם הוקטרו סלתן ושמנן אפי' נסכי כבשים בנסכי פרים ואילים מערבין יינן והשתא מתני' דקתני אבל אין מערבין נסכי כבשים וכו' איירי אפי' נתערב סלתן ושמנן ובברייתא דקתני' אבל יין מערבין אפי' דנסכי כבשים בנסכי פרים ואילים כפירש"י ז"ל איירי בהוקטרו סלתן ושמנן וקשה מ"ש דבנתערבו מחמירין טפי מהוקטרו כיון דבהוקטרו מערבין יינן משום דליכא למיגזר דילמא אתי לאערובי סלת ושמן לכתחילה משום דכבר הוקטרו ג"כ בנתערבו כיון דליכא למיגזר נמי דילמא אתי לאערובי וכו' דהא כבר מעורבים ועומדין א"כ למה אין מערבין יינן מ"ש מהוקטרו וע"ק דמפשטא דשמעתתא מוכח הא דקאמר אביי ה"ק היכא דהוקטרו וכו' קאי לפרוש' הברייתא דקתני אבל יין מערבין וקאמר היכא דהוקטר סלתן ושמנן וכו' היכא דלא הוקטר אם נתערב סלתן ושמנן מערבין נמי יינן משמע דברייתא דקתני אבל יין מערבין דקאי אנסכי כבשים בנסכי פרים ואילים כפירש"י ז"ל איירי בין הוקטרו סלתן ושמנן בין נתערבו וע"ק דלפי הגהה זו א"כ אכתי קיימי באוקמתא קמייתא דקאמר מערבין יינן אם

נתערב סלתן ושמנן אבל נסכי כבשים בנסכי פרים ואילים לא וא"כ אמאי קאמר תיבת אלא דנראה דעוקר אוקמתא קמייתא והא אכתי קיימי בה ועוד אמאי האריך דבריו כולי האי כיון דאכתי קיימי באוקמתא קמייתא לא ה"ל למימר אלא הא דקתני ברייתא יין מערבין אפי' דכבשים בפרים כפירש"י ז"ל איירי בהוקטרו סלתן ושמנן ותו לא מידי אלא ש"מ דעקר אוקמתא קמייתא כדפרישית ואין צריך להגיה כלום בדברי רש"י ז"ל ומה שהקשה מרן הכ"מ ז"ל לזה דאי בשלא נתערבו מיירי מאי איריא נסכי כבשים בנסכי פרים ואילים אפי' נסכי כבשים בנסכי כבשים נמי אין מערבין יינן משום גזירה י"ל כיון דשוים לא מחמרינן למגזר ביינן אטו סלתן ושמנן וכן תירץ הל"מ ז"ל ע"ש והנה לפי מאי דפירש"י ז"ל צריך להגיה ברש"י ד"ה אלא אמר אביי וכו' של פרים ואילים כמצותן צריך להגיה של פרים וכבשים כמצותן דפרים ואילים אפי' לא הוקטרו ולא נתערבו מערבין יינן כיון דשוים ולא גזרינן כדפי' וק"ל וא"ת לפירש"י ז"ל דהברייתא קאי אמתני דקתני אבל אין מערבין נסכי כבשים וכו' כיון דפי' אין מערבין וכו' דקתני מתני' איירי ביינן א"כ איך מתיישבת הברייתא דקתני בד"א בסלת ושמן וכו' והא מתני' לא איירי בסלת ושמן אלא ביין וי"ל דה"ק בד"א דאין מערבין יינן היינו היכא דהסלת והשמן קיים דהיינו דלא הוקטרו ולא נתערבו אבל היכא דהוקטרו או נתערבו ולא נשאר אלא יין מערבין וק"ל וכן פי' הל"מ ז"ל זה מה שנ"ל בשיטתו של רש"י ז"ל אבל הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות ובחיבורו סוף הל' תו"מ נראה דס"ל דאכתי קיימי באוקמתא קמייתא דדוקא נסכי פרים ואילי' אם נתערבו או הוקטרו מערבין יינן אבל נסכי כבשי' ופרים אפי' נתערבו או הוקטרו אין מערבין יינן כן נראה מדבריו למעיין בהם היטיב ומהתימא ממרן הכ"מ ז"ל שאחר שכתב וי"ל כיון דנסכי כבשים וכו' דרצה לחלק בנסכי כבשים ופרים בין נתערבו להוקטרו כמ"ש לעיל כתב אח"כ וע"פ הדברים האלה נתבארו דברי רבינו וכו' והא ליתא דרבינו ז"ל אינו מחלק כלל בין הוקטרו לנתערבו כנראה לעיני המעיין ודו"ק והנה מוכרח לומר לדעת רבינו ז"ל דל"ג תיבת אלא דאכתי קיימי באוקמתא קמיימא ותימא לדעת רבינו ז"ל דס"ל דבנסכי כבשים ופרים לעולם אין מערבין יינן בין נתערבו סלתן ושמנן בין הוקטרו א"כ איך מוקי האי ברייתא דקתני אבל יין מערבין ופירש"י ז"ל דהאי ברייתא קאי אסיפא דקתני אבל אין מערבין נסכי כבשים וכו' וע"ז קתני בד"א וכו' וי"ל דרבינו ז"ל אינו מפרש כפירש"י ז"ל וס"ל דהאי ברייתא קאי אהא דקתני במתני' ואם בללן אלו בפני עצמן ואלו בפני עצמן ונתערבו כשרים דהאי סיפא דמתני' מילתא באפי נפשה היא כמ"ש מרן הכ"מ ז"ל כמ"ש לעיל וע"ז קאי הברייתא הא דקתני מתני' בללן וכו' ונתערבו כשרים דמשמע דוקא דיעבד אבל לכתחילה לא בד"א בסלת ושמן

משום והקטירו אבל יין מערבין לכתחילה ומשום הכי פריך היכי קאמרת הא דקתני מתני' מערבין וכו' ה"ק מערבין יינן אם נתערב סלתן ושמנן דהיינו דוקא אם נתערב סלתן ושמנן אבל אם לא נתערב לא והא ברייתא קתני אבל יין מערבין דמשמע בכל גוונא בין נתערב סלתן ושמנן בין לא נתערב וע"ז השיב אביי דאף ברייתא דקתני אבל יין מערבין איירי נמי בהוקט' סלתן ושמנן א"נ בנתערבו אבל אם לא הוקטרו ולא נתערבו אין מערבין משום גזיר' דילמא אתי וכו' והשתא ברייתא דקתני אבל יין מערבין לא קאי אלא אנסכי פרים ואילים אבל נסכי כבשים ופרים ע"ז קתני מתני' אבל אין מערבין וכו' ודו"ק נ"ל והל"מ ז"ל פי' בע"א ע"ש:

דף צ

דף צ:

רש"י בד"ה ואם לנו לפי שאין שם זבח אחר עכ"ל עיין בספר משנה למלך פ"ב מהלכות מעה"ק סוף הלכה ט':

בד"ה חוץ מן הבכור וכו' ופסח ואשם דהנך כולהו קרבן יחיד נינהו אבל חטאת משכחת בצבור נמי כצ"ל והס"ד:

דף צא.

גמ' ולר' יאשיה דאמר וכו' ליבעי קרא וכו' איכא למידק מאי קא פריך לר' יאשיה דהא לא קא ממעט עוף אלא מאומרו מן הבקר ומן הצאן דמשמ' דוקא בקר וצאן אבל עוף לא וא"כ אכתי אייתר תיבת או אפי' לר' יאשיה ואתיא לחלק וכן מוכח לקמן דתיבת או יתירה לר' יאשיה דפריך ור' יאשיה האי מן הבקר וכו' וא"כ אימא דאתיא לחלק וההיא (ד)דרשא דדריש לקמן לא בעי קרא כי היכי דלא בעי לר' יונתן דהא לית ליה קרא יתירא להכי ואין לומר דאי ר' יאשיה נפקא ליה לחלק מהאי קרא א"כ נימא כוליה קרא להכי הוא דאתא כמו לר' יונתן וא"כ מנ"ל למעט עוף מהאי קרא הא ליתא שהרי רש"י ז"ל לקמן ד"ה וליכתוב קרא לפלא נדר וכו' כתב ומנחה דאין טעונה נסכי' ממעט ממן הבקר או מן הצאן וכו' אלמא אע"ג דאיצטריך האי קרא לר' יונתן לחלק אפ"ה ממעטינן מיניה מנחה וה"ה נמי לר' יאשיה אע"ג דאיצטריך האי קרא לחלק ממעטינן נמי מיניה עוף ולא אמרי' דכוליה קרא לחלק אתי וטעמא הוא מדכתביה רחמנא בפ' נסכים ש"מ דבא ללמד נמי בענין דיני הנסכים וצ"ע:

שם הניחא לר' יאשיה וכו' סד"א וכו' אייתי נדר ונדבה תיסגי בנסכים דחד וכו' ק"ק לר' יאשיה האי סברא מנ"ל כיון דס"ל דבעי או לחלק א"כ אימא דלא אתיא או אלא דלא תימא דלא ליבעי נסכים עד דמייתי נדר ונדבה קמ"ל או דאי אייתי נדר לחודיה ליבעי נסכים ואי אייתי נדבה לחודיה ליבעי נסכים אבל אכתי אימא אי אייתי נדר ונדבה בבת א' תיסגי בנסכים דחד ומנליה לר' יאשיה דליבעי נסכים לכל א' וא' וצ"ע:

שם ור' יאשיה האי מן הבקר וכו' ה"מ בתרי מיני אבל בחד מינא ובבת א' תיסגי ליה וכו' כצ"ל וכ"ה בילקוט וכן ראיתי בס' צ"ק שהגיה כן וע"ש היכי מגיה פירש"י ז"ל לפי' גי' זו:

רש"י בד"ה ועדיין איני יודע אם טעונין נסכי יין וכו' עיין ברא"ם ז"ל פ' מצורע ד"ה שלשה עשרונים וכו' שמפרש בע"א ועיין בס' קרבן אהרן:

דף צא:

גמ' אחד עשר של מעשר שקרב שלמים שלא מצינו בכל התורה שיהא טפל חמור מן העיקר אלא זה רבא אמר וכו' כצ"ל נ"ל:

רש"י בד"ה ה"מ דנפקי וכו' דתרווייהו חטאת דנזי' טהור ואשם נזיר טמא להכשירו ביין וליטמ' במתים וכו' תימא דאשם נזיר טמא אינו בא להכשירו ביין וכו' אלא בא למיחל עליה נזירות טהרה וא"כ אינן כי הדדי נינהו דאשם נזיר טמא בא למיחל עליה נזירות טהרה וחטאת נזיר טהור בא להכשירו ביין וליטמא למתי' וי"ל בדוחק כיון (דעייל) [דעל ידי] האשם מתחיל מנין נזירתו יקרא בא להכשירו ביין וכו' כשיכלה מנין נזירותו ודו"ק:

בא"ד אבל הכא במצורע דאשם להכשירו לבא במחנה אתי וכו' עיין בס' באר שבע במסכת כריתות פ' המביא אשם ד"ה מצורע כי מייתי לאו לכפרה מייתי וכו':

בא"ד וחטאת לכפר דעל ז' דברים נגעים באים עכ"ל תימא הא אמרי' בכריתות פ' המביא אשם דף כ"ח מצורע ניגעיה איכפר ליה כי מייתי לאו לכפרה מייתי אלא לאישתרויי באכילת קדשים הוא וכן אמרי' נמי בסוטה פ' היה מביא דף ט"ו וכן איתא בפ"ק דשבועות דף ח' עיין עליהם וא"כ אשם וחטא' דמצורע כי הדדי נינהו דשניהם באין להכשירו ואדרבא חטאת דנזיר לר"א הקפר ס"ל דבאה לכפרה אפי' חטאת נזיר טהור כמ"ש התוס' ז"ל בסוטה פ' היה מביא דף ט"ז ד"ה סבר לה כר"א הקפר וכו' ע"ש וכן איתא בהדיא בנזיר פ' מי שאמר דף י"ט ע"ש וא"כ לר"א הקפר אשם נזיר טמא וחטאת נזיר טהור לאו כי הדדי נינהו דאשם בא להכשיר וחטאת לכפר אלא דהא ל"ק דאיכא

למימר דהאי סוגיא היא כרבנן דפליגי אר"א הקפר אבל קושיא קמייתא דכל הנהו סוגיי משמע דחטאת לאו לכפר וצ"ע:

בד"ה ואיזהו דבר וכו' דאי בנזיר ד' ריבויין וכו' עיין בס' קרבן אהרן פ' מצורע פ"ג:

תוס' בד"ה דאמר חטאת וכו' בפ' כל הפסולים גבי נאכל ליום ולילה וכו' ר"ל דשם יליף לכל חטאות ואשמות דנאכלין ליום ולילה מזבח אלמא דתרווייהו נפקי מזבח וא"כ ה"נ תיפוק ליה תרווייהו מזבח וע"ז משני גמ' ה"מ היכ' דתרווייהו כי הדדי נינהו ר"ל דהתם ילפי' חטאת ואשם מזבח משום דכי הדדי נינהו דתרווייהו אתי לכפר משא"כ הכא גבי מצורע דאשם בא להכשיר וחטאת לכפר וע"ז הקשו לקמן ד"ה אבל וכו' כיון דאשם וחטאת דמצורע לאו כי הדדי נינהו אמאי לא מיבעיא לן תרי קראי לנאכלין ליום ולילה אלא נפקי מחד קרא בכלל כולהו חטאות ואשמות דעלמא בשלמא חטאות ואשמו' דעלמא דנפקי מחד קרא היינו משום דכולהו כי הדדי נינהו דכולהו באין לכפר אבל חטאת ואשם דמצורע זה לכפר וזה להכשיר ואם כן ליבעי תרי קראי ותירצו כיון דלא משנינן להו מדין שאר חטאות ואשמות הוו בכלל שאר חטאות ואשמות ולא בעו ב' קראי דשם חטאת א' הוא ושם אשם א' הוא משא"כ הכא דמשנינן להו משאר חטאות ואשמות ולכך בעו ב' קראי וק"ל ובזה ל"ק מה שהקשה בס' צ"ק ע"ש:

דף צב

דף צב:

גמ' מעשר שמקדש וכו' פסח שהוא בעמוד וכו' עיין בת"כ פ' ויקרא פי"ז שגורס בע"א וא"ת אמאי צריך לעשות לכל א' וא' ק"ו בפני עצמו הא יכול להביא שלשתן בק"ו אחד ומה שלמים שאינן בעמוד והביא טעונין סמיכה בכור ומעשר ופסח שהן בעמוד והביא אינו דין שטעונין סמיכה וי"ל משום דתלת קרבנו כתיבי למעוטי ואי הוו כולן בחד ק"ו הוה סגי חד קרבנו למעטינהו דשקולי' הן לכך הוצרך לעשות חומרא בכל א' וא' כדי להצריך תלת מיעוטי דאי לא הוה כתיב אלא חד מיעוטא לא הוה ממעטי אלא הגרוע שבהן וק"ל:

רש"י בד"ה גירסא בעלמא וכו' ולר"ש אע"ג וכו' אבל לר' יהודה דלא בעי סמיכה בבעלים לא איצטריך כצ"ל ור"ל שאין צריך להביא בשני סמיכות שעיר ע"ז דשעיר המשלח הוא מב' סמיכות כיון דאין צריך סמיכה בבעלים והא דקאמר לר' יהודה לא בעי סמיכה בבעלים שלא בדקדוק דהא לר' יהודה נמי בעי סמיכה בבעלים ושעיר המשתלח הוי

סמיכה בבעלים דאזיל לשיטתיה דס"ל דכהנים מתכפרים בשעיר המשתלח בשאר עבירות כדאיתא לעיל בגמ' ודו"ק:

בד"ה ותו לא ידעינן וכו' ואי כתב השעיר ה"א סמיכת ע"ז באהרן וכו' ק"ק היכי אפשר לומר כן דהא דגמ' ר"ש ב' סמיכות בצבור היינו בבעלים כמ"ש רש"י ז"ל לעיל ואי הוה סמיכת ע"ז באהרן לא הוה בבעלים כמ"ש התוס' ז"ל וא"כ לא הוה אלא חד סמיכה בצבור והיכי גמרי ב' סמיכות בצבור וי"ל דה"א זבחי שלמי צבור טעונים סמיכה דלא היו מימעטי מהילכתא כיון דליכי ב' סמיכות בצבור אלא בהן אבל השתא דכתיב החי לגלויי דסמיכת ע"ז בזקנים מימעטי שלמי צבור מהילכתא ודו"ק:

תוס' בד"ה גירסא וכו' ור' יהודה הוה ממעט שלמי צבור מהפר וכו' קשה כיון דאיכא לאוקמי מיעוטא דהפר למעט שעירי ע"ז א"כ אית לן לקיים ק"ו ויהיו שלמי צבור טעונים סמיכה דכל היכא דאפשר לאוקמי מיעוטא ולקיים ק"ו מקיימינן וי"ל דר' יהודה אית ליה תרי מיעוטא הפר והחי חד למעוטי שעירי ע"ז וחד למעוטי שלמי צבור וק"ל:

דף צג.

רש"י בד"ה קרבנו דתלת קרבנו כתיבי בעניינ' דשלמים כן צריך להיות והס"ד והשאר נמחק נראה לי:

תוס' בד"ה מיבעי ליה לרבות האשה תימא וכו' ושמא במקום שהפסוק מוכיח אמרינן כצ"ל נ"ל ונמחק תיבת לא ור"ל דהיכ' דיש הוכחא בפסוק מנגדת הריבוייא אז אמרי' דברה תורה כלשון בני אדם ולכך גבי המול ימול אמר ר' יהודה דברה תורה כלשון בני אדם משום דהאי ריבוייא מנגד הפסוק דכתיב לה' המול דבעי' מילה לשמה כדאיתא התם משא"כ הכא גבי המר ימיר ודו"ק נ"ל:

דף צג:

בד"ה אתיא סמיכה וכו' בני ישראל למעוטי עכו"ם תיפוק וכו' כצ"ל נ"ל ול"ק מה שהקשה בס' תי"ט ז"ל ע"ש:

בד"ה ידו ולא יד אשתו וכו' וא"ת ול"ל קרא וכו' כתב בס' ברה"ז וז"ל והנלע"ד דלק"מ דכבר הוכיחו התוס' בכמה דוכתי דכל מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורו' ומיהו אם ירצו להחמיר על עצמן רשאים ומברכין עליהם וצונו וקמ"ל קרא דאין הנשים סומכות ואיסורא איכא דסמיכה בכח בעי' והוי כעובד עבודה וכו' ע"ש וכתב עליו בס' צ"ק דאכתי תיקשי ידו ל"ל ת"ל מדכתי' בני ישראל למעוטי נשים מאי אמרת דה"א דתסמוך בקרבן

בעלה הא ע"כ אתי קרא לאשמעינן דאסור לסמוך משום עבודה בקדשים וכו' וליתא דה"א כיון דכגופיה דמיא הוה כאילו בעלה קא סמיך ואין כאן עבודה בקדשים ולכך איצטריך ידו וק"ל ובס' הנז' כתב וז"ל ונ"ל ליישב בע"א דתוס' וכו' כתבו בהדיא דמותר לשחוט קודם תמיד וכו' וקרא דהעולה דוקא בהקטרה וכו' לפ"ז לק"מ דאפשר לסמוך תכף לע"ה ולשחוט תכף וכו' וליתא דתינח קושיא א' אבל קושיא ב' דאיתקש סמיכה לשחיטה מה שחיטה ביום וכו' א"כ אינו יכול לסמוך בלילה והוי מ"ע שהזמן גרמא ול"ל קרא ובס' עץ החיים כתב וז"ל ואפשר דכיון דנשים כשרות לשחיטה כדתנן ריש פ"ג דזבחים ה"א כיון דשוחטות נמי סומכות קמ"ל עכ"ל ונכון הוא:

בד"ה ומה תנופה וכו' צריך לדקדק וכו' עיין לתוס' פ"ק דחולין דף כ"ג ע"ב ד"ה ותהי פרה וכו' שכתבו דבכל מקום דעבד ק"ו הכי והכי וכו' צ"ל דיש שום סברא או קולא או חומרא לעשות ק"ו אחד יותר מהאחר וכיון שהיינו עושין ק"ו אחד איצטריך קרא למעוטי מעתה היינו עושין ק"ו להפך עכ"ל א"כ ה"נ איכא למימר דיש שום סברא למיעבד האי ק"ו ומה תנופה וכו' למעט סמיכה בחוברין מלמיעבד ק"ו אחר ומה סמיכה וכו' לרבות תנופה בחוברין ולא אמרי' כל חד וחד תיקום בדוכתי' ולכך איצטריך קרבנו לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה מעתה היינו עושין ק"ו להפך ובזה ג"כ לא תיקשי מ"ש לקמן תימא ותתרבה בשחוטים מק"ו וכו' דאיכא למימר דקים להו דהאי ק"ו שוה לק"ו דעביד גמ' ומה סמיכה וכו' ואין סברא למיעבד חד ק"ו מהאחר ולכך אמרי' כל חד וחד תיקום בדוכתיה אבל בתר דכתיב קרבנו לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה דלא תילף מק"ו מתנופה שנתרבה בשחוטין ונתמעט בחוברין א"כ ע"כ שמעי' דסמיכה אינה בשחוטין דאי איתא בשחוטין מהיכא תיתי דאינה בחוברין עד דאיצטריך קרא לרבות אלא ש"מ דאינה בשחוטין ולכך עביד ק"ו ומה סמיכה וכו' וק"ל אבל אכתי ק' מהיכא תיתי למעבד ק"ו ומה סמיכה וכו' דאי תנופה איתא בחוברין אמאי איצטריך קרבנו לרבות סמיכה בחוברין דמהיכא תיתי דסמיכה אינה בחוברין דאי מק"ו מתנופה הא אמרת דאיתא בחוברין אלא ש"מ דתנופה ליתא בחוברין וצ"ע:

הדרן עלך פרק שתי מדות

דף צה

דף צה:

שתי הלחם פרק אחד עשר

גמ' דילמא מאי בפנים במקו' זריזין וכו' תימא היכי ס"ד לפרש בפנים במקום זריזין תינח גבי לחם הפנים דבאות מצה בעי' זריזין לשמרן מחימוץ אבל גבי שתי הלחם דחמץ הן מאי שימור איכא דבעי זריזין אלא מוכרח מאי בפנים בעזרה ומשום דתנור מקדש וצ"ע: **תוס'** בד"ה ומאי קשיא דילמא עשרון וכו' כדאיתא בתוספת' וכו' ועריכתו ואפייתו בפני' ובזר כשירות עד קמיצה דמקמיצה ואילך מצות כהונה והא דלא תני במתני' אלא חביתין י"ל משום דחביתין חלוקין משתי הלחם ולחם הפנים בשני דברים וכו' כצ"ל:

דף צו

דף צו:

רש"י בד"ה ותיפוק לי דאפי' אין מגביהין אותו מקבל טומאה עיין להכ"מ ז"ל בפ"ד מהל' כלים דין ד' שפי' בשם הר"י קורקוס בהפך מפירש"י ז"ל לדעת הרמב"ם ז"ל:

דף צז.

תוס' בד"ה כלי אכסלגוס שם מקום דבפ' וכו' נרא' דכונת דבריהם דבאו לשלול שלא תפרש אכסלגוס הוא שם מין עץ דא"כ תיקשי דהכא משמע דאכסלגוס הוא עץ ובפ' דם חטאת משמע דהוא עור מדמייתי לה גבי עורות אבל אי אמרינן דאכסלגוס הוא שם מקום ניחא דהכא קאמר כלי אכסלגוס ר"ל כלי עץ הבא מאכסלגוס ובפ' דם חטאת דמייתי לה גבי עורות מתפרש כלי עור הבא מאכסלגוס וק"ל אבל מדבריהם בשילהי חגיגה נראה דק"ל אף אם תפרש אכסלגוס שם מקום ע"ש וע"פ דבריהם דהתם צריך להגיה כאן בדבריהם הכי כלי אכסלגוס שם מקום וק' דבפ' דם חטאת וכו' ודו"ק:
בד"ה שאני שלחן וכו' א"נ ה"ט דבטיל ציפויו וכו' לכאורה נראה דכוונתם לתרץ קושית שנית דהכא משמע גבי שלחן ודולבקי דציפויו לא בטיל היכא דלא שייר כלום ולאידך לישנא קאמר התם דחכמים לדברי ר"א קאמרי ליה מאי דעתיך דמטהרת להו מטעם קרקע ולא מטעם עץ משום דמצופין מבטל בטיל לציפויין גבייהו אלמא דציפוי בטיל אפי' היכא דלא שייר כלום וכתבו לתרץ א"נ ה"ט דבטל ציפויו משום דמזבח הנחשת קרייה רחמנא אדמה ומזבח הזהב איתקש למזבח הנחשת וק' איך אפשר לומר דטעמא דרבנן דבטל ציפויו הוא משום דקרייה רחמנא אדמה דא"כ היינו טעמא דר"א במתני' וא"כ מאי קאמרי ליה חכמים לר"א מאי דעתיך דמטהרת להו מטעם קרקע ולא מטעם עץ וכו' דהא לפ"ז אינהו נמי לא מטהרי ליה אלא מטעם קרקע אלא מוכרח דרבנן מטהרי

ליה מטעם עץ דבטל ציפויו וא"כ הדרא קושיא לדוכתא דהכא גבי מזבח אמרי' דבטל ציפויו וגבי שלחן ודולבקי אמרי' דלא בטיל וצ"ע ושוב ראיתי בס' חידושי הלכות בשלהי חגיגה שנתעורר בזה וכתב ליישב בדוחק ע"ש:

בד"ה המזבח עץ ג' אמות אין שיעור זה לא למזבח ולא לשלחן וכו' פי' דאי במזבח הזהב כתיב אמתים קומתו ואי בשלחן כתיב ואמה וחצי קומתו והא דלא ניחא להו לאוקמי במזבח הנחשת דכתיב שלוש אמות קומתו י"ל משום דאזלי לשיטת יונתן שתרגם פתורא דלקבל מדבחא דהיינו מזבח הזהב שהוא בהיכל נגד השלחן דאי מזבח הנחשת חוץ להיכל הוא וא"ת אמאי ל"ק להו מארכו דבקרא דיחזקאל כתיב אמתים ארכו ובמזבח הזהב כתיב בתורה אמה ארכו י"ל דאאורך ל"ק להו דאיכא למימר דקאי אשלחן כדעת יונתן שתרגם פתורא דלקבל מדבחא אבל בקומה ק"ל שפיר שאינו מתיישב לא בשלחן ולא במזבח הזהב וק"ל:

בא"ד ושמא זה היה גבהן של סניפין וכו' כתב בס' ברה"ז לא ידעתי לכוין החשבון וכו' ע"ש ולי נראה לכוין החשבון למ"ד כמין תיבה פרוצה והסניפין היו עומדים בקרקע ולדעת ר"מ דאמר טפחיים קופל והוא כדעת רש"י ז"ל לעיל דס"ל דהסניפין היו מפוצלין לתת בהן ראשי קנים וא"כ איכא למימר דהסניפין לא היו מגיעין אלא עד סיום הקנים והוא עד לחם ששי ולא עד בכלל כי אינן מגיעין אלא עד הקנים שבין לחם חמישי לששי דלמעלה לא יש קנים יותר ולכך לא יהיו הסניפין גבוהין יותר דאינן צריכין והשתא ניחא דכתיב שלוש אמות גבוה כי מהקרקע עד השלחן יש אמה וחצי כשיעור גובה השלחן וחמשה חלות גובהן עשרה טפחים לדעת ר"מ דהיינו אמה וחצי וטפח עם אמה וחצי דגובה השלחן יהיה הכל בכלל שלש אמות וטפח וקרא לא קא חשיב טפח דנקט שלש אמות חשבון שלם ואותו טפח לא חש ליה וק"ל:

דף צז:

גמ' אלא חיק האמה בגובהה אמה רוחב כנסה וכו' משמע הא דאמרי' אמה דיסוד בת חמש היינו דגובהה אבל אמה דכניס' דיסוד באמה בינונית דהיינו בת ששה וכפירש"י ז"ל אבל הרמב"ם ז"ל בפ"ב מה' בית הבחירה דין ז' ס"ל דאמה דיסוד בין דגובהה בין דכניסה היתה בת חמשה וכתב מרן הכ"מ ז"ל דרבינו מפרש דכי אמרי' ואמה רוחב כנסה אשתי כניסות קאי בין דיסוד בין דסובב דתרווייהו באמה בת ה' טפחים והא דאסיקנא חיק האמה בגובהה לאו לאפוקי כנסה וכו' אלא לאשמעינן דגבהה באמה בת ה' הוא דאיתא וכי קאמר במסקנא ואמה רוחב כנסה היינו בין כניסה דיסוד בין כניסה דסובב

עכ"ל וקשה איך מיישב הא דקאמר גבולה אל שפתה סביב ל"ש הכי ול"ש הכי דר"ל דכניסתו לקרנות אי בעי' למימר נמי באמה בת ה' לא איכפת לן כפירש"י ז"ל ואיך אפשר לומר דכניסה דקרנות באמה בת ה' בשלמא לפירש"י ז"ל דס"ל דכניסה דיסוד באמה בת ו' טפחים ניחא דהשתא אף אם נאמר דכניסה דקרנות באמה בת ה' ליכא אלא ד' טפחים ב' טפחים דכניסה דסובב וב' טפחים דכניסה דקרנות דהוי ד' טפחים יתרים על כ"ד אמה וכיון דלא הוי אמה לא חשיב ליה קרא אבל לדעת הרמב"ם ז"ל דכניסה דיסוד נמי בת ה"ט א"כ אי הוי נמי כניסה דקרנות בת ה' א"כ פש ליה ו"ט דהוי אמה וא"כ ה"ל לקרא למיחשבה וליכא למימר דרבינו ז"ל אינו מפרש כפירש"י ז"ל אלא מפרש הא דאמר ל"ש הכי וכו' דר"ל דקרנות ל"ש (גופה) [חק נתן: גובה] ול"ש כניסה באמת בת ו' הא ליתא דבהכרח יש בקרנות אמה בת ה' אי דגובה אי דכניסה דהא קרא חשיב קרנות בהדי אינהו דהוו באמה בת ה' לכן נ"ל דרבינו ז"ל לא (הוא) [חק נתן: הוה] גריס ל"ש הכי וכו' ואין להקשות נמי לדעת רבינו ז"ל מיהא דקאמר דיקא נמי דכתיב חיק האמה ואמה רוחב דאיכא למימר דה"ק מדשני קרא דביסוד כתיב חיק האמה ולא פי' לא רוחב ולא גובה ובסובב כתיב ואמה רוחב דפי' דהאמה היא ברוחב ש"מ דהיסוד בין בגובה בין ברוחב היה באמה בת ה' ובסובב דוקא ברוחב ודו"ק עוד כתב הרמב"ם ז"ל שם דין ח' גובה כל קרן וכו' וגובה מקום המערכה י"ח טפחים נמצא חצי גובה המזבח בששה טפחים מסוף וכו' כצ"ל וכתב הראב"ד ז"ל וגובה מקום המערכה א"א לא ידעתי מהו גוב' המערכ' וכו' ע"ש מפני שהשגה זו קשה הבנה כמ"ש מרן הכ"מ ז"ל לכך ראיתי לפרשה לפי מה שנלע"ד והוא שבתחילה השיגו א"א לא ידעתי מהו גובה המערכה והוא דהראב"ד ז"ל ס"ל שאינו נקרא מערכה אלא השטח שעל גבי המזבח ששם מעריכין המערכו' ולכך תמה לא ידעתי מהו גובה המערכ' דבשטח המזבח לא יצדק בו גובה אח"כ כתב אם אמר על התפוח שבאמצע המזבח והלא הוא שאמר למטה שהתפוח ההוא אינו אלא הדשן המונח שם ר"ל אם אנו אומרי' שכונת הרמב"ם ז"ל שאמר גובה המערכה הוא על התפוח שבאמצע המזבח שהיה גבוה זה אינו שהרי הוא אמר למטה ר"ל בפ"ב מה' תמידין דין ז' שהתפוח אינו אלא הדשן המונח שם וא"כ איך יצדק בו גובה י"ח טפחים והלא אינו דבר של בנין אלא אפר והאפר אין לו שיעור בגובה פעמים הרבה ופעמים מעט בשלמא אם הרמב"ם ז"ל היה סובר כסברת הראב"ד ז"ל שם שהיה שם באמצע המזבח גבשושי' של בנין והוא הנקרא תפוח ניחא דיצדק בה גובה אבל הרמב"ם ז"ל לא יסבור כן אלא ס"ל דהתפוח עצמו אינו אלא הדשן המונח שם וא"כ איך יצדק בו גובה וכתב עוד ועוד התפוח אינו מקום המערכה ר"ל דאפי' אם יסבור דהתפוח

הוא גבשושית כסבר' הראב"ד ז"ל ויצדק בו גובה מ"מ התפוח אינו נקרא מקום המערכה שהרי המערכה היא בצדדי התפוח כמ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"ב מה' תמידין דין ז' ע"ש אח"כ כתב אבל הנוסח' המדוייקת וכו' ר"ל כדי ליישב דברי הרמב"ם ז"ל צ"ל דטעות נפל בדבריו וצ"ל ורוחב מקום המערכה י"ח טפחים דברוחב איירי ולא בגובה ור"ל דמשפת המזבח עד מקום התפוח הוא הנקרא מקום המערכה והיה שם רוחב י"ח טפחים כי משפת המזבח עד שפת המזבח הוה כ"ח אמה וד"ט על כ"ח אמה וד"ט כמ"ש הרמב"ם ז"ל למעלה ומקום התפוח שבאמצע המזבח היה כ"ב אמה על כ"ב אמה כמ"ש הראב"ד ז"ל בפ"ב מה' תמידין נשאר לכל צד מצדדי התפוח ג' אמות וב"ט אמה דמקום קרנו' ואמה דהילוך כהנים ואמה וב"ט דמערכ' שבצד התפוח וכל אלו הג' אמות יקראו רוחב מקום המערכה שהם י"ח טפחים וכתב עוד וב' הטפחים הם שפחתו משתי הקרנות ברחבן ר"ל דק"ל איך כתב דרוחב מקום המערכה אינו אלא י"ח טפחים והאיכא ב"ט אחרים שהותירו מכניסה דיסוד וכניסה דסובב וא"כ ה"ל למימ' דרוחב מקום המערכ' ב' טפחים וע"ז השיב דב' הטפחים הם שפחתו מב' הקרנות ברחבן ור"ל דהראב"ד ז"ל אזיל לשיטתיה שכתב למעלה כי הארבעה טפחים הם כניסת הקרנות מדפני המזבח וא"כ מבין הקרנו' עד התפוח לא יש אלא י"ח טפחים ואף דהרמב"ם ז"ל לא כתב כן למעל' מ"מ כדי ליישב דברי הרמב"ם ז"ל כתב כן דאולי הרמב"ם ז"ל חזר בו ומשום דק"ל להאי תירוצא דמה בכך דב' הטפחים שפחתו משתי הקרנות מ"מ אנו מונין רוחב מקום המערכה משפת המזבח עד התפוח א"כ האיכא ב"ט אחרים לכך כתב ואולי י"ל שאותן ב"ט היו פנימה וכו' ר"ל כיון שהן חוץ לקרנות הוו כמו פנימה ולכך אינן נכנסין בחשבון וכתב עוד אחר כל זה התבוננתי מדבריו שהוא קורא מן הסובב ולמעלה מקום מערכה ר"ל ומעתה אין צריך להגיה דבריו וזהו שכתב וגובה מקום מערכה י"ח טפחים שהם ג' אמות ר"ל שהם ג' אמות שאמרו משפת סובב ולמעלה ג' אמות שהם י"ח טפחי' שכתב הרמב"ם ז"ל כי לשפת סובב ולמעלה קורא גובה מקום מערכה כתב עוד ולמעלה במזבח של משה כתב כמו כן בזה הלשון וכו' ר"ל דלמעלה בפרק י' דין ה' כתב נמי בזה הלשון שקורא לשפת סובב ולמעלה מקום מערכה כי בלשון אחרת ידבר אל העם הזה ומשנה לשון חכמינו ר"ל דחכמינו קראו אותו סובב והוא קורא אותו מקום מערכה ודו"ק זה מה שנ"ל בכוונת הראב"ד ז"ל ומעתה ל"ק כל מה שהקשה מרן הכ"מ ודו"ק:

דף צח.

גמ' ולמה אמרו אחת קטנ' ואחת גדולה וכו' מפירש"י ז"ל נראה דאחת קטנה היא אמה של משה שהיתה בת ששה טפחים ואמה גדולה היא אמה שהית' בשושן הבירה שהיתה יתירה על של משה אצבע וכשהיו מתנין עם האומנין באמה של משה היו מחזירין להם באמה גדולה שהיתה יתירה על של משה אצבע שהיו בכל כ"ד אצבעות היו מוסיפין אצבע משלהם כדי שלא יבואו לידי מעילה ופריך הש"ס דתרתי ל"ל שהיו בשושן הבירה אחת יתירה על של משה (אבצע) [אצבע] ואחת יתירה חצי אצבע ומשני חדא לכספא ודהבא שלא היו מוסיפין משלהם על כ"ד אצבעות אלא חצי אצבע מפני שהאומנות יקרה היא וחדא לביניינא שהיו מוספין בכל כ"ד אצבעו' אצבע שלם משלהם זהו פשט פי' השמועה אבל הרמב"ם ז"ל בפ"ח מהל' מעילה דין ה' כתב וז"ל כשפוסקים עם האומנין לבנות במקדש ובעזרות פוסקים עמהם כך וכך אמה בכך סלע באמה בת עשרים אצבע וכשמושחין להן מה שבנו מושחין ומחשבין להן באמה גדולה בת כ"ד אצבעות וכו' נראה דמפרש הא דתנן למה אמרו אחת גדולה וא' קטנה אחת גדולה היא אמה של משה שהיתה בת ו"ט שהן כ"ד אצבעו' ואמה קטנה היא בת ה"ט שהן כ' אצבעות ולא קאי אשתי אמות שהיו בשושן הבירה שהיו יתרים על של משה וכשהיו מתנין עם האומנין היו מתנין באמה בת ה"ט שהן כ' אצבעות והיו מחזירין באמה גדולה שהיא בת ו"ט שהן כ"ד אצבעות נמצא שבכל כ' אצבע היו מוסיפין ד' אצבעות משלהן ולפ"ז שתי אמות שהיו בשושן הבירה לא ידענו לאיזה צורך היו זה מה שנ"ל לדעת הרמב"ם ז"ל וק' לפירושו איך מיישב הא דפריך הש"ס ותרתי ל"ל וכו' בשלמא לפירש"י ז"ל דא' גדולה ואחת קטנ' קאי אשתי אמות שהיו בשושן הבירה שבהן היו מחזירין האומנין פריך שפיר דתרתי ל"ל ומשני שפיר חדא לכספא וכו' אבל לדעת הרמב"ם ז"ל שהיו מקבלין באמה בת ה"ט ומחזירין באמה בת ו"ט א"כ מאי פריך תרתי ל"ל הא שניהם ודאי צריכי אחת שהיו פוסקין להן בה ואחת שהיו מחזירין להן בה וליכא למימר דפריך אשתי אמות שהיו בשושן הבירה ל"ל דא"כ מאי משני חדא לכספא וכו' אם ר"ל לכסף ולזהב היו מקבלין באמה בת ה"ט ומחזירין באמה בת ו"ט וחצי אצבע ולבנין היו מקבלין באמה בת ה"ט ומחזירין באמה בת ו"ט ואצבע א"כ לפ"ז לבנין היו מקבלין באמה בת כ' אצבע ומחזירין באמה בת כ"ה אצבע וא"כ איך כתב שהיו מחזירין באמה בת כ"ד אצבעות באמה בת כ"ה אצבעות הל"ל ומהתימא ממרן הכ"מ ז"ל שלא הרגיש בזה ולא השיג אלא אמאי השמיט הא דאמרו בגמ' חדא לכספא ודהבא דה"ל להשיגו מאי מפרש אם מפר' כמ"ש לדעתו הו"ל למימר שמחזירין באמה בת כ"ה אצבעות ואם מפרש כפירש"י ז"ל

הא אין מוספין בכל כ"ד אצבעות אלא אצבע א' ולדעת רבינו ז"ל היו מוסיפין בכל כ' אצבעות ד' אצבעות ואפשר דרבינו ז"ל לא הוה גריס ותרתי ל"ל וכו' ודו"ק:

שם ואלו נאמר שתים עשרה חלות ומערכות ולא נאמר שתים ושש וכו' וא"ת ואיך אפשר שלא יאמר שש הא אמרי' לעיל אם לא נאמר שש הייתי אומר א' של ארבע וא' של שמנה וי"ל דלא אמרי' כן אלא אם נאמר שתים דאז ה"א דקרא לא קפיד אלא שיהיו שתים מערכות אבל לא קפיד אשיוויין דאף אם לא יהיו שוין לית לן בה אבל השתא דלא כתיב שתים אלא מערכות סתם משמע דקפיד שיהיו שוין וא"כ אף דלא כתיב שש ידעי' דלא עבדי' א' של ד' וא' של ח' וק"ל:

שם הייתי אומר שלש של ארבע ארבע וכו' וא"ת אכתי ק' דיאמר שתים עשרה חלות ושש המערכת ולא יאמר שתים ואנא ידענא דליכא אלא שתי מערכות (כוון) [כיון] דליכא אלא י"ב חלות ושש המערכת וי"ל דה"א דאיכא טפי משתי מערכות וה"ק קרא שש המערכת ר"ל דבעינן מערכה מהן תהיה בת שש והשאר שלש שלש לכך נאמר שתים דליכא אלא שתים וק"ל:

שם והא בעי' ונתת על וכו' רבי לטעמיה דאמר על בסמוך וכו' משמע דרבי סבר כר"מ דאמר ארכו של שלחן י"ב טפחים דאי כר' יהודה ס"ל דארכו של שלחן היה עשרה טפחים א"כ לא יש ריוח בין המערכות להניח הבזיכין אלא ע"כ כר"מ ס"ל וזהו טעמו של הרמב"ם ז"ל שפסק כר"מ בפ"ג מהל' בית הבחירה דין י"ב וע"ש להכ"מ ז"ל עוד יש להביא ראיה מהא דפריך סתמא דתלמודא לקמן ריש דף צ"ט בשלמא למ"ד מזרח ומערב וכו' אלא למ"ד צפון ודרום עשרה בעשרין היכי הוו יתבי ומאי קא פריך דילמא מ"ד צפון ודרום ס"ל כר' יהודה דאמה של שלחן היתה בת ה' טפחים ומעתה כשמודדין ב' אמה דעשר שלחנות שהיו בת ה"ט כשאנו עושים אותם בת ו"ט יהיו י' עשר אמה וד"ט ושפיר יתבי עשר שלחנות של י"ו אמה וד"ט בכ' אמה וכן נמי הא דפריך כהנים היכי עיילי ל"ק נמי דהא איכא ריוח ג' אמות וב"ט וכן הא דפריך שלחן דמשה היכא הוה מנח ליה ל"ק נמי דאכתי טפי לן ג' אמות וב"ט וכן הא דפריך וליטעמיך למ"ד מזרח ומערב נמי שלחן דמשה היכא הוה מנח ליה ל"ק נמי כמ"ש וכן הא דפריך בשלמא למ"ד צפון וכו' אלא למ"ד מזרח ומערב מכדי שלחן כמה משוך מן הכותל וכו' אישתכח דקא אכיל שלחן פלגא בדרום ל"ק נמי דאיכא למימר דס"ל כר' יהודה דאמה של שלחן בת ה"ט וא"כ טפי לן משלש שלחנות ג"ט דהיינו פלגא דאמתא וא"כ לא אכיל מידי בדרום אלא מדפריך הכי סתמא דתלמודא ש"מ דס"ל דהלכה כר"מ דאמה של שלחן בת ו"ט ולכך בעי לאוקמי כ"ע כר"מ ודו"ק:

רש"י בד"ה בפרכת וכו' לצניעות בעלמא וכו' גרסי' בגמ' דיומא פ' הוציאו לו דף נ"ד ע"א אמר רב קטינא בשעה שהיו ישראל עולין לרגל מגלין להן את הפרכת ומראין להן את הכרובים שהיו מעורין זה בזה ואומרים להן ראו חיבתכן לפני המקום כחבת זכר ונקבה ופריך הש"ס במאי עסיקינן אילימא במקדש ראשון מי הואי פרכת וכו' הקשה בס' ברה"ז וז"ל וצ"ע דהא ודאי הוי פרכת כדאיתא בברייתא זו דמנחות והובא ג"כ שם ויאריכו הבדים וכו' הא כיצד דוחקים ובולטי' בפרכת ואבנין שלמה קאי דהא דייק מפסוקי דשלמה וכך פי' המפרש לדברי הימים ב' על פסוק ויעש הפרכת וכו' עכ"ל ונ"ל דהמקשה התם דפריך במאי עסיקינן אילימא במקדש ראשון מי הואי פרכת לאו ארב קטינא דוקא קא פריך אלא גם אברייתא דיראו ראשי הבדים וכו' קא פריך אלא דנטר עד דמייתי מימר' דרב קטינא וקא פריך אתרווייהו ונקט נוסח הקושיא לרב קטינא אלא דבמקדש שני מי הוו כרובים וה"ה דה"מ למינקט נוסח הקושיא לברייתא אלא במקדש שני מי הוו בדים אלא חדא מינייהו נקט וסברת המקשה כיון דהמקדש ראשון הוה אמה טרקסין והיה בו פתח ויש בו דלתות כמבואר בס' מלכים סבר דלא היו צריכין תו לפרכ' כיון דהוה להו דלתות וקרא דויעש הפרכת וגו' דדברי הימים ב' לאו דדביר היא כיון דיש לו דלתות אלא דאפשר דהיו צריכין להן למקום אחר ולכך קא פריך אי במקדש ראשון מי הואי פרכת הא יש לו אמה טרקסין ודלתי' יש לו בפתח וא"כ לא היו צריכים תו למחיצה דפרכת ומשני לעולם במקדש ראשון ומאי פרכת פרכת דבבי דאמר ר' זירא וכו' אלמא אע"ג דיש להן דלתות אפ"ה היו עושין פרכת והוא לצניעות בעלמא כמ"ש רש"י ז"ל הכא והאי שינוייא קאי בין ארב קטינא ובין אברייתא דיראו ראשי הבדים רב אחא בר יעקב אמר לעולם במקדש שני וכרובים דצורתא הוו וכו' רב אחא בר יעקב לא אתא לשנויי אלא ארב קטינא אבל אברייתא דיראו ראשי הבדים מודה דאכתי צריכי לשינוי' קמא ודו"ק נ"ל עוד הקשה הרב הנז' על מ"ש מרן הכ"מ ז"ל בפ"ד מהל' בית הבחירה דין ב' שכתב וז"ל ומ"ש רבינו אבל במקדש ראשון לא היה שם אלא פרכת אחת וכו' נראה דלמשכן קרי מקדש ראשון דאלו בבית ראשון לא היה פרכת אלא כותל עכ"ל וכתב עליו הרב הנז' וז"ל ונפל הרב ברברוותא דכבר ביררתי מהקרא ומהש"ס ומפירש"י ומהברייתא דבע"כ היה פרכת וכו' עכ"ל ואני אומר דחלילה לומר על מרן הכ"מ ז"ל דרב חיליה ורב גובריה דנהירין ליה שבילי דתלמודא כשבילי דמתיה דאישתמיטתיה קרא וגמרא ובריייתא אלא דמרן הכ"מ ז"ל תנא דוקנא הוא ודייק בדברי רבינו ז"ל דאיירי בפרכת דמחיצה שכתב בתחילת דבריו בבית א' היה כותל מבדיל וכו' ובבית ב' עשו ב' פרכו' וכו' דכל זה איירי במחיצה ואח"כ כתב אבל במקדש א' וכו' שנאמר והבדילה וכו'

דמייתי ראיה מקרא דוהבדילה הפרכ' וכו' דאיירי בפרכת דהבדל ומחיצה ולכך כתב נראה דלמשכן קרי מקדש א' דאלו בבית א' לא היה פרכת אלא כותל ר"ל לא היה פרכת דהבדל ומחיצה אלא כותל מחיצה הוא דהיה כמ"ש רבינו ז"ל ומדברי רבינו ז"ל נראה דהאי פרכת היה דהבדל ומחיצה ולכך כתב דלמשכן קרי מקדש א' וכן נראה לדייק מדברי רבינו ז"ל דבמשכן איירי ולא במקדש דאי במקדש מנ"ל דהיתה שם פרכת דההוא קרא דוהבדילה הפרכת לא איירי אלא במשכן ודילמא במשכן דלא היה שם כותל היה פרכת אבל במקדש א' דהיה כותל מנ"ל דהיה שם פרכת וכן מוכח סוגיא דפ' הוציאו לו דף נ"א ע"ב דלרבנן דרבינו ז"ל פסק כוותייהו ס"ל דהאי קרא אינו אלא במשכן ע"ש אלא ש"מ דלמשכן קרי מקדש א' ועוד יש לדייק מלשון רבינו ז"ל דבכל הבבא היה קורא למקדש בלשון בית שכתב בבית א' וכו' וכיון שבנו הבית ב' וכו' ולא בנו כותל בבית ב' וכו' ובסוף הבבא שינה לשונו מלשון בית וכתב אבל במקדש א' וכו' לא לחנם שינה לשונו תוך כדי דיבור אלא ש"מ כמ"ש מרן הכ"מ ז"ל דלמשכן קרי מקדש א' ודו"ק וכן ראיתי בסמ"ג עשין קס"ג שכתב בנוסח זה אבל במשכן שעשה משה לא היתה שם אלא פרכת א' בלבד שנאמר והבדילה וכו' ע"ש אבל מה שהקשה הרב הנז' על מ"ש מרן הכ"מ ז"ל בפ"ה מה' כלי המקדש דין י"א על מ"ש הרמב"ם ז"ל ומגביה לו את הפרכת וכתב מרן ז"ל צ"ל דהא דתנן הגביה לו את הפרכת שלפי דבריו גם שם היה פרכת עכ"ל דלא ק"ל להרב ז"ל לומר לפי דבריו מה שמבואר בש"ס בהדיא בהא דאמר ר' זירא י"ג פרוכות היו במקדש וחשיב אחת מהן לפתחו של היכל זו קושיא חזקה וכנראה דאישתמיט' הא דר' זירא וביותר תגדל הקושיא על התי"ט ז"ל שכתב וזה לא שמענו בשום מקום עכ"ל דהא ר' זירא חשיב אחת מי"ג פרכות לפתחו של היכל ודו"ק:

דף צח:

גמ' וראב"ש ליגמר ממנורה אמר לך מנורה גופה צפון ודרום הוה מנחה וכו' הרמב"ם ז"ל בפ"ג מהל' בית הבחירה דין י"ב פסק כראב"ש דמנורה בין צפון ודרום היתה מונחת וכתב מרן הכ"מ ז"ל אע"ג דהלכה כרבי מחבירו פסק רבינו כראב"ש משום דקרא אל מול פני המנורה יאירו ז' הנרות מסייע ליה עכ"ל וכתב עליו בס' ברה"ז והא ליתא דגם רבי מודה וס"ל כהברייתא זו שהיו מצודדים כלפי אמצעי וכבר האריך הרב המזרחי להוכיח בפ' בהעלותך ע"ש וכו' עכ"ל והא ליתא שלא כתב המזרחי דגם רבי מודה וס"ל שהיו מצודדים כלפי אמצעי אלא לפי פירש"י ז"ל דפ' במה מדליקין דפי' דלרבי דאמר מזרח ומערב היו מונחים ס"ל שהנר המערבי הוא הנר השני הסמוך לראשון שהוא בצד החיצון

אבל להרמב"ם ז"ל דס"ל דלמ"ד מזרח ומערב היו מונחים הנר המערבי הוא הנר השביעי שהוא היותר פנימי הסמוך לפרכ' כמו שפי' בפי' המשנה דפ' החלו גבי נכנס ומצא ב' נרות מזרחיים דולקים ע"ש סובר שפיות כל הנרות היו לצד מערב כמו שפי' בפ"ג מתמיד ע"ש וכן כתב הרב המזרחי עצמו שם בפ' בהעלותך וא"כ מוכרח דהאי ברייתא דקתני מלמד שהיו מצדדין פניהם כלפי נר האמצעי לא אתיא כוותיה דרבי דסבר מזרח ומערב מונחים דלדידיה כל הפיות היו מצדדין כלפי מערב וא"כ שפיר כתב מרן ז"ל דרבינו פסק כראב"ש משום דקרא מסייע ליה ועוד י"ל משום דר' נתן דאמר מכאן שאמצעי משובח סבר כראב"ש דלרבי לא היה משובח דלא הוו מצדדי כלפי אמצעי אלא כלפי המערב לדעת רבינו ז"ל וא"כ הוה ראב"ש ור' נתן קיימי בחד שיטתא וקי"ל הלכה כר' מחבירו ולא מחביריו ודו"ק גם מ"ש בס' ברה"ז וז"ל ומיישב שם השגת הר"א ז"ל מההיא דסדר תמיד שלא היה גורס מזרחיים וכו' ע"ש גם הא ליתא גם דל"ג מזרחיים אכתי השגת הר"א ז"ל במקומה עומדת דאכתי מתניתין רבי הוא דקתני מדשן את המזרחי ומניח את המערבי ואי כראב"ש מה שייך מזרחי אלא מה שהוכרח הרב המזרחי ז"ל לומר דהרמב"ם ז"ל ל"ג מזרחיים משום דלא יתפרש מזרחיים על ב' נרות היותר פנימיות שהן לצד מערב לדעת הרמב"ם ז"ל וכן כתב הרב עצמו ע"ש אבל הא דקתני מדשן את המזרחי קרי ליה מזרחי לגבי נר מערבי שהוא יותר פנימי לו ודו"ק היטיב אבל אכתי ק' כיון דרבינו ז"ל פסק במנורה כראב"ש דצפון ודרום היו מונחים א"כ היה לו לפסוק כן בשלחן דהא טעמיה דרבי דס"ל דשלחן מזרח ומערב היו מונחים משום דגמר ממנורה וכיון דבמנורה לית הילכתא כרבי א"כ מנ"ל דשלחן היה מונח מזרח ומערב אדרבא ה"ל למיגמר ממנורה דצפון ודרום היתה מונחת וי"ל משום דסתם לן תנא בשלחן במשנה דלקמן כרבי דקתני המכניסי עומדים בצפון ופניהם לדרום וכו' דאתיא כמ"ד שלחנות מזרח ומערב מונחים כמו שפירש"י ז"ל שם ואיפשר מאיזה ילפותא גמר לה תנא ולכך רבינו ז"ל פסק כוותיה ודו"ק:

רש"י בד"ה אלמא חד וכו' והחיצון של צד מערב קרי ליה נר מערבי וכו' נראה מדבריו שמפרש כדעת הרמב"ם ז"ל שכתבתי למעלה אבל לעיל בפ' כל הקרבנות דף פ"ו ע"ב פי' כדעת התוס' ע"ש:

תוס' בד"ה תרי דרי וכו' א"א ליישב אותה ברייתא אלא כמ"ד דמזרח ומערב מונחים וכו' פי' דלמ"ד צפון ודרום מונחים אינו יכול להלך בין שלחן למזבח דליכא למימר דהמזבח היה בין שלחן דמשה למנורה דמשה ויכול להלך כמו שכתבו לעיל דהא בהאי סוגיא דשקלי' קתני דמזבח הזהב היה נתון בתוך הבית חולק את הבית מחציו ולפנים אלמא

דהיה מונח סמוך לשלחנות שלמה דקיימי בשורה חיצונה דאף הם מתחילים מחצי בית ולפנים וא"כ לא יוכל להלך אלא ע"כ דהאי סוגיא לא אתיא אלא כמ"ד מזרח ומערב מונחים ק"ל:

דף צט.

גמ' ולא היו מדליקין אלא בשל משה וכו' וקשה איך מיישב קרא את המנורו' ונירותיה' לבערם בשלמא קרא את השלחנות ועליהן לחם הפנים מיישב כר' יוסי בר יהודה וי"ל דמפרש לבערם לא קאי אלא אנרות דמנורת משה ודוחק ודו"ק:

רש"י בד"ה ועל כולן היו מסדרים פעמים בזה ופעמים בזה עכ"ל משמע שלא היו מסדרים על כולן כאחת אצא שהיו יכולי' לסדר על איזה מהן שירצה לאפוקי מת"ק דס"ל שאינן יכולים לסדר אלא על שלחן של משה דוקא אבל לעולם לא היו אלא י"ב חלות לחם הפנים ועליהן אין להוסיף אלא על איזה שלחן שירצו היו יכולים לסדר וכן הסברא נותנת אבל ראיתי בס' שלטי הגבורים בפ' ל"א שהביא מדרש תדשא שנראה ממנו שהיו מניחין לחם הפנים על כל השלחנות כא' והיו מדליקין כל המנורות וז"ל המדרש ההוא אע"פ שעשה שלמה עשר שלחנות לא היה מסדר לחם הפנים תחילה אלא על של משה שנא' ואת השלחן אשר עליו לחם הפנים ואח"כ היה מסדר על כולן שנאמר והשלחנות ועליהן לחם הפנים ואע"פ שעשה שלמה עשר מנורות לא היה מבעיר תחילה אלא על של משה שנאמר ומנורת הזהב ונרותיה ואח"כ היה מבעיר כולן שנאמר ואת המנורות ונרותיה' לבערם כמשפט עכ"ל ודו"ק:

דף צט:

גמ' רב נחמן בר יצחק אמר בג' לאוין וכו' קשה אמאי לא חשיב ארבעה לאוין כיון דחשיב השמר ושמור ה"ל למיחשב נמי פן ב"פ פן תשכח ופן יסורו וי"ל בדוח' דסבר דפן יסורו לא אתי לאזהורי אלא דאתא לפרושי באיזה אמרתי דעובר בג' לאוין במי שמסירם מלבו וה"ק קרא ופן ר"ל באיזה אמרתי שעובר בפן ר"ל לאו במי שיסורו מלבו וק"ל:

שם א"ר יוחנן משום רשב"י אפי' לא קרא אדם וכו' תימא דהכא סבר רשב"י דאין מקרא כפשוטו ובפ' כיצד מברכין סבר דברים ככתבן דאיתא התם ת"ר ואספת דגנך מה ת"ל לפי שנאמר לא ימוש ספר וגו' יכול דברים ככתבן ת"ל ואספת דגנך נהוג בהן מנהג דרך ארץ דברי ר' ישמעאל רשב"י אומר אפשר אדם חורש בשעת חרישה וכו' תורה מה תהא עליה אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום וכו' בשלמא ר' ישמעאל אר' ישמעאל

ל"ק דלא קאמר דאין דברים ככתבן אלא לגבי מנהג ד"א כגון חרישה וזריעה וכו' משום דגלי קרא ואספת דגנך וגו' אבל הכא לגבי חכמת יונית ס"ל דדברים ככתבן אבל רשב"י ארשב"י קשיא ואפשר דרשב"י איירי הכא בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום שאין מתקיים בהן ועמדו זרים ורעו צאנכם ואז מלאכתן נעשית ע"י עצמן וקאמר רשב"י שבזמן ההוא שישראל טרודים במזונותיהם יוצאים חובת לא ימוש ע"י קריאת שמע שחרית וערבית אבל בזמן שעושין רצונו של מקום לא סגי בהכי כיון (שמלכתן) [חק נתן: שמלאכתן] נעשית ע"י אחרים ואז דברים ככתבן ודו"ק:

דף ק

דף ק:

רש"י בד"ה וכי מטי וכו' וליפסול בליל שבת שניה בלינה וכו' שם שבעה ימים שלימים כן צריך להיו' נראה לי והס"ד:

תוס' בד"ה שני ימים טובים וכו' ומיהו קשה היכי חייל וכו' ומשנה זו וכו' והא דל"ק להו מסיפא דמתני' דקתני ואינו דוחה את יום צום וכן ממתני' דלעיל דקתני חל להיות בע"ש וכו' משום דאיכא למימר דאתיין כאחרים אבל מתני' דקתני ולא יותר על י"א דמשמע דיוה"כ חייל בא' בשבת לפי פירושם ק"ל שפיר דליכא למימר אחרים היא דהא משנה זו שנויה בערכין וקתני רישא דידה אין פוחתין מד' חדשים המעוברים בשנה ולא נראה יותר על שמנה ומשמע התם דלא אתיא כאחרים ומדרישא לאו אחרים היא סיפא נמי לאו אחרים היא וכן כתב בס' ברה"ז והא דלא פריך בפ' החליל מסיפא דהאי מתני' דאינו דוחה את יום צום וכן ממתני' דלעיל דחל יו"הכ להיות בע"ש כדפריך ממשנה דחלבים דשבת משום דפשיטא ליה דאיכא לאוקמיה הני מתני' כאחרים אבל משנה דחלבי' דשבת דאיירי בה ר' ישמעאל ור"ע קס"ד דלא מצי לאוקמ' כאחרים ולכך פריך מינה ומשני דההיא נמי אחרים היא ור' ישמעאל ור"ע פליגי אליבא דאחרים ודו"ק ודברי ס' ברה"ז בזה מגומגמים ע"ש:

הדרן עלך פרק שתי הלחם

דף קא.

המנחות והנסכים פרק שנים עשר

תוס' בד"ה אף ע"ג דנטמאו וכו' והא דאמר בהשואל המשאיל קרדום וכו' מותר לבקע בו בתחילה והתם משאיל סבור שהוא שלו מדלא מעל אלא לפי טובת הנאה שבו

וחבירו מותר וכו' כצ"ל נ"ל ור"ל דק"ל לפי מ"ש דטעמא דגזבר דאינו מוציא לחולין משום שסבור שהוא שלו ולא נתכוון להוציאו מרשות שהוא שם א"כ הא דאמר בהשואל המשאיל קורדום של הקדש מעל לפי טובת הנאה שבו והתם ע"כ דמשאיל היה סבור שהוא שלו מדלא מעל אלא לפי טובת הנאה שבו דאי סבור שאינו שלו גזלן הוי וקם ליה כוליה ברשותיה ומעל לפי דמי כולו אלא ע"כ דסבור שהוא שלו ואפ"ה קאמר וחבירו מותר לבקע בו בתחילה אלמא דיצא לחולין ואמאי כיון דסבור שהוא שלו וכתבו ומיהו נראה שעדיין הקדש וכו' ר"ל דלעולם לא יצא לחולין כיון שסבור שהוא שלו ואפ"ה שרי לבקע בו שהנאת הביקוע כבר יצתה לחולין כיון שאינה מסורה לו וק"ל:

בד"ה פיגל במנחה וכו' דטהורין אין נפדין וכו' שלא בדקדוק כתבו זה דאפי' נפדין השתא מיהא לא פריק ולא אמרי' כל העומד לפדות כפדוי דמי כיון דאין מצוה לפדותה כדאיתא לקמן ודו"ק:

דף קא:

גמ' והא לן לפני זריקה וכו' נראה דקושיא זו אין לה קישור דהא בלא ר' אושעיא נמי איכא למיפרך דר"ש אדר"ש דגבי פרה אשכחן לר"ש דסבר דמטמאה טומאת אוכלין אלמא דס"ל דאמרי' כל העומד לפדות כפדוי דמי והכא קאמר לן לפני זריקה אינו מטמא טומאת אוכלין אלמא לא אמרי' כל העומד לזרוק כזרוק דמי וכן משמע מפי' רש"י ז"ל לקמן דקושיא זו אין לה קישור ודו"ק:

דף קב.

תוס' בד"ה דאי בעי זריק וכו' א"נ היכא דנזרק בסוף (כנ"ל) מודה וכו' ובמרובה מייתי ראיה מטומאה עכ"ל ר"ל דשם אייתי ראיה מטומאה דאמרי' כל העומד לזרוק וכו' ולא אייתי ראיה ממעילה ש"מ דלא מצי לאיתויי ראיה ממעילה דאיכא למימר דשאני מעילה דסברא לומר בה דכזרוק דמי טפי משאר דברים וק"ל:

בד"ה לא ראויה וכו' וק' מאי פריך וכו' לפי ל"א שכתב רש"י ז"ל לא תיקשי קושיא זו וק"ל:

בא"ד ועוד מאי קאמר וכו' היכי פקעה כיון דלנה ממש ר"ל דמיפרש"י ז"ל משמע דסברת המקשה דקאמר מאי לאו לנה ממש וכו' דוקא כשלנה דשוב אינו יכול עוד לזרוק אז אמרי' כיון דקודם שלנה היה יכול לזרוק כל העומד לזרוק וכו' אבל מ"מ קודם שלנה כל זמן שלא נזרק מועלים בו עד אחר שיזרק דלא אמרי' כל העומד וכו' דדוקא לנה קאמר

דאז אינה ראויה לזרוק דאז אמרי' מאחר שהיתה ראויה לזריקה ואינו יכול עתה לזרוק אז אין מועלים דכל העומד וכו' והתרצן השיב דלא אמרי' כל העומד וכו' אפי בלנה אלא מאי לנה דלן הבשר והיינו לאחר זריקת דם דאין פסול לן ויוצא וטומאה אלא בבשר ולא בדם ורב אשי דמסיק שאני מעילה וכו' ר"ל דס"ל כדעת המקשן שלנה ממש קודם זריקת דם דאמרי' כל העומד וכו' מטעם דפקעה קדושה וכו' והשתא מקשו התוס' שפיר היכי קאמר כיון דפקעה במאי הדרה כיון דס"ל לרב אשי כדעת המקשן דדוקא לאחר שלנה הוא דאין מועלים אבל קודם שלנה מועלים א"כ היכי פקעה כיון דדוקא לנה ממש ודו"ק וכן פי' בס' ברה"ז ע"ש וכתבו ונראה לפרש וכו' כונת דבריהם נ"ל דמפרשי דהמקשן סבר הא דקתני שלנה ושנטמאת ושיצתה לרבותא נקט לא מיבעיא קודם שלנה שהיתה ראויה לזריקה דאמרי' כל העומד וכו' ואין מועלים בה אלא אפי' אחר שלנה שאינה ראויה עוד לזריקה אמרי' כל העומד וכו' ואין מועלין בה כיון דפקעה לה קדושתיה קודם שלנה שהיתה אז ראויה לזריקה ואמרי' כל העומד וכו' שוב לא הדרא רכבא לה אחר שלנה אע"פ שאינה ראויה עוד לזריקה כמו שאמר רב אשי לקמן ולכך פריך שפיר הא הכא גבי מעילה אע"פ שלנה אמרי' כל העומד וא"כ גבי טומאת אוכלין כשלן לפני זריקה אמאי אינו מטמא טומאת אוכלין ולא אמרי' כל העומד וכו' והתרצן השיב לא ראויה לצאת וראויה לטמא וראויה ללון ר"ל הא דקתני שלנה וכו' לאו דוקא אלא ר"ל ראויה ללון שעדיין לא נארע בה שום פסול אז אמר דאין מועלים כיון שראוי לזריקה אמרי' כל העומד וכו' אבל אם לנה ממש מועלים בה כיון דאינה ראויה אז לזריקה לא אמרי' כל העומד וכו' ולכך גבי טומאת אוכלין נמי כשלן לפני זריקה אינו מטמא טומאת אוכלין כיון שאינו ראוי אז לזריקה לא אמרי' כל העומד וכו' ולכך פריך כל שיש בו היתר מיבעי ליה בשלמא אי אמרי' אפי' כשלנה ממש אין מועלים יצדק שפיר לשון כל שהיה לו שעת היתר אע"ג דהשתא כשלנה שוב אין לה היתר עוד אפ"ה כיון שהיה לה כבר קודם שלנה שעת היתר שהיה יכול לזרוק ואין מועלים בה דאמרי' כל העומד וכו' לכך כשלנה נמי לא פקעה היתירא קמא ושפיר קאמר שהיה לו שעת היתר אבל לדעת התרצן דהא דקאמר שלנה לאו דוקא אלא כלומר ראויה ללון דהיינו קודם שיארע בה שום פסול הוא דאין מועלים אבל אחר שלנה מועלים מאי כל שהיה לו כל שיש לו מיבעי ליה דהא לא היה לו כבר אלא השתא יש לו לכך משני רב אשי לעולם כסברת המקשה ול"ק דשאני מעילה מטומאה וכו' ודו"ק זה מה שנ"ל בביאור דבריהם אע"פ שדבריהם מגומגמים:

דף קב:

בד"ה כשתי מנחות וכו' ועי"ל דהכא מיירי וכו' ר"ל דהכא דוקא דאמרי' כשתי מנחות שנתערבו כיון דבשאמרו לו בב' כלים נדרת ציית לדבריהם והקריבו בב' כלים אע"פ שחזר ונתנו בכלי א' מ"מ כבר גילה דעתיה דלשתי מנחות נתכוון ולכך הוי כשתי מנחות שנתערבו משא"כ ברישא ודו"ק:

דף קג.

בד"ה הא מני ב"ש וכו' וא"ת וכו' וי"ל דלמ"ד אין פותחין בחרטה וכו' עיין לתוס' דנזיר ריש פ"ב דף ט' ד"ה וב"ה כר"ש וכו' שכתבו ליישב בע"א:

בא"ד ומיהו קשה לפ"ז דשמעינן ליה לר' יהודה וכו' עיין שם בנזיר בתוספות ד"ה אין אדם מוציא דבריו לבטלה וכו' שכתבו יישוב לזה:

דף קד.

בד"ה אין מתנדבים וכו' ובגמ' גבי יש קבע וכו' עיין בס' תוי"ט ז"ל ובס' לח"מ ז"ל ס"פ י"ז מהל' מעה"ק ועיין שם בס' משנה למלך ז"ל:

הדרן עלך פרק המנחות והנסכים

דף קד:

הרי עלי עשרון פרק שלשה עשר

גמ' מיעוט עשרונות שתים פירשתי ואיני יודע מה פירשתי איצטריכא ליה וכו' כצ"ל:

שם דמייתי שיתין עשרונות בשיתין מאני נ"ל דלאו דוקא בשיתין מאני דה"ה דיכול להביאן בכלי א' דכיון דלא קבען בכלי בשעת הנדר מה לי כלי א' מה לי ס' כיון דליכא קביעות' ליה לן בה ולזה כיון הרמב"ם ז"ל בפ' י"ז מהל' מעה"ק דין ז' שכתב פירש נדרו ושכח כמה עשרון פירש יביא ששים עשרון בכלי אחד עכ"ל דסבר הא דקאמר הש"ס בשיתין מאני לאו דוקא כמ"ש ומרן הכ"מ ז"ל כתב שם עליו וז"ל וכתב רבינו בכלי אחד כן פירש"י ומוכרח הוא עכ"ל מ"ש שכן פירש"י בפירש"י ז"ל שלפנינו ליתא ומפור' איפכא גם מ"ש ומוכרח הוא לא ידעתי מה הכרח יש ואדרב' הא קמן מפורש בש"ס דמייתו בשיתין מאני וצ"ע ועוד י"ל הא דנקט בשיתין מאני משום דלקמן אמרי' דרבי סבר אסור לערב חובה בנדבה ולכך לא מצי לאייתינהו בחד מאנא דשמא לא נדר ששים

עשרון ונמצא דמערב חובה בנדבה אבל הרמב"ם ז"ל פסק כרבנן דסברי מותר לערב חובה בנדבה ולכך כתב שמביאם בכלי א' ודו"ק:

רש"י בד"ה רבי אומר וכו' ואית ליה לר' קביעות' דמנא מילתא וכו' משמע אבל רבנן לית להו קביעותא דמנא מילתא ולכך ס"ל דאין צריך להביא מא' ועד ס' וק' לפ"ז א"כ מאי בעי לקמו במאי קמיפלגי הא שפיר פליגי בקביעותא דמנא דר' דס"ל קביעותא דמנא מילתא לכך אין יכול להביא בכלי א' דה"ל מנחה יתירה אבל רבנן דס"ל קביעותא דמנא לאו מילתא יכול להביא בכלי א' ולא הוה מנחה יתירה וצ"ע:

דף קה.

גמ' אימא סיפא מנחות מין מנחות וכו' וא"ת אמאי לא אמרי' נעשה וה"ק מין מנחה יביא אחת הא מיני מנחה נעשה כאומר מין מנחות ויביא שתים וי"ל דהכא לא אמרי' נעשה משום דתני מנחות הפסק בין מין מנחה למין מנחות ולכך לא אמרינן נעשה ודו"ק:

רש"י בד"ה ודילמא הא דדייקינן וכו' משני מינין דלעולם חדא מנחה ממין אחד מייתי לא כצ"ל נ"ל:

דף קו.

תוס' בד"ה דתלי לה בדע' כהנים ואע"ג דבהקומץ רבה לית ליה לאביי וכו' תימא דאדרבה שם בהקומץ רבה דף כ"ד ע"ב משמע איפכא דאביי אית ליה דבדעתא דכהן תליא מילתא דשם פריך אהא דאמר אביי אפי' קמץ מא' מהן שניהן אינן נאכלין תרי פירכי ומשני ליה רב אשי קומץ בדעתא דכהן תליא מילתא ע"ש וא"כ אדרבה איפכא ה"ל להקשות מאי פריך אביי והא קמיץ מחובה אנדבה וכו' והא אביי אית ליה דבדעת' דכהן תליא מילתא כדאית' בהקומץ רבה וצ"ע:

דף קו:

גמ' לא יפחות מדינר כסף נחשת לא יפחות ממעה כסף פרשתי וכו' כצ"ל התוספות במסכת שבת דף נ' ע"א הקשו שם וז"ל תימא לר"י דלא יפחות מפרוטה ה"ל למימר כי היכי דתנן במנחות הרי עלי זהב וכו' עכ"ל ע"ש עיין בס' צ"ק מ"ש ליישב ולעד"ן דהא דתנן נחשת לא יפחות וכו' איירי דלא אמר מטבע נחשת אלא אמר נחשת לבד ולכך קתני לא יפחות ממעה כסף ר"ל לא יפחות מנסכא של נחשת דשוייא מעה כסף כיון דאמר נחשת סתם הוי פירושו נסכא כדפריך הש"ס אזהב ואכסף בדס"ד דלא אמר מטבע אלא זהב וכסף סתם ולכך לא קתני מתני' לא יפחות מפרוטה משום דנחשת דמתני' לא הוי

דומיא דזהב וכסף דמתני' דזהב וכסף איירי דאמר מטבע כדאוקי הש"ס ולכך קתני לא יפחות מדינר אבל נחשת איירי דלא אמר מטבע אלא נחשת לבד דמשמע נסכא ולכך קתני לא יפחות ממעה כסף ר"ל נסכא דשוייא מעה כסף אבל אה"נ אם אמר מטבע נחשת מביא פרוטה וא"ת ואמאי לא קתני מתני' האי דינא כדקתני גבי זהב וכסף י"ל משום דלא הוי חידושא דפשיטא אי אמר מטבע נחשת דמייתי פרוטה משום דבנחשת ליכא מטבעות אחרות אלא פרוטה לבד משא"כ בזהב ובכסף דאיכא כמה מיני מטבעות דאיכא דרכונים וסלעים ודינרים ומעין ופנדיונים ואיסרין ופריטין ולכך אשמעינן דלא יפחות מדינר ודו"ק נ"ל אבל לדעת הרמב"ם ז"ל בפ"ב דערכין דין ט' שכתב דבאומר מטבע נחשת נמי לא יפחות ממעה כסף דנראה דמפרש מתני' כולה בחדא גוונא באומר מטבע אכתי קושי' התוס' במקומה עומדת וצ"ע:

תוס' בד"ה ור' כר"א וכו' ה"ל חיסר שמנה וריבה שמנה ר"ל משום דמספקא לן דילמא אית בה חובה ונדבה ואי עביד לוג במנא דשתין נמצא דאותו לוג נחלק לחובה ולנדבה ונמצא דחובה חיסר שמנה ונדבה ריבה שמנה דהא אית לה לוגה דמייתי בהדי מנא דחד עשרון דכולה חדא מנחה היא וק"ל:

דף קז.

בד"ה באתרא דלא סגי וכו' ועוד קשיא וכו' וי"ל דפריטי וכו' ובזה מיתרצא נמי קושיא דבגט פשוט אמרי' מגביהו דינר ובכתובות קתני מגביהו כל מה שירצה דמשמע אפי' איסרין דבגט פשוט איירי באתרא דלא סגי פריטי דכספא ר"ל מעות ופונדיונים ואיסרין ולכך מגביהו דינר אבל בכתובות איירי באתרא דסגי פריטי ר"ל איסרין ולכך מגביהו מה שירצו לבד מפריטי ממש ר"ל פרוטות משום דפריטי דכספא לא עבדי אינשי וק"ל:

בד"ה אי תניא תניא וכו' כל התדיר והא דלא קאמר הכי בפ' כל המנחות באות מצה ובפ' כל שעה דיחוייא וכו' כצ"ל נ"ל ועיין לתוס' דפ' כל המנחות באות מצה דף ס"ב ע"ב ד"ה רב פפא וכו' ועיין לתוס' דפ' כל שעה דף ל"ג ד"ה ומינה מה תרומה וכו' בס' ברה"ז כתב וז"ל דע שהרמב"ם ז"ל פסק כרבנן וכך פסק לעיל דף ס"ב ע"א בענין שלמי צבור דסגי לאחר שחיטה בתנופת חזה ושוק לחוד וצ"ע דביבמות דף ע"ח ע"ב פסק דממזרים אסורים איסור עולם זכרים ונקבות ודלא כר"א ור"ל והיינו כרבנן דס"ל דון מינה ואוקי באתרא וכן פסקו כל הפוסקים וכו' וא"כ קשיא הילכתא אהילכתא ורבנן אדרבנן ובפרק שבועת העדות פסקו הפוסקי' והרמב"ם ז"ל בכללן דמושב' מפי עצמו אינו חייב אלא בכופר בב"ד ומסיק בגמ' דס"ל דון מינה ואוקי באתרא וצ"ע עכ"ל וכתב משם החכם

חתנו לחלק בין ג"ש להיקש וריבוייא דבג"ש אמרי' דון מינה ואוקי באתרא אבל בהיקש או ריבויא לא אמרי' אלא דון מינה ומינה עי"ש באורך והוקשה לו מההיא דחולין דף ק"ך ע"ב דפסקינן כר' יהושע דמשקים של שאר מיני פירות של תרומ' השותה מהן פטור מחומש ומסיק דס"ל דדון מינה ואוקי באתרא דתרומת ידיך אלו הבכורים אלמא דגם בהיקש אמרי' דון מינה ואוקי באתרא ע"ש מה שנדחק ליישב ולי הקטן נ"ל דאין חילוק בין היקש לג"ש דפסקי' כמ"ד דון מינה ואוקי באתרא כמ"ש בעלי הכללים ועיין בס' יבין שמועה כלל ק"ה וק"ו וק"ז ולכך פסק הרמב"ם ז"ל בההיא דממזרים ובההיא דשבועת העדות דהוי ג"ש כמ"ד דון מינה ואוקי באתרא וכן בההיא דחולין גבי משקים של שאר מיני פירות של תרומה פסק השותה מהן פטור מחומש דס"ל דון מינה ואוקי באתרא אע"ג דהוייא היקש דתרומת ידיך אלו הבכורים דאפקיה רחמנא לביכורים בלשון תרומה דלא שני לן בין ג"ש להיקש דבכולהו קיי"ל כמ"ד דון מינה ואוקי באתרא וטעמא דפסק הרמב"ם ז"ל לעיל דף ס"ב בענין שלמי צבור דסגי לאחר שחיטה בתנופ' חזה ושוק לחוד לאו טעמא הוא דדון מינה ומינה אלא כדקאמר רבינא התם דכ"ע דון מינה ואוקי באתר' והיינו טעמא דרבנן שלמיהן ריבוייא היא ר"ל כיון דריבוייא דשלמי צבור דטעונים תנופה שחוטין כתיבא בשלמי יחיד לכך הוו דוקא בחזה ושוק דומיא דשלמי יחיד כיון דהריבוי עצמו אינו כתוב אלא בשלמי יחיד משא"כ בג"ש והיקש וה"ה והוא הטעם כאן שפסק הרמב"ם ז"ל דהמנדב שמן מביא לוג משום דקרבן ריבוייא דמתנדבים שמן כתוב במנחה לכך ילפי דומיא דמנחה דוקא לוג אבל ודאי בג"ש והיקש כ"ע ס"ל דון מינה ואוקי באתרא וסבר רבינו ז"ל דה"ה דה"מ רבינא לומר הכא דכ"ע דון מינה ואוקי באתר' והיינו טעמא דרבנן קרבן ריבוייא הוא כדקאמר לעיל אלא דסמך אדלעיל ופסק רבינו ז"ל כרבינא דהוא בתראה והא דאמר בנדה דף מ"ג ע"ב גבי נוגע בשכבת זרע דקאמר רב פפא כתנאי מניין לרבות נוגע בשכבת זרע ת"ל או איש ופליגי תנאי בעלמא א"ד דון מינה ומינה וכו' ע"ש אלמא אע"ג דריבוייא דנוגע בשכבת זרע כתיב בשרץ אפ"ה בעי רב פפא למימר דמאן דס"ל בעלמא דון מינה ואוקי באתרא ג"כ כאן יסבור כן י"ל דההיא סברת רב פפא אבל רבינא פליג עליה וס"ל דאפי' מ"ד בעלמא דון מינה ואוקי באתרא הכא מודה דדון מינה ומינה כיון דריבוייא כתיב בשרץ ולכך פסק הרמב"ם ז"ל בריש פ"ה מהל' שאר אבות הטומאות דהנוגע בשכבת זרע אינו מטמא אלא בכעדשה דדון מינה ומינה והוא כמו שכתבנו ודו"ק ועדיין צריך חיפוש ואחר זמן רב ק"ל מהא דאיתא בפ"ק דקידושין דף ט' בעי רשב"ל שטר אירוסין שכתבו שלא לשמה מהו הויות ליציאות מקשינן מה יציאה בעינן לשמה אף הוייה בעינן לשמה או דילמא הויות להדדי

מקשינן מה הוייה דכסף לא בעינן לשמה אף הוייה דשטר לא בעינן לשמה בתר דבעיא הדר פשטה הוייה ליציאה מקשינן דאמר קרא ויצאה והיתה ופירש"י ז"ל שהרי עיקר שהשטר קונה באשה מכאן למדנו עכ"ל ופסק כן הרמב"ם ז"ל שם בפ"ג מהל' אישות דין ד' הרי דבהיקש אמרינן דון מינה ומינה ויש ליישב במה שיש לדקדק רשב"ל מאי סבר מעיקרא דמיבעינן ליה ומאי סבר לבסוף דהדר פשטה דאמר קרא ויצאה והיתה הרי מעיקרא נמי ידע ליה לקרא ואפ"ה קא מיבעי' ליה כיון דכתיב והיתה כל הויות בכלל והוקשו זה לזה או דילמא כיון דהוייה דשטר גבי ויצאה כתיב ליציאה מקשינן וא"כ במאי ניחא ליה דהדר פשטה לכן נ"ל דרשב"ל מעיקרא מיבעיא ליה אי ילפינן במה מצינו קידושי שטר מקידושי כסף מה התם לא בעינן לשמה ה"נ לא בעינן לשמה או דילמא ילפינן שטר דקידושין משטר דיציאה מה התם בעינן לשמה ה"נ לשמה והדר פשטה הוייה ליציאה מקשינן ולא ילפינן במ"מ אלא משטר דיציאה דאמר קרא ויצאה והיתה והוא כפרש"י ז"ל שהרי עיקר שהשטר קונה באשה מכאן למדנו ר"ל וכיון שכן לא ילפינן במ"מ אלא משטר דיציאה והשתא ניחא דלא פריך הניחא למ"ד דון מינה ומינה וכו' ודו"ק:

דף קז:

בד"ה שיהא שלום זה עם זה ואע"פ וכו' (גומגי') [חק נתן: גמגו'] יש ואי לא מסתפינא אמינא דטעו' נפל וכצ"ל אע"פ שבערב שבת וכו' בפ' מקום שנהגו י"ל שכל בית אב היה נוטל משופר שלו ומ"מ יש תקנה וכו' נוטל משופר שלו הואיל וכו' ור"ל דס"ד הא דקאמר בפ' מקום שנהגו שבע"ש מחלקין העורות משום בעלי זרוע דאתיא כולה משמרה ושקלן בהדדי ר"ל שתקנת' היתה שכל העורות של כל יום ויום היו מניחין אותן עד ע"ש ומחלקין אותן לכל המשמרה שוה בשוה ולכך ק"ל א"כ אמאי הוצרך ששה שופרות הא ליכא קנאה בין בתי אבות שהרי לא היו מחלקין אלא בע"ש מ"מ לא היו נוטלין בשוה אלא כל בית אב היתה נוטלת אותן עורות שהיו ביום שלהן ולכך עדיין יש קנאה ביניהן ולכך הוצרך ששה שופרות והדר ק"ל א"כ עדיין יש בעלי זרוע כיון שכל בית אב היה נוטל משופר שלו ותירצו הואיל וכל המשמרה עומדי' ביחד בשעת חלוקה ליכא למילש להו ודו"ק נ"ל:

הדרן עלך הרי עלי עשרון. וסליקה לה מסכת מנחות

אתן שיר ושבחות לאלהי הרוחות. שזיכני להשלים מסכת מנחות: